

Miljø- og
Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

Vejledning om gødsknings- og harmoniregler

Planperioden 1. august 2018 til 31. juli 2019

Vejledning om gødsknings- og harmoniregler
Planperioden 1. august 2018 til 31. juli 2019
1. revision, maj 2018.

Denne vejledning er udarbejdet af
Landbrugsstyrelsen i 2018

Foto: Skyfish
© Landbrugsstyrelsen

Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 33 95 80 00
E-mail: mail@lbst.dk
www.lbst.dk

ISBN **978-87-93593-41-1**

Indhold

Resumé 9

Kalender for 2018–2019	12
------------------------------	----

Væsentlige ændringer.....	14
---------------------------	----

1. Register for Gødningsregnskab – tilmelding og afmelding	15
1.1 Register for Gødningsregnskab	15
1.2 Hvem har pligt til at blive tilmeldt?	15
1.3 Hvem kan frivilligt blive tilmeldt?	15
1.4 Hvem kan ikke tilmelde sig?	16
1.5 Andre virksomheder der kan eller skal tilmeldes.....	16
1.6 Overtagelse af en ophørt virksomhed.....	16
1.7 Dine forpligtelser i Register for Gødningsregnskab	17
1.8 Afmelding fra Register for Gødningsregnskab	17
1.8.1 Hvornår skal du afmelde din virksomhed?	17
1.8.2 Særlige tilfælde, hvor du skal afmelde din virksomhed.....	18
1.8.3 Hvordan kan du afmelde din virksomhed?.....	18
1.8.4 Afmelding i forbindelse med indsendelse af gødningsregnskab	19
1.8.5 Afmelding ved overdragelseserklæring.....	19
1.8.6 Særlige regler ved afmelding fra Register for Gødningsregnskab	20
1.8.7 Lager ved ophør og overforbrug af gødning ved ophør	20
2. Gødningsplanlægning.....	22
2.1 Krav til gødningsplanlægningen.....	22
2.1.1 Frist for gødningsplanlægning	22
2.1.2 Særligt for miljø- og økologiordningerne, MVJ-ordninger og andre aftaler	22
2.1.3 Hvor laves gødningsplanlægningen?.....	22
2.2 Gødningsplanlægning i Tast selv-service	23
2.3 Gødningsplanlægning i Skema A og Skema A1 (specialafgrøder)	23
2.3.1 Markens kvælstofnorm	23
2.3.2 Kvælstofkvote og planlagt forbrug	23
2.4 Hvad skal oplyses ved gødningsplanlægning	23
2.4.1 Generelle oplysninger	23
2.4.2 Kvælstofprognosen.....	25
2.4.3 Vildt- og bivenlige tiltag – udlæg af naturstriber	25
2.4.4 Krav om 2 m bræmmer	25
2.4.5 Specialafgrøder (skov-, planteskole-, drivhus- og/eller juletræskulturer)	26
2.4.6 Kvælstofnorm og -kvote: Særlige situationer	26
2.5 Korrektioner af kvælstofnormer.....	26
2.5.1 Miljø-, økologitilsagn eller andre aftaler	26
2.5.2 Økologiske producenter.....	28
2.5.3 Forventet højere udbytte.....	29
2.5.3.1 Salg af afgrøden	29
2.5.3.2 Anvendelse af kornafgrøder på egen bedrift.....	30
2.5.3.3 Forpagtning/køb og nystartet.....	31

2.6	Kvælstofnormer for græs	31
2.6.1	Udlæg og efterslæt	33
2.6.2	Græs i omdrift	33
2.6.3	Permanent græs	33
3.	Brødhvedeordningen.....	35
3.1	Betingelser.....	35
3.2	Dokumentation.....	35
3.3	Hvis du ikke udnytter brødhvedenormen eller overdrager arealer med brødhvedenorm	35
3.4	Nyetablerede jordbrugere	35
4.	Harmoniregler	36
4.1	Harmonikrav	36
4.2	Produktionsmæssig sammenhæng	37
4.3	Kvægundtagelsen om 230 kg N pr. ha	37
4.3.1	Betingelse 1: Dyrkning af 80 pct. afgrøder med et højt kvælstofoptag og en lang vækstsæson.....	37
4.3.2	Betingelse 2: Definition af roer, græs, græsefterafgrøder og græsudlæg	38
4.3.3	Betingelse 3: Erklæring om udbringning af husdyrgødning	38
4.3.4	Betingelse 4: Pløjning og nedvisning	38
4.3.5	Betingelse 5: Pløjning og nedvisning af græsudlæg og græsefterafgrøder	38
4.3.6	Betingelse 6: Ingen bælgsgødning	39
4.3.7	Betingelse 7: Jordprøver.....	39
4.3.8	Betingelse 8: Krav om ansøgning om anvendelse af undtagelsen og om gødningsplanlægning	40
4.3.9	Betingelse 9: Krav til gødningsplanlægning	40
4.3.10	Betingelse 10: Krav om ajourføring.....	41
4.3.11	Udtrædelse af ordningen kræver afviklingsperiode.....	41
4.4	Opgørelse af harmoniforhold	41
4.5	Græssende dyr	42
4.6	Dokumentation.....	42
5.	Fosforlofter og fosforarealkrav	44
5.1	Din virksomheds fosforloft.....	45
5.2	Sådan beregnes din virksomheds fosforarealkrav	45
5.3	Særligt for fosfor forbrugt i handelsgødning.....	46
5.4	Forøgelse af fosforloftet ved lave fosfortal.....	46
5.5	Særlige regler for bedrifter omfattet af kvægundtagelsen	47
5.6	Ved overførsel af gødning.....	48
5.7	Skærpede fosforlofter	48
6.	Gødningsregnskab	50
6.1	Indberetning af gødningsregnskab	50
6.2	Beregning af normproduktion.....	50
6.2.1	Korrektioner	51
6.2.2	Årsdyr eller producerede dyr.....	54
6.2.3	Staldsystem	54
6.3	Areal	54
6.3.1	Harmoniareal	55
6.3.2	Overdragelse af arealer i en planperiode.....	55
6.4	Husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og afgasset biomasse	55
6.4.1	Beregning af forbrug og opgørelse af lager af husdyrgødning forarbejdet husdyrgødning og anden organisk gødning	55
6.4.2	Forarbejdet husdyrgødning.....	57
6.4.3	Afgasset biomasse	58
6.4.4	Modtaget husdyrgødning	58

6.4.5	Afsat husdyrgødning.....	59
6.4.6	Dokumentation - gødningskvitteringer (Skema B1)	61
6.5	Andel af kvælstof i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning, der skal indgå i gødningsregnskabet	62
6.6	Handelsgødning.....	63
6.6.1	Indkøbt handelsgødning	63
6.6.2	Startlager af handelsgødning.....	64
6.6.3	Slutlager af handelsgødning	64
6.6.4	Samlet forbrug af kvælstof og fosfor i handelsgødning.....	64
6.7	Samlet forbrug af kvælstof og fosfor i anden organisk gødning	65
6.7.1	Andel af anden organisk gødning, der skal indgå i gødningsregnskabet	66
6.8	Samlet opgørelse af balancen mellem kvælstofforbrug og kvælstofkvote	67
6.9	Overdraget forbrug af handelsgødning i planperioden.....	67
6.10	Opgørelse af harmoniforhold for kvælstof i organisk gødning.....	68
6.11	Beregning af fosforloft og fosforearealkrav	68
7.	Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder	71
7.1	Hvem er omfattet af reglerne om pligtige efterafgrøder?	71
7.1.1	Krav om pligtige efterafgrøder	71
7.2	Hvem er omfattet af reglerne om husdyrefterafgrøder?	72
7.2.1	Krav om husdyrefterafgrøder	72
7.3	Efterafgrødegrundarealet.....	73
7.4	Generelt om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder	73
7.5	Hvordan etableres efterafgrøderne i marken?	74
7.5.1	Hvilke typer af afgrøder kan anvendes som pligtige og husdyrefterafgrøder?	74
7.5.2	Etablering og destruktion af efterafgrøderne.....	74
7.5.3	Krav om forårssået afgrøde i det efterfølgende kalenderår	74
7.5.4	Krav til efterafgrødernes dækningsgrad.....	75
7.6	Alternativer.....	75
7.6.1	Udlægning af mellemafgrøder i marken.....	76
7.6.2	Flerårige energiafgrøder etableret i 2009/2010 og frem	77
7.6.3	Braklagte arealer	78
7.6.4	Braklagte arealer langs vandløb og søer	79
7.6.5	Tidlig såning af vinterhvede, vinterbyg, vinterrug og triticale.....	81
7.6.6	Separering og forbrænding af fiberfraktion af husdyrgødning	81
7.7	Indberetning af efterafgrøder og brug af alternativer	82
7.7.1	Indberetning af efterafgrøder i Tast selv-service i 2018.....	82
7.7.2	Opgørelse af krav om efterafgrøder i Tast selv-service i april 2019.....	84
7.7.3	Opsparing af efterafgrøder.....	84
7.7.4	Overdragelse af efterafgrøder til en anden virksomhed	85
7.7.5	Automatisk reduktion af virksomhedens kvælstofkvote ved manglende efterafgrøder	87
7.8	Overdragelse af efterafgrøder ved salg/bortforpagtning af virksomhed	87
7.9	Sammenhæng til efterafgrøder under andre ordninger.....	88
7.9.1	MFO-efterafgrøder	89
7.9.2	Målråttede efterafgrøder	89
8.	Obligatoriske målråttede efterafgrøder.....	90
8.1	Hvem er omfattet af et krav?.....	90
8.2	Krav om obligatoriske målråttede efterafgrøder	90
8.3	Beregning af bedriftens obligatoriske krav	90
8.4	Hvor skal du udlægge dine obligatoriske målråttede efterafgrøder.....	91
8.5	Generelt om obligatoriske målråttede efterafgrøder	91
8.5.1	Typer af efterafgrøder som kan anvendes som målråttede efterafgrøder.....	91
8.5.2	Etablering og destruktion af målråttede efterafgrøder.....	92

8.6	Krav om adskillelse fra øvrige efterafgrøder	92
8.7	Overdragelse af areal med obligatorisk krav.....	92
8.8	Indberetning af målrettede efterafgrøder	92
8.8.1	Opførelse af krav om målrettede efterafgrøder	93
8.8.2	Kvotereduktion.....	93
8.9	Kontrol af målrettede efterafgrøder	93
8.9.1	Høring på kontrolresultatet.....	94
8.9.2	Prioritering i kontrollen	94
9.	Dyrkningsrelaterede tiltag.....	95
9.1	Hvem er omfattet af reglerne om dyrkningsrelaterede tiltag?	95
9.2	Forbud mod jordbearbejdning forud for vårsåede afgrøder	95
9.2.1	Arealer, der er helt eller delvist undtaget fra forbud mod jordbearbejdning forud for vårsåede afgrøder	96
9.2.2	Husk at være opmærksom på at overholde destruktionsdatoer i andre ordninger.....	98
9.3	Forbud mod omlægning af fodergræs	98
10.	Leverandører af gødning.....	100
10.1	Hvem skal indberette?	100
10.2	Leverandører af handelsgødning.....	100
10.2.1	Indført/importeret handelsgødning.....	101
10.2.2	Handelsgødning med over 16 pct. kvælstof fra ammoniumnitrat	101
10.2.3	Kvælstofafgift	101
10.3	Leverandører af anden organisk gødning	102
10.3.1	Udnyttelsesprocent i produkter af anden organisk gødning	103
10.4	Fosforloft tilknyttet produkter af anden organisk gødning	103
10.5	Tilmelding til og afmelding fra Leverandørregister for gødningsleverancer.....	103
10.6	Anmeldelse af handelsgødning (gødninger og jordforbedringsmidler m.v.)	103
11.	Biogas-, forarbejdnings- og forbrændingsanlæg	107
11.1	Biogasanlæg.....	107
11.1.1	Leverancer af afsat afgasset biomasse og modtaget gødning.....	107
11.1.2	Fastsættelse af kvælstof- og fosforindhold i den afgassede biomasse.....	108
11.1.3	Udnyttelsesprocent i afgasset biomasse	110
11.1.4	Fosforloft for organisk gødning og afgasset biomasse	110
11.1.5	Særlige regler for kvægundtagelsesbrug.....	111
11.2	Forarbejdningsanlæg.....	111
11.2.1	Anmeldelse af forarbejdet husdyrgødning	112
11.2.2	Udnyttelsesprocent i fiberfraktion fra et forarbejdningsanlæg	112
11.2.3	Andre bestemmelser.....	112
11.3	Forbrændingsanlæg og brændingsanlæg.....	113
11.3.1	Leverancer af modtaget husdyrgødning og modtaget forarbejdet husdyrgødning på centrale forbrændingsanlæg.....	113
11.3.2	Forbrænding på eget gårdanlæg	114
11.3.3	Behandling af forbrændingsasken	114
11.4	Tilmelding til og afmelding fra Leverandørregister for gødningsleverancer.....	114
12.	Generelle oplysninger	115
12.1	Lovgivning og bekendtgørelser	115
12.1.1	Miljømæssig forudsætning for støtte efter ordningen grundbetaling samt tilskud efter arealbaserede ordninger under landdistriktsprogrammet	115
12.2	Oplysning om virksomheds- og personoplysninger	115
12.2.1	Hvilke oplysninger har Landbrugsstyrelsen?	115
12.2.2	Hvilke oplysninger videregiver Landbrugsstyrelsen?	116

12.2.3	Hvad bruger Landbrugsstyrelsen oplysningerne til?	116
12.2.4	Hvor finder du oplysninger?	116
12.3	Offentliggørelse af gødningsregnskaber	116
12.4	Klagemuligheder	116
12.5	Behandling af personoplysninger.....	117
12.6	Vi er den dataansvarlige – hvordan kontakter du os?	117
12.7	Kontaktoplysninger på databeskyttelsesrådgiveren	117
12.8	Hvilke type af personoplysninger indhenter vi?.....	117
12.9	Oplysninger modtaget og/eller videregivet til evt. tredjepart	118
12.10	Så længe beholder vi oplysningerne.....	118
12.11	Dine rettigheder	118
12.12	Ret til at se oplysninger (indsigtsret)	118
12.13	Ret til berigtigelse (rettelse)	118
12.14	Ret til begrænsning af behandling	118
12.15	Ret til sletning	118
12.16	Ret til indsigelse.....	118
12.17	Klage til Datatilsynet	118
13.	Forkortelser	119
14.	Tabeller	120
	Tabel 1: Kvælstofnormer for landbrugsafgrøder og grøntsager på friland	121
	Tabel 2: Kvælstofnormer for andre plantekulturer	138
	Tabel 3: Oversigtstabel. Minimum antal græsningsenheder (GE) pr. ha	144
	Tabel 3.1 Oversigtstabel: Beregning af græsningsenheder (GE)	145
	Tabel 4: Hø og wrapensilage, standardforudsætninger til beregning af produktion af FE	146
	Tabel 5: Husdyrgødning, indhold af kvælstof, fosfor og kalium	147
	Tabel 6: Husdyrgødning, korrektion af kvælstof- og fosforindhold.....	155
	Tabel 7: Husdyrgødning, standardforudsætninger for produktion.....	161
	Tabel 8a: Gram råprotein og fosfor pr. kg tørstof i afgrøder til kvæg	163
	Tabel 8b: Protein- og fosforkoncentration i fodermidler til svin og fjerkræ	167
	Tabel 9: Betingelser for udbringning af husdyrgødning og anden organisk gødning på bedrifter, som producerer husdyrgødning med mindst 300 kg kvælstof pr. planperiode, hvoraf mindst 2/3 er fra kvæg	168
	Tabel 10: Husdyrefterafgrødekrav for planperioden 2018/2019	169
15.	Skemaer	173
	Skema A: Gødningsplanlægning 2018/2019	174
	Skema A1 (specialafgrøder): Gødningsplanlægning for skov-, planteskole-, drivhus- og/eller juletræskulturer 2018/2019	176
	Skema A2: Oversigt over høstudbytter til brug for planperioden 2018/2019	177
	Skema A3: Produktion af husdyrgødning i planperioden 2018/2019	178
	Skema B: Gødningsregnskab for planperioden 2018/2019	179
	Skema B1: Kvittering for overførsel af husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og afgasset biomasse fra 1. august 2018 til 31. juli 2019	185
	Skema B2: Oplysninger om dyretype og staldtype 2018/2019	186
	Skema B3: Overdragelse af efterafgrøder mellem to virksomheder i planperioden 2018/2019.....	187
16.	Kort	188
16.1	Husdyrefterafgrødekrav i planperioden 2018/2019.....	189
16.2	Områder med skærpede fosforlofter	190
16.3	Krav om obligatoriske målrettede efterafgrøder i 2018	191
17.	Bilag	192

17.1	Bilag 1: Detaljeret eksempel vedr. korrektion af fosforloftet	192
------	---	-----

Resumé

For at sikre et rent vandmiljø er der indført regler for, hvor meget kvælstof og fosfor du må tildele dine marker ift., hvor mange næringsstoffer afgrøderne optager. Gødningsregnskabet er din opgørelse over, hvor meget gødning du har brugt i planperioden. I denne vejledning kan du læse om de krav og muligheder, der knytter sig til gødningsregnskab, gødningsleverancer, brødhvedeordningen, efterafgrøder, harmoniregler, fosforregulering og dyrkningsrelaterede tiltag. Du kan også finde tabeller og skemaer, som du kan bruge, når du laver gødningsplanlægning og gødningsregnskab.

Register for Gødningsregnskab – tilmelding og afmelding (Kapitel 1)

Hvis du har en virksomhed, der er omfattet af reglerne om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække (gødskningsreglerne), skal virksomheden registreres i Landbrugsstyrelsens Register for Gødningsregnskab.

Du **skal** være med i registret, hvis din virksomhed har en momspligtig omsætning på over 50.000 kr. fra salg inden for planteavl, husdyravl, skovbrug eller kombinationer heraf og samtidig

- har en husdyrbesætning, der producerer gødning med et samlet kvælstofindhold, der udgør mere end 1 ton kvælstof,
- har et antal husdyr, der overstiger et antal dyr, der tilsammen producerer gødning med et samlet kvælstofindhold, der overstiger 100 kg kvælstof pr. ha, eller
- modtager mere end 25 tons husdyrgødning eller anden organisk gødning i planperioden.

Du **kan** være med i registret, hvis din virksomhed har en momsregistreret omsætning på over 20.000 kr. om året inden for planteavl, husdyravl, skovbrug eller kombinationer heraf.

Hvis du ikke har pligt til at være registreret og ikke længere ønsker at være med i Register for Gødningsregnskab, kan du afmelde din virksomhed fra registret.

Gødningsplanlægning (Kapitel 2)

Når din virksomhed er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal du

- udarbejde en gødningsplan (Kapitel 2) for, hvordan din gødning anvendes,
- beregne en kvælstofkvote for, hvor meget kvælstof du må forbruge, og holde den opdateret (afsnit 2.5) og
- udarbejde et gødningsregnskab (Kapitel 6) der viser hvor meget kvælstof og fosfor, du har forbrugt i forhold til din kvote og om du overholder dit fosforloft.

Brødhvedeordningen (Kapitel 3)

Brødhvedeordningen giver mulighed for, at du kan benytte kvælstofnormen til brødhvede, hvis du opfylder en række betingelser og dokumentationskrav.

Harmoniregler og harmonikrav (Kapitel 4)

Hvis du har et erhvervs-mæssigt dyrehold, eller hvis du anvender eller opbevarer kvælstof i husdyrgødning, der svarer til produktionen fra et erhvervs-mæssigt dyrehold, er du omfattet af harmonireglerne. Du er også omfattet, hvis du er tilmeldt register for gødningsregnskab. Reglerne fastsætter, hvor meget kvælstof i organisk gødning du må anvende i forhold til størrelsen af dit areal.

Som udgangspunkt må du udbringe kvælstof i husdyrgødning og anden organisk gødning på din jord svarende til højst 170 kg N/ha harmoniareal pr. planperiode. Hvis du har et kvægbrug og lever op til betingelserne for kvæg-undtagelsen, må du udbringe, hvad der svarer til 230 kg N/ha harmoniareal i planperioden. Hvis du har et økologi-

eller miljøtilsagn vil være mindre alt efter hvilket tilsagn du har. Yderligere gælder kvægundtagelsen på de 230 kg N/år/ha udnyttet landbrugsareal ikke for økologi

Fosforlofter og fosforarealkrav (Kapitel 5)

Fra planperioden 2017/2018 er der indført regler om, hvor meget fosfor fra gødning, der må udbringes på harmoniarealerne og dermed også et såkaldt fosforarealkrav for den enkelte virksomhed. Fosforarealkravet er det harmoniareal, som din virksomhed som minimum skal have til rådighed i forhold til den udbragte mængde fosfor.

Din virksomheds fosforarealkrav er overordnet bestemt af, hvor meget fosfor du har udbragt i planperioden samt din virksomheds fosforloft.

For din virksomhed skal der fastsættes et fosforloft for dels den anvendte husdyrgødning og anden organisk gødning, dels et fosforloft for den anvendte handelsgødning. Begge fosforlofter vil indgå i beregningen af din virksomheds fosforarealkrav. Fra planperioden 2018/2019 indføres skærpede krav til fosforlofterne i visse områder til søer.

Gødningsregnskab (Kapitel 6)

Når planperioden 2018/2019 er slut, skal du lave en opgørelse over, hvor meget kvælstof og fosfor du har brugt på din virksomhed. Det skal derudover fremgå, om du har overholdt reglerne om harmoni og plantedække. Oplysningerne skal indberettes i din virksomheds gødningsregnskab på www.landbrugsindberetning.dk.

Gødningsregnskabet skal indberettes senest den 31. marts 2020.

Efterafgrøder – pligtige og husdyr (Kapitel 7)

Reglerne fastsætter, hvor mange ha pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder du skal etablere. Reglerne om plantedække gælder, uanset om du er tilmeldt Register for Gødningsregnskab eller ej.

Du skal overholde reglerne om pligtige efterafgrøder, hvis din virksomhed

- har en momspligtig omsætning på over 50.000 kr. fra planteavl, husdyravl eller kombinationer heraf og
- dit efterafgrødegrundareal er 10 ha eller derover.

Du skal fra planperioden 2018/2019 udover de pligtige efterafgrøder etablere husdyrefterafgrøder, hvis du

- har et efterafgrødegrundareal på mindst 10 ha,
- har anvendt 30 kg N eller derover fra organisk gødning pr. ha harmoniareal i planperioden 2016/2017 og
- har arealer i oplande, hvor der er fastsat et efterafgrødekrav

Din virksomhed kan helt eller delvist opfylde kravet om etablering af pligtige og husdyrefterafgrøder ved at anvende et eller flere alternativer til etablering af efterafgrøder. Efterafgrøder skal etableres i starten af planperioden. Hvis du, når efterafgrødekravet opgøres, ikke har nok efterafgrøder til at dække kravet, vil bedriftens kvælstofkvote blive tilsvarende nedskrevet.

Obligatoriske målrettede efterafgrøder (kapitel 8)

Kapitlet beskriver de obligatoriske målrettede efterafgrøder. Hvorvidt der bliver indført et obligatorisk krav, afhænger af, hvor mange efterafgrøder der bliver etableret under den frivillige ordning, og hvor optimalt efterafgrøderne er placeret i forhold til at forhindre tab af kvælstof til grund- og kystvand. I 2018 er der krav om obligatoriske målrettede efterafgrøder i de ID15-områder, hvor der efter den frivillige indsats forsat er behov for efterafgrøder for at sikre en tilstrækkelig beskyttelse af vandmiljøet.

Dyrkningsrelaterede tiltag (Kapitel 9)

Der er som udgangspunkt forbud mod jordbearbejdning før etablering af vårsæd i en periode efter høst samt forbud mod omlægning af fodergræsmarker i visse perioder.

Indberetning af handelsgødning og anden organisk gødning (Kapitel 10)

Virksomheder (både tilmeldt og ikke tilmeldt Register for Gødningsregnskab), der leverer handelsgødning og anden organisk gødning til andre virksomheder, skal tilmeldes som leverandører hos Landbrugsstyrelsen.

Gødningsleverancerne skal indberettes via det elektroniske indberetningssystem for leverandører 'Leverandørregisteret'.

Indberetning af afgasset biomasse og forarbejdet husdyrgødning (Kapitel 11)

Biogasanlæg og forarbejdningsanlæg skal udover afsatte mængder afgasset biomasse også indberette oplysninger om den gødning, der er modtaget til anlæggene.

Gødningsleverancerne skal indberettes via det elektroniske indberetningssystem for leverandører 'Leverandørregisteret'.

Tabeller og skemaer

Her kan du finde normtabeller for afgrøder og husdyrgødning til brug for gødningsplanlægning og -regnskab. Du finder ligeledes relevante hjælpe- og indberetningsskemaer.

Kort

Her kan du finde kort over, husdyrefterafgrødekravet for planperioden 2018/2019. Kort over områder med skærpede fosforloft og oplande, samt kort over, hvor er der et krav om obligatoriske målrettede efterafgrøder.

Kalender for 2018–2019

Kalender for administrative krav og frister 2018–2019		
<i>Frister/krav markeret med farve omhandler andre planperioder (brun: 2017-2018; rød: 2019-2020)</i>		
Når du er med i Register for Gødningsregnskab, skal du overholde nogle krav og frister. Nedenfor er en oversigt over de vigtigste frister. Du kan læse mere i vejledningens enkelte afsnit.		
2018	1. august	Planperioden 2018/2019 starter
	1. aug. til 30. sept.	Forlænget planperiode 2017/2018
	31. august	Frist for indberetning af udlagte efterafgrøder for planperioden 2018/2019
		Frist for til- og frmelding fra ordning om alternativer til efterafgrøder i planperioden 2018/2019
	1. september	Frist for indberetning af leverancer af handelsgødning, anden organisk gødning, afgasset biomasse og forarbejdet husdyrgødning for 2017/2018
	10. september	Frist for indberetning af tidlig såning som alternativ til efterafgrøder
	1. oktober	Indkaldelse af gødningsregnskab for 2017/2018
	10. oktober	Seneste mulighed for konvertering fra mellemafgrøder til efterafgrøder
2019	1. april	Sidste frist for indberetning af gødningsregnskab for 2017/2018
	April (dato bliver fastlagt i <i>Bekendtgørelse om direkte støtte til landbrugere efter grundbetalingsordningen m.v.</i>)	Frist for ansøgning om benyttelse af kvægundtagelsen (230 kg N i organisk gødning) i Tast selv-service
		Frist for opgørelse af krav om efterafgrøder i Tast selv-service
		Frist for valg af om overskud af udlagte efterafgrøder for 2018/2019 skal overføres til anden jordbruger
		Frist for valg af om underskud af udlagte efterafgrøder for 2018/2019 skal dækkes af en anden jordbrugers overskud, af eget overskud fra tidligere år, eller om N kvoten skal nedsættes
		Sidste frist for at indsende skemaet "Gødningskvote og efterafgrøder" jf. reglerne for Økologisk Arealtilskud.
	31. juli	Sidste frist for tilmelding til Register for Gødningsregnskab for planperioden 2018/2019
	1. august	Planperioden 2019/2020 starter
1. aug. til 30. sept.	Forlænget planperiode 2018/2019	
2. september	Frist for indberetning af leverancer af handelsgødning, anden organisk gødning, afgasset biomasse og forarbejdet husdyrgødning for 2018/2019	
1. oktober	Indkaldelse af gødningsregnskab for 2018/2019	
2020	31. marts	Sidste frist for indberetning af gødningsregnskab for 2018/2019

Kalender for dyrkningsmæssige krav og frister 2018–2019

Krav markeret med farve omhandler enten forbud mod omlægning af fodergræs (blå) eller forbud mod jordbearbejdning (lilla). De resterende krav omhandler udlægning af efterafgrøder.

Hvis din ejendom er omfattet af reglerne om dyrkningsmæssige tiltag, har du som jordbruger pligt til at overholde nedenstående datoer, med mindre du har arealer, der er helt eller delvist undtaget af bestemmelser om forbud mod omlægning af fodergræs og jordbearbejdning – se Kapitel 8.

2018	1. juni	Start på forbud mod omlægning af fodergræs
	Fra høst	Forbud mod jordbearbejdning forud for forårssåede afgrøder
	15. august	Seneste omlægning af fodergræs til fodergræs, til vinterraps eller til grønkorn med græsudlæg
	1. oktober	Slut på forbud mod jordbearbejdning på lerjord med JB 7-9
		Nedvisning af ukrudt og spildfrø må finde sted, hvor der er forbud mod jordbearbejdning
	1. november	Slut på forbud mod omlægning af fodergræs på lerjord med JB 7-9, hvis arealet skal bruges til en forårssået afgrøde det følgende år
Slut på forbud mod jordbearbejdning på lerjord og humusjord med JB 5, 6, 10 og 11		
Slut på forbud mod jordbearbejdning forud for forårssåede afgrøder, hvis arealet anvendes til dyrkning af kartofler i den kommende sæson		
2019	1. februar	Slut på forbud mod omlægning af fodergræs
		Slut på forbud mod jordbearbejdning på sandjord (JB 1-4)
Hvis der er krav om udlægning af pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder på din ejendom, skal du overholde følgende datoer - se Kapitel 7.		
2018	1. januar	Seneste etablering af græs på braklagte arealer, der skal benyttes som alternativ til efterafgrøder
	20. juli	Seneste udlæg af mellemafgrøder
	1. august	Seneste såning af efterafgrøder – se dog undtagelser herunder
	20. august	Seneste såning af korsblomstrede efterafgrøder, honningurt, almindelig rug, stauderug, hybridrug, vårbyg og havre
	7. september	Seneste såning ved brug af alternativet tidlig såning
	20. september	Tidligst destruktion/nedpløjning af mellemafgrøder
	20. oktober	Tidligst destruktion/nedpløjning af efterafgrøder
2019	1. marts	Tidligst destruktion/nedpløjning af efterafgrøder udsået som udlæg i majs

Væsentlige ændringer

I forhold til vejledningen for planperioden 2017/2018 er der foretaget følgende væsentlige ændringer:

- Der er i afsnit 5.3. tilføjet regler vedr. anvendelsen af fosfor i handelsgødning for afgrøder på friland, som dyrkes i mindst fire hold.
- I afsnit 5.4. er der rettet i beskrivelsen af korrektion af fosforloftet i henhold til ændringer i husdyrgødningsbekendtgørelsen fsva. fosfortal.
- Der er indført et nyt afsnit 5.7 som omhandler de skærpede fosforlofter, der indføres i husdyrgødningsbekendtgørelsen fra planperioden 2018/2019. Der er i den forbindelse indsat et nyt eksempel 10.
- Der er tilføjet et kort over områder med skærpede lofter (indgår ikke i høringen)
- Havre og hybridrug er tilføjet på listen over arter af efterafgrøder, der kan etableres frem til 20. august.
- Afsnit 6.2 om beregning af normproduktion er opdateret ift. en ny indberetningsmulighed for jerseykrydsninger, hvor gødningsmængden beregnes ud fra den faktiske andel af Jersey i dyret.
- Afsnit 6.4.5 om afsat husdyrgødning er præciseret ift. Miljøtilsagn, MVJ-tilsagn og Økologitilsagn.
- Afsnit 10.3 om forbrændingsanlæg og brændingsanlæg er opdateret ift. den nye gødskningsbekendtgørelse, som i højere grad tager højde for anvendelsen af husdyrgødning som brændsel.
- Storkreaturer er erstattet af græsningsenheder i afsnit 2.6. Og eksempel 6 er tilrettet herefter.
- Endvidere er der på skema B1 tilføjet en frivillig mulighed for at angive græsningsenheder (GE)
- Der er yderligere tilføjet en ny omregningstabel 3.1
- Græsningsstrykket i tabel 3 er blevet opdateret ift. enheden græsningsenheder
- Kapitel (8) vedr. målrettede efter afgrøder er tilføjet.
- Der er informationer om muligheden for indberetninger for bedrifter med kvæg af jerseykrydsninger i afsnit 6.2.
- I eksempel 16 hedder pressesaft fra grøntpillefabrikation nu "grønsaft".
- I eksempel 16 er ligeledes "have- og parkaffald" tilføjet og skal dermed indgå i regnskabet som anden organisk gødning, da det fulde fosforindhold indgår i regnskabet.
- Det tidligere afsnit 10.2.1 vedr. skriftlig anmeldelse anlæg er udgået.
- Husdyrefterafgrødekravet for planperioden er opdateret i tabel 10.
- Tabel 5 har fået nye normer for økologisk svineproduktion.
- Der er indsat to nye korrektionsformler for kødædende pelsdyr (tidligere mink) i tabel 6.
- Kapitel 12 er opdateret ift. Det gældende lovgrundlag samt informationer om de nye regler vedr. persondata.
- Det er generelt fjernet at Have- og parkaffald ikke skal indgå i regnskabet, da fosforindholdet skal indgå i regnskabet.
- I afsnit 1.8.1. er er tilføjet at ved afmelding fra register for gødningsregnskab skal gødningsregnskabet indberettes til den ordinære frist d. 31. marts 2020.
- I afsnit 2.6. er blevet udvidet med krav til dokumentation ved afsætning af slætgræs, hvis normen for græs ønskes anvendt.

1. Register for Gødningsregnskab – tilmelding og afmelding

1.1 Register for Gødningsregnskab

Hvis din virksomhed er omfattet af reglerne om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, skal virksomheden registreres i Landbrugsstyrelsens Register for Gødningsregnskab i den aktuelle planperiode. Ved planperiode forstås perioden fra den 1. august til den 31. juli. Det er din momspligtige omsætning fra salg inden for planteavl, husdyravl, skovbrug eller kombinationer heraf, der afgør, om din virksomhed **skal** registreres eller **kan** registreres i Register for Gødningsregnskab.

Du kan tilmelde din virksomhed til Register for Gødningsregnskab i Tast selv-service under området Register for Gødningsregnskab. Her skal skemaet udfyldes. Du kan læse vejledningen om tilmelding til Register for Gødningsregnskaber på Landbrugsstyrelsens hjemmeside www.lbst.dk.

Hvis din virksomhed er med i Register for Gødningsregnskab, kan du købe afgiftsfri handelsgødning til anvendelse til jordbrugsformål. Virksomheder, der leverer husdyrgødning til din virksomhed, kan desuden fratække husdyrgødningsleverancen i deres gødningsregnskab.

Når du har tilmeldt din virksomhed til Register for Gødningsregnskab, vil virksomheden være tilmeldt i hele planperioden 2018-2019, som går fra den 1. august 2018 til den 31. juli 2019. Din virksomhed vil automatisk være tilmeldt i de efterfølgende planperioder, indtil du aktivt afmelder virksomheden.

1.2 Hvem har pligt til at blive tilmeldt?

Du **skal** tilmelde din virksomhed, hvis du har en årlig momsregistreret omsætning på mere end 50.000 kr. fra salg inden for planteavl, husdyravl, skovbrug eller kombinationer heraf og samtidig opfylder mindst én af disse betingelser;

- har en husdyrbesætning, der producerer gødning med et samlet kvælstofindhold, der udgør mere end 1 ton kvælstof, eller
- har et antal husdyr, der overstiger et antal dyr, der tilsammen producerer gødning med et samlet kvælstofindhold, der overstiger 100 kg kvælstof pr. ha, eller
- modtager mere end 25 tons husdyrgødning eller anden organisk gødning i planperioden.

Bemærk, at lejeindtægt og grundbetaling ikke skal medregnes som omsætning.

Du skal tilmelde din virksomhed til registeret i løbet af den planperiode, hvor virksomheden opfylder betingelserne for at være tilmeldt registret. Det betyder, at du skal tilmelde din virksomhed på det tidspunkt i planperioden, hvor virksomheden bliver pligtig.

Landbrugsstyrelsen krydstjekker oplysninger i forbindelse med tilmelding til Register for Gødningsregnskab med bl.a. oplysninger i Det Centrale Husdyrregister (CHR), Det Generelle Landbrugsregister (GLR) og ansøgning om grundbetaling, herunder betalingsrettigheder. Styrelsen anvender oplysningerne på den enkelte virksomheds CVR-nr. til at vurdere, hvorvidt omsætningskravet og betingelserne er opfyldt med henblik på tilmelding til registret. Minkavlere og økologisk autoriserede virksomheder er også omfattet af reglerne om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvis betingelserne for at være tilmeldt registret er opfyldt.

1.3 Hvem kan frivilligt blive tilmeldt?

Du **kan** tilmelde din virksomhed frivilligt, hvis virksomheden har et aktivt CVR-nr. og opfylder kravet om en momsregistreret omsætning på mindst 20.000 kr. om året inden for planteavl, husdyravl eller skovbrug.

Bemærk, at lejeindtægt og grundbetaling ikke skal medregnes som omsætning.

Du skal tilmelde din virksomhed senest 31. juli 2019, hvis virksomheden skal registreres for planperioden 2018/2019.

1.4 Hvem kan ikke tilmelde sig?

Du kan ikke tilmelde en virksomhed, der ikke er momsregistreret, dvs. hvis virksomheden ikke har et CVR-nr. Under særlige omstændigheder kan der i visse tilfælde dispenseres fra kravet om CVR-nr. (se afsnit 1.5).

Du kan heller ikke tilmelde din virksomhed, hvis den ikke opfylder kravet om momsregistreret omsætning på mindst 20.000 kr. inden for planteavl, husdyravl eller skovbrug.

Kravet om, at omsætningen skal være inden for planteavl, husdyravl, skovbrug eller kombinationer heraf, betyder, at f.eks. indtægter fra golfbaner, parker, fodboldbaner, rideskoler og hestepensioner ikke gør din virksomhed berettiget til at være med i registret.

Hvis du har en virksomhed, der er momsregistreret med blandet drift, dvs. hvis du både driver virksomhed inden for planteavl, husdyravl, skovbrug og f.eks. har en hestepension, og din momsomsætning inden for planteavl, husdyravl og skovbrug overstiger 20.000 kr., kan du tilmelde din virksomhed som nævnt ovenfor.

1.5 Andre virksomheder der kan eller skal tilmeldes

Dødsboer, konkursboer og brugeligt pant, som viderefører en landbrugsbedrift, kan i en afgrænset periode være tilmeldt på et SE-nr. Disse virksomheder er underlagt de samme regler om udarbejdelse af gødningsplaner og gødningsregnskaber som andre virksomheder.

1.6 Overtagelse af en ophørt virksomhed

Hvis du overtager en virksomhed, der er omfattet af reglerne i lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, skal virksomheden registreres i Landbrugsstyrelsens Register for Gødningsregnskab. Virksomheder, der i løbet af en planperiode ophører med at eje eller have brugsretten til et areal, skal udarbejde en gødningsopgørelse. Du skal huske at få denne opgørelse fra den tidligere ejer. Opgørelsen skal indeholde oplysninger om virksomhedens:

- Forfrugt, kvælstofkvote, kvælstof- og fosforlagre, kvælstof- og fosforforbrug og virksomhedens fosforloft.

I planperioden 2018/2019 har du ret til virksomhedens kvælstofkvote for hele planperioden. Du skal derfor medtage al den kvælstof i gødning, der er brugt på de arealer, du overtager i perioden - også den gødning som den tidligere jordbruger brugte. Du skal altså have alle forhold med i dit gødningsregnskab, også selvom den tidligere jordbruger vælger at indberette et gødningsregnskab for perioden 1. august 2018 og frem til den dato, hvor du overtager virksomheden. Den tidligere jordbruger afsætter al den husdyrgødning og anden organisk gødning, der er udbragt på ejendommen i 2018/2019, samt evt. lager af husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning til dig via B1-skemaer. Handelsgødning, der er udbragt på ejendommen, overføres fra den tidligere jordbruger via felterne 906 og 914 i gødningsregnskabet. I dit regnskab skal du medtage husdyrgødning i felt 304, anden organisk gødning i felt 805 og udbragt handelsgødning i felterne 904 og 915.

Hvis din virksomhed allerede er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal du i dit gødningsregnskab medtage forholdene fra den ophørte virksomhed sammen med forholdene for din nuværende virksomhed.

Eksempel 1: Hvad skal den nye bruger indberette?					
Startlager pr. 1. august 2018		600 kg N		80 kg P	708
Indkøbt handelsgødning i perioden 1. august 2018 til 31. juli 2019		+ 2000 kg N		+ 0 kg P	703
Lagerstatus pr. 31. juli 2019	750 kg N		0 kg P		705
Forbrug fra 1. august 2019 til 30. september 2019 (til afgrøder, der blev høstet eller afgræsset før 31. december 201)	- 0 kg N		- 0 kg P		704
Slutlager pr. 31. juli 2019 (felt 705 minus 704)	= 750 kg N	- 750 kg N	= 0 kg P	- 0 kg P	707
Samlet forbrug af handelsgødning i kg kvælstof i planperioden 2018/2019 (felt 708 plus 703 minus 707)		= 1850 kg N		= 80 kg P	706
<p>I dette eksempel overtager en køber den 1. marts 2019 en ejendom med en samlet kvælstofkvote på 2000 kg N. Sælger har oplyst, at ejendommen havde et startlager på 600 kg N og 80 kg P (felt 708). Sælger har købt handelsgødning med 1500 kg N, og den nye ejer køber fra den 1. marts til den 31. juli 2019 handelsgødning med 500 kg N. Der er ikke indkøbt fosfor. Indkøbt handelsgødning er derfor i alt: 1500 kg N + 500 kg N = 2000 kg N (felt 703). Ved planperiodens udløb den 31. juli er der et lager på 750 kg N og 0 kg P (felt 707). Det samlede forbrug af kvælstof er derfor indkøb (2000 kg N) + startlager (600 kg N) – slutlager (750 kg N) = 1850 kg N (felt 706). Det samlede forbrug af fosfor er tilsvarende 80 kg P.</p>					

1.7 Dine forpligtelser i Register for Gødningsregnskab

Når din virksomhed er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, **skal** du:

- Udarbejde en gødningsplan (se kapitel 2).
- Beregne virksomhedens kvælstofkvote (se kapitel 2) og fosforarealkrav (se kapitel 5).
- Udarbejde et gødningsregnskab og beregne din virksomheds kvælstof- og fosforforbrug (se kapitel 6).
- Indberette virksomhedens gødningsregnskab elektronisk på www.landbrugsindberetning.dk.

Din tilmelding til Register for Gødningsregnskab er gældende, indtil du skriftligt anmoder om at blive afmeldt registeret, eller Landbrugsstyrelsen, Administrativ Jordbrugskontrol, afmelder virksomheden (se afsnit 1.8).

1.8 Afmelding fra Register for Gødningsregnskab

1.8.1 Hvornår **skal** du afmelde din virksomhed?

Hvis du ikke længere opfylder betingelserne for at være med i Register for Gødningsregnskab, skal du afmelde din virksomhed fra registret. Du kan læse mere om betingelserne for at være med i Register for Gødningsregnskab i afsnit 1.1.

Du opfylder eksempelvis ikke betingelserne for at være med i registeret, når du:

- Sælger din virksomhed.
- Bortforpagter din ejendom.
- Afmelder din virksomhed og dit CVR-nr. hos Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Du skal give Landbrugsstyrelsen skriftligt besked om, at din virksomhed skal afmeldes registeret i den planperiode, hvor din virksomhed ikke længere opfylder betingelserne for at være tilmeldt. Dette er f.eks. tilfældet, hvis din virksomheds årlige omsætning er mindre end 20.000 kr. inden for planteavl, husdyravl, skovbrug eller kombinationer heraf. Dvs., at hvis din virksomhed ikke længere opfylder betingelserne for at være med i Register for Gødningsregnskab i planperioden 2018/2019, skal du afmelde din virksomhed inden den 31. juli 2019.

Bemærk, at af- og tilmelding ikke sker automatisk. Det er derfor dit ansvar som ejer af virksomheden at foretage af- og tilmelding.

Ved afmelding fra register for gødningsregnskab skal gødningsregnskabet for planperioden indsendes senest d. 31. marts 2020.

Landbrugsstyrelsen kan sammenholde oplysninger fra Register for Gødningsregnskab med oplysninger fra SKAT om virksomhedernes momspligtige omsætning inden for planteavl, husdyravl, skovbrug eller kombinationer heraf. Hvis der i to på hinanden følgende planperioder ikke er en momspligtig omsætning inden for planteavl, husdyravl, skovbrug eller kombinationer heraf på en registreret virksomhed, kan Landbrugsstyrelsen afmelde din virksomhed fra Register for Gødningsregnskab.

Se i afsnit 1.8.3, hvordan du afmelder din virksomhed.

1.8.2 Særlige tilfælde, hvor du skal afmelde din virksomhed

Hvis du laver dit selskab om (nyt CVR-nr.)

Du skal afmelde din virksomhed fra Register for Gødningsregnskab, hvis du laver ændringer i din virksomhed, der bevirker, at din virksomhed skal have et nyt CVR-nr. Hvis din nye virksomhed er forpligtiget til at være med i registeret, skal du huske at tilmelde den nye virksomhed til Register for Gødningsregnskab.

Generationsskifte og salg til ægtefælle

Hvis du overlader din virksomhed til andre, herunder dine børn eller din ægtefælle, og virksomheden derved får et nyt CVR-nr., skal du afmelde dit gamle CVR-nr. og tilmelde det nye til Register for Gødningsregnskab.

Dødsfald

Hvis en ejer af en enkeltmandsvirksomhed afgår ved døden, skal virksomheden afmeldes fra Register for Gødningsregnskab. Der skal ikke indsendes gødningsregnskab for virksomheden. Det skyldes, at virksomhedens CVR-nr. er knyttet til den afdøde. Landbrugsstyrelsen får oplysninger om dødsfald og vil herefter automatisk afmelde virksomheden samt orientere de efterladte.

Hvis boet efter afdøde ønsker at drive virksomheden videre, og virksomheden har pligt til at være tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal boet oprette en ny virksomhed og have et nyt SE/CVR-nr.

Dødsboer (og konkursboer), som viderefører en landbrugsbedrift, kan i en afgrænset periode være tilmeldt på et SE-nr. Når boskiftet er afsluttet, skal bobestyreren indberette et gødningsregnskab med ophørsdato eller indsende en overdragelseserklæring i forbindelse med overdragelsen til en ny bruger.

Hvis pårørende driver virksomheden videre i et nyt CVR-nr., gælder de almindelige betingelser for virksomheder, og virksomheden skal tilmeldes på det nye CVR-nr.

1.8.3 Hvordan kan du afmelde din virksomhed?

Du kan afmelde din virksomhed fra Register for Gødningsregnskab ved at:

- Indberette et gødningsregnskab, hvor du anfører en ophørsdato i felt 917.
- Indsende en overdragelseserklæring.

Bemærk, at du **ikke** kan afmelde dig på andre måder.

Ophørsdatoen svarer til den dag, din virksomhed ikke længere opfylder betingelserne for at være med i Register for Gødningsregnskab. Det kan eksempelvis være fra den dato, du har bortforpagtet din ejendom, solgt din ejendom eller lukket din virksomhed. Afmeldingen fra registret sker med virkning fra den oplyste ophørsdato.

Når du afmelder din virksomhed, **skal** du huske:

- At du kun kan købe afgiftsfri gødning frem til ophørsdatoen.
- At du skal opbevare dit gødningsregnskab og din gødningsplanlægning i mindst 5 år.
- At hvis du har tilsagn om økologisk arealtilskud type 37, kan en afmelding af din virksomhed fra Register for Gødningsregnskab medføre bortfald af tilsagn og krav om tilbagebetaling af tidligere modtaget tilskud. Du kan læse mere om det i vejledning om [Økologisk Arealtilskud](#).

Hvis virksomheden drives videre af en ny ejer/forpagter, skal den nye ejer/forpagter have en gødningsopgørelse med oplysninger om forfrugt, kvælstofkvote, kvælstof- og fosforlagre, kvælstof- og fosforforbrug og virksomhedens fosforloft frem til ophørsdatoen. Den nye ejer/forpagter skal have oplysningerne senest en måned efter din virksomheds ophør.

Virksomheder, hvor brugsretten ophører som følge af kreditorfølgning, skal ved ophør udarbejde en tilsvarende gødningsopgørelse. Dette gælder f.eks., når en virksomhed overtages som brugeligt pant eller går konkurs.

1.8.4 Afmelding i forbindelse med indsendelse af gødningsregnskab

Når du afmelder din virksomhed fra Register for Gødningsregnskab i forbindelse med indsendelse af gødningsregnskab, **skal** du overholde følgende:

- Indberet gødningsregnskabet fra 1. august 2018 og frem til din ophørsdato. Husk at skrive din ophørsdato i felt 917.
- Afmeld din virksomhed i den planperiode, du ophører i.
- Giv din gødningsleverandør besked om, at du er afmeldt registret, jf. SKAT's regler.
- Giv den nye ejer/forpagter skriftlige oplysninger om forfrugt, kvælstofkvote og fosforarealkrav, kvælstof- og fosforlagre, kvælstof- og fosforforbrug og virksomhedens fosforloft frem til din ophørsdato. Den nye ejer/forpagter skal have oplysningerne senest en måned efter din virksomhed er solgt eller forpagtet fra.
- Husdyrgødning og anden organisk gødning, som er på lager, skal via B1-aftaler afsættes til ny ejer eller en anden registreret virksomhed.
- Lager af handelsgødning skal overdrages via Register for Gødningsleverancer.
- Skriv ændringerne ind i din gødningsplanlægning.
- Opbevar din gødningsplanlægning og dit gødningsregnskab på bedriften i mindst 5 år.

1.8.5 Afmelding ved overdragelseserklæring

Hvis du afmelder din virksomhed fra Register for Gødningsregnskab med en overdragelseserklæring, skal du ikke også indberette et gødningsregnskab.

Du kan kun bruge en overdragelseserklæring, hvis den nye bruger er tilmeldt Register for Gødningsregnskab på overdragelsestidspunktet.

Når du indsender en overdragelseserklæring, skal du overholde følgende:

- Indsend, sammen med den nye ejer/forpagter, en underskrevet overdragelseserklæring inden udgangen af planperioden, dvs. inden den 31. juli 2019
- Giv din gødningsleverandør besked om, at du er afmeldt registret, jf. regler fra SKAT.
- Giv den nye ejer/forpagter skriftlige oplysninger om forfrugt, kvælstofkvote og fosforarealkrav, kvælstof- og fosforlagre, kvælstof- og fosforforbrug og virksomhedens fosforloft frem til din ophørsdato. Den nye ejer/forpagter skal have oplysningerne senest en måned efter din virksomhed er solgt eller forpagtet fra.
- Ajourfør ændringerne i din gødningsplanlægning.
- Opbevar din gødningsplanlægning og overdragelseserklæringen på bedriften i mindst 5 år.

Bemærk, at hvis din virksomhed ophører den 31. juli eller 1. august, kan du ikke benytte en overdragelseserklæring. Du skal i stedet indberette et gødningsregnskab, hvor du angiver ophørsdatoen i felt 917.

Overdragelseserklæringen kan du hente på Landbrugsstyrelsens hjemmeside, www.lbst.dk

1.8.6 Særlige regler ved afmelding fra Register for Gødningsregnskab

Når du afmelder din virksomhed fra Register for Gødningsregnskab, gælder der særlige regler, hvis din virksomhed:

- Har lager af gødning, når den ophører.
- Har haft et overforbrug af kvælstof i gødning, når den ophører.

Ophørsdatoen svarer til den dag, du ikke længere opfylder betingelserne for at være med i Register for Gødningsregnskab. Det kan eksempelvis være fra den dato, du har bortforpagtet din ejendom, solgt din ejendom eller lukket din virksomhed.

1.8.7 Lager ved ophør og overforbrug af gødning ved ophør

Hvis du overdrager din virksomhed, og der forud for overdragelsen er sket en overgødsning på virksomheden, er det dig, der hæfter for denne.

Når din virksomhed ophører, skal du anføre din virksomheds slutlager af kvælstof i gødning på ophørstidspunktet.

Hvis din virksomhed har et lager af husdyrgødning eller forarbejdet husdyrgødning, skal det afsættes til andre jordbrugere eller til ny ejer/forpagter, der er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, inden din virksomhed afmeldes registret. Du skal sørge for at få en underskrevet gødningskvittering for den afsatte kvælstof i husdyrgødnin-gen.

Hvis der er usikkerhed om indholdet af kvælstof i lageret af husdyrgødning eller forarbejdet husdyrgødning, kan Landbrugsstyrelsen i særlige tilfælde tillade, at kvælstofindholdet i lageret analyseres på et autoriseret eller akkrediteret laboratorium.

Det samme gælder, hvis din virksomhed har et lager af handelsgødning. Her skal du videresælge handelsgødning til en anden jordbruger via Register for Gødningsleverancer, der er tilmeldt Register for Gødningsregnskab eller tilbagelevere mængden til din leverandør.

Eksempel 2: Hvad skal sælger indberette?					
Startlager pr. 1. august 2018		50 kg N		0 kg P	708
Indkøbt handelsgødning i perioden 1. august 2018 til 31. juli 2019		+ 500 kg N		+ 100 kg P	703
Lager status pr. 31. juli 2019	100 kg N		0 kg P		705
Forbrug fra 1. august 2018 til 30. september 2019 (til afgrøder høstet eller afgræsset før 31. december 2019)	- 0 kg N		- 0 kg P		704
Slutlager pr. 31. juli 2019 (felt 705 minus 704)	= 100 kg N	- 100 kg N	= 0 kg P	- 0 kg P	707
Samlet forbrug af handelsgødning i kg kvælstof 2018/2019 (felt 708 plus 703 minus 707)		= 450 kg N		= 100 kg P	706
I eksemplet sælger jordbruger den 1. marts 2019 en ejendom med en samlet kvælstofkvote på 700 kg N. Ejendommen har et startlager på 50 kg N og 0 kg P (felt 708) og har købt handelsgødning, der indeholder 500 kg N og 100 kg P (felt 703). På tidspunktet for salget har ejendommen et lager på 100 kg N og 0 kg P (felt 705). Den resterende kvælstofkvote kan nu udregnes som $700 - 450 \text{ kg N} = 250 \text{ kg N}$. Det er datoen for overdragelse af ejendommen, sælger skal bruge til at opgøre slutlager, ikke den 31. juli 2019. Den samme dato skal sælger skrive som ophørsdato i felt 917.					

Hvis du sælger handelsgødning til en privatperson eller virksomhed, som ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, eller hvis du beholder gødningen som privatperson, skal du betale kvælstofafgift til SKAT (se afsnit 9.2.3 for yderligere oplysninger om dette). Du bør være opmærksom på, at det ikke er tilladt at sælge gødning, som indeholder mere end 16 pct. kvælstof fra ammoniumnitrat, til privatpersoner.

Hvis du har solgt din virksomhed i perioden 31. juli 2019 til 30. september 2019, skal du ikke justere dine lagre med forbruget til gødsning af udlæg i denne periode. Det har den nye bruger pligt til.

2. Gødningsplanlægning

2.1 Krav til gødningsplanlægningen

Når du er tilmeldt Register for Gødningsregnskab skal du, hvis du har et af miljø- eller økologitilsagnene nævnt i nedenstående oversigt, eller hvis du dyrker brødhvede med forhøjet kvælstofnorm, lave en gødningsplanlægning, der indeholder en markplan over, hvilke afgrøder du planlægger at dyrke i sæsonen. Markplanen indeholder oplysninger om: Størrelsen af de dyrkede arealer, afgrøder, afgrødernes kvælstofnorm, afgrøder dyrket sidste år (forfrugt), jordbundstype, efterafgrøder og kvælstofprognosen. Ud fra markplanen beregner du en kvælstofvoté, der angiver, hvor meget kvælstof du maksimalt må udbringe på dine marker.

Du kan ansøge om at korrigere din kvælstofvoté, hvis du har forhøjede udbytter (se afsnit 2.5.3).

Du **skal** reducere din kvælstofvoté, hvis du har et eller flere af de tilsagn, som er nævnt i nedenstående oversigt, eller andre aftaler, hvor der er krav om nedsat tilførsel af gødning (se afsnit 2.5).

Miljø- og økologitilsagn med krav om gødningsplanlægning

- Miljøvenlig drift af græs, niveau 1, med mulighed for tilførsel af max. 80 kg total-N pr. ha (MVJ), type 4.
- Pleje med afgræsning, rydning, slæt, med mulighed for tilførsel af max. 80 kg total-N pr. ha (MVJ), type 5.
- Økologisk Arealtilskud, type 36 og 37, hvis bedriften er tilmeldt Register for Gødningsregnskab.

Du skal være opmærksom på, at der er særlige regler for græs og brødhvede (se afsnit 2.6 og kapitel 3) samt regler om efterafgrøder (se kapitel 7).

2.1.1 Frist for gødningsplanlægning

Din gødningsplanlægning for planperioden 2018/2019 skal være klar senest i april 2019. Hvis du tilmelder dig til Register for Gødningsregnskab efter denne dato, skal du lave gødningsplanlægningen snarest efter, du har modtaget dit tilmeldingsbevis.

2.1.2 Særligt for miljø- og økologiordningerne, MVJ-ordninger og andre aftaler

På miljø- og økologitilsagnene er der forskellige krav til, hvordan og hvornår der skal udfyldes og indsendes gødningsplanlægning/gødningskvotéberegning og/eller gødningsregnskab. For økologer er der også særlige krav til dokumentation for modtagelse og afgivelse af husdyrgødning. Læs mere herom bl.a. i "[Vejledning om tilsagn til miljø- og økologiordninger samt miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger, 2018](#)" eller i "[Vejledning til Økologisk Arealtilskud 2018](#)" og "[Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion 2018](#)". Du kan finde alle vejledningerne på lbst.dk.

2.1.3 Hvor laves gødningsplanlægningen?

Gødningsplanlægningen kan enten laves elektronisk i Tast selv-service, på papirskema (Skema A) eller et af Landbrugsstyrelsen godkendt skema. Du kan med fordel lave din gødningsplanlægning elektronisk i Tast selv-service. Det vil i så fald betyde, at:

- Kravet om udfyldelse af gødningsplanlægning i papirskema (Skema A) bortfalder.
- Landbrugsstyrelsen beregner din kvælstofvoté ud fra de indtastede oplysninger.
- Din kvælstofvoté bliver fortrykt i dit gødningsregnskab.
- Du kan se din procent med pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder.

Du skal være opmærksom på, at det er et krav, at du laver din gødningsplanlægning i Tast selv-service, hvis du har tilsagn om Økologisk Arealtilskud, og indsender den senest ved ansøgningsfristen i april 2019. Du kan også

lave gødningsplanlægningen i Skema A. Der er et særligt Skema A1 til specialafgrøder, der omfatter skov-, planteskole-, drivhus- og/eller juletræskulturer. Begge skemaer finder du bagerst i vejledningen.

For at du kan anvende gødningsplanlægningen som dokumentation for ændringer, skal du ajourføre din gødningsplanlægning i løbet af planperioden, så den svarer til de faktiske forhold. Vær opmærksom på at gemme den oprindelige gødningsplanlægning, som viser, at gødningsplanlægningen er udført inden for fristen. Såfremt du har lavet gødningsplanlægningen i et markprogram, printes den ud og gemmes.

2.2 Gødningsplanlægning i Tast selv-service

Du finder gødningsplanlægningen i Gødningskvote og efterafgrødeskemaet. Udfyld siderne "Markplan" og "Beregning af gødningskvote". Hvis du allerede har indsendt dit Fællesskema, kan du indlæse din markplan fra Fællesskemaet i Gødningskvote og efterafgrødeskemaet.

For at kunne opfylde kravene til gødningsplanlægning og beregne kvælstofkvoten skal du tilføje nogle få ekstra oplysninger i forhold til oplysningerne i markplanen. Du skal notere JB-nr. (jordtype), eventuel vandingstilladelse (i kolonnen "Vanding"), forfrugt, efterafgrøder, om du dyrker flere hold afgrøder pr. vækstsæson samt indføje eventuelle øvrige korrektioner. Du skal ikke korrigerer for kvælstofprognosen, da korrektionen sker automatisk, efter prognosen er offentliggjort.

Vær opmærksom på at din kvælstofkvote kun bliver overført til gødningsregnskabet, hvis du indsender Gødningskvote og efterafgrødeskemaet. Det er ikke nok at have lavet en kladde. Vær desuden opmærksom på, at hvis du ikke har indsendt skemaet, bliver kladden slettet det følgende år.

Du finder en vejledning til at udfylde skemaet på www.lbst.dk.

2.3 Gødningsplanlægning i Skema A og Skema A1 (specialafgrøder)

Du finder Skema A bagerst i denne vejledning. Har du specialafgrøder (skov-, planteskole-, drivhus-, og/eller juletræskulturer), skal du bruge Skema A1 (specialafgrøder).

2.3.1 Markens kvælstofnorm

Du beregner markens kvælstofnorm pr. ha ved at trække forfrugtsværdien (afhængig af forrige års afgrøde) fra kvælstofnormen for afgrøden og indregne eventuelle korrektioner. Til sidst udregner du markens samlede kvælstofkvote ved at gange markens areal med afgrødens kvælstofnorm (kolonne 2 gange kolonne 9).

2.3.2 Kvælstofkvote og planlagt forbrug

Du kan beregne din kvælstofkvote på bagsiden af Skema A ved at:

- Lægge markernes kvælstofkvoter sammen i kolonne 10. Summen overføres til første række i skemaet på bagsiden (felt l).
- Herefter trækker du forfrugtsværdien af efterafgrøder i efteråret 2017 fra (felt m).
- Til sidst korrigerer du for kvælstofprognosen.

2.4 Hvad skal oplyses ved gødningsplanlægning

2.4.1 Generelle oplysninger

Nedenfor er en liste over oplysninger, der skal med i gødningsplanlægningen.

1. Mark nr./markblok nr.: Er den enkelte marks identifikations-nr. Du skal oplyse mark nr. for alle dine marker. Markblok nr. fremgår af din grundbetalingsansøgning og behøver ikke at fremgå af din gødningsplanlægning, hvis der er overensstemmelse imellem marknumrene i de to skemaer. Det er dyrkede, udyrkede og udtagne arealer, der er omfattet af reglerne om gødningsplanlægning.

2. Areal (ha): Er markens størrelse i ha. Du skal oplyse markens areal i ha med mindst to decimaler ved udregninger i forbindelse med gødningsplanlægning.

3. Afgrøde: Er afgrøden/afgrøderne i denne planperiode. Du kan finde afgrødekoderne i Tabel 1 og Tabel 2. Det er de samme afgrødekoder som i Fællesskemaet. Hvis afgrøden ikke er nævnt specifikt i Tabel 1 eller Tabel 2, skal du bruge en fællesnorm, f.eks. "Grøntsager, andre" eller for specialafgrøder f.eks. "Anden træfrugt".

4. JB-nr. (jordtype): Hver jordtype har et JB-nr., som bestemmes ud fra jordteksturen i pløjelaget. Ifølge Den Landsomfattende Jordklassificering JB-nr. findes der:

- JB-nr. 1: Grovsandet jord
- JB-nr. 2: Finsandet jord
- JB-nr. 3: Grov lerblandet sandjord
- JB-nr. 4: Fin lerblandet sandjord
- JB-nr. 5: Grov sandblandet lerjord
- JB-nr. 6: Fin sandblandet lerjord
- JB-nr. 7: Lerjord
- JB-nr. 8: Svær lerjord
- JB-nr. 9: Meget svær lerjord
- JB-nr. 10: Siltjord
- JB-nr. 11: Humus
- JB-nr. 12: Specielle jordtyper

JB-nr. 12 (specielle jordtyper) kan du indplacere som en af de andre jordtyper ud fra den aktuelle tekstur. Du kan finde jordtypen for dine marker ved at logge på Tast selv-service og åbne Internet Markkort (IMK). Vælg Korttemaer → Jordbunds- og terrænforhold → Jordbunds-kort. Hvis en mark overlapper med forskellige JB-numre, skal du vælge det JB-nr., som dækker den største del af marken.

Hvis du vælger at angive jordbundstype ud fra teksturmålinger, skal du udtage en jordprøve for hver femte ha af det areal, hvor du ønsker at ændre jordbundstypen. Det betyder, at hvis du f.eks. har et areal/mark på 100 ha, så skal der mindst tages 20 jordprøver – nogle prøver må godt dække seks ha og andre tre ha afhængigt af markstørrelsen, men prøverne skal fordeles på arealet, så de er udtaget fagligt korrekt. Husk at notere datoen for prøvetagningen.

Der er ikke stillet krav om, hvem der kan udtage jordprøverne, eller hvor analyserne skal foretages henne, men prøverne bør udtages af en virksomhed med erfaring og ekspertise på området. Virksomheden skal garantere forskriftsmæssig prøveudtagning. Hvis prøverne udtages af landmanden selv, skal udtagningen kunne dokumenteres af indtegnede prøvelinjer pr. mark. Dokumentation herfor skal kunne forevises ved kontrol.

Afgrødernes kvælstofnorm er forskellig ud fra, hvilken jordtype marken har, hvilket fremgår af Tabel 1 bagerst i vejledningen. Markens jordtype har derfor betydning for din gødningsplanlægning og udregningen af din virksomheds samlede kvælstofkvote.

5. Vandet sandjord: Er marker, der vandes og derfor har en anden kvælstofnorm. Du kan benytte normerne for vandet sandjord, hvis du kan dokumentere en vandingstilladelse på minimum 75 mm vand, svarende til 750 m³ pr. ha. Du kan beregne størrelsen på det areal, du kan vande, hvis du vil opfylde dette krav, ved at dividere den samlede vandmængde i din vandingstilladelse med 750 m³ pr. ha.

6. Forfrugt: Markens forfrugt er hovedafgrøden på marken året før. Hvis du f.eks. har dyrket korn med græsudlæg i 2018, er det kornafgrøden, du skal oplyse som forfrugt for afgrøden i 2019. Nogle forfrugter samler mere kvælstof op end andre og frigiver det til gavn for den afgrøde, der følger efter. Forfrugtsværdien er med til at dække kvælstofbehovet for den efterfølgende afgrøde. Derfor skal du trække værdien af forfrugten fra kvælstofnormen til afgrøden. Du finder forfrugtsværdien af afgrøden fra sidste år i Tabel 1 og 2. Hvis der for afgrøden i den nye sæson står "Nej" i kolonne 4 "Indregning af forfrugtsværdi i afgrødens kvælstofnorm" i Tabel 1, skal du skrive forfrugtsværdien som nul. Hvis flere marker er slået sammen til en, skal du vælge som forfrugt den afgrøde, som den største af markerne havde.

7. Kvælstofnorm: Er den maksimale mængde kvælstof, du må tildele en bestemt afgrøde. Ud for hver afgrødetype i Tabel 1 og 2 står der, hvilken kvælstofnorm afgrøden har på forskellige jordtyper.

2.4.2 Kvælstofprognosen

Kvælstofnormen for de afgrøder, du dyrker, skal korrigeres ud fra den årlige kvælstofprognose. Landbrugsstyrelsen offentliggør prognosen omkring medio marts 2019. Korrektionen skal kun foretages for arealer med korn og forårssåede afgrøder (herunder grøntsager og krydderurter) og kun for afgrøder, der har en højere kvælstofkvote end 0 kg N pr. ha, efter at forfrugtsværdier er trukket fra. Din kvælstofkvote kan derfor ikke blive negativ.

For at udregne hvor meget du skal korrigere dit kvælstofforbrug, skal du for hver jordtype gange antal ha med kvælstofprognosens tal for jordtypen i kg N pr. ha. Kvælstofprognosen kan være positiv, negativ eller neutral. Hvis prognosen er negativ, oplyser du dette med et minustegn. Resultaterne lægges sammen, så du kan se, hvor meget du skal lægge til eller trække fra for at få din endelige kvælstofkvote. Du kan bruge side 2 af Skema A til indregning af kvælstofprognosen.

Laver du din gødningsplanlægning i Tast selv-service, vil korrektionen blive beregnet her, så snart prognosen foreligger. Hvis du har indsendt din gødningsplanlægning, inden prognosen foreligger, vil Landbrugsstyrelsen genberegne din kvælstofkvote, således at den korrigerede kvote bliver fortrykt i dit gødningsregnskab.

2.4.3 Vildt- og bivenlige tiltag – udlæg af naturstriber

Du kan lave vildt- og bivenlige tiltag i marken ved at etablere naturstriber i form af eksempelvis insektvolde, bi- og vildtstriber og barjordsstriber, som beskrevet i "Vejledning om Direkte Arealstøtte 2018", der kan findes på lbst.dk. Disse tiltag skal ikke anmeldes særskilt i markplanen i Tast selv-service, og de skal heller ikke indtegnes separat på dit markkort.

Du skal dog være opmærksom på, at arealer med vildt- og bivenlige tiltag ikke har en kvælstofnorm, og arealet kan ikke anvendes som harmoniareal. I gødningsplanlægningen skal du derfor anføre hele markens areal inkl. striber, men du skal indskrive størrelsen af arealet med naturstriber som et fradragsareal i kolonnen fradragsarealer, inden der beregnes kvælstofkvote og harmoniareal for marken.

Eksempel 3: Ingen kvælstofnorm til vildt- og bivenlige tiltag i gødningsplanlægningen

I en 5 ha stor mark på JB 7 med vårhavre sås 6 m brede vildtstriber med en blanding af majs/honnin-gurt/marvkål/jordkokker. Vildtstriberne udgør 8 pct. af markens areal. I forhold til grundbetaling "tæller de som havre". Disse striber kan dog ikke medtages som areal med havre, når der skal beregnes N-kvote og harmoniareal i gødningsplanlægningen. For at trække den del af marken, der er tilsået med vildtstriber, ud af kvoteberegningen i forbindelse med gødningsplanlægning i Tast selv-service, skal man indskrive størrelsen af arealet med vildtstriber i kolonnen fradragsarealer.

Beregning: 5 ha vårhavre med afgrødekode 3, JB-nr. 7, har en norm på 118 kg N pr. ha. Da vildtstriberne udgør 8 pct. af arealet svarende til 0,4 ha, indskrives 0,4 ha i kolonnen fradragsarealer, inden der beregnes kvælstofkvote og harmoniareal.

2.4.4 Krav om 2 m bræmmer

Der er krav om 2 m bræmmer langs åbne naturlige vandløb og søer samt kunstige vandløb og søer, der er omfattet af en vandplan, jf. § 69 i vandløbsloven (Lovbekendtgørelse nr. 127 af 26. januar 2017). På 2 m bræmmer er der dyrknings- og gødskningsforbud, og arealerne indgår ikke i bedriftens harmoniareal.

Hvis du laver gødningsplanlægning i Tast selv-service, vil systemet automatisk fratrække bræmme-arealet i kolonnen "fradragsarealer".

2.4.5 Specialafgrøder (skov-, planteskole-, drivhus- og/eller juletræskulturer)

Hvis du har specialafgrøder, kan du lave din gødningsplanlægning i Tast selv-service eller i Skema A1 (specialafgrøder) bagerst i denne vejledning. Du kan bruge skemaet, hvis du kun dyrker afgrøderne i Tabel 2, og du i denne planperiode ikke bruger husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning eller anden organisk gødning. Forskellen mellem gødningsplanlægning for disse typer afgrøder i forhold til at bruge det almindelige Skema A er, at du finder din kvælstofnorm i Tabel 2, og at du skal oplyse, om du dyrker afgrøder i et åbent eller et lukket system.

2.4.6 Kvælstofnorm og -kvote: Særlige situationer

Hvis du har omsået, beregner du kvoten ud fra den afgrøde, du senest har sået.

For lukkede systemer er normen lig med den brugte mængde kvælstof. I gødningsplanlægningen skal du sætte kvælstofkvoten til det forventede forbrug af kvælstof pr. ha.

Hvis du dyrker kulturer, der ikke har en artsspecifik kvælstofnorm, kan du få tilladelse til at bruge en højere kvælstofnorm end den artsspecifikke fællesnorm. Du skal lave en skriftlig ansøgning, hvor du dokumenterer, at du ud fra god dyrkningspraksis har behov for en højere kvælstofnorm end den, der står i fællesnormen.

2.5 Korrektioner af kvælstofnormer

Du **skal** korrigere din kvælstofkvote, hvis du har arealer, hvor du har indgået en aftale med et krav om nedsat tilførsel af gødning. Du **skal** også i visse tilfælde korrigere din kvælstofkvote, hvis du har visse MVJ- eller økologitilsagn (læs mere om dette i 2.5.1).

Du **kan** korrigere din kvælstofkvote, hvis du har forhøjede udbytter (læs mere om dette i afsnit 2.5.3).

I gødningsplanlægningen skal du markere dette i kolonnen "N- korrektion" i Gødningskvoteskemaet eller i kolonne 8 "Evt. N-korrektion" i Skema A. Du skal også skrive andre begrænsninger i kvælstofforbruget i denne kolonne, dette kunne f.eks. være begrænsninger i forbindelse med indsatsplaner til drikkevandsbeskyttelse (angivet med tal).

Hvis du har arealer med tilsagn til Økologisk Arealtilskud, **og** din bedrift er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal du overholde betingelsen for tilførsel af maksimum 100 kg N pr. ha harmoniareal. Hvis du har Økologisk Arealtilskud med nedsat N-kvota skal du overholde betingelsen for tilførsel af maksimum 60 kg N pr. ha harmoniareal. Du skal udfylde og indsende Gødningskvote- og efterafgrødeskemaet i Tast-selv efter du har indsendt din Fællesskema ansøgning i april 2019. Felt E på siden Beregning af gødningskvote vil blive udfyldt, når du indlæser din markplan fra Fællesskemaet, hvorefter din samlede kvælstofkvote automatisk bliver beregnet.

2.5.1 Miljø-, økologitilsagn eller andre aftaler

Hvis du har lavet en aftale med en offentlig myndighed eller har indgået et tilsagn om, at bestemte arealer skal have mindre kvælstof, er det den aftalte mængde, der er grundlaget for din kvælstofkvote på disse arealer. Der findes flere tilsagnstyper, hvor det ikke er tilladt at tilføre gødning udover den mængde, der afsættes af græssende dyr på arealerne. For andre tilsagn er det tilladt at tilføre en vis mængde kvælstof til arealet. For den samme tilsagnstype kan der være forskel på reglerne for den maksimalt tilladte mængde tilførte kvælstof, om arealet må afgræsses og hvor mange dyr arealet maksimalt må afgræsses med. Dette afhænger af tilsagnstype og af, hvornår tilsagnet er givet. Du kan se reglerne om dette i dit tilsagn¹. Tilsagnene har forskellige begyndelses år og dermed forskellige udløbsår.

Miljøordningerne omfatter:

- Pleje af græs- og naturarealer (tilsagnstype 56, 57, 66 og 67)
- Miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ) (tilsagnstype 4, 5, 7, 8, 9, 13 og 16)
- Fastholdelse af vådområder (tilsagnstype 50, 55 samt 74-78)

---

¹For nogle af 20-årige miljøtilsagn er det maksimale tilladte græsningstryk fastsat i dyreenheder. En dyreenhed (DE) er defineret som i § 3, nr. 14 (jf. bilag 1, afsnit H) i bekendtgørelse nr. 1324 af 15. november 2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. med den affattelse, der var gældende den 1. januar 2017.

- Opretholdelse af ændret afvanding (tilsagnstype 54 og 64)

Økologiordningerne omfatter:

- Omlægning til økologisk jordbrug (OM) (tilsagnstype 35)
- Økologisk Arealtilskud (tilsagnstype 36 og 37, kun hvis du er tilmeldt Register for Gødningsregnskab)

Det er ikke alle tilskudsordninger, hvor der er et krav om udarbejdelse af gødningskvoteberegning og/eller gødningsregnskab.

I næste afsnit gennemgås hvordan du behandler de forskellige typer tilsagn i forbindelse med gødningsplanlægningen.

MVJ-tilsagn med begrænset kvælstofkvote (tilsagnstype 4 og 5)

Omfatter miljøordningerne:

- Miljøvenlig drift af græs tilsagnstype 4 og 5, med krav om nedsat tilførsel af gødning

Tilsagnstype 4 og tilsagnstype 5 er begge opdelt i to typer kvælstofreduktion alt efter, om der ikke må tildeles kvælstof (0 kg N), eller om der må tildeles en reduceret mængde kvælstof (f.eks. max 80 kg Total N). Bemærk, at for tilsagnstype 4 lyder tilsagnet på maksimalt 80 kg total N, hvilket betyder, at der ikke kan indregnes en udnyttelsesprocent (også selvom der udbringes organisk gødning).

Miljøtilsagn uden kvælstofkvote

Omfatter miljøordningerne:

- Pleje af græs- og naturarealer (tilsagnstype 56, 57, 66 og 67)
- Miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ) tilsagnstype 4 (med krav om 0 kg N), 5 (med krav om 0 kg N), 7, 8, 9, 13 og 16
- Fastholdelse af vådområder (tilsagnstype 50, 55 og 74-78)
- Opretholdelse af ændret afvanding (tilsagnstype 54 og 64)

For disse tilsagn, hvor der ikke må tilføres gødning, vælger du en afgrødekode med en kvælstofnorm på 0 kg N pr. ha. Se oversigt 1. Se i vejledning for dit tilsagn, hvilken afgrødekode du skal bruge hvornår. For disse miljøtilsagn skal du derfor ikke korrigere kvælstofkvoten. Dette gælder også tilsagn med forbud mod tilførsel af gødning ud over den gødning, som græssende dyr efterlader på marken.

Oversigt 1: Afgrødekode med en kvælstofnorm på 0 kg N/ha	
Kode	Navn
247	Miljøgræs MVJ-tilsagn (0 N), omdrift
248	Permanent græs ved vandboring
249	Udnyttet græs ved vandboring
254	Miljøgræs MVJ-tilsagn (0 N), permanent
308	MFO-slåningsbrak
309	Udyrket areal ved vandboring
310	Slåningsbrak
311	Skovrejsning på tidl. landbrugsjord 1
312	20-årig udtagning
313	20-årig udtagning af agerjord med frivillig skovrejsning
314	20-årig udtagning med tilsagn om skovrejsning fra NST
317	Vådområder med udtagning
318	MVJ ej udtagning, ej landbrugsareal
319	MFO-brak, Udtagning, ej landbrugsareal
323	MFO-udyrket areal ved vandboring
329	MFO-bræmme, miljøtilsagn

338	Brak, forårsslåning
339	MFO-brak, forårsslåning

I gødningsregnskabet kan den mængde kvælstof, som dyrene afsætter på tilsagnsarealet, trækkes fra. Det gælder både ved afgræsning af tilsagnsarealer, der tilhører virksomheder, som er med i Register for Gødningsregnskab, og hvis dyrene afgræsser tilsagnsarealer, der tilhører virksomheder uden for registret.

Du kan læse nærmere om reglerne for afsætning af husdyrgødning på arealer med aftale eller tilsagn om 0 kg N/ha i afsnit 6.4.5, som omhandler gødningsregnskabet. I dette afsnit kan du også finde en samlet oversigt over kravene til afsætning af husdyrgødning.

Økologisk Arealtilskud

Hvis du har et tilsagn om Økologisk Arealtilskud – basistilskud i Fællesskema 2019, og din bedrift er tilmeldt Register for Gødningsregnskab (i løbet af planperioden 2018/2019), må du anvende maksimalt 100 kg udnyttet N/ha i gennemsnit for alle harmoniarealer på din bedrift herunder også eventuelle ikke-økologiske arealer².

Hvis du har et tilsagn om Økologisk Arealtilskud – Tillæg for reduceret kvælstoftilførsel, må du anvende maksimalt 60 kg udnyttet N/ha i gennemsnit for alle harmoniarealer på din bedrift herunder også eventuelle ikke-økologiske arealer. Du kan kun få tillæg for reduceret kvælstoftilførsel, hvis din bedrift er tilmeldt Register for Gødningsregnskab. Læs mere i [Vejledning om Økologisk Arealtilskud 2018](#).

Du skal dokumentere, at du opfylder det nedsatte krav om kvælstoftilførsel. I Fællesskemaet på siden "Udbetaling af tilskud Miljø- og Økologitilsagn" markerer du i rubrik D eller E, at du opfylder kravet om maksimalt 100 kg eller 60 kg udnyttet kvælstof i gennemsnit pr. ha harmoniareal. Når du herefter udarbejder din gødningskvoteberegning, vil det fremgå i Rubrik E "Tilførsel af kvælstof (N)" på siden Markplan, hvor stor den maksimale kvælstofkvote er for hele din bedrift.

Du skal være opmærksom på, at bedriftens samlede kvælstofkvote kan blive reduceret yderligere til under 60 eller 100 kg udnyttet N/ha harmoniareal. Det kan f.eks. være, hvis du ikke har udlagt tilstrækkelige arealer med efterafgrøder, eller hvis den beregnede kvote i forhold til afgrødens kvælstofnorm er mindre end de 60 eller 100 kg udnyttet N/ha harmoniareal.

Det vil altid være den mindste kvælstofkvote i gødningskvoteberegningen, der bliver overført til gødningsregnskabet. Du skal altid opfylde kravene både i forhold til ordningen Økologisk Arealtilskud og i forhold til reglerne i gødskningsbekendtgørelsen.

2.5.2 Økologiske producenter

For økologiske marker og marker, der er under omlægning, er det de økologiske regler, der gælder. Du må højst tilføre 170 kg totalkvælstof i gennemsnit pr. ha, også selvom den beregnede kvote er større. Hvis kvælstofkvoten derimod er mindre end 170 kg totalkvælstof pr. ha harmoniareal, – fx hvis du har tilsagn om Økologisk Arealtilskud må du kun bruge kvælstof svarende til denne mindre kvælstofkvote. De 170 kg N/ha er total N, og kvælstofkvoten er gjort op i udnyttet kvælstof, altså total kvælstof gange udnyttelseskrav.

Hvis du ikke udnytter din kvælstofkvote på disse marker, må du ikke bruge dette kvælstof på eventuelle ikke-økologiske marker. Du skal beregne bedriftens samlede kvælstofkvote uden at tage hensyn til, at du er økolog, hvis du søger Økologisk arealtilskud skal du dog følge beskrivelsen i afsnit 2.5.1. Læs yderligere om reglerne for gødning i kapitel 8 og 11 i "[Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](#)".

²Kravet gælder for hele bedriften, også hvis din bedrift har tilladelse til samtidig drift af økologiske og ikke-økologiske arealer samt i de tilfælde, hvor dele af bedriften ikke er omlagt til økologisk jordbrugsproduktion.

2.5.3 Forventet højere udbytte

Du kan få en højere kvælstofnorm til en afgrøde, hvis du kan dokumentere, at du tidligere har høstet et forhøjet udbytte for afgrøden. Dvs., at dit høstudbytte de sidste 5 år i gennemsnit ligger højere end standardnormen i Tabel 1. Det forhøjede udbytte beregner du som et gennemsnit af de sidste 5 planperioders høstudbytte af afgrøden. Du skal have dyrket afgrøden i minimum 3 år. Du kan medregne anvendelse af kornafgrøder på egen bedrift, hvis du kan dokumentere, at du i mindst en sammenhængende periode på 12 måneder i perioden 1. august 2017 til 15. februar 2019 har anvendt kornafgrøder til opfodring på egen bedrift, se afsnit 2.5.3.2.

2.5.3.1 Salg af afgrøden

Dokumentation

Hvis du kan dokumentere, at du har dyrket afgrøden i alle 5 planperioder, kan du udelade det højeste og det laveste høstudbytte ved beregningen. Hvis du mangler dokumentation for ét år, skal du regne det manglende års udbytte som det laveste og samtidig udelade året med det højeste udbytte. Har du kun dyrket afgrøden i tre år, skal alle tre år bruges ved beregningen. I din beregning kan du medtage salg til andre tilmeldte jordbrugsvirksomheder.

Det forventede forhøjede udbytte for planperioden 2018/2019 skal du have fastlagt senest i april 2019. Det betyder, at du kan komme til at mangle dokumentation for udbyttet i planperioden 2017/2018, hvis du først afsætter det på et senere tidspunkt. I sådanne tilfælde skal du udelade udbyttet af beregningen sammen med det højeste udbytte i de fire foregående planperioder. Dokumentationen for udbyttet **skal** være:

- Faktura på salg af hele afgrøden.
- Gødningsplaner med afgrødens areal.

Hvis du bruger reglerne om forventet højere udbytte for en afgrøde, skal du udfylde Skema A2. I gødningsplanlægningen noterer du dette, hvor du indberetter korrektioner til kvælstofnormen for en mark. I Skema A afkrydses i feltet "Har forhøjet kvælstofnorm pga. forventet højere udbytter" (nederst på skemaet). I gødningsregnskabet udfyldes felt 401 "Er en eller flere afgrøder korrigeret for højere forventet udbytte".

Din korrigerede kvælstofnorm ved forventet højere udbytte

For at beregne din korrigerede kvælstofnorm, skal du finde korrektionsfaktoren for din afgrøde. Den står i Tabel 1, kolonne 15. Korrektionsfaktoren viser, hvor meget mere kvælstof pr. ha, du må tilføre afgrøden, afhængigt af hvor mange hkg dit udbytte ligger over standardudbyttet pr. ha. Den korrigerede norm skal du overføre til din gødningsplanlægning.

Eksempel 4: Korrektion ved forventet højere udbytte - havre på mark med JB-nr. 5					
År	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Udbytte hkg/ha	65	67	56	69	65
Jordbruger vælger at udelade det højeste og det laveste udbytte af beregningen. Dvs., at kun tre planperioder medregnes. Normer og korrektionsfaktorer findes i Tabel 1. I eksemplet er afgrødekode 3 (Vårhavre) og JB-nr. 5 benyttet.					
Gennemsnit = $(65 + 67 + 65) \text{ hkg/ha} / 3 = 65,7 \text{ hkg/ha}$					
Udbyttensnorm = 57 hkg/ha (forskul mellem udbyttensnorm og gennemsnit: $65,7 - 57 = 8,7 \text{ hkg/ha}$)					
Korrektionsfaktor = 1,5 kg N pr. hkg (se kolonne 15 i Tabel 1)					
Ekstra kvælstof = $8,7 \text{ hkg/ha} * 1,5 \text{ kg N pr. hkg} = 13,05 \text{ kg N/ha}$					
Kvælstofnorm for havre = 114 kg N/ha					
Forhøjet norm = $114 + 13,05 = 127,05 \text{ kg N/ha}$					

2.5.3.2 Anvendelse af kornafgrøder på egen bedrift

Dokumentation

Du skal kunne dokumentere, at du har dyrket kornafgrøden i planperioderne 2016/2017 og 2017/2018, og at du har anvendt kornafgrøder til opfodring på egen bedrift i mindst en sammenhængende periode på 12 måneder hhv. i perioden 1. august 2016 til 15. februar 2018 (2016/2017) og i perioden 1. august 2017 til 15. februar 2019. (2017/2018).

Det forventede forhøjede udbytte for planperioden 2018/2019 skal du have fastlagt senest i april 2019. Dokumentationen skal for planperioderne 2016/2017 og 2017/2018 bestå af en 12 måneders opgørelse af hele din virksomheds foderforbrug og af din virksomheds kornbalance, og dokumentationen skal omfatte:

- Effektivitetskontroller, standardværdier eller virksomhedens korrektion for afvigelser i ydelses- og produktionsniveau samt fodermængde og sammensætning.
- En kornbalance, der indeholder oplysninger om primo- og ultimolager korrigeret for køb, salg og opfodring.
- Gødningsplaner med kornafgrødens areal.

Hvis du også sælger korn, skal du for den del, som du sælger, kunne dokumentere salget som beskrevet i ovenstående afsnit 2.5.3.1.

Hvis du bruger reglerne om forventet højere udbytte for en afgrøde, skal du udfylde Skema A2. I gødningsplanlægningen noterer du dette, hvor du indberetter korrektioner til kvælstofnormen for en mark. I Skema A afkrydses i feltet "Har forhøjet kvælstofnorm pga. forventet højere udbytter" (nederst på skemaet).

Din korrigerede kvælstofnorm ved forventet højere udbytte

For at beregne din korrigerede kvælstofnorm skal du finde korrektionsfaktoren for din afgrøde. Den står i Tabel 1, kolonne 16. Korrektionsfaktoren viser, hvor meget mere kvælstof pr. ha, du må tilføre afgrøden, afhængigt af hvor mange hkg dit udbytte ligger over standardudbyttet pr. ha. Den korrigerede norm skal du overføre til din gødningsplanlægning.

Eksempel 5: Korrektion ved forventet højere udbytte – opfodring af korn på egen bedrift					
Vinterbyg og vinterhvede på marker med JB-nr. 5					
År	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Udbytte kg/ha					
Vinterbyg	-	-	-	80	82
Vinterhvede	-	-	-	93	99
Foderforbrug , opgjort for kalenderåret 2017 Slagtesvineproduktion, effektivitetskontrol udarbejdet for kalenderåret 2017: - produceret 5.000 slagtesvin, 30-115 kg, - foderforbruget er på 2,80 FEsv/kg tilv., - der er indkøbt 14.000 kg færdigfoder med 1,07 FEsv/kg, - der er hjemmeblandet 1.175.000 FEsv med 1,06 FEsv/kg med en kornandel på 80 pct., - kornandelen består af 50 pct. vinterbyg og 50 pct. vinterhvede og - der er opfodret 443.400 kg vinterbyg og 443.400 kg vinterhvede.					
Kornbalance , opgjort for kalenderåret 2017 (høst 2017) Beregnet udbytterne i vinterbyg og vinterhvede i planperioden 2016/2017: - beholdningerne primo (01-01-2017) er på 315.300 kg vinterbyg og 1.057.800 kg vinterhvede, - der er opfodret 443.400 kg vinterbyg og 443.400 kg vinterhvede, - der er solgt 25.000 kg vinterbyg og 700.000 kg vinterhvede, - beholdningerne ultimo (31-12-2017) er på 346.900 kg vinterbyg og 1.076.900 kg vinterhvede,					

- det beregnede udbytte i vinterbyg er 500.000 kg (- 315.300 + 443.400 + 25.000 + 346.900 kg), og
- det beregnede udbytte i vinterhvede er 1.162.500 kg (-1.057.800 + 443.400 + 700.000 + 1.076.900 kg).

Foderforbrug, opgjort for kalenderåret 2018

Slagtesvineproduktion, effektivitetskontrol udarbejdet for kalenderåret 2018:

- produceret 6.000 slagtesvin, 30-114 kg,
- foderforbruget er på 2,75 FEs/kg tilv.,
- der er indkøbt 17.000 kg færdigfoder med 1,07 FEs/kg,
- der er hjemmeblandet 1.367.800 FEs/kg med 1,06 FEs/kg med en kornandel på 80 pct.,
- kornandelen består af 50 pct. vinterbyg og 50 pct. vinterhvede og
- der er opfodret 516.100 kg vinterbyg og 516.100 kg vinterhvede.

Kornbalance, opgjort for kalenderåret 2018 (høst 2018)

Beregnet udbytterne i vinterbyg og vinterhvede i planperioden 2017/2018:

- beholdningerne primo (01-01-2018) er på 346.900 kg vinterbyg og 1.076.900 kg vinterhvede,
- der er opfodret 516.100 kg vinterbyg og 516.100 kg vinterhvede,
- der er solgt 25.000 kg vinterbyg og 700.000 kg vinterhvede,
- beholdningerne ultimo (31-12-2018) er på 318.200 kg vinterbyg og 1.098.200 kg vinterhvede,
- det beregnede udbytte i vinterbyg er 512.500 kg (- 346.900 + 516.100 + 25.000 + 318.200 kg), og
- det beregnede udbytte i vinterhvede er 1.237.500 kg (-1.076.900 + 516.100 + 700.000 + 1.098.200 kg).

Forventet højere udbytte og udbyttekorrektur i 2018/2019 (høst 2019)

Normer og korrektionsfaktorer findes i Tabel 1.

Vinterbyg, 62,5 ha, afgrødekod 10 og JB-nr. 5:

- gennemsnitsudbyttet = $(80 + 82) \text{ hkg/ha} / 2 = 81 \text{ hkg/ha}$
- udbyttенorm = 78 hkg/ha (Forskel mellem gennemsnit og udbyttенorm = $81 - 78 = 3,0 \text{ hkg/ha}$)
- korrektionsfaktor = 1,2 kg N/hkg (Se kolonne 16 i Tabel 1)
- ekstra kvælstof = $3,0 \text{ hkg/ha} * 1,2 \text{ kg N/hkg} = 3,6 \text{ kg N/ha}$
- kvælstofnorm for vinterbyg = 194 kg N/ha
- forhøjet N-norm = $194 + 3,6 \text{ kg N/ha} = 197,6 \text{ kg N/ha}$

Vinterhvede, 125,0 ha, afgrødekod 11 og JB-nr. 5:

- gennemsnitsudbyttet = $(93 + 99) \text{ hkg/ha} / 2 = 96 \text{ hkg/ha}$
- udbyttенorm = 95,5 hkg/ha (50 pct. af forfrugten er korn. Forskel mellem gennemsnit og udbyttенorm = $96 - 95,5 = 0,5 \text{ hkg/ha}$)
- korrektionsfaktor = 1,5 kg N/hkg (Se kolonne 16 i Tabel 1)
- ekstra kvælstof = $0,5 \text{ hkg/ha} * 1,5 \text{ kg N/hkg} = 0,8 \text{ kg N/ha}$
- kvælstofnorm for vinterhvede = 212 kg N/ha
- forhøjet N-norm = $212 + 0,8 \text{ kg N/ha} = 212,8 \text{ kg N/ha}$

2.5.3 Forpagtning/køb og nystartet

Som forpagter eller nystartet kan du korrigerer for forhøjet udbytte for én eller flere afgrøder, hvis den tidligere ejer har dyrket afgrøden, og du har dokumentation herfor.

Har du dokumentation for et højere udbytte i f.eks. vinterhvede fra tidligere år og forpagter et areal, hvor du sår vinterhvede, gælder reglerne om forhøjet udbytte også for dine forpagtede arealer.

2.6 Kvælstofnormer for græs

For at kunne anvende kvælstofnormen for de forskellige kategorier af græs, skal du beregne udnyttelsen af græsset ved afgræsning og/eller slæt. Det er et krav, at der skal være et bestemt antal græssende dyr pr. ha opgjort i græsningsenheder eller tages et bestemt antal slæt (se Tabel 3, Oversigtstabellen). Du kan se et eksempel på beregning af græsningstryk i Eksempel 7. Du skal kunne dokumentere, at kravet bliver overholdt. Svin, fjerkræ,

mink samt dyr, der ikke kommer på græs, kan ikke tages med i beregningen af græsningstrykket. (se hvilke dyretyper der gælder i tabel xx) Hvis dyr, der tilhører en anden virksomhed, afgræsser dine marker, skal du kunne dokumentere dette med en gødningskvittering (se Skema B1 bagerst i denne vejledning), hvor den afsatte mængde husdyrgødning i Kg N skal fremgå. Antal græsningsenheder multipliceres med 2, da det antages, at græsningsperioden er 6 måneder.

Oversigt 2: Beregning af græsningsenheder (GE)		
1 græsningsenhed (1 GE) defineres som 100 kg N ab lager ved det staldsystem med mindst muligt kvælstoftab og er baseret på normtal for 2017/2018.		
Husdyrart	Enhed	Antal/GE
1 årsko (malkekvæg, Tung race)	1 årsko	0,64
1 årsko (malkekvæg, Jersey)	1 årsko	0,77
1 årsammeke (under 400 kg)	1 årstyr	2,25
1 årsammeke (400-600 kg)	1 årstyr	1,56
1 årsammeke (over 600 kg)	1 årstyr	1,39
1 årsopdræt (småkalv 0-6 mdr., Tung race)	1 årstyr	3,75
1 årsopdræt (kvier eller stude 6 mdr. - kælvning (27 mdr.)/slagtning, Tung race)	1 årstyr	1,90
1 årsopdræt (småkalv 0-6 mdr., Jersey)	1 årstyr	4,98
1 årsopdræt (kvier eller stude 6 mdr. - kælvning (25 mdr.)/slagtning, Jersey)	1 årstyr	2,49
1 stk. slagtekalv, 0-6 mdr., Tung race	1 produceret dyr	7,94
1 stk. slagtekalv, 6 mdr. - slagtning (440 kg), Tung race	1 produceret dyr	4,07
1 stk. slagtekalv, 0-6 mdr., Jersey	1 produceret dyr	10,87
1 stk. slagtekalv, 6 mdr. - slagtning (328 kg), Jersey	1 produceret dyr	5,21
1 voksen hest, under 300 kg	1 årshest	4,74
1 voksen hest, 300 kg - mindre end 500 kg	1 årshest	2,87
1 voksen hest, 500 kg - mindre end 700 kg	1 årshest	2,29
1 voksen hest, 700 kg og derover	1 årshest	1,88
Får, 1 moderdyr med afkom	1 årsfår	6,85
Mohairgeder, 1 moderdyr med afkom	1 årsged	6,37
Kødgeder, 1 moderdyr med afkom	1 årsged	7,09
Malkegeder, 1 moderdyr med afkom	1 årsged	6,85
Hjorte > 15 mdr., 10 stk.		0,45
Hinder > 15 mdr., 10 stk.		0,54
Unge hjorte 3-15 mdr., 10 stk.		0,71
Unge hinder, 3-15 mdr., 10 stk.		0,83
Årshind, 1 stk.		5,29
Dådyr, 1 stk.		9,09

Hvis du ikke selv opfodrer slætgræs, men afsætter græsset til en anden virksomhed, skal udnyttelsen dokumenteres ved salgsfakturaer. Desuden skal modtageren af græsset kunne dokumentere, at græsset er anvendt til foder

ved hjælp af foderplaner, eller kunne dokumentere at græsset tilført gårdbiogasanlæg. Ved salg af græs anvendes de i Tabel 4 nævnte standardforudsætninger til beregning af FE for hø- og wrapballe, med mindre der foreligger dokumentation for anden vægt eller indhold.

2.6.1 Udlæg og efterslæt

Du skal være opmærksom på, at udlæg og efterslæt også skal med i beregningen af græsningsarealet og dermed græsningstrykket pr. ha. Hvis du tager slæt på udlæg og efterafgrøder, skal du beregne det korrigerede græsningsareal ud fra afgrødekategorien. Kravet til antallet af slæt står i Tabel 3, Oversigtstabellen, bagerst i vejledningen. Normudbytte fra Tabel 1 lægges til grund for Landbrugsstyrelsens vurdering af dokumentation for udnyttelse af græs ved slæt.

2.6.2 Græs i omdrift

Dit græsareal er i omdrift, hvis det har været omlagt til en anden afgrøde inden for en femårs periode. Græsarealer i omdrift, der omfattes af et miljøtilsagn, bevarer dog samme status frem til tilsagnsperiodens ophør. Du kan læse mere herom i Vejledning om direkte arealstøtte, som du finder på lbst.dk.

Du skal bruge normerne for græs i omdrift, afhængig af kløverprocent i græsset (se Tabel 1). Du skal kunne dokumentere udnyttelsen af græsset som beskrevet ovenfor. Der er flere kategorier af græs i omdrift (f.eks. afgrødekode 260, 263 og 268). Udover krav til græsningstryk er afgrødekoderne opdelt efter normudbytte. Hvis du ikke kan dokumentere denne udnyttelse, kan du benytte afgrødekoden "Græs og kløvergræs uden norm, under 50 % kløver" (afgrødekode 264) eller "Græs og kløvergræs uden norm, over 50 % kløver" (afgrødekode 285). Hvis græsset ikke udnyttes, kan du **ikke** give afgrøden en kvælstofnorm.

2.6.3 Permanent græs

Du skal benytte normerne for permanent græs, hvis der har været græs på marken i mere end 5 år i træk. Det gælder, uanset om arealet omlægges med nyt græs. Afgrødekoderne for permanent græs er opdelt efter krav til græsningstryk og normudbytte. Der er flere kategorier af permanent græs f.eks. "Permanent græs, normalt udbytte" (afgrødekode 252) og "Permanent græs, uden kløver omlagt minimum hvert femte år" (afgrødekode 257). Bemærk at permanente græsarealer under 0,3 ha ikke kan få grundbetaling, selvom de ligger i tilknytning til omdriftsarealer. Læs derfor mere om dette i Vejledning om Direkte Arealstøtte, som du kan finde på lbst.dk.

På særligt produktive permanente græsarealer, som ikke er omlagt indenfor de seneste 5 år, kan normen for permanent græs, under 50 pct. kløver (omlagt mindst hvert 5. år) anvendes, såfremt der kan dokumenteres et græsningsniveau svarende til kravet for denne norm eller et udbytte på over 4.000 FE/ha. Dokumentationen kan bestå af en foderplan med en opgørelse af det samlede antal producerede FE i grovfoder på virksomheden samt foderbehovet. Produktionen af FE skal opgøres ud fra udbyttensnormerne for alle de dyrkede og indkøbte grovfoderafgrøder, og foderbehovet skal beregnes efter et maksimalt foderforbrug i græsafgrøder på 2500 FE pr. græsningsenhed.

Eksempel 6: Hjælpekema til beregning af græsningstryk								
Afgørdekategori	Græsareal i alt [ha]	Korrektionsfaktor ved slæt				Korrigeret areal (ha) (beregnes kol. 1 - 5)	Minimum antal græssende GE pr. ha	Minimum antal GE i alt (beregnes kol. 6 x7)
		Areal m. slæt [ha]	Antal slæt i gns. på slætareal	Andel pr. slæt af samlet udbytte	Beregnet slæt-areal (beregnes kol. 2x3x4)			
Kolonne:	1	2	3	4	5	6	7	8
Permanent græs, normalt udbyttensniveau (252)	40	26	1	0,50	13	27	0,9	24,3

Permanent græs uden kløver omlagt min. hvert 5.år (257)	90	90	3	0,33	90	0	2,1	0
<p>En jordbruger har 40 ha permanent græs med normalt udbyttensniveau, hvor der tages ét slæt på 26 ha. Desuden har jordbrugeren 90 ha permanent græs uden kløver omlagt min. hvert 5. år, hvor der tages tre slæt. Skemaet udfyldes som vist ovenfor. Krav til minimum antal græssende græsningsenheder i alt = 24,3 GE.</p> <p>Jordbrugeren har et dyrehold, der går ude på egne arealer, og det omfatter 32 ammekøer (over 600 kg) og 20 småkalve 0-6 mdr. (tung race). Ammekøerne er på virksomheden hele året, mens de 20 småkalve 0-6 mdr. blev solgt efter et halvt år i planperioden, da de var seks mdr. Dvs. der var 10 årsdyr småkalve 0-6 mdr. Beregning af antal græsningsenheder (se Oversigt 2 eller Tabel 3) = (32 ammekøer / 1,39 ammekø/GE) + (20 småkalve * 6/12 (halvt år) / 3,75 småkalve/GE * 2 (helt år)) = 28,4 GE. Derudover har jordbrugeren faktura for salg af slætgræs samt modtager kan fremvise dokumentation for anvendelsen af græsset i virksomhedens foderplaner. Dvs.at jordbruger kan benytte kvælstofnormerne for permanent græs med normalt udbyttensniveau (252), og permanent græs uden kløver omlagt min. hvert 5. år (257).</p>								

3. Brødhvedeordningen

3.1 Betingelser

Før du kan benytte normen til brødhvede, **skal** du

- i mindst én af de to foregående planperioder (høst 2017 og 2018) på jordbrugsvirksomheden have dyrket en hvedesort, hvortil der i den pågældende planperiode kunne anvendes kvælstofnorm for brødhvede. Du skal kunne dokumentere, at du har overholdt kvalitetskravene til brødhvede (se Oversigt 3). Hveden skal være leveret til en grovvare- eller møllervirksomhed med henblik på brødfremstilling, og
- du **skal** have en kontrakt med en grovvare- eller møllervirksomhed om levering af hvede til brødfremstilling for planperioden 2018/2019 (høst 2019).

I kontrakten **skal** der være oplysninger om:

- Dit navn, adresse og CVR-nr.
- Navn, adresse og CVR-nr. på den grovvare- eller møllervirksomhed, der aftager brødhveden.
- Størrelsen af kontraktarealet (ha), hvedesort og den mængde hvede kontrakten omfatter.
- Kontrakt nr. på kontrakt med grovvare- eller møllervirksomhed.
- Den planperiode kontrakten omfatter og daterede underskrifter fra kontraktparterne.

3.2 Dokumentation

Du skal have dokumentation for, at du i høsten 2017 eller 2018 har dyrket en brødhvedesort, hvor du overholdt kvalitetskravene til brødhvede. Hveden skal du have leveret til en grovvare- eller en møllervirksomhed til brug for fremstilling af brød. Udover hvedesorten skal du kunne dokumentere den leverede mængde, indholdet af protein, faldtallet og hektolitervægten. Dokumentationen for oplysningerne skal være en faktura, en kvittering eller lignende. Du skal gemme dokumentationen og kontrakten på din virksomhed i mindst 5 år.

Oversigt 3: Godkendte hvedesorter og kvalitetskrav til brødhvede

Vårhvede: Sorter som er optaget på EU's sortliste i planperioden¹

Vinterhvede: Creator, Galerist, Heroldo, Informer, Kashmir, Kvarn, KWS Dacanto, KWS Blanche, KWS, Extase, KWS Leif, KWS Lili, KWS Montana, KWS Zyatt, Pistoria, Skagen og Ure.

Krav til brødhvedens kvalitet er mindst (alle tre krav skal være opfyldt):

• Faldtal	275
• Hektoliter	77 kg
• Proteinindhold	11,5 pct.

¹ Link til EU's sortliste: http://ec.europa.eu/food/plant/plant_propagation_material/plant_variety_catalogues_databases/search/public/index.cfm

3.3 Hvis du ikke udnytter brødhvedenormen eller overdrager arealer med brødhvedenorm

Hvis du ikke udnytter eller kun delvist udnytter de anmeldte arealer med brødhvedenorm, skal bedriftens kvælstofvotum reduceres tilsvarende, og du skal ajourføre din gødningsplan. I tilfælde af overdragelse af anmeldte brødhvedearealer, skal du give den nødvendige dokumentation videre til modtageren, og modtageren skal være indforstået med at overtage kontrakten.

3.4 Nyetablerede jordbrugere

Hvis du, som ny ejer eller bruger, har overtaget arealer, hvor der tidligere har været dyrket brødhvede, kan du bruge dokumentationen for brødhvede fra den tidligere bruger af jorden.

4. Harmoniregler

Harmonireglerne handler om, hvor meget kvælstof fra husdyrgødning og anden organisk gødning du må udbringe på dine arealer hvert år. Reglerne findes i Miljø- og Fødevarerministeriets bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Du skal overholde harmonireglerne, hvis du har et erhvervsmæssigt dyrehold, eller hvis du anvender eller opbevarer husdyrgødning, der svarer til produktionen fra et erhvervsmæssigt dyrehold. Du er også omfattet, hvis du er tilmeldt Register for Gødningsregnskab.

Du har et erhvervsmæssigt dyrehold, hvis du har et dyrehold, som er større end angivet i Oversigt 4, eller hvis du anvender eller opbevarer husdyrgødning svarende til en produktion fra et erhvervsmæssigt dyrehold.

Oversigt 4: Erhvervsmæssigt dyrehold

Et dyrehold anses som erhvervsmæssigt, hvis det er større end følgende størrelsesgrænser:

- 1) 30 høns eller
- 2) 4 voksne hunde med hvalpe under 18 uger samt
- 3) et dyrehold med enten
  - a) 2 malkekøer eller ammekøer med tilhørende kalve (op til 6 måneder),
  - b) 4 stykker kvæg, der ikke er omfattet af bogstav a,
  - c) 4 heste med tilhørende føl (op til 12 måneder),
  - d) 2 søer med tilhørende smågrise (op til 40 kg),
  - e) 15 producerede slagtesvin,
  - f) 10 moderfår med lam (op til 12 måneder),
  - g) 10 modergedder med kid (op til 12 måneder),
  - h) andre dyretyper end nævnt i bogstav a-f eller g, hvis det samlede produktionsareal på ejendommen til disse dyretyper ikke overstiger 25 m², eller
  - i) forskellige dyretyper sammensat efter bogstav a-g eller h, hvis den forholdsmæssige andel af hver dyretype efter bogstav a-g eller h ikke tilsammen overstiger 100 pct.

I gødningsregnskabet opgøres, om dit forbrug af kvælstof i husdyrgødning og anden organisk gødning overholder harmonikravet i forhold til størrelsen af dit harmoniareal.

Vejledning til opgørelse af harmoniarealet finder du i afsnit 6.3.1.

Der gælder særlige regler for anvendelse af husdyrgødning fra smågrise, der er tildelt receptpligtig medicinsk zink. Herunder regler der begrænser den tilladte mængde udbragte husdyrgødning udover, hvad der følger af harmonireglerne. Disse regler findes ligeledes i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. Du kan læse mere i Miljøstyrelsens wiki-vejledning om miljøregulering af husdyrhold, som kan tilgås via Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk.

4.1 Harmonikrav

Du skal på bedriftsniveau overholde en grænse for maksimal mængde total kg kvælstof i husdyrgødning og anden organisk gødning pr. ha harmoniareal (kg N/ha) pr. planperiode.

Du må højst udbringe husdyrgødning og anden organisk gødning i mængder svarende til 170 kg N/ha harmoniareal pr. planperiode, med mindre du lever op til kvægundtagelsen om 230 kg N/ha harmoniareal pr. planperiode. Se nærmere i oversigt 5.

Oversigt 5: Harmonikravene	
Maks. tildeling pr. ha	Type af landbrugsbedrift
170 kg N	Du må højst udbringe husdyrgødning og anden organisk gødning i mængder svarende til 170 kg N/ha harmoniareal pr. planperiode, hvis du ikke er omfattet af kvægundtagelsen om 230 kg N/ha. Grænsen på 170 kg N/ha gælder uafhængigt af, om gødningen stammer fra egen produktion, modtaget husdyrgødning eller anden organisk gødning.
230 kg N	Hvis du producerer husdyrgødning med mindst 300 kg kvælstof pr. planperiode, hvoraf mindst 2/3 er fra kvæg, og hvis du overholder betingelserne i Tabel 9, så må du udbringe husdyrgødning og anden organisk gødning i mængder svarende til 230 kg N pr. ha harmoniareal pr. planperiode. Husk, der skal ansøges om at anvende 230 kg N pr. ha pr. planperiode via Tast selv-service. Deltager du i en produktionsmæssig sammenhæng med en bedrift af denne type, er du også omfattet af harmonikravet. Kvægundtagelsen om 230 kg N/ha gælder ikke for økologer.

Du skal være opmærksom på, at der gælder særlige regler i forhold til, hvor meget kvælstof der må udbringes, hvis du ansøger om udbetaling af Økologisk Arealtilskud eller har et miljøtilsagn, hvor der kan være krav om ingen eller nedsat krav om kvælstoftilførsel. Se vejledningen for dit tilsagn på lbt.dk.

Yderligere for kvægbrug, som benytter kvægundtagelsen, gælder der særlige regler vedrørende fosfor. For disse brug er fosforloftet 35 kg P/ha. Læs mere herom i afsnit 5.5.

4.2 Produktionsmæssig sammenhæng

Deltagelse i en produktionsmæssig sammenhæng betyder, at en landbrugsbedrift har indgået en skriftlig aftale med en eller flere bedrifter med kvæg om, at hovedparten af afgrøderne fra bedriftens arealer afsættes til disse bedrifter (afgrøder fra mere end 50 pct. af arealerne). Det er afgrøden (foderafgrøder og korn), der skal afsættes og ikke halmen.

Den landbrugsbedrift, der har indgået en aftale med en kvægbedrift, skal indberette, at bedriften indgår i produktionsmæssig sammenhæng ved at sætte x i felt 406 i gødningsregnskabet.

Den landbrugsbedrift, der deltager i produktionsmæssig sammenhæng, og som vil anvende op til 230 kg N/ha, skal være opmærksom på, at både landbrugsbedriften og kvægbedriften skal kunne dokumentere, at betingelserne i Tabel 9 overholdes.

4.3 Kvægundtagelsen om 230 kg N pr. ha

Hvis din landbrugsbedrift producerer husdyrgødning med mindst 300 kg kvælstof pr. planperiode, hvoraf mindst 2/3 er fra kvæg, kan du benytte kvægundtagelsen (du kan udbringe husdyrgødning og anden organisk gødning svarende til 230 kg N pr. ha), hvis du kan dokumentere, at betingelserne i Tabel 9 er opfyldt. Alle punkterne i Tabel 9 refererer til hele bedriften, og alle betingelserne skal være opfyldt³. Betingelserne fremgår af Tabel 9 og bliver gennemgået her:

4.3.1 Betingelse 1: Dyrkning af 80 pct. afgrøder med et højt kvælstofoptag og en lang vækstsæson

Reglen om, at 80 pct. eller mere af harmoniarealet til rådighed for tilførsel af husdyrgødning skal dyrkes med roer, græsudlæg, græs eller græsefterafgrøder, skal være overholdt i efteråret og vinteren efter den planperiode, hvor

³ Se dog betingelse nr. 10

landbrugsvirksomheden benytter sig af kvægundtagelsesbestemmelsen. Hvis du ansøger om at anvende kvægundtagelsen i planperioden 2018/2019, skal reglen være overholdt således, at du kan se af gødningsplanlægningen 2018/2019, at der er etableret græs, roer og græsudlæg i planperioden og græsefterafgrøder i efteråret 2019, der tilsammen opfylder reglen om 80 pct. roer, græsudlæg, græs eller græsefterafgrøder.

4.3.2 Betingelse 2: Definition af roer, græs, græsefterafgrøder og græsudlæg

Roer: Roer skal være foderroer. Sukkerroer kan ikke indgå.

Græs: Permanente græsarealer eller græs i omdrift. Græs omfatter også græsmarker med kløver eller lucerne, hvor græs udgør minimum 50 pct.

Græsudlæg: Ved græsudlæg forstås græs udlagt før eller efter høst, dog senest 1. august i vårbyg, helsæd, grønkorn eller silomajs. Græsudlæg må også indeholde op til 50 pct. kløver eller lucerne.

Græsefterafgrøder: Rent græs sået før eller efter høst, dog senest den 1. august.

Etableringen af græsefterafgrøder skal ske efter normale driftsmæssige principper for at opnå en effektiv kvælstofoptagelse i efteråret. Dvs., at du som jordbruger skal etablere en dækkende græsefterafgrøde.

4.3.3 Betingelse 3: Erklæring om udbringning af husdyrgødning

Der skal foreligge en dateret og underskrevet erklæring om, at græsarealer (permanent græs og græs i omdrift, ikke efterafgrøder) ikke tilføres husdyrgødning i perioden 31. august til 1. marts, hvis de pløjes i samme planperiode.

Du skal med dateret underskrift vise, at du for planperioden 2018/2019 er indforstået med punkt 3 i Tabel 9. Det gør du ved at sætte kryds i felt 407 i gødningsregnskabet. Når gødningsregnskabet dateres og underskrives eller indsendes via Landbrugsindberetning.dk, vil dette kryds svare til en erklæring.

4.3.4 Betingelse 4: Pløjning og nedvisning

Pløjning

Græsarealer i omdrift må kun pløjes om i perioden 1. marts til 1. juni, hvorefter arealet skal tilsås umiddelbart og ikke senere end tre uger efter pløjning og dyrkes med en afgrøde med højt kvælstofoptag (græs, græsefterafgrøder, roer og græsudlæg) og en lang vækstsæson. Jordbehandling svarende til pløjning er ikke tilladt, f.eks. sidestilles fræsning eller gentagne harvninger i en dybde af 10-15 cm med pløjning.

Nedvisning

Der er ingen regler for, hvornår græsmarker i omdrift må nedvisnes. Det er f.eks. tilladt at nedvisne en græsmark i omdrift den 1. september og efterfølgende så vinterhvede direkte. Vær dog opmærksom på at opfylde kravet om 80 pct. græs, græsefterafgrøde, græsudlæg eller roer om efteråret.

4.3.5 Betingelse 5: Pløjning og nedvisning af græsudlæg og græsefterafgrøder

Pløjning

Græsudlæg og græsefterafgrøder må tidligst nedpløjes 1. marts efter den planperiode, hvor arealet indgik i opfyldelsen af 80 pct. grovfoder. Jordbehandling svarende til pløjning inden d. 1. marts er ikke tilladt, f.eks. sidestilles fræsning eller gentagne harvninger i en dybde af 10-15 cm med pløjning.

Nedvisning

Vær opmærksom på, at græsudlæg og græsefterafgrøder tidligst må nedvisnes 1. marts.

Oversigt 6: Tidspunkter for nedvisning og nedpløjning af græs i omdrift, græsefterafgrøder og permanent græs i planperioden 2018/2019 (1. august 2018 – 31. juli 2019) samt samspil mellem pløjetidspunkter og udbringning af husdyrgødning.

	Nedvisning	Nedpløjning	Samspil mellem pløjetidspunkter og udbringning af husdyrgødning inkl. den mængde, som bliver afsat under afgræsning	
			Forud for pløjning i samme planperiode	Tilblivende græsmarker
Græs i omdrift	Ingen særlige krav	Tilladt fra 1/3 2020 – 1/6-2020. Hurtigst muligt og senest tre uger efter, at græsset er blevet pløjet, skal der sås en afgrøde med højt kvælstofoptag og lang vækstsæson.	Udbringning af husdyrgødning og afgræsning er ikke tilladt fra 31/8-2019 – 1/3-2020*	Alm. regler
Græsudlæg i korn eller majs og græsefterafgrøde som indgår i de 80 pct.	Tilladt efter 1/3-2020	Tilladt efter 1/3-2020	Alm. Regler	Alm. regler
Permanent græs**	Ingen særlige krav	Følger de generelle gødskningsregler (kapitel 8)	Udbringning af husdyrgødning og afgræsning er ikke tilladt fra 31/8-2019 – 1/3-2020	Alm. regler

*Dette betyder, f.eks. at hvis en 2. års kløvergræsmark er blevet afgræsset i september eller senere i 2019, må den ikke nedpløjes før 1/3 2021, hvilket vil sige, den skal ligge som en 3. års græsmark i 2020.

**Permanent græs defineres i denne sammenhæng som græsarealer, der henligger i mindst 5 år.

4.3.6 Betingelse 6: Ingen bælgssæd

Det er kun tilladt at dyrke kløvergræs med under 50 pct. kløver eller lucernegræs med under 50 pct. lucerne i græsset. Desuden er det tilladt at dyrke byg/ærter, forudsat at der er udlæg af rent græs. Der må ikke være udlæg af kløvergræs eller lucernegræs i byg-ærteblandinger. Andre bælgplanter er ikke tilladt, heller ikke i kombination med græs.

4.3.7 Betingelse 7: Jordprøver

Prøveudtagning

I henhold til EU bestemmelserne om den danske undtagelse fra harmonikravet skal der foretages jordbundsprøver på bedrifter, der benytter undtagelsen, mindst hvert fjerde år. Hvis du har anvendt muligheden for at udbringe husdyrgødning og anden organisk gødning i mængder svarende til op til 230 kg kvælstof pr. ha harmoniareal i mere end 4 sammenhængende planperioder, skal du derfor for hver planperiode efter den 4. planperiode kunne fremvise jordprøver, der er udtaget i en af de 4 forudgående planperioder. Jordprøverne skal udtages af pløjelaget, og der skal mindst udtages én jordprøve for hver 5 ha på hele det areal, der er i omdrift, og som du har til rådighed i den planperiode, hvor prøverne udtages.

Det betyder, at hvis dit kvægbrug f.eks. har 104 ha i omdrift, så skal der mindst udtages 20 jordprøver – nogle prøver må godt dække seks ha og andre tre ha afhængigt af markstørrelsen, men prøverne skal fordeles på hele arealet, så de er udtaget fagligt korrekt.

Der er ikke i EU bestemmelserne stillet krav om, hvem der kan udtage jordprøverne, eller hvor analyserne skal foretages henne, men prøverne bør udtages af en virksomhed med erfaring og ekspertise på området. Virksomheden skal garantere forskriftsmæssig prøveudtagning.

Analyse

Jordprøverne skal analyseres for indhold af fosfor og kvælstof. Indhold af fosfor oplyses som fosfortallet (Pt), og indhold af kvælstof angives enten som kg totalkvælstof pr. ha eller som kg N-min kvælstof pr. ha. Du skal opbevare analyseresultaterne på bedriften og vise dem ved eventuel kontrol.

Der skal foreligge dateret dokumentation af, at analyserne er udført korrekt og rettidigt, f.eks. jordanalysekort påført udtagingsdato.

Der er ikke sat en maksimumsgrænse for analyseværdierne, eller hvordan de skal benyttes i gødningsplanlægningen.

4.3.8 Betingelse 8: Krav om ansøgning om anvendelse af undtagelsen og om gødningsplanlægning

Når du ønsker at anvende kvægundtagelsen, i indeværende planperiode og udbringe en husdyrgødningsmængde og en mængde anden organisk gødning svarende til højst 230 kg N pr. ha er der krav om, at du senest i forbindelse med ansøgningsfrist for grundbetaling ansøger om anvendelse af undtagelsen samt foretager en gødningsplanlægning.

Ansøgningen indsendes via Tast selv-service sammen med skemaet "Gødningskvote og efterafgrøder 2019" ved at krydse af i punkt "C. Undtagelsen om 230 kg N/ha for kvægbrug" på siden "Beregning af gødningskvote".

4.3.9 Betingelse 9: Krav til gødningsplanlægning

Der er krav om, at den del af kvægbrugets gødningsplan, som følger gødskningsreglernes generelle krav (se kapitel 2), skal indberettes i forbindelse med ansøgning om grundbetaling. Der er desuden krav til gødningsplanens indhold, hvilket fremgår af Oversigt 7.

Oversigt 7: Krav til gødningsplanlægning for et undtagelsesbrug
Oplysninger der skal indberettes senest den [i april] 2019
Gødskningsreglernes generelle krav til gødningsplanlægning skal indberettes via Tast selv-service ved at indsende skemaet "Gødningskvote og efterafgrøder 2019", hvor siderne "Markplan" og "Beregning af gødningskvote" er udfyldt. Se også kapitel 2.
Oplysninger der skal foreligge på bedriften senest den [i april] 2019
En skitse der viser de enkelte markers beliggenhed: Opfyldes ved udarbejdelse af markkort i forbindelse med ansøgning om grundbetaling.
Oplysning om antallet af husdyr, en beskrivelse af opstaldnings- og opbevaringssystemer samt en beregning af det fosfor, dyrene på bedriften producerer: Kravet kan opfyldes ved at udfylde Skema A3 eller et lignende skema og skal opgøres ifølge Tabel 5 "Normer for husdyrgødning".
Opbevaringskapaciteten for gødning skal fremgå af gødningsplanen.

Oversigt 7: Krav til gødningsplanlægning for et undtagelsesbrug

Oplysning om afgrødens forventede fosforbehov for hver mark: Markernes forventede fosforbehov som angivet i Tabel 1 "Normer for landbrugsafgrøder" udfyldes automatisk ved indsendelse af Gødningskvote og efterafgrødeskemaet via Tast selv-service.

Der skal foreligge en markplan, der viser den beregnede mængde af fosfor, der tilføres med husdyrgødning, anden organisk gødning og handelsgødning for hver mark, samt angivelse af tidspunkt for tilførsel af husdyrgødning og handelsgødning: Markblade fra landbrugets gødningsplanlægningsværktøjer.

En beskrivelse af eventuel gødningsbehandling og forventede egenskaber for den behandlede gødning skal fremgå af gødningsplanen og skal indberettes i gødningsregnskabet punkt 3.

Oplysning om mængde og type af husdyrgødning, som leveres udenfor eller modtages på bedriften, skal fremgå af gødningsplanen og skal indberettes i gødningsregnskabet punkt 2. Kvittering for overførsel af husdyrgødning skal indberettes sammen med gødningsregnskabet.

4.3.10 Betingelse 10: Krav om ajourføring

Gødningsplanen skal revideres senest syv dage efter hver ændring. Konkret betyder dette, at før du kan anvende gødningsplanen som dokumentation for ændringer, skal du ajourføre din gødningsplan i løbet af planperioden, så den svarer til de faktiske forhold. Vær opmærksom på at gemme den oprindelige gødningsplan, som viser, at gødningsplanlægningen er udført inden for fristen. Såfremt du har lavet gødningsplanlægningen i et markprogram, printes den ud og gemmes.

4.3.11 Udtrædelse af ordningen kræver afviklingsperiode

Hvis du træder ud af ordningen (f.eks. hvis du får mere jord eller færre dyr den 10. august), skal reglerne for kvægundtagelsen overholdes det følgende efterår og vinter, og græsmarker i omdrift må tidligst nedpløjes 1. marts. Først herefter vil du være løst af kravene.

Græsarealer, der overdrages efter den 1. august, må tidligst opløjes 1. marts. Det er sælger/bortforpagter, der har ansvaret for korrekt etablering og opretholdelse af græsarealet indtil 1. marts.

Det understreges, at de generelle regler mht. jordbehandling også skal overholdes.

4.4 Opgørelse af harmoniforhold

Du kan i afsnit 9 i gødningsregnskabet se en opgørelse af harmoniforhold for kvælstof i husdyrgødning og anden organisk gødning. I felt 716 kan du se, hvor mange kg N du har udbragt i husdyrgødning og anden organisk gødning, og i felt 717 kan du se, hvor mange kg N i husdyrgødning og anden organisk gødning du har udbragt pr. ha harmoniareal.

Når du har ansøgt om at anvende det særlige harmonikrav på 230 kg N pr. ha for kvægbrug, så er felt 403 forudfyldt fra Gødningskvote og efterafgrødeskemaet i Tast selv-service. Hvis du har ansøgt om at benytte kvægundtagelsen skal du sætte kryds i felt 407 for at markere, at du har overholdt betingelserne for udbringning af husdyrgødning og anden organisk gødning i bilag 2 i husdyrgødningsbekendtgørelsen. De 10 betingelser er beskrevet i afsnit 4.3.1-4.3.10.

Du skal sætte kryds i felt 406, hvis din bedrift deltog i en produktionsmæssig sammenhæng med en anden bedrift. Produktionsmæssig sammenhæng er beskrevet i afsnit 4.2.

Opgørelse af harmoniforhold for kvælstof i husdyrgødning og anden organisk gødning

Udbragt kg N i husdyrgødning og anden organisk gødning (Felt 308 + 804)	Kg N	716
Udbragt antal kg N fra husdyrgødning og anden organisk gødning pr. ha harmoniareal (Felt 716 / felt 106)	Kg N/ha harmoniareal.	717
Det særlige harmonikrav på 230 kg N/ha for kvægbrug blev anvendt i planperioden 2018/2019	☐	403
Har du overholdt bestemmelserne i bilag 2 til husdyrgødningsbekendtgørelsen? (Sæt kryds hvis Ja)	☐	407
Indgik din virksomhed i produktionsmæssig sammenhæng i 2018/2019? (Sæt kryds hvis Ja)	☐	406

4.5 Græssende dyr

Gødning afsat af græssende dyr skal du medtage som udbragt eller afsat. Kg N og P i den gødning, som dyrene afsætter på marken, kan du fratrage i det samlede forbrug af husdyrgødning, hvis:

- Dyrene afgræsser et areal, som du ikke kan medregne til harmoniarealet f.eks. et fredet område, der ikke må gødskes, eller et MVJ 0-areal.
- Du har indgået aftaler om græsning på en anden virksomheds arealer, der ikke kan medregnes til harmoniarealet f.eks. et fredet område, der ikke må gødskes, eller et MVJ 0-areal (dokumenteret ved en gødningskvittering Skema B1, hvis den anden virksomhed er registreret i Register for Gødningsregnskab, eller med en græsningsaftale, hvis den anden virksomhed ikke er registreret i Register for Gødningsregnskab).
- Du har indgået aftaler om græsning på en anden virksomheds arealer, der kan og må gødskes (dokumenteret med gødningskvittering Skema B1).

Du kan læse mere om ovenstående betingelser og aftaler i afsnit 2.5.1 og 6.4.5.

Du kan kun fratrage kg N og P i gødningen for den periode, hvor dyrene går på græs. Du kan ikke fratrage N og P i gødningen, hvis dyrene afgræsser dine egne arealer, som kan og må gødskes, da disse arealer indgår i opgørelsen af harmoniarealet.

4.6 Dokumentation

Du skal som ansvarlig for driften kunne dokumentere, at harmonireglerne er opfyldt.

Hvis du afsætter husdyrgødning for at overholde harmonikravet, skal dette dokumenteres med underskrevne gødningskvitteringer (Skema B1), som skal forefindes på bedriften. Kravene til dokumentationen er beskrevet i afsnit 6.4.5 om Afsat husdyrgødning.

Hvis du anvender harmoniundtagelsen om 230 kg N pr. ha harmoniareal pr. planperiode, skal du kunne dokumentere, at du overholder de 10 betingelser, der er beskrevet i afsnit 4.3.1 – 4.3.10. Betingelserne fremgår også af Tabel 9.

Krav til dokumentationen fremgår af nedenstående Oversigt 8.

Oversigt 8: Krav til dokumentation, hvis de særlige regler om 230 kg N pr. ha for kvægbrug benyttes

Dokumentation	Betingelse i Tabel 9
Gødningsplanlægning, se mere under pkt. 4.3.9	Pkt. 1, 6, 9
Erklæring om udbringning af husdyrgødning – dateret og underskrevet gødningsregnskab, med kryds i felt 407	Pkt. 3
Ansøgning ved afkrydsning i Tast selv-service i Gødningskvote og efterafgrødeskemaet	Pkt. 8
Jordprøver – analyseresultater for indhold af fosfor og kvælstof	Pkt. 7
Ajournført gødningsplan	Pkt. 10

5. Fosforlofter og fosforarealkrav

Dette kapitel omfatter reglerne vedrørende fosforlofter og fosforarealkrav. Fosforreguleringen hører hjemme i husdyrgødningsbekendtgørelsen og blev indført fra planperioden 2017/2018. Fosforlofterne fastsætter, hvor meget fosfor du maksimalt må udbringe på dine harmoniarealer og dermed fosforarealkravet, som er det harmoniareal, din virksomhed som minimum skal have til rådighed i forhold til den udbragte mængde fosfor. Din virksomheds fosforarealkrav er afhængig af, hvilke typer og mængder af gødning du udbringer på din virksomhed. Fosforreglerne gælder for husdyrgødning, anden organisk gødning og handelsgødning. Fra planperioden 2018/2019 indføres der yderligere områder, hvor der er skærpede fosforlofter. Det vil sige, at fosforloftet i disse områder er fastsat til 30 kg P/ha, uanset hvilken type husdyrgødning man anvender (dog gælder der fortsat et fosforloft på 35 kg P/ha for bedrifter, der anvender kvægundtagelsen).

Se definitioner af de forskellige begreber i Oversigt 9 nedenfor.

Oversigt 9: Definition af begreber i fosforreguleringen	
Begreb	Definition
Gødningens fosforloft	Den maksimale mængde kg fosfor per hektar harmoniareal for de forskellige typer af gødning.
Virksomhedens fosforloft (gennemsnitsloftet)	Et vægtet gennemsnit af fosforlofterne for virksomhedens producerede og modtagne mængder af organisk gødning og handelsgødning. Dette tilknyttes f.eks. afgivet gødning. Ved afsætning til biogasanlæg gælder dog særlige regler.
Skærpede fosforlofter	Inden for oplande afgrænset ved bekendtgørelse om afgrænsning af oplande til søer med krav om skærpede fosforlofter gælder et skærpet fosforloft på 30 kg P/ha uanset gødningstypen (dog fortsat 35 kg P/ha for bedrifter der anvender kvægundtagelsen). Du kan se, om du har arealer inden for et sådan opland i IMK i Tast Selv.
Fosforloftet ved udbringning (det korrigerede fosforloft)	Hvis virksomheden har harmoniarealer i oplande med skærpede fosforlofter skal fosforloftet tilknyttet den organiske gødning ved udbringning korrigeres for dette (se afsnit 5.7). Fosforloftet kan yderligere korrigeres for lave fosfortal (se afsnit 5.4).
Fosforarealkrav	Det harmoniareal din virksomhed som minimum skal have til rådighed i forhold til den udbragte mængde fosfor på baggrund af fosforloftet ved udbringning (det korrigerede fosforloft).

I nedenstående tabel kan du se fosforlofterne for de forskellige typer af gødning for planperioden 2018/2019. Det skal dog bemærkes, at virksomheder med harmoniarealer i områder med skærpede fosforlofter vil få reduceret virksomhedens fosforarealkrav med den procentvise andel af virksomhedens harmoniarealer der ligger inden for det skærpede område.

Oversigt 10: Fosforlofter for gødning i planperioderne fra 2018/2019 til 2021/2022			
Gødningstype	Fosforloft 2018/2019	Fosforloft 2019/2020	Fosforloft 2020/2021 og 2021/2022
Husdyrgødning fra fjerkræ og kødædende pelsdyr	43 kg P/ha	35 kg P/ha	35 kg P/ha
Husdyrgødning fra slagtesvin	39 kg P/ha	39 kg P/ha	35 kg P/ha
Husdyrgødning fra søer og smågrise	35 kg P/ha	35 kg P/ha	35 kg P/ha
Husdyrgødning fra kvægbrug	30 kg P/ha	30 kg P/ha	30 kg P/ha
Husdyrgødning fra kvægbrug omfattet af kvægundtagelsen (230 kg N/ha)	35 kg P/ha	35 kg P/ha	35 kg P/ha
Anden organisk gødning	30 kg P/ha	30 kg P/ha	30 kg P/ha
Handelsgødning	30 kg P/ha	30 kg P/ha	30 kg P/ha

5.1 Din virksomheds fosforloft

For din virksomhed skal der fastsættes et fosforloft for dels den anvendte husdyrgødning og anden organisk gødning, dels et fosforloft for den anvendte handelsgødning. Begge fosforlofter vil indgå i beregningen af din virksomheds fosforarealkrav.

De typer gødning, som du producerer og modtager på din virksomhed, vil danne grundlag for din virksomheds fosforloft. Producerer og modtager du flere forskellige typer gødning, vil fosforloftet blive beregnet som et vægtet gennemsnit af fosforloftet for de forskellige typer organisk gødning. Fosforloftet for handelsgødning angives separat og har et loft på 30 kg P/ha.

Både din virksomheds fosforloft for husdyrgødning og anden organisk gødning og fosforloftet for handelsgødning kan korrigeres ved lave fosfortal (Pt) på din virksomheds harmoniarealer. Læs nærmere herom i afsnit 5.4.

Eksempel 7: Beregning af din virksomheds fosforloft

Hvis du f.eks. producerer 6.000 kg P i husdyrgødning fra slagtesvin (fosforloft på 39 kg P/ha) og modtager 2.000 kg P i husdyrgødning fra en anden bedrift med søer og smågrise (fosforloft på 35 kg/P), så vil din virksomheds fosforloft blive beregnet således:

$$((6.000 \text{ kg P} / 8.000 \text{ kg P}) \times 39 \text{ kg P/ha}) + ((2.000 \text{ kg P} / 8.000 \text{ kg P}) \times 35 \text{ kg P/ha}) = \underline{38 \text{ kg P/ha}}$$

Med ovenstående beregning bliver din organiske gødning tilknyttet et fosforloft på 38 kg fosfor pr. ha.

5.2 Sådan beregnes din virksomheds fosforarealkrav

Dit fosforarealkrav er det harmoniareal, du som minimum skal have til rådighed i forhold til den mængde fosfor du har udbragt.

Fosforarealkravet for henholdsvis organisk gødning og handelsgødning udregnes separat, som beskrevet nedenfor, hvorefter de lægges sammen til et samlet fosforarealkrav for din virksomhed.

Oversigt 11: Beregning af din virksomheds fosforarealkrav

Kg fosfor i organisk gødning du har udbragt på dine harmoniarealer i planperioden divideret med fosforloftet ved udbringning, som er din virksomheds fosforloft korrigeret for oplande med skærpet fosforloft og eventuelt korrigeret for lave Pt

+

Kg fosfor i handelsgødning du har udbragt på dine harmoniarealer i planperioden divideret med fosforloftet for handelsgødning (30 kg P/ha eventuelt korrigeret for lave Pt)

=

Din virksomheds fosforarealkrav

Din virksomheds fosforarealkrav må ikke overstige dit harmoniareal.

Eksempel 8: Beregning af din virksomheds fosforarealkrav

En virksomhed producerer 2.000 kg P i organisk gødning og modtager 1.000 kg P i organisk gødning. Virksomhedens fosforloft er på 37,3 kg P/ha. Udbringning af hele mængden på 3.000 kg P, medfører et fosforarealkrav på 80,4 ha (3.000 kg P / 37,3 kg P/ha).

Virksomheden har desuden udbragt 800 kg fosfor i handelsgødning, hvilket kræver et areal på 26,7 ha (800 kg P / 30 kg P/ha).

Virksomhedens samlede fosforarealkrav er på (80,4 ha + 26,7 ha) = 107,1 ha

På www.landbrugsindberetning.dk vil du kunne finde et beregningsværktøj, den såkaldte "fosforberegner", som du kan anvende til at beregne dit fosforloft og fosforarealkrav, så du kan planlægge anvendelsen af din gødning for planperioden. I beregningsværktøjet skal du bl.a. angive oplysninger om produceret, modtaget og afgivet husdyrgødning, samt, lagerforskydninger, størrelsen på dit forventede harmoniareal samt om en del af harmoniarealet evt. ligger inden for oplande med krav om skærpede fosforlofter (se kort s. 190).

5.3 Særligt for fosfor forbrugt i handelsgødning

Den udbragte fosfor i handelsgødning på harmoniarealerne beregnes som forbruget af fosfor i handelsgødning udbragt på alle virksomhedens arealer, men fratrukket den mængde fosfor som er udbragt på arealer, som ikke er harmoniarealer, men som dyrkes med afgrøder omfattet af en kvælstofnorm eller en retningsgivende norm for fosfor og kalium. Det antages i den forbindelse, at den forbrugte mængde fosfor i handelsgødning er fordelt ensartet på hele arealet.

For handelsgødning, der er anvendt i drivhuse, planteskoler, lukkede systemer, planteskolekulturer og containerpladser med frugtbuske, vedplanter o.l., gælder særlige regler, således at der fratrækkes en mængde fosfor svarende til den retningsgivende gødningsnorm for fosfor for disse arealer, når forbruget af handelsgødning på harmoniarealerne beregnes.

Yderligere indføres der fra planperioden 2018/2019 regler vedrørende frilandsgrøntsager, som dyrkes med minimum fire hold, hvor der kan fratrækkes en mængde fosfor i handelsgødning svarende til det dyrkede areal med mindst to decimaler ganget med en fosfornorm på 60 kg P/ha. Dette omfatter f.eks. visse arealer med salat, ba-by leaves, hovedsalat og radiser. Med minimum fire hold menes, at der udsås eller udplantes nye planter mindst 4 gange på samme areal i samme planperiode.

5.4 Forøgelse af fosforloftet ved lave fosfortal

Hvis din virksomheds harmoniarealer i gennemsnit har lave fosfortal (Pt), kan du få et tillæg til din virksomheds fosforloft. Dette gælder både for fosforloftet for den organiske gødning og for handelsgødning. Jo lavere Pt, jo

større tillæg, dog maksimalt 14 kg P/ha og din virksomheds fosforloft må ikke overstige 45 kg P/ha. Tillægget beregnes på baggrund af bedriftens vægtede gennemsnitlige Pt ved anvendelse af samtlige af virksomhedens jordprøver fra den seneste prøvetagning efter den markopdeling, som anvendes i forbindelse med beregning af virksomhedens kvælstofkvote.

Du skal kunne fremvise dokumentation for dine markers Pt ved kontrol, og følgende betingelser skal være opfyldt for at kunne få et tillæg til din virksomheds fosforloft:

- Du har Pt for alle marker og minimum én prøve for hver 5. ha og som minimum én prøve for hver mark, som indgår i dit harmoniareal (dog ikke arealer med JB-nr. 11 og 12).
- Din virksomheds Pt er resultatet af prøver, som er under 5 år gamle ved starten af den planperiode, hvor du ønsker at korrigerer dit fosforloft.
- På bedrifter med JB-nr. 11 eller 12 korrigeres forøgelsen af fosforloftet med en faktor svarende til den andel af virksomhedens harmoniarealer, der er klassificeret som JB-nr. 11 eller 12 (se evt. Eksempel 10).

I Oversigt 12 kan du se, hvor meget du kan lægge til din virksomheds fosforloft, i forhold til hvor lavt det gennemsnitlige Pt for din virksomheds marker er.

Oversigt 12: Tillæg til virksomhedens fosforloft	
Gennemsnitligt fosfortal (Pt)	Tillæg til virksomhedens fosforloft
4,0 - 3,5	+ 1 kg P/ha
3,49 – 3,0	+ 2 kg P/ha
2,99 – 2,75	+ 4 kg P/ha
2,74 -2,50	+ 6 kg P/ha
2,49 -2,25	+ 8 kg P/ha
2,24 -2,00	+ 10 kg P/ha
1,99 -1,75	+ 12 kg P/ha
Under 1,75	+ 14 kg P/ha

Se et eksempel på beregning af forøgelsen af en virksomheds fosforloft ved lave gennemsnitlige Pt i Eksempel 9.

Eksempel 9: Beregning af forøgelse af din virksomheds fosforloft ved lave fosfortal
<p>En virksomhed har et harmoniareal på 100 ha og det gennemsnitlige Pt på virksomhedens harmoniarealer (dog ikke arealer med JB-nr. 11 og 12) er 3,2 Pt. Det svarer til en forøgelse på 2 kg P/ha (se Oversigt 11). Da 20 ha af det samlede harmoniareal er JB-11 og 12, skal forøgelsen af fosforloftet dog korrigeres med en faktor svarende til den andel af virksomhedens harmoniarealer, som disse arealer udgør. Forøgelse af fosforloftet beregnes på følgende måde:</p> $((100 \text{ ha} - 20 \text{ ha}) / 100 \text{ ha}) \times 2 \text{ kg P/ha} = \underline{1,6 \text{ kg P/ha}}$ <p>Havde virksomheden i forvejen et fosforloft på 38 kg P/ha, ændres det således til et fosforloft på 39,6 kg P/ha.</p>

5.5 Særlige regler for bedrifter omfattet af kvægundtagelsen

For kvægbrug, som overholder særlige betingelser jf. afsnit 4.3 (kvægundtagelsen), gælder særlige forhold vedrørende fosfor. For disse brug er fosforloftet 35 kg P/ha. Det vil sige, at selvom du modtager organisk gødning med et andet fosforloft, så fastholder virksomheden fosforloftet på de 35 kg P/ha.

Modtager en bedrift omfattet af kvægundtagelsen husdyrgødning og anden organisk gødning fra andre virksomheder, som ikke er omfattet af betingelserne for kvægundtagelsen eller ikke er et fælles biogasanlæg, og udgør det mere, end hvad der svarer til 50 pct. af den mængde fosfor, som er produceret på bedriften, vil bedriftens fosforloft dog skulle beregnes på samme måde som kvægbrug, der ikke er omfattet af undtagelsen.

Yderligere vil bedrifter som anvender kvægundtagelsen bibeholde fosforloftet på 35 kg/P ha, også i områder hvor der er skærpede fosforlofter. Læs mere herom i afsnit 5.7.

5.6 Ved overførsel af gødning

Når du overfører gødning til en anden virksomhed, skal din virksomheds fosforloft og den totale mængde fosfor i den gødning, du overfører, fremgå af overførselsaftalen (Skema B1). Din virksomheds fosforloft vil dermed indgå i beregningen af fosforloftet for den virksomhed, som modtager din gødning. Ved overførsler af gødning skal du anvende fosforloftet for din virksomhed uden eventuel korrektion for lave fosfortal og andel af harmoniarealer i oplande med et skærpet fosforloft.

Hvis du på det tidspunkt, hvor du indgår en aftale med en anden virksomhed om overførsel af gødning, ikke kender fosforloftet for din virksomhed, skal du angive det fosforloft, du forventer din virksomhed har ved planperiodens afslutning. Afvigelsen mellem det forventede fosforloft og din virksomheds endelige fosforloft må ikke overstige 1 kg P/ha. Hvis afvigelsen overstiger 1 kg P/ha skal det endelige fosforloft påføres en revideret aftale om overførsel af gødningen (Skema B1). Den mængde fosfor, du har overført til en anden virksomhed, kan du trække fra i dit fosforregnskab.

Se de særlige regler der gælder for beregningen af fosforloftet for virksomheder, der afsætter gødning til og modtager afgasset biomasse fra fælles biogasanlæg i Kapitel 10.

5.7 Skærpede fosforlofter

Fra planperioden 2018/2019 indføres der områder med skærpede fosforlofter i særlige dele af landet. Det betyder, at bedrifter med harmoniarealer i disse områder vil få et lavere fosforloft på hele deres bedrift. I beregningen af det reducerede loft, vil den andel af virksomhedens harmoniarealer, der ligger i et område med krav om skærpede fosforlofter, indgå i beregningen af det samlede fosforloft for virksomhedens producerede og modtagne mængder af gødning.

Det vil sige, at hvis 50 % af en virksomheds harmoniarealer er placeret i et skærpet område, så vil 50 % af virksomhedens producerede og modtagne mængde af organisk gødning få et loft på 30 kg P/ha. Se et regneeksempel i eksempel 10. Fosforloftet på 30 kg P/ha kan lige som de generelle fosforlofter korrigeres for lave fosfortal.

Bemærk at dette ikke gælder for bedrifter der anvender kvægundtagelsen, men at disse virksomheder bibeholder et loft på 35 kg P/ha.

Når du overfører gødning til en anden bedrift, skal du oplyse din virksomheds fosforloft, hvor fosforloftet ikke er korrigeret for andelen af din bedrifts harmoniareal i områder med krav om skærpede fosforlofter ligesom lave fosfortal ikke påvirker modtagervirksomhedens fosforloft. Har denne virksomhed harmoniarealer i et område med krav om skærpede fosforlofter eller lave P tal, så skal modtager selv indregne dette i sit gennemsnitlige fosforloft. Den bedrift, der modtager gødningen, omfattes nemlig kun af et krav om skærpede fosforlofter i det omfang, dens harmoniarealer ligger inden for områder med krav om skærpede fosforlofter, uanset at den modtagne gødning er produceret på en bedrift med harmoniarealer i områder med krav om skærpede fosforlofter.

Eksempel 10: Beregning af din virksomheds fosforloft ved harmoniarealer placeret i et skærpet område

Du har et harmoniareal på 100 ha, hvoraf 50 ha ligger i et opland med krav om skærpede fosforlofter. Du producerer årligt gødning fra fjerkræ som har et fosforloft på 43 kg P/ha (du modtager i dette tilfælde ikke andre typer af gødning og har højere fosfortal end 4).

Med det skærpede krav vil 50 % af din producerede husdyrgødning få tilknyttet et loft på 30 kg P/ha.

Dvs.: $(0,5 \times 43 \text{ kg P/ha}) + (0,5 \times 30 \text{ kg P/ha}) = (21,5 \text{ kg P/ha} + 15 \text{ kg P/ha}) = 36,5 \text{ kg P/ha}$ som vil være det nye loft for din bedrift.

Du kan med fordel anvende vores fosforregnemaskine i på www.landbrugsindberetning.dk

Som beskrevet under afsnit 5.2 kan du på www.landbrugsindberetning.dk finde et beregningsværktøj, den såkaldte "fosforberegner", som du kan anvende til at beregne din virksomheds fosforloft og fosforarealkrav, så du kan planlægge anvendelsen af din gødning for planperioden. Beregningsværktøjet tager også højde for, om en del af dit harmoniareal ligger inden for områder med krav om skærpede fosforlofter.

6. Gødningsregnskab

6.1 Indberetning af gødningsregnskab

Når planperioden 2018/2019 er slut, skal du lave en opgørelse over, hvor meget kvælstof og fosfor du har brugt på din virksomhed. Det skal derudover fremgå, om du har overholdt reglerne om harmoni og plantedække. Oplysningerne skal indberettes i din virksomheds gødningsregnskab på www.landbrugsindberetning.dk.

Landbrugsstyrelsen indkalder dit gødningsregnskab for planperioden 2018/2019 i oktober 2019. På indkaldelsen kan du se din virksomheds CVR-nr. og adgangskoden, som du skal bruge, når du indberetter din virksomheds gødningsregnskab på www.landbrugsindberetning.dk.

Gødningsregnskabet skal indberettes senest den 31. marts 2020.

Når du indberetter dit gødningsregnskab, er det muligt at bruge regneværktøjer til at beregne gødningsproduktion m.v. Når du har indberettet gødningsregnskabet, kan du udskrive en kvittering for indberetning. De oplysninger, du indtaster i 'Husdyrindberetningen', overføres, så de kan bruges i gødningsregnskabet med det samme. Hvis du har lavet dit gødningsregnskab i planlægningsprogrammerne DLBR, Mark-Online eller Næsgaard Mark, er det muligt at uploade det til www.landbrugsindberetning.dk.

De oplysninger, Landbrugsstyrelsen har om din virksomhed, vil være forudfyldt i gødningsregnskabet. Husk altid at tjekke om de forudfyldte oplysninger er korrekte. De forudfyldte oplysninger **kan** være:

- Kvælstofkvoten (hvis du har udfyldt og indsendt din gødningskvoteberegning i Gødningskvote og efterafgrødeskemaet i Tast selv-service).
- Fradrag i kvoten som følge af manglende efterafgrøder.
- Areal - sum af alle arealer i markplanen (fra Fællesskemaet eller Gødningskvote og efterafgrødeskemaet, hvis dette er indberettet).
- Harmoniareal - arealer som du kan og må udbringe husdyrgødning på, jf. markplan (fra Fællesskemaet eller Gødningskvote og efterafgrødeskemaet, hvis dette er indberettet)
- Harmoniareal i et område med et skærpet fosforloft (Fra Fællesskemaet)
- Samlet indkøb af handelsgødning og anden organisk gødning, fratrukket videresalg (fra din leverandør eller din egen indberetning).
- Startlager af forskellige gødningstyper (fra slutlager i forrige planperiode 2017/2018).
- Modtaget afgasset biomasse/forarbejdet husdyrgødning (indberettet af biogasanlæg/forarbejdningsanlæg).
- Kvægoplysninger: Beregnet antal producerede dyr og årsvy i planperioden (fra Dansk Kvæg).
- Modtaget husdyrgødning fra andre virksomheder. Vær opmærksom på at de modtagne mængder kun er fortrykt, hvis virksomheden som afsætter husdyrgødning til dig allerede har indberettet sit gødningsregnskab på tidspunktet for din indberetning.

Bemærk, at du selv er ansvarlig for, at gødningsregnskabet er korrekt udfyldt, og at du kan dokumentere oplysningerne.

I de følgende afsnit gennemgås gødningsregnskabet i samme rækkefølge, som det vises på www.landbrugsindberetning.dk.

6.2 Beregning af normproduktion

Hvis du har haft husdyr i planperioden, skal du ved indberetning af gødningsregnskabet på www.landbrugsindberetning.dk udfylde oplysninger under "Rediger besætninger", hvilket svarer til Skema A3 i denne vejledning. Ved indberetning skal du indtaste oplysninger om dine dyr m.m., herefter får du automatisk beregnet din normproduktion (husdyrgødningsproduktion), som automatisk overføres til dit gødningsregnskab.

Din produktion af husdyrgødning afhænger af din virksomheds dyretyper, antallet af dyr (årsdyr eller producerede dyr), staldsystemer og eventuelle korrektioner.

Bemærk, at du fra planperioden har mulighed for at indberette på en ny type af malkekvæg og opdræt, hvori der genetisk indgår mellem 12,5 og 87,5 % jersey i dyrene. Det vil sige, at du kan indtaste den gennemsnitlige andel af jersey i din besætning og dermed få beregnet et kvælstof- og fosforindhold baseret på denne fordeling. Anvender du denne indberetningsmulighed skal du ikke anvende type 1 og kan ikke anvende type 2 korrektion.

6.2.1 Korrektioner

Hvis forudsætningerne for din produktion afviger fra standarden i Tabel 5, skal du korrigere din husdyrgødningsproduktion, jf. Tabel 6. Det skal du f.eks. gøre, hvis dine slagtesvin i gennemsnit vejer mere end de 113 kg (levende vægt) ved slagtning, der er angivet som afgangsvægt for slagtesvin i Tabel 5. Har du kun slagtevægten for dine slagtesvin, skal du gange slagtevægten med 1,31 for at beregne afgangsvægten.

Du **skal** korrigere med det, der kaldes type 1 korrektion i forhold til kvælstof og fosfor ved afvigende vægt/alder (se Eksempel 11 nedenfor).

Du **kan** vælge at erstatte den tvungne type 1 korrektion med en type 2 korrektion, hvis du kan dokumentere den afvigende produktion.

Det er ikke et krav, at du korrigerer for afvigende mælkeydelse, her **kan** du korrigere. For afvigende mælkeydelse kan du bruge både type 1 og type 2 korrektion.

Beregning af korrektionsfaktorer for kvælstof og fosfor i husdyrgødning må kun ske på grundlag af oplysninger om virksomhedens drift. Er kravene til dokumentation ikke opfyldt, anvendes standardforudsætningerne for produktionen.

Når du indtaster værdierne (f.eks. afgangsvægt) i den elektroniske indberetning, vil normproduktionen (kg N og kg P) automatisk blive korrigeret.

Din produktion af husdyrgødning i planperioden skal beregnes ud fra værdierne i Tabel 5. Eksempel på beregningen finder du i eksempel 11. I kolonne 7 skriver du eventuelle type 1 eller type 2 korrektionsfaktorer. Du udregner den producerede kvælstofmængde for hver dyretype således:

Kvælstof mængde = antal årsdyr/producerede dyr * kg kvælstof pr. årsdyr/producerede dyr * evt. korrektionsfaktor

Du udregner den producerede fosformængde således:

Fosfor mængde = antal årsdyr/producerede dyr * kg fosfor pr. årsdyr/producerede dyr * evt. korrektionsfaktor

Hvis dine dyr afgræsser egne MVJ-arealer eller lignende arealer, skal du trække den mængde husdyrgødning, som dyrene afsætter på arealet fra i gødningsregnskabet. Se mere om betingelserne for at fratrække husdyrgødning i gødningsregnskabet i afsnit 6.4.5.

Eksempel 11: Beregning af normproduktion med type 1 korrektion							
Oplysninger om dyrehold og staldtype				Oplysninger om kvælstof			
Be-sæt-nings-nr.	Dyretype	Staldtype	Antal enheder ^{*)} af dyretypen	Gødnings-type	Kg kvælstof pr. enhed af dyretypen	Eventuel korrektionsfaktor for ydelses- eller produktionsniveau mv.	Kg kvælstof i alt (kg N)
1	2	3	4	5	6	7	8
	Se Tabel 5	Se Tabel 5	Se Tabel 5	Se Tabel 5	Se Tabel 5	Se Tabel 6	Beregnes som: kolonnerne 4 x 6 x 7
5213	Slagtesvin	Dybstrøelse	120	Dybstrøelse	20,3	0,9835	2.395,7
5216	Smågrise	Dybstrøelse	141	Dybstrøelse	2,96	0,9871	412,0
						Sum:	2.807,7
<p>*) Årsdyr/producerede dyr ifølge enheder i Tabel 5. I dette eksempel går der 10 dyr til en enhed.</p> <p>Virksomheden har produceret 1.200 stk. slagtesvin, der i gennemsnit vejede 31 kg ved indgang og 112 kg ved afgang. Virksomheden har også produceret 1.410 stk. smågrise, der vejede 7,1 kg i gennemsnit ved indgang og 31 kg ved afgang. Standardværdierne for slagtesvin og smågrise findes i Tabel 7. Da standardværdien for slagtesvin er 113 kg ved slagting, skal her korrigeres med en type 1 korrektion (Formlen findes i Tabel 6):</p> $\begin{aligned} \text{Korrektionsfaktor} &= ((112 - 31) \times (13,35 + 0,1645 \times (112 + 31))) / 3.037 \\ &= 81 \times (13,35 + 23,5235) / 3.037 \\ &= \mathbf{0,9835}. \end{aligned}$ <p>Da standard indgangsvægten for smågrisene er 6,7 kg skal der korrigeres med en type 1 korrektion (Formlen findes i Tabel 6):</p> $\begin{aligned} \text{Korrektionsfaktor} &= ((31 - 7,1) \times (13,35 + 0,1645 \times (31 + 7,1))) / 475 \\ &= 23,9 \times (13,35 + 6,2675) / 475 \\ &= \mathbf{0,9871}. \end{aligned}$ <p>Korrektionsfaktorerne skrives ind i kolonne 7, og den samlede mængde kvælstof i normproduktionen kan beregnes.</p> <p>Korrektion for fosfor udføres efter samme princip, med de værdier som gælder for fosfor, jf. Tabel 5, 6 og 7.</p>							

Type 1 korrektioner (pligtige)

Type 1 korrektion **skal** du bruge, hvis din produktion i planperioden afviger i forhold til standardforudsætningerne i Tabel 5. Type 1 korrektion bevirker, at din normproduktion af kvælstof og fosfor bliver højere eller lavere. I Oversigt 13 kan du se, hvilke husdyrarter det drejer sig om.

Oversigt 13: Hvornår skal type 1 korrektion anvendes	
Ved afvigelse af	Husdyrart
Ind- og/eller afgangsvægt	Tyrekalve (0-6 mdr.) Ungtyre Smågrise Slagtesvin
Ind- eller afgangsvægt	Årsopdræt (0-6 mdr.) Årsopdræt (kvier eller stude)
Ind- eller afgangsalder	Årsopdræt (0-6 mdr.) Årsopdræt (kvier eller stude)
Slagtealder eller levende vægt	Slagtekyllinger

Du kan yderligere korrigerer for afvigende mælkeydelse

Ved afvigende mælkeydelse kan du bruge enten type 1 eller type 2 korrektion. Type 1 korrektion for malkekøer er baseret på kg energikorrigeret mælk (EKM). Type 2 korrektion for malkekøer er baseret på produceret kg mælk. Har du ikke tilgængelige tal fra ydelseskontrollen, kan dette beregnes på to måder:

- Kg produceret mælk = kg leveret mælk x 1,055
- eller
- Kg EKM = kg produceret mælk * (383*fedtprocent + 242*proteinprocent + 783,2) / 3.140.

Fedtprocent og proteinprocent bestemmes ved kemiske analyser.

Du skal kunne dokumentere afvigelserne. Dokumentationen skal dække indeværende planperiode og skal ligge på virksomheden sammen med dit gødningsregnskab. Kravene til dokumentation fremgår af Oversigt 14 herunder.

Oversigt 14: Krav til dokumentation ved anvendelse af type 1 korrektion	
Dyretype	Dokumentation
Malkekøer	Ydelsesregistrering eller afregning fra mejeri, samt "Kvægoplysninger" fra Landbrugsindberetning
Ammekøer, opdræt (0-6 mdr.) og opdræt 6 mdr. – kælving/slagning, slagtekalve (0-6 mdr.), ungtyre til slagning	"Kvægoplysninger" fra Landbrugsindberetning
Smågrise og slagtesvin	Fakturaer på køb og salg af dyr, samt slagterifregning eller opgørelse fra slagteriet
Slagtekyllinger	Fakturaer på køb og salg af dyr, samt slagterifregning eller opgørelse fra slagteriet

Type 2 korrektioner (egne tal for ydelses- eller produktionsniveau, fodermængde og sammensætning)

Type 2 korrektion **kan** du benytte, hvis du vil korrigerer et sæt af afvigende værdier for ydelses- eller produktionsniveau, samt fodermængde og -sammensætning.

For type 2 korrektion er der også mulighed for at korrigerer gødningens indhold af fosfor.

Du skal have dokumentation for de afvigende værdier. For planperioden 2018/2019 skal dokumentationen mindst dække en sammenhængende periode på 12 måneder i perioden 1. august 2017 til 15. februar 2019. Kravene til dokumentation fremgår af oversigten herunder. Se mere om korrektion i Tabel 6.

Oversigt 15: Krav til dokumentation ved anvendelse af type 2 korrektion	
Dyretype	Dokumentation
Malkekøer	Ydelsesregistrering eller afregning fra mejeri, opgørelse fra Dyreregistreringen, foderkontrol, foderopgørelse. Se mere under Tabel 6, 8a og 8b.
Ammekøer, opdræt (0-6 mdr.), opdræt 6 mdr. – kælving, slagtekalve (0-6 mdr.), ungtyre	Opgørelse fra Dyreregistreringen, foderkontrol, samt foderopgørelse.
Smågrise, slagtesvin og søer	Fakturaer på køb og salg af dyr, slagterifregning/opgørelse fra slagteriet, effektivitetskontrol, fakturaer på købt foder.
Slagtefjerkræ	Fakturaer på køb og salg af dyr, slagterifregning, produktionskontrol, fakturaer på købt foder.
Høns	Fakturaer på køb og salg af dyr og æg, slagterifregning, produktionskontrol, fakturaer på købt foder.
Hønniker	Fakturaer på køb og salg af dyr, produktionskontrol, fakturaer på købt foder.
Kødædende pelsdyr	Fakturaer på købt foder, optælling af antal parrede tæver, data om kvælstof- fosforindhold fra relevante fodercentraler

6.2.2 Årsdyr eller producerede dyr

Begrebet "årsdyr" gælder for nogle kategorier af husdyr. For dyretyper, der tælles i årsdyr, skal du opgøre antallet i besætningen som et gennemsnit over året ud fra løbende besætningsoptegnelser. Bidraget af kvælstof og fosfor fra et årsdyr er beregnet ud fra 365 foderdage. Eksempelvis svarer bidraget af kvælstof og fosfor fra 2 stk. kalve, som du har haft et halvt år i planperioden, til bidraget fra ét årsdyr (2 stk. x 6 mdr. = 1 år).

For dyretyper, der tælles i "producerede dyr", skal du gøre antallet af dyr op ud fra slagterifregninger eller lignende salgs- eller leveringsbilag. I begge tilfælde skal du kunne dokumentere din besætningsstørrelse. Ved beregning af antal smågrise skal du være opmærksom på, at normtallene er baseret på leverede smågrise. Du kan dog bruge producerede smågrise fra en smågriserapport til beregningen.

For slagtesvin er normtallene baseret på producerede svin og ikke leverede slagtesvin. Hvis du beregner producerede slagtesvin ud fra leverede slagtesvin, skal du gange antal slagtesvin med 1,01.

Du skal være opmærksom på, at du kun kan anvende dyretypen FRATS, hvis slagtesvinene flyttes direkte, eller via et samlested, fra din besætning til et slagteri. I tilfælde af kontrol skal dette kunne dokumenteres.

6.2.3 Staldsystem

Du skal vælge det staldsystem i Tabel 5, du har på din bedrift. For "Andre dyrearter", skelnes der ikke mellem staldsystemer. Her beregnes normen udelukkende ud fra dyretype.

Valg af staldtyper for dyr, der går ude:

- Hvis du har en besætning med ammekøer og opdræt, geder eller får, der går ude hele året, men har et læskur, så skal staldtypen "Dybstrøelse" benyttes.
- Hvis køerne både går ude og i bindestald i løbet af året, så skal du vælge "Bindestald" for hele perioden.
- Hvis du har søer på friland, skal du anvende den tilhørende gødningstype "Anden husdyrgødning".

Det er den producerede gødningstype og staldsystemet, der bestemmer, hvilken type husdyrgødning der afsættes på marken, når dyrene går ude.

6.3 Areal

Du skal overføre din virksomheds samlede dyrkede, udyrkede og udtagne areal fra din gødningsplanlægning.

6.3.1 Harmoniareal

Hvis virksomheden har husdyr eller modtager husdyrgødning eller anden organisk gødning, skal du oplyse dit harmoniareal. Dit harmoniareal består af arealer, herunder tilforpagtede arealer, hvor du har afgrøder, der har en kvælstofnorm eller et vejledende behov for fosfor og/eller kalium, jf. Tabel 1 og 2. Du kan kun medregne arealer, som du kan og må udbringe organisk gødning på. Du kan ikke medtage bortforpagtede arealer.

Følgende arealer kan **ikke** medregnes i virksomhedens harmoniareal:

- Arealer, der ikke har en kvælstofnorm eller en retningsgivende norm for fosfor og kalium ifølge Tabel 1 og 2, f.eks. braklagte arealer og 2 meter bræmmer.
- Arealer, hvor organisk gødning normalt ikke kan eller må bringes ud, f.eks. skrænter, bakkede arealer, mose- og hedearealer, våde enge og lignende, eller hvor det er aftalt, at der ikke må udbringes husdyrgødning.
- Arealer, hvor det er aftalt, at der kun må udbringes den mængde kvælstof, som afgræssende dyr afsætter.

Hvis dine harmoniarealer ligger i stor afstand fra det/de opbevaringsanlæg, som du udbringer husdyrgødning fra, kan Landbrugsstyrelsen kræve dokumentation for, at arealerne reelt indgår i fordelingen af husdyrgødning. Hvis arealer ikke reelt indgår i fordelingen af organisk gødning kan de ikke medregnes som harmoniarealer. Det er muligt frivilligt at lade arealer udgå som harmoniarealer f.eks. hvis visse gartneriafgrøder skal udnytte muligheden for at tilføre mere fosfor per hektar.

6.3.2 Overdragelse af arealer i en planperiode

Overdrager du arealer i planperioden, medtages arealet med dertilhørende kvælstofkvote samt kvælstof og fosforforbrug på arealet i forpagters gødningsregnskab. Husdyrgødning overdrages via B1-aftale, mens handelsgødning indberettes i felt 914 og 915 (se afsnit 6.9). Ved overdragelse efter ophør i Register for Gødningsregnskab, medtages eventuelle lagre af kvælstof og fosfor i husdyrgødning, anden organisk gødning og handelsgødning, ligeledes i den nye brugers gødningsregnskab.

Læs mere om overtagelse af ophørt virksomhed i afsnit 1.6.

6.4 Husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og afgasset biomasse

6.4.1 Beregning af forbrug og opgørelse af lager af husdyrgødning forarbejdet husdyrgødning og anden organisk gødning

Du beregner dit forbrug af kvælstof og fosfor i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning på følgende måde:

Forbrug af husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning = Startlager + normproduktion + modtaget husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning – afsat husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning – slutlager (se Eksempel 12).

Bemærk: forbruget af husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning er den beregnede størrelse. Det er dermed ikke slutlageret, som du skal beregne. Det betyder, at du skal bruge opgørelsen af dit startlager og slutlager til at beregne forbruget af kvælstof og fosfor i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning.

Dit startlager af kvælstof og fosfor i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning for planperioden 2018/2019 svarer til dit slutlager af kvælstof og fosfor i 2017/2018. Startlageret er fortrykt, når du indberetter dit gødningsregnskab.

Hvis din virksomhed er tilmeldt Register for Gødningsregnskab første gang efter 31. juli 2018, skal du opgøre startlageret af kvælstof og fosfor ved at beregne eller måle indholdet af kvælstof og fosfor i lageret af husdyrgødning pr. 1. august 2018 og herefter fratække den mængde kvælstof og fosfor i husdyrgødning, du eventuelt har brugt i den forlængede planperiode.

Hvad angår din lagerstatus pr. 31. juli 2018 af kvælstof og fosfor i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning, skal der foretages en opgørelse af lagerets størrelse ved udgangen af planperioden. Opgørelsen foretages på baggrund af normtal, analyser eller de oplysninger der er fulgt med gødningen ved modtagelse og omfatter alle lagre af husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning, uanset, hvor gødningen er opbevaret. Opgørelsen skrives ind i felt 307, "lagerstatus pr. 31. juli 2019". Tallene skal være en reel vurdering af lagerets størrelse og ikke en fiktiv beregning foretaget efterfølgende.

Lageropgørelse for anden organisk gødning opgøres på samme måde som lageret af husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning.

Du er selv ansvarlig for, at lageropgørelsen er korrekt og dokumenterbar.

Den forlængede planperiode

Hvis du har brugt husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og anden organisk gødning i den forlængede planperiode, beregner du dit slutlager af kvælstof og fosfor (felt 309) ved at trække den mængde gødning, der er brugt i den forlængede planperiode, fra lagerstatus 31. juli 2019. Den forlængede planperiode for 2018/2019 løber fra 1. august til 30. september 2019. Gødningen må kun bruges til afgrøder, der høstes eller afgræsses inden 31. december 2019.

Eksempel 12: Samlet forbrug af kvælstof og fosfor i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning					
Startlager pr. 1. august 2018		1.505 kg N		153 kg P	310
Normproduktion i perioden 1. august 2018 til 31. juli 2019		+ 6.020 kg N		+ 610 kg P	303
Modtaget husdyrgødning i perioden 1. august 2018 til 31. juli 2019		+ 2.107 kg N		+ 214 kg P	304
Afsat husdyrgødning i perioden 1. august 2018 til 31. juli 2019 (overføres fra Skema B1)		- 0 kg N		- 0 kg P	305
Husdyrgødning afsat til forbrænding i miljøgodkendt forbrændingsanlæg		- 1.023 kg N		- 104 kg P	321
Husdyrgødning afsat til udlandet ifølge regler		- 0 kg N		- 0 kg P	320
Husdyrgødning afsat til egne MVJ ON arealer via græssende dyr		- 482 kg N		- 49 kg P	319
Lagerstatus pr. 31. juli 2019	1.144 kg N		116 kg P		307
Forbrug fra 1. august 2019 til 30. september 2019 (til afgrøder, der blev høstet eller afgræsset før 31. december 2019)	361 kg N		37 kg P		306
Slutlager pr. 31. juli 2019 (Beregnes som felt 307 – 306)	783 kg N	783 kg N	79 kg P	79 kg P	309
Samlet forbrug af husdyrgødning i kg kvælstof i planperioden 2018/2019		= 7.344 kg N		= 745 kg P	308

(Beregnes som felt 310 + 303 + 304 – 305 – 321 – 320 – 319 – 177 – 309)

En virksomhed, der bruger husdyrgødning, skal opgøre det samlede forbrug. Startlager overføres fra sidste planperiode, 1.505 kg N (felt 310) og 153 kg P, mens normproduktionen (felt 303) beregnes ud fra virksomhedens dyr og staldsystemer. På kopien af gødningskvitteringerne for modtaget husdyrgødning fremgår det, at der er modtaget i alt 2.107 kg N og 214 kg P i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning (felt 304). Jordbruger har afsat gødning til forbrænding (felt 321) og har fået målt indholdet af kvælstof til at være 1.023 kg N og 104 kg P. Virksomheden har MVJ-arealer, der ikke har en N-kvote. Mængden på 482 kg N og 49 kg P afsat på MVJ-arealer kan fratrækkes i felt 319. Jordbrugers lager er opgjort til 1.144 kg N og 116 kg P (felt 307), men da jordbruger har brugt 361 kg N og 37 kg P i den forlængede planperiode (felt 306), bliver jordbrugers slutlager (1.144 kg N-361 kg N og 116 kg P-37 kg P) 920 kg N og 79 kg P (felt 309). Det samlede forbrug af kvælstof og fosfor husdyrgødning bliver henholdsvis 7.344 kg N og 745 kg P.

Begrænsninger for størrelsen af slutlager af husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning:

1. Slutlager ved en husdyrbesætning svarende til 0-3.000 kg kvælstof:

Hvis du har en husdyrbesætning, der producerer gødning med et samlet indhold af kvælstof og fosfor på 3.000 kg eller mindre, må dit samlede slutlager af kvælstof og fosfor i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning højst svare til din normproduktion plus den mængde husdyrgødning, du eventuelt har modtaget i planperioden.

2. Slutlager ved en husdyrbesætning svarende til mere end 3.000 kg kvælstof:

Hvis du har en husdyrbesætning, der producerer gødning med et samlet indhold af kvælstof og fosfor på mere end 3.000 kg, må dit samlede slutlager af kvælstof og fosfor i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning højst udgøre 50 pct. af summen af din normproduktion i kvælstof og fosfor plus den mængde husdyrgødning, du eventuelt har modtaget.

Undtagelser fra størrelsen af slutlager:

- Hvis mere end 75 pct. af din normproduktion af husdyrgødning, regnet i kg kvælstof og fosfor, består af dybstrøelse, er der intet maksimum på størrelsen af dit slutlager.
- Hvis du producerer konsumæg eller rugeæg med gødningsbånd, -kummer eller -kælder under burene, må du have et slutlager af fast gødning og dybstrøelse, der maksimalt svarer til den samlede mængde fast gødning og dybstrøelse fra produktionen opgjort i kg kvælstof og fosfor i den nuværende og den tidligere planperiode. Reglen gælder for bur-, fritgående-, økologiske-, skrabe- og rugehøns.

I ekstraordinære tilfælde og efter ansøgning kan Landbrugsstyrelsen give dispensation til, at lagerreglen for husdyrgødning kan overskrides. Ansøgningen skal indgives inden planperiodens udløb. Ekstraordinære tilfælde er udefrakommende omstændigheder, såsom sygdom i besætningen, som jordbrugeren ikke med rimelighed har kunnet tage højde for.

Før Landbrugsstyrelsen giver dispensation, vil styrelsen bl.a. under hensyntagen til bestemmelserne i Nitratdirektivet foretage en konkret vurdering for at sikre, at der ved den givne dispensation ikke er risiko for skade på miljøet.

6.4.2 Forarbejdet husdyrgødning

I gødningsregnskabet opgøres forbruget af forarbejdet husdyrgødning sammen med forbruget af husdyrgødning (felt 304 og 612).

Forarbejdet husdyrgødning er produkter af husdyrgødning, som er forarbejdet i et forarbejdningsanlæg. Du kan læse om bestemmelser for forarbejdningsanlæg i afsnit 10.2.

Forarbejdning af husdyrgødning kan f.eks. være en deling af gødningen i fraktioner med forskellig sammensætning og indhold af næringsstoffer, pelletering af gødning og/eller andre former for bearbejdning, som bevirker, at sammensætningen er ændret i forhold til den oprindelige gødning. Det samlede indhold af kvælstof og fosfor ændres dog ikke.

Hvis du ønsker at afsætte forarbejdet husdyrgødning til privatpersoner, skal produktet være stabilt og være anmeldt og deklareret med et specifikt produktnummer hos Landbrugsstyrelsen.

6.4.3 Afgasset biomasse

I gødningsregnskabet opgøres forbruget af afgasset biomasse sammen med forbruget af husdyrgødning (felt 304 og felt 607).

Indholdet af kvælstof og fosfor i afgasset biomasse skal beregnes ud fra oplysninger om de mængder af kvælstof og fosfor i husdyrgødning og anden organisk gødning, der indgår i biomassen.

Biogasanlæg, der afsætter afgasset biomasse, kan benytte analyse af prøver som alternativ til fastsættelse af kvælstof- og fosforindhold i den afgassede biomasse. Hvis der benyttes prøver, skal prøverne være repræsentative, så de har et indhold, der svarer til det gennemsnitlige indhold i den samlede masse, de repræsenterer.

Analyserne skal foretages af et laboratorium, der er akkrediteret til udførelse af kemiske analyser af gødning af Den Danske Akkrediterings- og Metrologifond (DANAK) eller et tilsvarende akkrediteringsorgan.

Der skal der foretages analyser af repræsentative prøver mindst 12 gange i planperioden. Prøverne skal tages med passende intervaller inden for planperioden, hvor den afgassede biomasse skal anvendes. Hvis der produceres flere gødningsfraktioner f.eks. både fiberfraktion og vådfraktion skal der tages mindst 12 prøver af hver fraktion. Biogasanlægget skal opgøre den mængde afgassede biomasse som analyserne gælder for.

Jordbruger, der har et biogasanlæg, og som benytter egenproduceret afgasset biomasse på sine egne arealer, må ikke benytte analyser til fastsættelse af kvælstof- og fosforindholdet. Her skal virksomheden benytte normal for den husdyrgødning, der tilgår anlægget. Du kan læse om bestemmelser for biogasanlæg i afsnit 10.1.

Ved levering eller afhentning af afgasset biomasse produceret på en jordbrugsvirksomhed, skal der udarbejdes en gødningskvittering (B1-skema) med oplysning om modtagers CVR nr., udnyttelsesprocent, samlet mængde af afgasset biomasse i kg, total indhold af kvælstof i kg, total indhold af fosfor i kg samt fosforloftet for den afgassede biomasse.

Udnyttelsesprocent for kvælstof af afgasset biomasse

Hvis indgangsmaterialet er en blanding af forskellige gødninger med forskellige udnyttelsesprocenter, beregnes den samlede udnyttelsesprocent for afgasset biomasse ved at tage et vægtet gennemsnit af udnyttelsesprocenterne i indgangsmaterialet ud fra indholdet af total kvælstof. Sammensætningen af gødningen skal kunne dokumenteres. Se også afsnit 10.1.3.

Fosforloft for afgasset biomasse

Der skal også beregnes fosforloft for afgasset biomasse. Dette beregnes som et vægtet gennemsnit af fosforloftet for de forskellige gødninger, der afsættes til biogasanlægget i hele planperioden, og det fastsættes på baggrund af den forudgående planperiodes tilførte gødningsmængder og typer. Læs mere herom i Kapitel 10.

6.4.4 Modtaget husdyrgødning

Den mængde husdyrgødning du modtager skal medtages i dit gødningsregnskab (felt 304). Afsætter af gødningen har pligt til at have en underskrevet gødningskvittering (B1-skema) fra modtager. Modtager af husdyrgødning kan med fordel have en kopi af B1-skemaet. Skemaet indeholder oplysninger som skal bruges, når gødningsregnskabet skal indberettes. Se, hvilke oplysninger B1-skemaet skal indeholde i afsnit 6.4.6.

Er gødningen afsat til dig via græssende dyr på MVJ-0N arealer eller andre særlige naturarealer, skal du medtage mængden i dit gødningsregnskab i felt 304 og derefter anføre i felt 319 at mængden er udbragt på egne MVJ-0N eller andre særlige naturarealer.

6.4.5 Afsat husdyrgødning

For at kunne trække kvælstof og fosfor fra i den afsatte husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning fra i dit gødningsregnskab (felt 305) skal du følge bestemte regler og kunne dokumentere din afsætning. Det er beskrevet i de følgende afsnit.

Du kan afsætte husdyrgødning til:

- Anden virksomhed tilmeldt Register for Gødningsregnskab (felt 305)
- Biogasanlæg (felt 305)
- Forarbejdningsanlæg (felt 305)
- Forbrændingsanlæg og brændingsanlæg (felt 321)
- Udlandet (felt 320)
- Arealer med miljø-tilsagn (afgræsning) (felt 319)
- Særlige naturarealer uden MVJ-tilsagn (afgræsning) (felt 319)

Til anden virksomhed tilmeldt Register for Gødningsregnskab

For at kunne trække en mængde husdyrgødning eller forarbejdet husdyrgødning, som du afsætter til en anden jordbruger, ud af dit gødningsregnskab (felt 305), skal du sikre dig, at modtager er tilmeldt Register for Gødningsregnskab i planperioden. Dette kan du tjekke på <http://lbst.dk/tilskud-selvbetjening/soeg-i-registre/soeg-i-register-for-goedningsregnskab/>.

Du skal kunne dokumentere overførslen af gødning med en skriftlig underskrevet gødningskvittering fra modtageren (B1-skema). Du skal indtaste oplysningerne sammen med indberetningen af dit gødningsregnskab og opbevare den underskrevne kvittering på din virksomhed. Læs mere om gødningskvitteringer i afsnit 4.6 og 6.4.6.

Afsætning til biogasanlæg, forarbejdningsanlæg og forbrændingsanlæg

(Se også Kapitel 10)

Uanset om anlæggene, du afsætter til, er tilmeldt eller ikke tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal du ved afsætning af husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og afgasset biomasse kunne dokumentere overførslen af gødning med en skriftlig underskrevet gødningskvittering fra modtageren (B1-skema) (se afsnit 4.6 og 6.4.6). Oplysningerne indtastes sammen med indberetningen af dit gødningsregnskab (felt 305 eller felt 321).

Anlæg, der ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal hvert år indberette leverancer af husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og afgasset biomasse i Leverandørregisteret til Landbrugsstyrelsen. Oplysningerne fra Leverandørregisteret bliver forudfyldt i modtagers/afsætters gødningsregnskab.

Ved **afsætning til forbrænding** (felt 321) skal kvælstof- og fosforindholdet måles ved leveringen. For at du kan fratække gødningen i gødningsregnskabet, skal du dokumentere:

- Mængden af fiberfraktion, der fjernes fra din virksomhed. Dette dokumenteres ved vejebilag.
- Den totale mængde kvælstof og fosfor, der fratækkes i gødningsregnskabet. Dette dokumenteres ved en repræsentativ analyse af gødningens kvælstof- og fosforindhold.

Til udlandet

Hvis du afsætter husdyrgødning ud af landet, har du mulighed for at trække kvælstof- og fosformængden fra i dit gødningsregnskab (felt 320).

Du skal dokumentere gødningstypen og kvælstof- og fosforindholdet i den afsatte husdyrgødning. Herudover er det en betingelse, at du kan dokumentere din udenlandske modtagers identitet i form af virksomhedens/anlæg-

gets navn, adresse, eventuelt virksomhedsidentitet i det udenlandske virksomhedsregister, transportør eller lignende. Du skal desuden kunne dokumentere overførslen af gødning med en underskrevet gødningskvittering fra modtageren.

Uforarbejdet husdyrgødning må generelt kun sendes mellem EU-landene, hvis der er tale om husdyrgødning fra arter af fjerkræ og dyr af hestefamilien. Du må dog gerne handle husdyrgødning, hvis din virksomhed har arealer på begge sider af grænsen. Det er en betingelse, at der ikke er restriktioner i området på grund af smitsom sygdom, og at husdyrgødningen anvendes under myndighedernes kontrol. Du kan læse nærmere om de specifikke betingelser for udførsel af husdyrgødning i EU's Biproduktforordning, bilag VIII, kap. III, nr. I A.

Ved afsætning til udlandet **skal** du være opmærksom på:

- Du skal overholde reglerne i EU's Biproduktforordning (1069/2009). Du kan læse mere om Biproduktforordningen på Fødevarestyrelsens hjemmeside www.foedevarestyrelsen.dk.
- Du skal som eksportør af husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning være registreret hos Fødevarestyrelsen, jf. bekendtgørelse om veterinærkontrol ved udførsel af avlsmateriale og animalske non-food produkter m.v.
- Ved udførsel til et EU-land, skal du kontakte modtagerlandet for at få oplyst eksportbetingelserne. Du skal sende betingelserne til den lokale fødevareregion.
- Hvis du afsætter husdyrgødningen til andet formål end jordbrugsformål (f.eks. forbrænding), skal eksporten følge EU's Transportforordning nr. 1013/2006 og skal forudgående anmeldes hos Miljøstyrelsen.

Gødning afsat af græssende dyr skal du medtage som udbragt (er inkluderet i normproduktionen, hvor udgangspunktet er den valgte stalddtype). Husdyrgødning, omregnet til græsningsenheder, som dyrene afsætter på marken, kan du fratække i det samlede antal græsningsenheder (fratrækkes normproduktionen), hvis:

- Du har indgået aftaler om græsning på en anden virksomheds arealer, der ikke kan medregnes til harmoniarealet, jf. ovenstående (dokumenteret ved en græsningsaftale).
- Du har indgået aftaler om græsning på en anden virksomheds arealer, der kan og må gødskes (dokumenteret med gødningskvittering). Du kan kun fratække græsningsenhederne for den periode, hvor dyrene går på græs.
- Du kan ikke fratække græsningsenhederne, hvis dyrene afgræsser dine egne arealer, som kan og må gødskes, da disse arealer indgår i opgørelsen af harmoniarealet.

Til arealer med Miljøtilsagn og MVJ-tilsagn eller særlige naturarealer uden tilsagn

Hvis dine husdyr afgræsser dine egne eller andres arealer med et miljøtilsagn eller særlige naturarealer uden MVJ-aftale eller miljøtilsagn, kan den mængde kvælstof og fosfor, dyrene afsætter direkte på arealet, trækkes fra i gødningsregnskabet. De omfattede miljøordninger fremgår af afsnit 2.5.1. Derudover kan mængden af husdyrgødning fratækkes, hvis den er afsat på arealer, der ifølge anden lovgivning må afgræsses, men som kun må tilføres den gødning, dyrene afsætter på arealet. Sådanne arealer kan f.eks. være:

- Beskyttede arealer i medfør af Naturbeskyttelseslovens § 3 uden mulighed for omlægning
- Arealer omfattet af fredningsbestemmelser
- Arealer omfattet af en græsningsaftale med offentlig myndighed (hegningsaftaler)

I gødningsregnskabet kan du fratække den mængde kvælstof og fosfor, som dyrene afsætter på tilsagnsarealet eller særlige naturarealer uden tilsagn. Det gælder både ved afgræsning af tilsagnsarealer, der tilhører virksomheder, som er med i Register for Gødningsregnskab, og virksomheder uden for registret.

Hvis afgræsningen sker på dine egne arealer skal du fratække mængden i felt 319 i gødningsregnskabet. Når gødningen er afsat på arealer via græssende dyr, som tilhører en anden virksomhed, der er med i Register for Gødningsregnskab, skal du bruge en **gødningskvittering** (B1-skema) som dokumentation. Ved indberetning af dit gødningsregnskab skal du i B1-skemaet sætte kryds i felt 166, husdyrgødning afsat via græssende dyr til MVJ-ON areal.

Afgræsser dine dyr arealer med miljøtilsagn eller særlige naturarealer, der tilhører virksomheder uden for Register for Gødningsregnskab, dokumenteres husdyrgødningsoverførslen med en **skriftlig græsningsaftale**, der opbevares på din bedrift og minimum indeholder:

- Oplysninger om dyretype og antal græsningsenheder, der afgræsser.
- Græsningsperioden.
- Størrelsen af afgræsningsarealet.
- CVR-nr. eller CPR-nr., navn og adresse.

Ved indberetning af dit gødningsregnskab skal du i B1-skemaet sætte kryds i felt 166, husdyrgødning afsat via græssende dyr til MVJ-0N areal.

Du kan kun fratække den afsatte mængde for den periode, hvor dyrene har afgræsset arealerne.

6.4.6 Dokumentation - gødningskvitteringer (Skema B1)

Gødningskvitteringer bruges ved overførsel af husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning mellem to virksomheder, der begge er med i Register for Gødningsregnskab.

Gødningskvitteringer skal være skriftlige og indeholde følgende oplysninger:

- Dato og CVR-nr. på den virksomhed, der afgiver husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning.
- Navn, adresse og CVR-nr. på den virksomhed, der modtager husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning (felt 152 og 153).
- Typen af gødning (felt 154).
- Kvælstofudnyttelsesprocenten (felt 165).
- Det totale antal kg kvælstof i husdyrgødningen/forarbejdet husdyrgødning (felt 155).
- Det totale antal kg fosfor i husdyrgødningen/forarbejdet husdyrgødning (felt 197).
- Fosforloft, kg P/ha (felt 196) (læs mere i Kapitel 4).
- Oplysning om hvorvidt husdyrgødningen er afsat via græssende dyr (felt 159).
- Oplysning om antallet af græsningsenheder, når gødningen afsættes ved afgræsning (felt 169).
- Oplysning om hvorvidt husdyrgødningen er afsat via græssende dyr på MVJ 0-areal (felt 166).
- Oplysning om hvorvidt modtager indgår i produktionsmæssig sammenhæng med afgiver (felt 167).
- Modtagers underskrift med dato.

Felterne i parentes angiver det felt, afgiver skal udfylde ved indberetning af sit gødningsregnskab (se Eksempel 13).

Som afsætter skal du opbevare en kvittering for hver gang, der overføres husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning. Der er særlige regler på økologiområdet f.eks. skal gødningskvitteringerne kunne forevises straks efter, at gødningen er overført i forbindelse med kontrol af reglerne. Læs mere i "[Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](#)".

Eksempel 13: Gødningskvittering (Skema B1)				
Virksomhedens CVR-nr.	12345678	Dato (dd-mm-åååå)	12-10-2018	151
Modtagers navn og adresse	Laust Ladefoged	152	Modtagers CVR-nr. 97654321	153
Gødningstype	Svinegylle	154	Antal Græsningsenheder GE	169
Antal kg kvælstof	2.740 kg N	155	Kvælstofudnyttelse 75 %	165
Antal kg fosfor		197	Fosforloft 196	196
			Husdyrgødning overført via græssende dyr? (Sæt kryds hvis ja)	159

674 kg P	35 kg P/ha	Husdyrgødning afsat via græssende dyr til MVJ 0N areal? (Sæt kryds hvis ja)	166
Modtagers skriftlige bekræftelse ved dateret underskrift Laust Ladefoged 12/10-2018		Indgår i produktionsmæssig sammenhæng? (Sæt kryds hvis ja)	167
Jordbruger med CVR-nr. 12345678 har afsat 2.740 kg total N og 674 kg P i svinegylle til Laust Ladefoged, der er med i Register for Gødningsregnskab. Fosforloftet er på 35 kg P/ha.			

* Felt 169 er frivillig.

6.5 Andel af kvælstof i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning, der skal indgå i gødningsregnskabet

I felt 308 i gødningsregnskabet beregnes dit samlede forbrug af kvælstof i husdyrgødning. Når man gøder med husdyrgødning, er det imidlertid ikke den totale mængde kvælstof, der skal medregnes i det samlede gødningsforbrug (felt 901) i gødningsregnskabet, men kun den del der effektivt kan udnyttes af afgrøden. Der er derfor fastsat lovpligtige udnyttelsesprocenter for husdyrgødning (se de enkelte udnyttelsesprocenter nedenfor). For at få det endelige forbrug af kvælstof fra husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning skal du indregne en udnyttelsesprocent for hver gødningstype. I blok 3 i gødningsregnskabet laves denne beregning. Tallet i felt 609 skal være det samme som i felt 308. I felt 610 fås den totale mængde kvælstof, der skal indgå i gødningsregnskabet. Bemærk, at udnyttelsesprocenter kun gælder for kvælstof og ikke for fosfor.

Eksempel 14: Beregning af andel af kvælstof i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning, der skal indgå i gødningsregnskabet

Gødningstype	Udbragt	Udnyttelse	Bidrag til gødningsregnskab	
Svinegylle	8.230 kg N	75 %	6.172,5 kg N	601
Kvæggylle	kg N	70 %	kg N	602
Minkgylle	kg N	70 %	kg N	613
Fjerkrægylle	kg N	70 %	kg N	614
Blandet gylle	kg N	%	kg N	603
Fast gødning	kg N	65 %	kg N	604
Ajle	kg N	65 %	kg N	605
Dybstrøelse	509 kg N	45 %	229,05 kg N	606
Væskefraktion efter separation, hvor fiberfraktionen er forbrændt	120 kg N	85 %	102 kg N	615
Afgasset biomasse	kg N	%	kg N	607
Anden husdyrgødning	kg N	65 %	kg N	611
Forarbejdet husdyrgødning	1.032 kg N	68 %	701,76 kg N	612
	kg N	%	kg N	608
I alt	9.891 kg N	⁶⁰⁹	7.205,31 kg N	610

En jordbruger udbringer svinegylle og dybstrøelse på sine egne arealer. Mængderne anføres i blok 3 (kolonne 2, udbragt) og ganges med gødningstypens udnyttelsesprocent (kolonne 3, udnyttelse). Herudover har jordbruger modtaget og udbragt 120 kg N i væskefraktion efter forarbejdning og 1.032 kg N i forarbejdet husdyrgødning. Væskefraktionen ganges med udnyttelsesprocenten på 85, mens udnyttelsesprocenten for den forarbejdede husdyrgødning er blevet oplyst af leverandøren til at være 68 %, baseret på de husdyrgødningstyper, der indgår. For væskefraktionen skal jordbruger selv skrive udnyttelsesprocenten ind i kolonne 3.

Totalt skal jordbruger medtage 7.205 kg N i sit samlede forbrug af kvælstof.

Udnyttelsen afhænger af gødningstypen. Benytter du blandinger af husdyrgødningstyper eller husdyrgødning blandet med anden organisk gødning, som f.eks. slam, skal du ud fra sammensætningen beregne udnyttelsesprocenten. Gødningsregnskabet viser udnyttelsesprocenten for de enkelte gødningstyper. Har du beregnet udnyttelsesprocenten i blandinger af husdyrgødningstyper, skal du selv indtaste udnyttelsesprocenten.

Ved indberetning af gødningsregnskabet bliver normproduktionen, der er beregnet ud fra besætningsoplysninger, overført til blok 3 (fortrykt i parentes) fordelt på gødningstyper (fast gødning, dybstrøelse m.v.). Gødningstypen bestemmes ud fra det staldsystem, du har anført. Du skal selv angive, hvor meget du har forbrugt af hver gødningstype. Dette afhænger af, om du har udbragt husdyrgødning fra dit startlager og/eller fra anden virksomhed, eller om du har afsat husdyrgødning til en anden virksomhed eller lagt noget på lager. I aftalerne om overført gødning til dig (Skema B1) er mængden for hver gødningstype samt udnyttelsesprocenten anført.

For blandet gylle beregnes udnyttelsesprocenten og fosforloftet som et vægtet gennemsnit ud fra de mængder af forskellig gylle, der er iblandet.

For forarbejdet husdyrgødning beregner producenten udnyttelsesprocenten og fosforloftet ud fra det indgående gødning og sammensætningen af de forarbejdede produkter.

For afgasset biomasse beregner producenten udnyttelsesprocenten og fosforloftet ud fra det indgående gødning. Alternativt kan udnyttelsesprocenten sættes som andelen for svinegylle, der er 75 pct.

Resultatet efter beregning af den udnyttede mængde kvælstof, skrives i kolonne 4, bidrag til gødningsregnskabet. For at få dit samlede forbrug af husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning (felt 610) lægges tallene i kolonne 4 sammen.

Væskefraktion efter forarbejdning hvor fiberfraktionen afbrændes

Væskefraktion er den flydende fraktion, der opstår ved forarbejdning af gylle, og hvor den faste fiberfraktion anvendes til forbrænding. Væskefraktionen har en udnyttelsesprocent på 85 pct.

Smitsomme husdyrsygdomme

Hvis der på din virksomhed er en meget smitsom husdyrsygdom, f.eks. plasmacytose, kan der stilles særlige krav til, hvordan du håndterer din husdyrgødning. Kravene kan betyde, at gødningsværdien nedsættes. På den baggrund kan Landbrugsstyrelsen efter skriftlig ansøgning nedsætte kravet til udnyttelse af gødningen.

Hvis Landbrugsstyrelsen giver dispensation fra det normale krav til udnyttelse på grund af husdyrsygdom, skal gødningen anføres under gødningstypen "Blandet gylle". Udnyttelsesprocenten fremgår af dispensationen.

6.6 Handelsgødning

Hvis du bruger handelsgødning, **skal** du medregne hele indholdet af kvælstof og fosfor i dit gødningsregnskab.

Bemærk, at urea betragtes som handelsgødning.

6.6.1 Indkøbt handelsgødning

Den fortrykte oplysning i gødningsregnskabet felt 703 er den mængde handelsgødning, dine danske leverandører har indberettet som solgt til dig (se afsnit 9.2). Hvis du har indberettet videresalg af handelsgødning til andre virksomheder, vil den fortrykte mængde være det samlede køb fratrukket dit videresalg.

Hvis den fortrykte oplysning om den indkøbte mængde handelsgødning ikke er rigtig, skal du kontakte dine gødningsleverandører. Leverandørerne skal herefter indberette den rigtige mængde til Landbrugsstyrelsen. Hvis du har købt handelsgødning i udlandet, skal denne mængde indberettes i felt 702 i dit gødningsregnskab.

Hvis du afsætter handelsgødning til en virksomhed eller en privatperson, der ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal du betale kvælstofafgift af den afsatte/solgte mængde. Det er sælger af handelsgødningen, der skal opkræve afgiften fra køber (læs mere herom i afsnit 9.2.3).

6.6.2 Startlager af handelsgødning

Det fortrykte startlager af kvælstof pr. 1. august 2018 svarer til slutlageret i gødningsregnskab for planperioden 2017/2018.

Hvis din virksomhed ikke var tilmeldt i planperioden 2017/2018, skal du fastsætte dit startlager af handelsgødning pr. 1. august 2018 ud fra driftsbilag på indkøbt handelsgødning i planperioden 2017/2018.

6.6.3 Slutlager af handelsgødning

Størrelsen af dit lager af handelsgødning, også kaldet lagerstatus, skal opgøres ved planperiodens slutning den 31. juli 2019. Opgørelsen foretages på baggrund af de oplysninger der er fulgt med gødningen ved modtagelse og omfatter al din handelsgødning uanset, hvor gødningen opbevares. Det vil sige, at faktureret handelsgødning, der ligger på lager hos grovvareselskaber, også skal medregnes i slutlageret.

Derudover skal du opgøre den mængde handelsgødning, der er brugt til afgrøder i den forlængede planperiode (1. august 2019 til 30. september 2019), og som høstes eller afgræsses inden den 31. december 2019.

Planperiodens slutlager opgøres som lagerstatus den 31. juli 2019 minus forbrug i den forlængede planperiode. Kun i særlige situationer kan slutlageret være negativt. Slutlageret indgår som startlager for planperioden 2019/2020.

Når du ophører i Register for Gødningsregnskab, må du ikke have et slutlager af handelsgødning, idet din virksomhed ved ophør ikke længere opfylder betingelserne for at modtage og anvende gødning uden afgift. Inden din virksomhed afmeldes registeret, skal du derfor afsætte mængden til en anden jordbruger tilmeldt Register for Gødningsregnskab eller tilbagelevere mængden til din leverandør (læs mere herom i afsnit 1.8.7).

Hvis du afsætter handelsgødning med indhold af kvælstof til private eller til ikke-registrerede jordbrugere, skal der betales afgift af mængden. Betalingen skal ske ved, at du betaler 5 kr. pr. kg N til SKAT senest den 15. i måneden, efter udløbet af den måned, hvor handelsgødningen overdrages til private eller til virksomheder, der ikke er registreret i Register for Gødningsregnskab. Hvis du beholder gødningen til privatbrug efter ophør, skal du ligeledes kunne dokumentere, at der er betalt afgift i den sidst tilmeldte planperiode eller umiddelbart herefter. Vær opmærksom på at du ikke må sælge gødning, som indeholder mere end 16 pct. kvælstof fra ammoniumnitrat, til privatpersoner eller virksomheder, der ikke er med i Register for Gødningsregnskab eller Register for køb af ammoniumnitrat.

6.6.4 Samlet forbrug af kvælstof og fosfor i handelsgødning

Du beregner dit forbrug af kvælstof og fosfor i handelsgødning på følgende måde:

Forbrug af handelsgødning = Startlager + indkøbt handelsgødning – afsat handelsgødning – slutlager (se eksemplet nedenfor).

Den fortrykte værdi i felt 703 i gødningsregnskabet er summen af de handelsgødningsleverancer dine leverandører har indberettet til Landbrugsstyrelsen. Er det indberettet, at du har indkøbt organisk gødning⁴, vil mængden være medregnet i den fortrykte værdi for handelsgødning i gødningsregnskabet felt 703. Her skal du, i din indberetning af indkøbt handelsgødning, selv fratække mængden og i stedet medtage den organiske handelsgødning i gødningsregnskabet felt 805, for indkøbt anden organisk gødning. Læs mere om forbrug af organisk gødning i afsnit 6.7.

Bemærk: Forbruget af handelsgødning er den beregnede størrelse. Det er dermed ikke slutlageret, du skal beregne. Det betyder, at du skal bruge opgørelsen af dit startlager og slutlager til at beregne forbruget af handelsgødning.

---

⁴ Herved forstås organiske gødninger, der skal anmeldes i henhold til lov om gødning og jordforbedringsmidler m.v.

Du er selv ansvarlig for, at lageropgørelsen er korrekt og kan dokumenteres.

Eksempel 15: Samlet forbrug af kvælstof og fosfor i handelsgødning (herunder urea)					
Startlager pr. 1. august 2018		1.542 kg N		642 kg P	708
Indkøbt handelsgødning i perioden 1. august 2018 til 31. juli 2019		+8.456 kg N		3.524 kg P	703
Lagerstatus pr. 31. juli 2019	1.020 kg N		425 kg P		705
Forbrug fra 1. august 2019 til 30. september 2019 (til afgrøder, der blev høstet eller afgræsset før 31. december 2019)	- 560 kg N		- 233 kg P		704
Slutlager pr. 31. juli 2019 (Beregnes som felt 705 – 704)	= 460 kg N	460 kg N	= 192 kg P	192 kg P	707
Samlet forbrug af handelsgødning i kg kvælstof i planperioden 2018/2019 (Beregnes som felt 708 + 703 – 707)		= 9.538 kg N		= 3.974 kg P	706
<p>En virksomhed har et startlager på 1.542 kg N og 642 kg P i handelsgødning (felt 708). Virksomheden har indkøbt 9.000 kg N og 3.750 kg P i handelsgødning, men videresolgt en mængde svarende til 544 kg N og 226 kg P til en anden virksomhed i Register for Gødningsregnskab. Den videresolgte mængde trækkes fra den indkøbte mængde (9.000 kg N – 544 kg N) = 8.456 kg N og (3.750 kg P - 226 kg P) = 3.524 kg P (felt 703).</p> <p>Slutlager - efter at forbruget i den forlængede planperiode (560 kg N og 233 kg P) er trukket fra - er slutlageret på 460 kg N og 192 kg P (felt 707). Dvs. at det samlede forbrug i felt 706 bliver: 1.542 kg N + 8.456 kg N – 460 kg N = 9.538 kg N og 642 kg P + 3.524 kg P – 192 kg P = 3.974 kg P.</p>					

6.7 Samlet forbrug af kvælstof og fosfor i anden organisk gødning

Du skal oplyse dit forbrug af kvælstof og fosfor og eventuelt lager af anden organisk gødning.

Anden organisk gødning omfatter organisk gødning, der ikke er husdyrgødning, eller urea. De organiske gødningsprodukter, som du skal medtage i gødningsregnskabet, er:

- Produkter, som kategoriseres som affald i henhold til slambekendtgørelsen (Bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål), og som udbringes til jordbrugsformål, f.eks. spildevandsslam.
- Andre organiske produkter med et indhold af kvælstof og fosfor.
- Organisk gødning⁵, der ikke er urea.

Du skal kunne dokumentere indholdet af kvælstof og fosfor og mængden af gødning. Ud fra din leverandørs deklaration af indholdet af kvælstof og fosfor og den leverede mængde, kan du dokumentere indholdet af kvælstof og fosfor. Din leverandør har pligt til at indberette anden organisk gødning og organisk gødning⁵, der afsættes til jordbrugsformål, til Landbrugsstyrelsen (se afsnit 9.3). Det gælder f.eks. også slagteri- eller fiskeaffald, der bruges i blandinger.

Mængden af indkøbt organisk gødning⁵ registreres som handelsgødning, og forbruget af indkøbt organisk gødning⁵, der ikke er urea, skal derfor fratrækkes forbruget i felt 703 og medtages i felt 805 (se også afsnit 6.6.4 og 6.7.1).

⁵Herved forstås organiske gødninger, der skal anmeldes i henhold til lov om gødning og jordforbedringsmidler m.v.

6.7.1 Andel af anden organisk gødning, der skal indgå i gødningsregnskabet

For at få det endelige forbrug af kvælstof i anden organisk gødning skal du indregne en udnyttelsesprocent af gødningen.

Den andel af kvælstof, du skal tage med i dit gødningsregnskab, er den andel, der er fastsat for produktet i den aktuelle planperiode. Hvis du modtager anden organisk gødning, får du udnyttelsesprocenten oplyst på gødningskvitteringen.

Har du udbragt anden organisk gødning⁶, der ikke er urea, skal forbruget udspecificeres i felt 191, hvor bidraget til gødningsregnskabet beregnes ud fra den faktiske udnyttelsesprocent for produktet. Den organiske gødning vil fremgå af gødningsregnskabet som indkøbt handelsgødning (felt 703) og skal tillægges indkøbt anden organisk gødning (felt 805). Herefter kan den aktuelle udnyttelsesprocent indtastes i felt 191. Du skal som virksomhed selv sørge for dette, ellers vil den organiske gødning indgå i dit regnskab en udnyttelse på 100%.

I tilfælde af kontrol skal du kunne forevise dokumentation for kulstof og kvælstofindholdet i gødningen (C/N-forholdet), som anvendes til at fastsætte udnyttelsesprocenten for gødningen.

I tilfælde af kontrol af udnyttelsesprocenten anvender landbrugsstyrelsen følgende formel til beregningen af den anvendelige andel i gødningen:

$$\text{or}(100\% - (87\% - (5\% \times \text{C/N}))) \times 40\%.$$

Eksempel 16: Andel af kvælstof i anden organisk gødning (bortset fra husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og urea), der skal indgå i gødningsregnskabet				
Gødningstype	Udbragt	Udnyttelsesprocent	Bidrag til gødningsregnskab	
Spildevandsslam	3.000 kg N	45 %	1.350 kg N	185
Komposteret husholdningsaffald	kg N	20 %	kg N	186
Kartoffelfrugtsaft	kg N	50 %	kg N	187
Grønsaft	kg N	40 %	kg N	188
Have- og parkaffald	Kg N	0 %	Kg N	189
Andre typer af anden organisk gødning	kg N	40 %	kg N	190
Organisk gødning*	2.000 kg N	70 %	1.400 kg N	191
I alt	5.000 kg N	¹⁹²	2.750 kg N	193

En jordbruger udbringer 3.000 kg N i spildevandsslam (felt 185, kolonne 2) fra et offentligt spildevandsanlæg på sine arealer og 2.000 kg N i organisk gødning (felt 191, kolonne 2) *Jordbruger kan ved kontrollen fremvise dokumentation for gødningens C/N- forhold som giver en udnyttelsesprocent på 70. Mængderne skal ganges med gødningstypernes udnyttelsesprocent (kolonne 3). I kolonne 4 skrives resultatet, der summeres i gødningsregnskabets felt 193. De 2.750 kg N er den andel, der skal indgå i regnskabets beregning af virksomhedens samlede forbrug af kvælstof.

Når du anvender blandinger af anden organisk gødning, skal du beregne udnyttelsesprocenten for blandingen med en vægtet procent af de enkelte gødninger i blandingen. Sammensætningen af gødningen skal kunne dokumenteres ud fra leverandørdeklaration. Bemærk, at udnyttelsesprocenter kun gælder for kvælstof og ikke for fosfor.

⁶ Herved forstås organiske gødninger, der skal anmeldes i henhold til lov om gødning og jordforbedringsmidler m.v.

6.8 Samlet opgørelse af balancen mellem kvælstofforbrug og kvælstofkvote

Den samlede opgørelse viser forholdet mellem din kvælstofkvote og dit kvælstofforbrug, altså balancen mellem den tilladte mængde kvælstof på baggrund af dit afgrødevalg og dit areal, og det faktiske forbrug på virksomheden.

Din kvælstofkvote udregnes i forbindelse med din gødningsplanlægning (Kapitel 2). Kvælstofkvoten bliver fortrykt, hvis du har lavet og indsendt gødningskvoteberegningen i skemaet Gødningskvote og efterafgrøder i Tast selv-service. Hvis din kvælstofkvote er nedsat som følge af manglende målrettede, pligtige, eller husdyrefterafgrøder i 2018 (se kapitel 7), eller hvis du har valgt fradrag i kvoten som alternativ til frivillige målrettede efterafgrøder i 2019, vil kvotefradraget være fortrykt i felt 502 (se nedenstående eksempel).

Eksempel 17: Fradrag i kvoten pga. efterafgrødekrav		
Valgt kvotefradrag som alternativ til frivillige efterafgrøder i 2019:	10 ha	1500 kg N
Manglende frivillige efterafgrøder i 2018 (fra Opgørelse af efterafgrøder 2018/2019):	1,5 ha	225 kg N
Manglende obligatoriske efterafgrøder i 2018 (fra Opgørelse af efterafgrøder 2018/2019):	0,3 ha	45 kg N
Manglende pligtige/husdyr efterafgrøder (fra Opgørelse af efterafgrøder 2018/2019):	2 ha	300 kg N
Fradrag i kvoten pga. efterafgrødekrav i alt (felt 502):		2070 kg N
En jordbruger har søgt tilskud til 10 ha målrettede efterafgrøder i Fællesskema 2019 og samtidig valgt alternativet kvotenedsættelse. Der er anvendt over 80 kg N/ha i husdyrgødning. Dermed skal kvoten for 2018/2019 reduceres med 1500 kg N. Desuden har jordbruger søgt tilskud til frivillige efterafgrøder i 2018, men manglende her 1,5 ha i forhold til det ansøgte. Der manglede herudover også 0,3 ha obligatoriske efterafgrøder og 2 ha pligtige efterafgrøder i forhold til kravet i planperioden 2018/2019. Sammenlagt skal jordbrugers kvote derfor reduceres med 2.070 kg N.		

Forbruget (felt 901) beregnes ved at lægge forbruget af forskellige gødningstyper sammen:

- Husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning (felt 610)
- Handelsgødning (felt 706)
- Anden organisk gødning (felt 193)

6.9 Overdraget forbrug af handelsgødning i planperioden

Hvis du bortforpagter dele af dit areal, og der på arealet har været spredt handelsgødning ud inden bortforpagtning, f.eks. efterårsgødning til raps eller frøgræs, skal du i felt 904 anføre det CVR-nr., som får overdraget det 'kvælstof og fosfor, der er bragt ud', og i felt 915 den mængde kvælstof og fosfor, du har overdraget. Den virksomhed, der modtager arealet, skal anføre oplysningerne i felt 906 og 914.

Eksempel 17.1: Samlet opgørelse				
Virksomhedens samlede kvælstofkvote			3.150 Kg N	501
Virksomhedens samlede forbrug af kvælstof (Beregnes som felt 610 + 706 + 193)			3.180 Kg N	901
Kvælstofkvote minus forbrug af kvælstof (Beregnes som felt 501 - 901 - 914 + 915)			50 Kg N	902
Overdraget forbrug i planperioden				
Udbragt på modtaget areal fra CVR-nr.	(CVR) □□□□□□□□	906	Kg N	Kg P 914

Udbragt på areal overdraget til CVR-nr.	(CVR) 1 2 3 4 5 6 7 8	904	80 Kg N	34 Kg P	915
Virksomheden har spredt 80 kg N og 34 kg P i handelsgødning på arealer, der senere i planperioden er blevet bortforpagtet til virksomheden med CVR-nr. 12345678. Kvælstofkvoten er også blevet korrigeret, da den, der modtager arealet, har ret til kvoten.					

Eksempel 18: Hvor meget den nye bruger må gødske

En jordbruger overdrager brugsretten til et areal på 2 ha den 7. april 2019. Kvoten for arealet er beregnet til 438 kg N. Da arealet bortforpagtes, skal denne mængde trækkes fra den samlede kvælstofkvote hos bortforpagter og tillægges i stedet modtagerens kvælstofkvote. Arealet på 2 ha skal fratrækkes bortforpagters harmoniareal og tillægges modtagerens harmoniareal.

I efteråret er arealet tildelt 40 kg N pr. ha og 17 kg P pr. ha til afgrøden. Den tidligere jordbruger skal derfor angive 80 kg N og 37 kg P i felt 915 (se eksempel 17). Den nye bruger skal angive samme tal i felt 915. Herved indgår mængderne i den nye brugers samlede forbrug af N og P.

6.10 Opgørelse af harmoniforhold for kvælstof i organisk gødning

Opgørelsen af harmoniforholdet for kvælstof i organisk gødning, viser den samlede mængde kvælstof, der totalt er udbragt som husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning (felt 308) og anden organisk gødning (felt 804). Der må udbringes husdyrgødning og anden organisk gødning svarende til 170 kg N pr. ha harmoniareal. For virksomheder der anvender kvægundtagelsen må der udbringes op til 230 kg N pr. ha harmoniareal.

Eksempel 19: Opgørelse af harmoniforhold for kvælstof i organisk gødning		
Udbragt kg N i organisk gødning (Felt 308 +804)	12.255 Kg N	716
Udbragt antal kg N fra organisk gødning pr. ha harmoniareal (Felt (ovenfor) / felt 106)	163 Kg N/ha	717
En virksomhed med 75 ha harmoniareal (felt 106), udbringer 12.255 kg N i organisk gødning, svarende til 163 kg N/ha harmoniareal.		

6.11 Beregning af fosforloft og fosforarealkrav

Når du udbringer gødning på din virksomhed, skal virksomhedens fosforloft og det samlede fosforarealkrav beregnes. Kravet gælder for husdyrgødning, anden organisk gødning og handelsgødning herunder afgasset biomasse, og der er fastsat forskellige fosforlofter for de forskellige typer af gødning. I Oversigt 15 fremgår de fastsatte fosforlofter for planperioden 2018/2019.

Hvis du har harmoniarealer i områder med skærpede fosforlofter, skal den andel af virksomhedens samlede harmoniareal, der ligger i disse områder, indgå i virksomhedens samlede fosforloft, med et fosforloft på 30 kg P pr. ha pr. planperiode. Kvægbrug omfattet af undtagelsen har dog fortsat et fosforloft på 35 kg P/ha. Virksomhedens andel af harmoniarealet i skærpede områder opgøres på baggrund af markplanen (se afsnit 5.7 om skærpede fosforlofter). I eksemplet på side 193 kan du set et beregningseksempel indholdene alle de forhold der kan have betydning for din virksomheds fosforloft.

Oversigt 15: Fosforlofter for gødning i planperioden 2018/2019	
Gødningstype	Fosforloft

Husdyrgødning fra fjerkræ og kødædende pelsdyr	43 kg P/ha
Husdyrgødning fra slagtesvin	39 kg P/ha
Husdyrgødning fra søer og smågrise	35 kg P/ha
Husdyrgødning fra kvægbrug	30 kg P/ha
Husdyrgødning fra kvægbrug omfattet af kvægundtagelsen (230 kg N/ha)	35 kg P/ha
Andre organiske gødningstyper	30 kg P/ha
Handelsgødning	30 kg P/ha

Hvis du anvender en blanding af flere typer af gødning, bliver din virksomheds fosforloft beregnet som et vægtet gennemsnit af de anvendte typer af organisk gødning. Fosforloftet for din virksomhed kan forøges for alle gødningstyper på bedrifter med et gennemsnitligt fosfortal (Pt) under 4,0, dog maksimalt 14 kg P/ha. Se også Kapitel 5 om fosforlofter og fosforarealkrav.

Fosforproduktionen for din virksomhed bliver automatisk beregnet i gødningsregnskabet på basis af antal årsdyr, dyretyper og staldsystemer. Se Eksempel 20 nedenfor. På baggrund af fosfor i produktionen og modtaget husdyrgødning eller anden organisk gødning, beregnes virksomhedens fosforloft for organisk gødning (felt 233).

Eksempel 20: Beregning af fosforloft for organisk gødning			
Produktion af fosfor i husdyrgødning	Loft Kg P/ha	Kg P	
Pelsdyr/fjerkræ	43		221
Slagtesvin	39	325	222
Søer og smågrise	35	163	223
Kvæg, får, geder og andre dyretyper	30		224
<i>Kg fosfor i egen husdyrgødningsproduktion (sum af felt 221-224)</i>		488	225
Fosforloft (vægtet gennemsnit) (kg P/ha) i egen husdyrproduktion - anvendes ved afsætning til biogasanlæg	36,66	6	226
Afsat til biogasanlæg	36,66	0	227
Fosforloft (vægtet gennemsnit) (kg P/ha) i egen husdyrproduktion	36,74	37,66	228
Modtaget organisk gødning:	Kg P/ha	Kg P	
Leverance 1: Primært fjerkræ	41	190	229
<i>Kg fosfor i egen produktion og modtaget organisk gødning (sum af felt 225 og 229)</i>		678	232
Fosforloft i organisk gødning (vægtet gennemsnit i kg P/ha) (inden evt. korrektion for lave P-tal)		38,60	233
<p>En svineproducent som i alt producerer 488 kg P, fordelt på henholdsvis slagtesvin (39 kg P/ha) og smågrise (35 kg P/ha), og modtager 190 kg P fra fjerkræ, fra en besætning med et beregnet fosforloft på 41 kg P/ha, ifølge B1-aftalen.</p> <p>Fosforloftet i egen husdyrproduktion er et vægtet gennemsnit af de to producerede typer gødning (felt 228): $((325/488)*39 \text{ kg P/ha}) + ((163/488)*35 \text{ kg P/ha}) = 37,66 \text{ kg P/ha}$</p> <p>I det endelige gennemsnitlige fosforloft for bedriften er den modtagne mængde gødning medtaget (felt 233): $((488/678)*37,66 \text{ kg P/ha}) + ((190/678)*41 \text{ kg P/ha}) = 38,60 \text{ kg P/ha}$.</p> <p>Denne virksomhed har et fosforloft for organisk gødning, på 38,60 kg P/ha.</p>			

Fosforloft i organisk gødning (vægtet gennemsnit i kg P/ha) (inden evt. korrektion for lave P-tal)		38,60	233
En svineproducent som i alt producerer 488 kg P, fordelt på henholdsvis slagtesvin (39 kg P/ha) og smågrise (35 kg P/ha), og modtager 190 kg P fra primært fjerkræ, fra en besætning med et beregnet fosforloft på 41 kg P/ha, ifølge B1-aftalen.			
Fosforloftet for bedriften er den modtagne mængde gødning medtaget (felt 233): $((488/678)*37,66 \text{ kg P/ha}) + ((190/678)*41 \text{ kg P/ha}) = 38,60 \text{ kg P/ha}$.			

Virksomhedens samlede fosforarealkrav fastsættes ud fra det gennemsnitlige fosforloft plus evt. korrektion for lavt Pt og virksomhedens samlede forbrug af fosfor i henholdsvis organisk gødning og handelsgødning samt om virksomheden har harmoniarealer i et område med et skærpet fosforloft. Fosforarealkravet er det harmoniareal virksomheden skal have til rådighed for udbringning af den samlede mængde fosfor. Se Eksempel 21 om opgørelse af balancen mellem harmoniareal og fosforarealkrav. Fosforarealkravet må ikke overstige virksomhedens harmoniareal.

Eksempel 21: Opgørelse af balancen mellem harmoniareal og fosforarealkrav		
Gennemsnitligt fosforloft for virksomheden, organisk gødning (felt 233)	38,60 kg P/ha	234
Korrektion for Pt	+ 5,3 kg P/ha ¹	235
Virksomhedens korrigerede fosforloft, organisk gødning (felt 234 + felt 235)	43,9 kg P/ha	236
Samlet forbrug af P i organisk gødning (felt 308 + felt 804)	557 Kg P	237
Fosforarealkrav, organisk gødning (felt 237/felt 236)	12,69 ha	238
Fosforloft, handelsgødning korrigeret for Pt (30 kg P/ha + felt 235)	35,3 kg P/ha	239
Samlet forbrug af P i handelsgødning på virksomhedens harmoniareal (706)	203 kg P	240
Fosforarealkrav, handelsgødning (felt 240/felt 239)	5,75 ha	241
Virksomhedens samlede fosforarealkrav (felt 238 + felt 241)	18,44 ha	242
Du har angivet et harmoniareal på (felt 106)	19,2 ha	243
Harmoniareal minus fosforarealkrav (felt 243 - felt 242)	0,76 ha	244

¹Korrektion for Pt forudfyldes fra Gødningskvote og efterafgrødeskemaet i Tast selv-service. For denne virksomhed er P-tallet 2,6, men hvor 12% af bedriftens arealer er JB 11, således tillægget kan beregnes til 88% af 6 kg P/ha svarende til 5,3 kg P/ha. Det korrigerede fosforloft bliver derfor $(38,60+5,3) \text{ kg P/ha} = 43,9 \text{ kg P/ha}$, da bedrifter ikke har harmoniarealer i oplande med skærpet fosforloft.

Det samlede forbrug af P i organisk gødning er summen af samlet forbrug af fosfor i husdyrgødning (felt 308) og samlet forbrug af fosfor i anden organisk gødning (felt 804). Det samlede forbrug er her på 557 kg P.

Jf. fosforloftet, må der højst udbringes 43,9 kg P/ha, så det areal virksomheden skal have til rådighed for udbringning af 557 kg P i organisk gødning er: $557 \text{ kg P}/43,9 \text{ ha} = 12,69 \text{ ha}$. Virksomhedens fosforarealkrav for organisk gødning er på 12,69 ha.

Fosforloftet for handelsgødning er sat til 30 kg P/ha. Efter korrektion for Pt, er virksomhedens korrigerede fosforloft på: $(30 + 5,3) \text{ kg P/ha} = 35,3 \text{ kg P/ha}$. Med et samlet forbrug på 203 kg P i handelsgødning, er fosforarealkravet for handelsgødning på: $203 \text{ kg P}/35,3 \text{ kg P/ha} = 5,75 \text{ ha}$.

Det samlede fosforarealkrav beregnes som summen af fosforarealkravet for henholdsvis organisk gødning og handelsgødning: $12,68 \text{ ha} + 5,75 \text{ ha} = 18,44 \text{ ha}$.

Der er angivet et harmoniareal på 19,2 ha, hvilket overholder fosforarealkravet på 18,44 ha. Differencen er på 0,76 ha.

7. Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

De efterafgrødeordninger, der beskrives i denne vejledning, er de pligtige efterafgrøder samt husdyrefterafgrøderne. Husdyrefterafgrøderne erstattede i 2017 de hidtidige vilkår om efterafgrøder i miljøgodkendelserne. I afsnit 7.9 kan du dog også læse om de målrettede efterafgrøder, der blev vedtaget i Fødevare- og Landbrugspakken, og om MFO-efterafgrøderne der kan indgå i opfyldelsen af de grønne krav. I afsnit 7.9 kan du desuden læse om, hvilke forskelle og ligheder der er mellem de forskellige efterafgrødeordninger, og om hvilke ordninger der kan overlape med hinanden. Du kan desuden finde mere information om MFO-efterafgrøder og målrettede efterafgrøder på www.lbst.dk.

Overordnet følger husdyrefterafgrøderne de samme regler som de pligtige efterafgrøder i forhold til etablerings-tidspunkter, udvalg af arter, alternativer, mulighed for opsparring m.m. De to efterafgrødeordninger adskiller sig dog fra hinanden i forhold til størrelsen og placeringen af kravene. Kravene til de to efterafgrødeordninger bliver derfor indledningsvis beskrevet hver for sig, mens de efterfølgende afsnit i kapitlet vedrører både pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder.

7.1 Hvem er omfattet af reglerne om pligtige efterafgrøder?

Hvis du har en årlig momspligtig omsætning på over 50.000 kr. fra planteavl, husdyravl eller kombinationer heraf, og et efterafgrødegrundareal på mindst 10 ha, har du pligt til at etablere pligtige efterafgrøder i efteråret 2018. Dette gælder uanset, om din virksomhed er tilmeldt Register for Gødningsregnskab eller ej. Kravet om pligtige efterafgrøder gælder både for konventionelle og økologiske virksomheder.

Hvis du ikke har pligt til at etablere efterafgrøder, behøver du ikke udfylde siderne om efterafgrøder i Gødningskvote og efterafgrødeskemaet i Tast selv-service.

7.1.1 Krav om pligtige efterafgrøder

Alt efter hvor meget organisk gødning du udbringer, er der to niveauer for etablering af pligtige efterafgrøder (se oversigten nedenfor):

- Hvis du har udbragt husdyrgødning eller anden organisk gødning svarende til 80 kg kvælstof pr. ha (harmoniareal) eller derover i planperioden 2016/2017⁷, skal du etablere pligtige efterafgrøder på mindst 14 pct. af efterafgrødegrundarealet på din bedrift.
- Hvis du har udbragt mindre end 80 kg kvælstof pr. ha (harmoniareal) i planperioden 2016/2017, skal du etablere pligtige efterafgrøder på mindst 10 pct. af efterafgrødegrundarealet på din bedrift.

Oversigt 16: Krav om pligtige efterafgrøder og eftervirkning		
Anvendt husdyrgødning og anden organisk gødning	Krav om efterafgrøder	Eftervirkning
Større end eller lig med 80 kg N/ha	14 pct. pligtige efterafgrøder	25 kg N/ha
Under 80 kg N/ha eller ingen	10 pct. pligtige efterafgrøder	17 kg N/ha

⁷ Sidste planperiode hvori der er indberettet gødningsregnskab. For nyetablerede virksomheder og virksomheder, der ikke var forpligtet til at udarbejde gødningsregnskab i planperioden 2016/2017, fastsættes mængden af udbragt organisk gødning til under 80 kg N/ha.

Du skal trække en eftervirkning på 17 eller 25 kg N pr. ha pligtige efterafgrøder dyrket i efteråret 2018 fra din samlede kvælstofkvote for planperioden 2018/2019 i din gødningsplanlægning (skema A).

7.2 Hvem er omfattet af reglerne om husdyrefterafgrøder?

Hvis du er omfattet af reglerne om at etablere pligtige efterafgrøder, kan du også være omfattet af et krav om etablering af husdyrefterafgrøder. Husdyrefterafgrøderne erstattede i 2017 de hidtidige vilkår om efterafgrøder fastsat i miljøgodkendelserne. Husdyrefterafgrøderne har til formål at kompensere for merudvaskningen af kvælstof fra organisk gødning i særlige områder. Kravet gælder for virksomheder i disse oplandsafgrænsede områder, der anvender en vis mængde organisk gødning pr. ha harmoniareal, uanset om virksomheden tidligere har været omfattet af en miljøgodkendelse eller ej.

Du skal i planperioden 2018/2019 etablere husdyrefterafgrøder, hvis du

- har et efterafgrødegrundareal på mindst 10 ha,
- har anvendt 30 kg N eller derover fra organisk gødning pr. ha harmoniareal i planperioden 2016/2017, og
- har arealer i oplande, hvor der er fastsat et husdyrefterafgrødekrav

Husdyrefterafgrødekravet varierer fra opland til opland og genberegnes for hver planperiode. Kravet i de enkelte oplande, samt hvilke oplande der har et krav, kan derfor se meget forskelligt ud fra den ene planperiode til den anden. Du kan se et kort over de oplande, hvor der skal etableres husdyrefterafgrøder samt kravet for de enkelte oplande på Bilag 1 eller på [Kort over husdyrefterafgrøder](#). Kravet fremgår også af husdyrgødningsbekendtgørelsens bilag 3. Hvis du ved planperiodens start er autoriseret økolog eller er omfattet af en ansøgning herom, skal du ikke etablere husdyrefterafgrøder.

7.2.1 Krav om husdyrefterafgrøder

Størrelsen på kravet om etablering af husdyrefterafgrøder afhænger af, hvor meget husdyrgødning, du har anvendt i planperioden 2016/2017. Derudover er kravet i de enkelte oplande forskelligt og afhænger bl.a. af, hvor meget organisk gødning der samlet er bragt ud i de enkelte oplande. Du kan finde beregningsgrundlaget for husdyrefterafgrødekravet på Miljøstyrelsens hjemmeside [MST.dk](#). Du kan se kravet for de enkelte oplande i Tabel 10. I Miljø- og Fødevareministeriets MiljøGIS kan du endvidere finde kort over oplande omfattet af husdyrefterafgrødekrav [Husdyrefterafgrøder planperioden 2018/2019](#)

Oversigt 17: Krav om husdyrefterafgrøder og eftervirkning		
Anvendt husdyrgødning og anden organisk gødning	Krav om efterafgrøder	Eftervirkning
Større end eller lig med 80 kg N/ha	Fuldt krav*	25 kg N/ha
Større end eller lig med 30 kg N/ha	Halveret krav**	17 kg N/ha
Under 30 kg N/ha	Intet krav	0 kg N/ha

* Det fulde krav der er meldt ud for oplandet.

** Omtrent halvdelen af det fulde krav der er meldt ud for oplandet.

Ligesom for de pligtige efterafgrøder skal du i din gødningsplanlægning for planperioden 2018/2019 trække en eftervirkning på 17 eller 25 kg N pr. ha husdyrefterafgrøder fra din samlede kvælstofkvote.

Du kan se det procentvise krav om husdyrefterafgrøder i de enkelte oplande i Tabel 10 eller i IMK. Kortet med kravene findes ved, at du går ind i Tast Selv-service og åbner dit Markkort. Kortlaget slås til under temagruppen "husdyrefterafgrøder", som hedder "Natura 2000 oplande – husdyrefterafgrødekrav 2018". Hvis du har marker i flere oplande, kan du i marklisten i IMK se, hvor mange ha du har i de enkelte oplande. For at kunne se dette skal du lave en kopi af dit markkort og gemme kopien som typen "2018 - Natura 2000 oplande – husdyrefterafgrødekrav"

På dette [link](#) kan du finde et beregningsværktøj, som kan anvendes til at beregne din virksomheds forventede husdyrefterafgrødekrav for planperioden 2018/2019 baseret på dine markers placering i de enkelte oplande. Du anvender marklisten i IMK, når du skal benytte beregningsværktøjet, så du ved hvor stor en del af dine arealer, der ligger i forskellige oplande. Beregningsværktøjet vil herefter kunne benyttes til at beregne et vægtet gennemsnit af dit forventede husdyrefterafgrødekrav.

Der er ikke et krav om, at du etablerer dine husdyrefterafgrøder i det specifikke opland, hvor kravet er meldt ud, så længe du samlet har etableret de husdyrefterafgrøder, du skal.

7.3 Efterafgrødegrundarealet

Efterafgrødegrundarealet opgøres i Gødningskvote og efterafgrødeskemaet i Tast selv-service på baggrund af din indberettede markplan i Fællesskemaet. Efterafgrødekravet for planperioden 2018/2019 opgøres med udgangspunkt i den markplan, der ligger i systemet ved ansøgningsfristen for Grundbetaling i april 2019. Markplanen skal kunne sandsynliggøres i forhold til, hvad der reelt står i marken, også selvom markplanen justeres efterfølgende.

Efterafgrødegrundarealet er det areal, hvorpå du har de afgrøder, der er nævnt i oversigten nedenfor.

Oversigt 19: Arealer du skal medregne i efterafgrødegrundarealet		
- Korn (vår- og vintersæd)	- Vår- og vinterraps	- Majs
- Rybs	- Soja	- Sennep
- Ærter	- Hestebønner	- Solsikke
- Oliehør	- Andre et-årige afgrøder, der ikke har kvælstofoptagelse om efteråret i høst-året*	

*) F.eks. tidlige kartofler, spinat til frø, lupiner, tidlige grøntsager, græs udlagt om efteråret i renbestand og etårige frøafgrøder. Enårige afgrøder er i denne sammenhæng afgrøder, der sås i perioden juli-maj og høstes inden den næstkommande 1. september, hvorefter marken er uden plantedække indtil 20. oktober.

Arealer med vedvarende græs, braklagte arealer og roer indgår ikke i dit efterafgrødegrundareal.

7.4 Generelt om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Både pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder skal etableres i starten af planperioden. Det vil sige, at efterafgrøder for planperioden 2018/2019 skal ligge på arealet i efteråret 2018. Du kan vælge helt eller delvist at erstatte etablering af pligtige og husdyrefterafgrøder med en række alternativer som f.eks. brak eller mellemafgrøder. Det er også muligt at overdrage efterafgrøder mellem bedrifter, eller du kan etablere ekstra efterafgrøder og opspare overskuddet til en senere planperiode.

Arealet med pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder skal indberettes i Tast selv-service, hvor du også indberetter, om du har anvendt alternativer til efterafgrøderne. Fristen for at indberette efterafgrøder og de fleste alternativer er den 31. august 2018, med undtagelse af alternativet tidligt såede vinterafgrøder der kan indberettes frem til og med den 10. september.

Kravet om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder kan dækkes af

- efterafgrøder eller mellemafgrøder etableret i 2018,
- braklagte arealer,
- braklagte arealer langs vandløb og søer, der grænser op til omdriftsarealer,
- energiafgrøder udlagt mellem 2009 og 2018,
- arealer med vinterhvede, vinterrug, vinterbyg og tritcale, der er sået senest 7. september 2018,
- fiberfraktion af husdyrgødning, der er afbrændt i planperioden 2017/2018,
- overskud af efterafgrøder eller alternativer fra tidligere planperioder, eller

- efterafgrøder eller alternativer udlagt af en anden jordbruger.

Dit efterafgrødekrav for planperioden 2018/2019 opgøres først i april 2019 på baggrund af markplanen i Fællesskemaet 2019. Her kan du samtidig vælge, hvordan efterafgrødekravet for planperioden skal dækkes.

Hvis du ikke kan eller ikke ønsker at anvende nogle af ovenstående muligheder til at dække kravene om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, vil der ske en automatisk nedskrivning af kvælstofkvoten for din bedrift i planperioden 2018/2019.

Hvis du har overskud af efterafgrøder eller alternativer fra efteråret 2018, kan du vælge at overdrage dem til en anden jordbruger eller gemme overskuddet til en senere planperiode ved at indberette dette på siden "Opgørelse af efterafgrøder" i Gødningskvote og efterafgrødeskemaet i Tast selv-service i foråret 2019.

7.5 Hvordan etableres efterafgrøderne i marken?

Du skal etablere de pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøderne efter normale driftsmæssige principper, og efterafgrøderne skal have en tilstrækkelig dækningsgrad til at sikre en effektiv kvælstofoptagelse i efteråret. Du kan læse mere om kravene til efterafgrødernes dækningsgrad i afsnit 7.5.4.

Spildfrø og ukrudt, der spirer i marken, kan ikke blive godkendt som efterafgrøde.

7.5.1 Hvilke typer af afgrøder kan anvendes som pligtige og husdyrefterafgrøder?

I oversigten nedenfor kan du se, hvilke typer efterafgrøder du kan anvende som pligtige og husdyrefterafgrøder.

Oversigt 20: Efterafgrødetyper der kan anvendes som pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

- Korsblomstrede afgrøder
- Korn
- Rent græs uden kløver
- Honningurt
- Cikorie
- Frøgræs der efter høst fortsætter som efterafgrøde

7.5.2 Etablering og destruktion af efterafgrøderne

Følgende krav skal være opfyldt for pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder:

- De skal senest være etableret 1. august 2018.
- Korsblomstrede afgrøder, honningurt, almindelig rug, stauderug, hybridrug, vårbyg og havre kan dog etableres frem til og med 20. august 2018.
- Efterafgrøderne må ikke nedpløjes, nedvisnes eller på anden måde destrueres før 20. oktober 2018.
- Udlæg i majs må dog tidligst nedpløjes, nedvisnes eller destrueres 1. marts 2019.

Efterafgrøderne skal sås på arealer med korn eller andre afgrøder med tilsvarende høsttidspunkt. Efterafgrøder etableret på arealer med roer eller andre lignende afgrøder med sent høsttidspunkt kan ikke benyttes som pligtige og husdyrefterafgrøder. Det er dog tilladt at så udlæg af efterafgrøder i majs, men her skal du være opmærksom på, at efterafgrøden skal blive stående på arealet indtil 1. marts 2019.

Du må gerne etablere efterafgrøderne i blandinger, så længe etableringsfristen for alle arter i blandingen overholdes.

7.5.3 Krav om forårssået afgrøde i det efterfølgende kalenderår

Arealer, hvor der har været etableret pligtige efterafgrøder eller husdyrafgrøder, skal altid benyttes til en forårssået afgrøde i det følgende kalenderår.

7.5.4 Krav til efterafgrødernes dækningsgrad

Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder skal fremstå som veletablerede på arealet for at kunne godkendes ved en eventuel kontrol. Overvej derfor en sikker metode til udsåning af efterafgrøden. Hvis efterafgrøden ikke fremstår veletableret, vil arealet ikke blive godkendt. Du skal være opmærksom på, at det kan være en udfordring at sikre en veletableret efterafgrøde i majs.

Da kontrolperioden for efterafgrøder strækker sig over september og oktober, vil en efterafgrøde, der i starten af kontrolperioden endnu ikke har udviklet sig særligt meget, godt kunne blive godkendt, men der skal være en jævn fremspiring af efterafgrødeplanter. Tabellen nedenfor viser, hvilke krav til dækningsgrader, der bliver anvendt i kontrollen på forskellige tidspunkter af efterafgrødernes vækstsæson. Du kan læse mere om kontrollen af efterafgrøderne i instruksen for kontrol af arealordninger og efterafgrøder 2018 på www.lbst.dk.

Oversigt 21: Dækningsgrad i forhold til kontroltidspunkt	
Periode, hvor kontrollen bliver gennemført	Mindstekrav til dækningsgrad
11. sep. – 14. sep. 2018	15 procent
15. sep. – 20. sep. 2018	20 procent
21. sep. – 25. sep. 2018	25 procent
26. sep. – 1. okt. 2018	30 procent
2. okt. – 6. okt. 2018	35 procent
7. okt. – 19. okt. 2018	40 procent

Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder må afgræsses, og der må tages slæt på dem, bare plantedækket ikke tager skade, og efterafgrøden stadig har en tilstrækkelig dækningsgrad til at sikre en effektiv kvælstofoptagelse. Du skal dog være opmærksom på, at husdyrgødning afsat af dyrene på arealerne ikke kan fratrækkes i gødningsregnskabet, da efterafgrøden ikke har nogen norm.

7.6 Alternativer

I stedet for at etablere pligtige og husdyrefterafgrøder kan du vælge mellem en række alternativer, der fremgår af oversigten nedenfor. Her kan du også se, hvilken omregningsfaktor der anvendes for de forskellige alternativer.

Oversigt 22: Alternativer til efterafgrøder og deres omregningsfaktor	
Alternativ til efterafgrøde	Fra alternativ til efterafgrøde
Mellemafgrøder	2 ha til 1 ha efterafgrøder
Flerårige energiafgrøder	0,8 ha til 1 ha efterafgrøder
Braklagte arealer	1 ha til 1 ha efterafgrøder
Braklagte arealer langs søer og vandløb	1 ha til 4 ha efterafgrøder
Tidlig såning af visse vinterafgrøder (senest 7. september)	4 ha til 1 ha efterafgrøder
Afbrænding af fiberfraktion i husdyrgødning	Forarbejdet husdyrgødning svarende til 870 kg kvælstof til 1 ha efterafgrøder

Alternativerne kan benyttes til opfyldelse af dit pligtige efterafgrødekrav og dit husdyrefterafgrødekrav i planperioden 2018/2019. Hvis du etablerer og indberetter flere alternativer, end der er behov for til at dække dit efterafgrødekrav, omregnes de til efterafgrøder, hvorefter du kan vælge at overdrage dem til en anden jordbruger eller benytte overskuddet til opfyldelse af dit efterafgrødekrav i en senere planperiode.

Udover de alternativer, der oplistes i Oversigt 22, gennemfører Landbrugsstyrelsen i planperioderne 2018/2019 og 2019/2020 en pilotprojektordning om præcisionslandbrug, hvor et antal landmænd har ansøgt om at få mulighed for at afprøve præcisionslandbrug som alternativ til pligtige efterafgrøder. Ansøgning om deltagelse i pilotprojektordningen er gennemført via en separat ansøgningsproces, og der er derfor ikke mulighed for at tilmelde sig

ordningen via Tast-selv service. Du kan læse mere om pilotprojektordningen i "[Vejledning til pilotprojektordning om præcisionslandbrug](#)" eller på www.lbst.dk.

7.6.1 Udlægning af mellemafgrøder i marken

Du kan vælge at erstatte etablering af pligtige og husdyrefterafgrøder, helt eller delvist, ved at udlægge mellemafgrøder. Mellemafgrøder er en afgrøde, der etableres før dyrkning af vintersædsafgrøder.

Følgende krav skal være opfyldt, for at du kan bruge mellemafgrøder som alternativ til pligtige og husdyrefterafgrøder:

- Mellemafgrøden skal efterfølges af en vintersædsafgrøde.
- Mellemafgrøden skal være udlagt senest den 20. juli 2018.
- Mellemafgrøden må tidligst nedmuldes eller nedvisnes den 20. september 2018.
- Mellemafgrøden kan bestå af olieræddike og/eller gul sennep eller af frøgræs, der efter høst af græsfrø fortsætter som mellemafgrøde.

Udlæg af mellemafgrøder skal ske efter normale driftsmæssige principper med henblik på en effektiv kvælstofoptagelse inden vintersædsafgrøden. Dvs. at du som jordbruger skal dyrke en vellykket mellemafgrøde med en tilstrækkelig dækningsgrad til at sikre en effektiv kvælstofoptagelse. Ved kontrol af mellemafgrøder tages der udgangspunkt i samme krav til dækningsgrader, som er tilfældet for efterafgrøder, jf. afsnit 7.5.4.

Omregningsfaktoren for mellemafgrøder som alternativ til efterafgrøder er 2:1, som det fremgår af oversigten nedenfor. Det betyder, at du skal udlægge 2 ha mellemafgrøder for at erstatte 1 ha efterafgrøder.

Oversigt 23: Omregningsfaktor for etablering af mellemafgrøder som alternativ til udlægning af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Omregningsfaktor	2 ha mellemafgrøder erstatter 1 ha efterafgrøder
------------------	--

Eksempel 22: Mellemafgrøder som alternativ til efterafgrøder

En jordbruger ønsker at udlægge mellemafgrøder som alternativ til efterafgrøder. Jordbrugeren har et efterafgrødegrundareal på 60 ha og har udbragt organisk gødning svarende til mere end 80 kg N/ha på sit harmoniareal. Derfor skal jordbrugeren etablere pligtige efterafgrøder på 14 pct. af sit efterafgrødegrundareal, svarende til 8,4 ha. Han har ikke krav om husdyrefterafgrøder. Nu ønsker jordbrugeren at erstatte 4 ha ud af de 8,4 ha pligtige efterafgrøder med mellemafgrøder. Dette kræver, at jordbrugeren ud over 4,4 ha efterafgrøder skal udlægge: $4 \text{ ha} \times 2 \text{ ha} = 8 \text{ ha}$ mellemafgrøder som alternativ til de resterende 4 ha efterafgrøder.

Vær opmærksom på, at der ikke medregnes eftervirkning på mellemafgrøder.

For at kunne anvende et areal med mellemafgrøder som alternativ til efterafgrøder, skal du have indberettet arealet med mellemafgrøder i Tast selv-service senest den 31. august 2018.

Der vil være mulighed for at nedskrive det indberettede areal med mellemafgrøder frem til der anmeldes kontrol på arealet, eller til systemet lukkes. Desuden kan arealet nedskrives i forbindelse med opgørelsen af efterafgrødekravet i foråret 2019.

Hvis du ikke har mulighed for at efterfølge mellemafgrøden af en vintersædsafgrøde, kan du konvertere mellemafgrøden til en efterafgrøde. Afgrøden skal således efterfølges af en vårsæd i stedet for en vintersæd. Det kræver dog, at destruktions-/nedvisningskravene til efterafgrøder overholdes. Ønsker du at konvertere mellemafgrøder til efterafgrøder, skal du indberette dette i Tast selv-service senest den 10. oktober 2018.

7.6.2 Flerårige energiafgrøder etableret i 2009/2010 og frem

Du kan vælge at erstatte pligtige og husdyrefterafgrøder helt eller delvist ved at etablere energiafgrøder.

Følgende krav skal være opfyldt, for at du kan bruge energiafgrøder som alternativ til pligtige og husdyrefterafgrøder:

- Energiafgrøderne skal tidligst være etableret i planperioden 2009/2010 og senest den 31. juli 2018.
- Det samlede areal med energiafgrøder skal overstige virksomhedens areal med energiafgrøder i planperioden 2008/2009 (referenceår)⁸.
- De energiafgrøder, du kan benytte, er: 591 lavskov (dog kun slægterne ask, el, hassel, pil og poppel), 592 pil, 593 poppel, 594 el, 527 hassel, og 596 elefantgræs.
- Arealer med energiafgrøder, der benyttes til MFO-opfyldelse, kan ikke samtidig benyttes som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder.

Energiafgrøden skal etableres på et areal, der forud for etableringen af energiafgrøden har været udlagt med landbrugsafgrøder i omdrift. Derfor kan energiafgrøder, der skal benyttes som alternativ til pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder, ikke etableres på arealer, der forud for etableringen har været udlagt med afgrøder nævnt i oversigten herunder.

Oversigt 24: Arealer med afgrøder, hvorpå der ikke kan etableres flerårige energiafgrøder som alternativ til efterafgrøder			
Afgrødekode	Afgrøde	Afgrødekode	Afgrøde
248	Permanent græs ved vandboring	276	Permanent græs og kløvergræs uden norm, under 50 % kløver
250	Permanent græs, meget lavt udbytte	277	Kløver til fabrik
251	Permanent græs, lavt udbytte	278	Permanent lucerne og lucerne-græs over 50 % lucerne
252	Permanent græs, normalt udbytte	279	Permanent græs til fabrik
253	Miljøgræs MVJ-tilsagn (80 N), omdrift	286	Permanent græs og kløvergræs uden norm, over 50 % kløver
254	Miljøgræs MVJ-tilsagn (0 N), permanent	287	Græs til udegrise, permanent
255	Permanent græs, under 50 % kløver/lucerne	305	Permanent græs, uden udbetaling af økologi-tilskud
256	Permanent kløvergræs, over 50 % kløver/lucerne	308	MFO-Slåningsbrak
257	Permanent græs, uden kløver	310	Slåningsbrak
258	Permanent græs, ø-støtte	312	20-årig udtagning
259	Permanent græs, fabrik, over 6 tons	321	Miljøtiltag, ej landbrugsarealer
271	Rekreative formål	323	MFO-udyrket areal ved vandboring
272	Permanent græs til fabrik	324	Blomsterbrak
273	Lucerne til fabrik	325	MFO- Blomsterbrak

⁸ Referenceåret sættes for at sikre, at kun energiafgrøder, der er udlagt efter den 1. august 2009, kan tælles med. Energiafgrøder, der er udlagt før 1. august 2009, er allerede talt med i opgørelsen af kvælstofeffekten. Bedriftens areal med energiafgrøder i referenceåret udregnes som summen af arealer med følgende afgrøder: Pil (592), Poppel (593), El (594), Hassel (527), Lavskov (591) og Elefantgræs (596).

274	Permanent lucernegræs over 25 % græs, til fabrik	488	Hønsegård, permanent græs
-----	--	-----	---------------------------

Omregningsfaktoren for energiafgrøder som alternativ til efterafgrøder er 0,8:1, som det fremgår af oversigten nedenfor. Det betyder, at du skal etablere 0,8 ha energiafgrøder for at erstatte 1 ha efterafgrøder.

Oversigt 25: Omregningsfaktor for etablering af energiafgrøder som alternativ til udlægning af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Omregningsfaktor	0,8 ha energiafgrøder erstatter 1 ha efterafgrøder
------------------	--

Eksempel 23: Energiafgrøder som alternativ til efterafgrøder

Som alternativ til udlægning af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder ønsker en jordbruger at etablere energiafgrøder. Jordbrugeren har et efterafgrødegrundareal på 85 ha og har udbragt mere end 80 kg N/ ha på sit harmoniareal. Derfor skal jordbrugeren etablere pligtige efterafgrøder på 14 pct. af efterafgrødegrundarealet svarende til 11,9 ha. Samtidig har jordbrugeren krav om etablering af husdyrefterafgrøder på 0,5 pct. af efterafgrødegrundarealet, svarende til 0,4 ha. Det samlede krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder er derfor 12,3 ha. Jordbrugeren vil erstatte alle 12,3 ha med energiafgrøder, hvilket kræver at jordbrugeren etablerer: $12,3 \text{ ha} \times 0,8 = 9,8 \text{ ha}$ energiafgrøder.

For at kunne anvende et areal med energiafgrøder som alternativ til efterafgrøder, skal du have indberettet arealet med energiafgrøder i Tast selv-service senest den 31. august 2018.

For at kunne blive godkendt som alternativ til efterafgrøder, skal arealerne drives landbrugsmæssigt efter almindelig dyrkningspraksis. Du skal dog være opmærksom på, at N-normen for pil kun gælder for pil dyrket med henblik på høst, og kun til og med fjerde planperiode efter høst eller plantning. Normen for poppel, el, hassel og ask gælder kun for kulturer dyrket med henblik på høst, og kun til og med tiende planperiode efter stævning eller plantning.

7.6.3 Braklagte arealer

Du kan benytte dine braklagte arealer til helt eller delvist at erstatte etablering af efterafgrøder.

Der er følgende specifikke krav til braklagte arealer, der skal bruges som alternativ til efterafgrøder⁹:

- Brakarealet skal være etableret med græs, der er sået senest den 1. januar 2018.
- Græsset må ikke nedpløjes, nedvisnes eller på anden måde destrueres før den 20. oktober 2018.
- Arealet skal efterfølges af en forårssået afgrøde eller skal bibeholdes som brak i 2019.
- Arealet må ikke gødskes, afgræsses eller tilføres plantebeskyttelsesmidler.

Et brakareal anses for at være etableret med græs, uanset at der forekommer spredte naturligt etablerede planter på arealet. Der må dog højst være 100 træer eller buske på over 1 meter i højden pr. ha på arealet.

Hvis du etablerer vildt- og bivenlige tiltag på brakarealet, skal du være opmærksom på, at disse arealer også skal leve op til de ovennævnte krav, for at det fulde brakareal kan tælle med til opfyldelse af efterafgrødekravet. Hvis du har etableret vildt- og bivenlige tiltag, der ikke lever op til disse bestemmelser, som f.eks. barjordsstriber, skal dette areal fratrækkes det samlede brakareal ved indberetning.

⁹ Du skal være opmærksom på, at der kan gælde andre regler for braklægning under grundbetalingsordningen. Hvis du modtager grundbetaling for brakarealet, skal bestemmelserne i begge regelsæt overholdes. Du kan læse mere om braklagte arealer under grundbetalingsordningen i ”Vejledning om direkte arealstøtte”, der kan findes på www.lbst.dk/grundbetaling.

Uanset forbuddet mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler må du gerne anvende plantebeskyttelsesmidler til selektiv bekæmpelse af hejrearter, giftige plantearter eller aggressive ukrudtsarter som f.eks. flyvehavre, kæmpebjørneklo, brændenælder og tidsler.

Hvis der på arealet er givet tilsagn om tilskud til f.eks. miljø- og klimavenligt landbrug, eller til økologi, kan arealet ikke anvendes som alternativ til efterafgrøder. Hvis tilsagnet udløber før den 1. september 2018, kan arealet dog godt tælle med.

Du kan benytte braklagte arealer med afgrødekode 310 (brak, sommerslåning) eller 338 (brak, forårsslåning) som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder. Braklagte arealer, der ikke opfylder de oplyste krav om eksempelvis etableringstidspunkt og vegetation, som fx afgrødekode 324 (blomsterbrak) eller 342 (bestøverbrak), kan ikke benyttes som alternativ til pligtige og husdyrefterafgrøder. Ligeledes kan braklagte arealer, der benyttes til MFO-opfyldelse, ikke samtidig benyttes som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder.

Omregningsfaktoren for braklagte arealer som alternativ til efterafgrøder er 1:1, som det fremgår af oversigten nedenfor. Det betyder, at du skal udlægge 1 ha brak for at erstatte 1 ha efterafgrøder.

Oversigt 26: Omregningsfaktor for braklagte arealer som alternativ til udlægning af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Omregningsfaktor	1 ha braklagt areal erstatter 1 ha efterafgrøder
------------------	--

For at kunne anvende et braklagt areal som alternativ til efterafgrøder skal du have indberettet arealet i Tast selvservice senest den 31. august 2018.

7.6.4 Braklagte arealer langs vandløb og søer

Du kan vælge at erstatte etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder helt eller delvist ved at udlægge braklagte arealer langs åbne vandløb og søer over 100 m².

Der er følgende krav til braklagte arealer langs vandløb og søer, der skal benyttes som alternativ til pligtige og husdyrefterafgrøder¹⁰:

- Arealet skal være etableret med græs, der er sået senest den 1. januar 2018.
- Græsset må ikke nedpløjes, nedvisnes eller på anden måde destrueres før den 20. oktober 2018.
- Arealet skal efterfølges af en forårssået afgrøde eller skal bibeholdes som brak i 2019.
- Der må ikke gødskes, afgræsses eller tilføres plantebeskyttelsesmidler på arealet.
- Arealet skal være beliggende imellem vandløbet/søen og et areal i omdrift.
- Arealet skal have en bredde på mellem 9 og 20 meter fra vandløbets eller søens øverste kant.

Arealet anses for at være etableret med græs, uanset at der forekommer spredte naturligt etablerede planter på arealet. Der må dog højst være 100 træer eller buske på over 1 meter i højden pr. ha på arealet.

Hvis du etablerer vildt- og bivenlige tiltag på arealet, skal du være opmærksom på, at disse arealer også skal leve op til de ovennævnte krav, for at det fulde areal kan tælle med til opfyldelse af efterafgrødekravet. Hvis du har etableret vildt- og bivenlige tiltag, der ikke lever op til bestemmelserne oplyst herover, som f.eks. barjordsstriber, skal dette areal ved indberetning fratrækkes det samlede areal med brak langs vandløb og søer, der skal benyttes som alternativ til pligtige og husdyrefterafgrøder.

¹⁰ Du skal være opmærksom på, at der kan gælde andre regler for braklægning under grundbetalingsordningen. Hvis du modtager grundbetaling for brakarealet, skal bestemmelserne i begge regelsæt overholdes. Du kan læse mere om braklagte arealer under grundbetalingsordningen i ”Vejledning om direkte arealstøtte”, der kan findes på www.lbst.dk/grundbetaling.

Arealets bredde måles fra vandløbets eller søens øverste kan, også kaldet "kronekanten". Hvor der ikke er en identificerbar øverste kant, beregnes arealets bredde fra overgangen mellem bevoksning af vand- og sumplanter og egentlige landplanter.

Hvis der på arealet er givet tilsagn om tilskud til f.eks. miljø- og klimavenligt landbrug, eller til økologi, kan arealet ikke anvendes som alternativ til efterafgrøder. Hvis tilsagnet udløber før den 1. september 2018, kan arealet dog godt tælle med.

Du kan benytte braklagte arealer langs vandløb og søer med afgrødekod 310 (brak, sommerslåning) eller 338 (brak, forårsslåning) som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder. Braklagte arealer langs vandløb og søer, der ikke opfylder de oplistede krav om eksempelvis etableringstidspunkt og vegetation, som fx afgrødekod 324 (blomsterbrak) eller 342 (bestøverbrak), kan ikke benyttes som alternativ til pligtige og husdyrefterafgrøder.

Bemærk, at arealer, der er omfattet af krav om 2 meter bræmmer efter vandløbsloven, ikke kan indgå i det areal, der skal benyttes som alternativ til efterafgrøder. Ligeledes kan arealer, der indgår i opfyldelsen af MFO, ikke samtidig benyttes som alternativ til efterafgrøder. Det er dog muligt at benytte braklagte arealer langs vandløb og søer, der er etableret uden på en 2 meter bræmme eller en MFO-bræmme, jf. Eksempel 24.

Eksempel 24: Udlægning af brak langs vandløb og søer i 2018 med og uden 2 m bræmme eller MFO-bræmme		
Vandløb/sø uden 2 m bræmme eller MFO-bræmme	Vandløb/sø med 2 m bræmme	Vandløb/sø med MFO-bræmme
Her kan der etableres brak langs vandløb og søer med en bredde på 9-20 meter fra vandløbets/søens øverste kant.	Her kan der etableres brak langs vandløb og søer med en bredde på 7-18 meter udenpå 2 meter bræmmen.	Her kan der etableres brak langs vandløb og søer udenpå MFO-bræmmen. Den samlede bredde af MFO-bræmmen og brakarealet kan maksimalt være 20 meter.

Omregningsfaktoren for braklagte arealer langs vandløb og søer som alternativ til efterafgrøder er 1:4, som det fremgår af oversigten nedenfor. Det betyder, at du skal etablere 0,25 ha braklagte arealer langs vandløb eller søer for at erstatte 1 ha efterafgrøder.

Oversigt 27: Omregningsfaktor for braklagte arealer langs vandløb og søer som alternativ til udlægning af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder	
Omregningsfaktor	1 ha braklagt areal langs vandløb og søer erstatter 4 ha efterafgrøder

Eksempel 25: Braklagte arealer langs vandløb og søer som alternativ til efterafgrøder

En jordbruger har udlagt et areal med brak langs et vandløb på sin bedrift og ønsker at anvende arealet som alternativ til efterafgrøder. Jordbrugeren har et efterafgrødegrundareal på 150 ha og har udbragt mindre end 80 kg N/ ha på sit harmoniareal. Derfor skal jordbrugeren etablere pligtige efterafgrøder på 10 pct. af efterafgrødegrundarealet svarende til 15 ha. Jordbrugeren har ikke krav om husdyrefterafgrøder. Det braklagte areal langs vandløbet ligger langs en 2 meter bræmme. Fratrullet arealet fra 2 meter bræmmen udgør det braklagte areal langs vandløbet 1,3 ha. Jordbruger kan derfor udlægge $1,3 \text{ ha} \times 4 = 5,2 \text{ ha}$ færre efterafgrøder.

For at kunne anvende et braklagt areal langs et vandløb eller en sø som alternativ til efterafgrøder skal du have indberettet arealet i Tast selv-service senest den 31. august 2018.

7.6.5 Tidlig såning af vinterhvede, vinterbyg, vinterrug og triticales

Tidlig såning af vinterhvede, vinterbyg, vinterrug (inklusive hybridrug) og triticales kan anvendes som alternativ til efterafgrøder.

For at tælle med som alternativ til efterafgrøder skal vintersæden være sået senest 7. september 2018.

Omregningsfaktoren for etablering af tidligt sået vinterhvede, vinterbyg, vinterrug og triticales som alternativ til efterafgrøder er 4:1, som det fremgår af oversigten nedenfor. Det betyder, at du skal etablere 4 ha med tidligt sået vintersæd for at erstatte 1 ha efterafgrøder.

Oversigt 28: Omregningsfaktor for tidlig såning som alternativ til udlægning af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Omregningsfaktor	4 ha tidligt sået vinterhvede, vinterbyg, vinterrug og triticales erstatter 1 ha efterafgrøder
------------------	--

Eksempel 26: Tidlig såning af vinterhvede som alternativ til efterafgrøder

En jordbruger ønsker at anvende tidlig sået vinterhvede som alternativ til pligtige eller husdyrefterafgrøder. Jordbrugeren ønsker at erstatte 2 ha efterafgrøder med tidligt sået vinterhvede. Dette kræver, at jordbrugeren skal udlægge: $2 \text{ ha} \times 4 = 8 \text{ ha}$ tidligt sået vinterhvede som alternativ til de 2 ha efterafgrøder.

En anden jordbruger har en mark på 6 ha, som sås til med vinterhvede senest 7. september. Marken kan derfor erstatte: $6 \text{ ha} / 4 = 1,5 \text{ ha}$ efterafgrøder.

For at kunne anvende tidligt såede vinterafgrøder som alternativ til efterafgrøder skal du have indberettet arealet i Tast selv-service senest den 10. september 2018.

Du skal være opmærksom på, at der ikke tildeles ekstra N-kvoter til et vintersædsareal, hvis din vinterhvede i forbindelse med tidlig såning ikke overvintrer tilfredsstillende og derfor skal sås om. Det vil alene være N-normen til den sidst såede afgrøde, der kan anvendes.

7.6.6 Separering og forbrænding af fiberfraktion af husdyrgødning

Du kan vælge at erstatte etablering af pligtige og husdyrefterafgrøder helt eller delvist ved at separere din virksomheds gylle i henholdsvis en væske- og en fiberfraktion. Efterfølgende skal fiberfraktionen forbrændes. Når fiberfraktionen fjernes, inden gyllen udbringes, vil der tilføres mindre organisk bundet kvælstof til jorden, og kvælstofudvaskningen vil dermed mindskes.

For at kunne anvende separering og afbrænding af fiberfraktionen af husdyrgødning som alternativ til pligtige eller husdyrefterafgrøder i planperioden 2018/2019, skal følgende krav være opfyldt:

- Forbrænding af fiberfraktionen skal være foretaget på et godkendt forbrændingsanlæg.
- Fiberfraktionen skal være afsat til forbrændingsanlægget i planperioden 2017/2018

- Dokumentation for leveringen til forbrændingsanlægget skal kunne fremvises i forbindelse med kontrol.

Omregningsfaktoren for separering og forbrænding af gødning som alternativ til efterafgrøder fremgår af oversigten nedenfor.

Oversigt 29: Omregningsfaktor og betingelser for separering og forbrænding af gødning som alternativ til udlægning af pligtige og husdyrefterafgrøder	
Omregningsfaktor	Forbrænding af fiberfraktionen fra forarbejdet husdyrgødning svarende til 870 kg kvælstof erstatter 1 ha efterafgrøder

Eksempel 27: Separering og forbrænding af fiberfraktion af husdyrgødning
En jordbruger vælger at separere virksomhedens produktion af svinegylle og forbrænde den dannede fiberfraktion på et godkendt forbrændingsanlæg. Den separerede svinegylle svarer til 11 tons kvælstof, og den efterfølgende forbrænding af fiberfraktionen gør, at jordbrugeren nu kan udlægge: $11.000 \text{ kg kvælstof} / 870 \text{ kg kvælstof} = 12,6$ ha færre pligtige eller husdyrefterafgrøder.

For at kunne anvende separering og forbrænding af fiberfraktionen af husdyrgødning som alternativ til efterafgrøder skal du have indberettet det i Tast selv-service senest den 31. august 2018.

Du skal i gødningsregnskabet under pkt. 3.2 "Samlet forbrug af kvælstof i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning" i felt 321 angive, hvor meget du har afsat til forbrænding.

7.7 Indberetning af efterafgrøder og brug af alternativer

7.7.1 Indberetning af efterafgrøder i Tast selv-service i 2018

Senest 31. august 2018 skal du oplyse, hvor mange ha efterafgrøder du har etableret. Du kan se indberetningskemaet i Eksempel 28. I indberetningen skelnes der ikke mellem pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, hvilket betyder, at du skal indberette det samlede areal med efterafgrøder, der opfylder kravene til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder. Dette inkluderer også et eventuelt areal etableret med frivillige og/eller obligatoriske målrettede efterafgrøder. I indberetningen skal du desuden anføre, hvor stor en del af arealet med efterafgrøder, der skal bruges til at opfylde MFO-kravene (du kan læse mere om de andre efterafgrødeordninger i afsnit 7.9).

Du skal ligeledes senest 31. august 2018 oplyse, i hvilket omfang du ønsker at anvende alternativerne mellemafgrøder, brak, energiafgrøder, braklagte arealer langs vandløb og søer samt afbrænding af fiberfraktionen af husdyrgødning. Senest 10. september 2018 skal du indberette, om du ønsker at anvende tidlig såning af vintersæd som alternativ til efterafgrøder.

Indberetningen af efterafgrøder og alternativer skal ske i Gødningskvote og efterafgrødeskemaet i Tast selv-service via <https://tastselv.fvm.dk/>

Din indberetning skal indeholde oplysninger om:

- Antal ha efterafgrøder du har etableret.
- Antal ha mellemafgrøder, energiafgrøder og/eller tidlig såede vinterafgrøder du har etableret.
- Antal ha brak og/eller braklagte arealer langs vandløb og søer.
- Mængde kvælstof fra forarbejdet husdyrgødning i fiberfraktion der er afbrændt.

Muligheden for indberetning helt frem til og med 31. august 2018 betyder, at du kan nå at vurdere, om dine efterafgrøder er blevet til noget inden fristen for indberetning. Hvis du senest den 31. august 2018 konstaterer, at efterafgrøden ikke bliver til noget, skal du nedskrive arealet i Gødningskvote og efterafgrødeskemaet og indsende

rettelsen. Der vil være mulighed for at ændre i efterafgrødearealet i nedadgående retning frem til der anmeldes kontrol på arealet, eller til skemaet lukkes i slutningen af året. Der er også mulighed for at nedskrive arealet i forbindelse med opgørelsen af kravet om efterafgrøder i april 2019.

Hvis indberetningen af efterafgrøder eller alternativer ikke fremgår af Tast selv-service, kan efterafgrøderne eller alternativerne ikke anvendes til at dække dit krav eller til opsparring.

Ved overdragelse af arealer, er det den, der har rådighed over arealet den 31. august 2018, der skal indberette de etablerede efterafgrøder. En overdragelse pr. 1. eller 2. september 2018 sidestilles med en overdragelse pr. 31. august 2018, således at den nye bruger indberetter arealet.

Eksempel 28: Indberetning af efterafgrøder i Tast selv-service

Indberetning af efterafgrøder 2018/2019

På denne side indberetter du efterafgrøder og eventuelle alternativer, som du ønsker at anvende i planperioden 2018/2019.

Klik på knappen for at

[Sådan udfylder du siden](#)

- Opdaterer siden, så du kan indsende skemaet

Opdater

Efterafgrøder der etableres i 2018

A	Oplys dit samlede areal med efterafgrøder, som benyttes til at opfylde kravene til pligtige, husdyr- eller målrettede efterafgrøder	<input type="text"/>	ha
	Oplys hvor stor en del af ovenstående areal, du bruger til at opfylde MFO krav	<input type="text"/>	ha

Energiafgrøder

B	Areal med energiafgrøder i referenceåret 2008/2009 (fra din markplan 2009)	0,00	ha
	Er du uenig, kan du ændre det her	<input type="text"/>	ha
	Areal med energiafgrøder i 2018 (fra siden 'Markplan')	0,00	ha
	Er du uenig, kan du ændre det her	<input type="text"/>	ha
	Areal med energiafgrøder, der kan benyttes som alternativ	0,00	ha
	Omregnet til efterafgrøder (0,8 ha energiafgrøder svarer til 1 ha efterafgrøder)	0,00	ha

Mellemafgrøder

C	Areal med mellemafgrøder (kolonne A10, afgrødekode 972, på siden 'Markplan')	0,00	ha
	Har du ikke udfyldt markplanen, kan du oplyse arealet her	<input type="text"/>	ha
	Omregnet til efterafgrøder (2 ha mellemafgrøder svarer til 1 ha efterafgrøder)	0,00	ha

Afbrænding af fiberfraktion fra husdyrgødning i planperioden 2017/2018

D	Oplys kg kvælstof (N)	<input type="text"/>	kg N
	Omregnet til efterafgrøder (870 kg N svarer til 1 ha efterafgrøder)	0,00	ha

Braklagte arealer langs vandløb og søer

E	Oplys braklagte arealer langs vandløb og søer, du ønsker at benytte som alternativ til efterafgrøder	<input type="text"/>	ha
	Omregnet til efterafgrøder (0,25 ha braklagte arealer langs vandløb og søer svarer til 1 ha efterafgrøder)	0,00	ha

Tidlig såning af vintersæd

F	Oplys areal med tidlig såning af vintersæd, du ønsker at benytte som alternativ til efterafgrøder	<input type="text"/>	ha
	Omregnet til efterafgrøder (4 ha tidligt sået vintersæd svarer til 1 ha efterafgrøder)	0,00	ha

Braklagte arealer

G	Areal med brak fra Fællesskema 2018	0,00	ha
	Oplys areal med brak, du ønsker at benytte som alternativ til efterafgrøder	<input type="text"/>	ha
	Omregnet til efterafgrøder (1 ha med brak svarer til 1 ha efterafgrøder)	0,00	ha

Efterafgrøder og alternativer i 2018

K	Omregnet til efterafgrøder i alt	0,00	ha
---	----------------------------------	------	----

7.7.2 Opgørelse af krav om efterafgrøder i Tast selv-service i april 2019

Dit krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder i planperioden 2018/2019 opgøres i Tast selv-service i skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder 2019 på baggrund af markplanen i dit Fællesskema 2019. Efterafgrødekravet opgøres med udgangspunkt i den markplan, der ligger i systemet samtidig med fristen for indsendelse af Fællesskemaet i april 2019, også selvom markplanen efterfølgende ændres. Markplanen skal kunne sandsynliggøres i forhold til, hvad der reelt står på marken, også selvom markplanen justeres efterfølgende

Når dit endelige krav er opgjort, kan du se, om du har overskud eller underskud af efterafgrøder i planperioden. Et eventuelt overskud vil automatisk blive overført fra din registrering af etablerede efterafgrøder/alternativer om efteråret. Hvis der er opsparet et overskud, kan du vælge enten at overdrage overskuddet til en anden jordbruger eller at gemme det til senere planperioder.

Hvis du ikke har indberettet tilstrækkeligt med efterafgrøder til at dække planperiodens efterafgrødekraav, kan du vælge at anvende efterafgrøder fra tidligere planperioder eller modtage efterafgrøder fra en anden jordbruger til at dække dit krav. Hvis efterafgrødekraavet ikke kan dækkes af dette, vil din kvælstofkvote for planperioden 2018/2019 automatisk blive nedskrevet.

Oversigt 30: Frister for indberetning af efterafgrøder og alternativer i planperioden 2018/2019			
Frist	31. august 2018	10. september 2018	Frist for indsendelse af Fællesskemaet i april 2019
Hvad skal indberettes?	Du indberetter, hvor mange ha efterafgrøder, mellemafgrøder, braklagte arealer, energiafgrøder eller braklagte arealer langs vandløb og søer du har i sensommeren 2018. Ligeledes skal du indberette, hvor mange kg kvælstof i organisk gødning du har afbrændt fiberfraktionen fra i 2017/2018.	Du indberetter, hvor mange ha du har med tidligt sået vintersæd.	Dit efterafgrødekraav for planperioden 2018/2019 opgøres, og på baggrund af din indberetning i 2018 opgøres det, om du har etableret tilstrækkelig mange efterafgrøder/alternativer til at dække kraavet, og om du har et overskud, der kan overføres til de næste planperioder eller overdrages til en anden bedrift.
Hvor skal indberettes?	I Tast selv-service Gødningskvote og efterafgrødeskemaet 2018 Side: Indberetning af efterafgrøder 2018/2019	I Tast selv-service Gødningskvote og efterafgrødeskemaet 2018 Side: Indberetning af efterafgrøder 2018/2019	I Tast selv-service Gødningskvote og efterafgrødeskemaet 2019 Side: Opgørelse af efterafgrøder 2018/2019

7.7.3 Opsparing af efterafgrøder

Hvis du i de forudgående planperioder har etableret et større efterafgrødeareal end nødvendigt for at dække dit krav til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, og dette er blevet indberettet i Tast selv-service, kan du bruge overskuddet til at dække dit efterafgrødekraav i planperioden 2018/2019.

Et eventuelt overskud af efterafgrøder i efteråret 2018 vil automatisk blive medregnet, når efterafgrødekraavet fastlægges i april 2019.

Når du opgør kravet, kan du vælge, om overskuddet af efterafgrøder skal

- overføres til næste planperiode, eller
- overdrages til en anden jordbruger.

Du har også mulighed for at overføre overskud af alternativer til senere planperioder. Hvis du f.eks. har etableret og indberettet flere mellemafgrøder eller energiafgrøder, end der er behov for til at dække dit efterafgrødekrav, omregnes disse til efterafgrøder og overføres automatisk til senere planperioder. Opsparede efterafgrøder forældes ikke.

7.7.4 Overdragelse af efterafgrøder til en anden virksomhed

Som alternativ til etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, kan to virksomheder, som er registreret i Landbrugsstyrelsens Register for Gødningsregnskab, og som er omfattet af krav om efterafgrøder, indgå en aftale om overdragelse af efterafgrøder eller alternativer til efterafgrøder. Både den jordbruger, der modtager efterafgrøderne, og den, som afgiver efterafgrøderne, skal indberette overdragelsen i Tast selv-service, for at overdragelsen er gyldig. Skemaet B3 bagerst i denne vejledning kan evt. benyttes som en form for kontrakt i forbindelse med overdragelser. Skema B3 skal ikke indsendes, idet overdragelsen skal indberettes i Tast selv-service.

En aftale om overdragelse af efterafgrøder (eller alternativer) fra en bedrift til en anden, i planperioden 2018/2019, skal være indgået inden fristen for indsendelse af Fælleskemaet i april 2019 og skal fremgå af Tast selv-service 2019 for begge virksomheder.

Overdragelse af efterafgrøder (eller alternativer) fra én virksomhed til en anden skal som udgangspunkt foretages i Tast selv-service, men dette kræver, at begge virksomheder har et efterafgrødekrav. En virksomhed, der f.eks. som følge af bortforpagtning ikke længere har et efterafgrødekrav, fordi det dyrkende areal på bedriften nu er mindre end 10 ha, kan ikke overdrage efterafgrøder i Tast selv-service, læs mere herom i afsnit 7.8.

Du skal være opmærksom på, at virksomheder, der ikke har et efterafgrødekrav, og som ikke er ophørt i Register for Gødningsregnskab, ikke kan overdrage opsparerede efterafgrøder fra tidligere år, hvor virksomheden havde et efterafgrødekrav. Disse efterafgrøder vil først kunne overdrages, når virksomheden igen har et efterafgrødekrav eller ophører i Register for Gødningsregnskab (afsnit 1.8).

Hvis virksomheder, der overdrager efterafgrøder imellem sig, på overdragelsestidspunktet i Tast selv-service ikke har samme efterafgrødekrav, skal antallet af ha efterafgrøder, der skal overdrages, udregnes som omregningsfaktoren ganget med det antal ha pligtige eller husdyrefterafgrøder, der ønskes erstattet (se oversigten nedenfor).

Oversigt 31: Omregningsfaktor* for overdragelse af efterafgrøder som alternativ til udlægning af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder	
Overdragelse af efterafgrøder	Omregningsfaktor
For at dække et krav på 1 ha efterafgrøde hos en virksomhed, der udbringer mindre organisk gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha, skal der overdrages 0,7 ha efterafgrøder fra en virksomhed, der udbringer mere organisk gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha	0,7
For at dække et krav på 1 ha efterafgrøder hos en virksomhed, der udbringer mere organisk gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha, skal der overdrages 1,5 ha efterafgrøder fra en virksomhed, der udbringer mindre gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha	1,5
Hvis bedrifterne er ens, overdrages én til én	1

*Omregningsfaktoren tager udgangspunkt i modtageres ønske om efterafgrøder.

Eksempel 29: Overdragelse af opsparede efterafgrøder fra en anden virksomhed

To virksomheder har indgået en aftale om overdragelse af opsparede efterafgrøder. Virksomheden, der ønsker at undgå at etablere efterafgrøder og i stedet få dækket sit krav af en anden virksomhed, har udbragt mere organisk gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha. Virksomheden, der har etableret de ekstra efterafgrøder, der skal overdrages/afgives, har udbragt mindre organisk gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha. Aftalen mellem de to virksomheder går på at overdrage efterafgrøder til at dække et krav på 8 ha hos jordbrugeren med det højeste husdyrtryk. Virksomheden med det mindste husdyrtryk, der skal overdrage/ afgive efterafgrøder, skal derfor overdrage/afgive: $8 \text{ ha} \times 1,5 = 12 \text{ ha}$ efterafgrøder.

Begrundelsen er, at efterafgrøderne har den største effekt på de arealer, hvor der udbringes meget husdyrgødning, og derfor er en ha efterafgrøde, der etableres på bedrifter, der bruger meget husdyrgødning, "mere værd" end efterafgrøder, der etableres på bedrifter, hvor der ikke anvendes husdyrgødning.

Begge virksomheder skal indberette overdragelsen i Tast selv-service.

Nedenfor vises et eksempel på brug af Skema B3 i den ovenstående situation, hvor en bedrift, der udbringer mere organisk gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha, ønsker at have dækket et efterafgrødekrav på 8 ha med efterafgrøder fra en bedrift, der udbringer mindre organisk gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha.

Skema B3 overdragelse af efterafgrøder mellem to virksomheder

Omregningsfaktor 1,5 ved overdragelse fra virksomhed med <80 kg N/ha til virksomhed med >80 kg N/ha	☒
Omregningsfaktor 0,7 ved overdragelse fra virksomhed med >80 kg N/ha til virksomhed med <80 kg N/ha	☐
Omregningsfaktor 1 ved ens bedrifter	☐
Modtagers navn og adresse Hans Jensen (bedrift der udbringer mere end 80 kg N/ha), Landevejen 3, Nyby	
Modtagers CVR-nr. <input type="text"/>	
Antal ha pligtige efterafgrøder der modtages (angives i Tast selv-service som modtaget)	8 ha
Modtagers skriftlige bekræftelse ved dateret underskrift	
Afgiverens navn og adresse Jens Hansen (bedrift der udbringer mindre end 80 kg N/ha), Landevejen 7, Nyby	
Afgivers CVR-nr. <input type="text"/>	
Antal ha pligtige efterafgrøder der afgives (angives i Tast selv-service som afgivet)	12 ha
Afgivers skriftlige bekræftelse ved dateret underskrift	

Der er ingen afstandsmæssige begrænsninger for, hvem der kan erstatte pligtige og husdyrefterafgrøder for en given jordbruger i planperioden 2018/2019.

Ved overdragelse af efterafgrøder skal eftervirkningen af efterafgrøderne *ikke* overdrages. Eftervirkningen er den mængde af organisk bundet kvælstof, som efterafgrøderne efterlader i jorden, og som kan mineraliseres og optages af den efterfølgende afgrøde. Derfor skal eftervirkningen trækkes fra kvælstofkvoten på den bedrift, hvor efterafgrøderne fysisk har været udlagt på marken.

7.7.5 Automatisk reduktion af virksomhedens kvælstofkvote ved manglende efterafgrøder

Der vil ske en reduktion af virksomhedens samlede kvælstofkvote for planperioden 2018/2019, hvis der ikke er indberettet, opsparet eller overdraget efterafgrøder nok til at dække kravet om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder.

Ved beregning af hvor stor reduktionen af kvælstofkvoten skal være, anvendes fastsatte omregningsfaktorer (se oversigten nedenfor). Nedsættelse af kvælstofkvoten beregnes som omregningsfaktoren ganget med det antal ha efterafgrøder, som mangler i forhold til kravet.

Der er desuden mulighed for at nedsætte sin kvælstofkvote frivilligt som erstatning for årets efterafgrødekrav, selv om du har overskud af efterafgrøder. Det er ikke muligt at opspare efterafgrøder ved at nedsætte kvælstofkvoten.

Oversigt 32: Omregningsfaktor for nedsættelse af kvælstofkvoten i forbindelse med manglende etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder	
Udbragt organisk gødning i planperioden 2016/2017	Kvotekorrektion pr. ha efterafgrøder
Under 80 kg N/ha	93 kg N
80 kg N eller derover pr. ha	150 kg N

Eksempel 30: Reduktion af virksomhedens kvælstofkvote
En jordbruger har et efterafgrødegrundareal på 45 ha og har udbragt mindre organisk gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha på sit harmoniareal. Derfor skal jordbrugeren etablere pligtige efterafgrøder på 10 pct. af efterafgrødegrundarealet, svarende til 4,5 ha. Der er ikke krav om husdyrefterafgrøder på jordbrugers bedrift. Jordbrugeren har kun udlagt 1,5 ha ud af de 4,5 ha pligtige efterafgrøder og har ingen efterafgrøder opsparet fra tidligere år. Jordbrugers samlede kvælstofkvote vil således blive reduceret med: $3,0 \text{ ha} \times 93 \text{ kg N} = 279 \text{ kg kvælstof}$.

7.8 Overdragelse af efterafgrøder ved salg/bortforpagtning af virksomhed

Efterafgrøder overdrages ikke automatisk ved til- og bortforpagtning af en virksomhed. Overdragelse af efterafgrøder (eller alternativer til efterafgrøder) fra én virksomhed til en anden skal som udgangspunkt foretages i Tast selv-service, og dette kræver, at begge virksomheder har et efterafgrødekrav. En virksomhed, der som følge af bortforpagtning ikke længere har et efterafgrødekrav, fordi efterafgrødegrundarealet nu er mindre end 10 ha, kan ikke overdrage efterafgrøder i Tast selv-service.

Hvis virksomheden ophører helt, kan et overskud af efterafgrøder overdrages til den eller de virksomheder, der overtager arealerne. Modtager af efterafgrøderne skal angive dette i Tast selv-service i Gødningskvote og efterafgrødeskemaet, i feltet "Modtaget efterafgrøder fra CVR nr." Modtager skal markere, at der er modtaget et overskud fra en ophørt virksomhed. Indberetningen skal foretages senest i forbindelse med fristen for opgørelsen af efterafgrødekravet i april 2019.

Såfremt begge virksomheder stadig har et efterafgrødekrav, skal etablerede eller opsparede efterafgrøder overdrages i Tast selv-service, som beskrevet i afsnit 7.7.4.

Oversigt 33: Forskellige situationer med overdragelse af efterafgrøder			
Hvis virksomheden der ønsker at afgive efterafgrøder....	Overdragelse af efterafgrøder mulig?	Afgiver skal:	Modtager skal:
ophører helt	Ja	Ophøre i Register for Gødningsregnskab	<ul style="list-style-type: none"> • Indberette modtagne efterafgrøder i Opgørelsen i Tast selv-service • Sætte flueben i feltet "modtaget fra ophørt virksomhed" og anføre afsætter virksomhedens cvr nummer
ikke ophører og dyrker under 10 ha	Nej		
ikke ophører og dyrker mere end 10 ha	Ja	Indberette afgivne efterafgrøder i Opgørelsen i Tast selv-service	Indberette modtagne efterafgrøder i Opgørelsen i Tast selv-service

7.9 Sammenhæng til efterafgrøder under andre ordninger

Du kan være omfattet af flere forskellige efterafgrødeordninger ud over de pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder. I de følgende afsnit får du en kort introduktion til de forskellige ordninger, og du kan læse om, hvilke forskelle og ligheder der er mellem efterafgrødeordningerne. I Oversigt 36 kan du desuden få et hurtigt overblik over sammenhængen mellem efterafgrødeordningerne og hvilke ordninger, der kan overlapse med hinanden.

Oversigt 34: Sammenhæng mellem efterafgrødeordningerne					
	MFO-efterafgrøder	Frivillige målrettede efterafgrøder	Eventuelle obligatoriske målrettede efterafgrøder	Pligtige efterafgrøder	Husdyr-efterafgrøder
Kan overlapse med	Pligtige eller husdyr	Ingen	Ingen	MFO	MFO
Krav om blanding	Ja (gælder ikke MFO-græsudlæg)	Nej	Nej	Nej	Nej
Krav om efterfølgende afgrøde	Ja (gælder ikke MFO-græsudlæg)	Ja, forårssået afgrøde	Ja, forårssået afgrøde	Ja, forårssået afgrøde	Ja, forårssået afgrøde
Udlæg med bælgplanter	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej
Mulige alternativer	Ja ¹⁾	Nej	Nej ²⁾	Ja ³⁾	Ja ³⁾
Konsekvens ved manglende opfyldelse	Nedsat direkte støtte	Nedsat de minimis-støtte og nedsat N-kvote	Nedsat N-kvote	Nedsat N-kvote / træk i banken	Nedsat N-kvote / træk i banken

- 1) Alternativerne til MFO-efterafgrøder/-græsudlæg er: MFO-bræmmer, GLM-elementer, MFO-brak og MFO-lavskov
- 2) Dog mulighed for kvotereduktion
- 3) Alternativerne til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder fremgår af afsnit 7.6

Note: Hvis du er kvægavler og benytter dig af kvægundtagelsen, der giver mulighed for at benytte 230 kg N/ha (jf. afsnit 4.3), skal du være opmærksom på, at du kan benytte arealer med MFO-efterafgrøder, målrettede efterafgrøder, pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder til opfyldelse af betingelsen om dyrkning af 80 pct. roer, græsudlæg, græs eller græsefterafgrøder. Du skal dog være opmærksom på at overholde krav vedrørende arter, destruktions tidspunkt m.v. for begge regelsæt, hvis et areal skal kunne indgå i opfyldelsen af betingelsen i kvægundtagelsen og samtidig indgå i opfyldelsen af en af de andre efterafgrødeordninger.

Du kan læse mere om de forskellige efterafgrødeordninger på lbst.dk. Du kan også læse vores [faktaark](#) om ordningerne.

7.9.1 MFO-efterafgrøder

Hvis du har et omdriftsareal på over 15 ha, og du ikke er økolog, skal 5 pct. af dit omdriftsareal udlægges som miljøfokusområder (MFO), for at du kan modtage den fulde grønne støtte. Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, der er udlagt som blandinger, kan samtidig bruges til opfyldelse af kravet om udlæg af miljøfokusområder. Du skal være opmærksom på, at der ikke nødvendigvis gælder de samme krav og frister for MFO-efterafgrøder som for pligtige og husdyrefterafgrøder, og at efterafgrøderne skal opfylde bestemmelserne i begge regelsæt, for at de kan benyttes til samtidig opfyldelse af MFO-kravet. Du kan læse mere om MFO-efterafgrøder i [Vejledning om grøn støtte 2018](#).

Du skal være opmærksom på, at det kun er efterafgrøderne, der kan benyttes til samtidig at opfylde krav om pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder og krav om udlæg af MFO. For samtlige alternativer til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder gælder, at de ikke samtidig må benyttes til opfyldelse af MFO.

7.9.2 Målrettede efterafgrøder

Målrettede efterafgrøder har til formål at sikre, at der ikke sker en tilbagegang i miljøtilstanden for kyst- og grundvand, efter det i 2015 blev besluttet at hæve kvælstofnormerne. I områder, hvor der er et særligt behov for at beskytte vandmiljøet mod kvælstofudvaskning, kan du søge de minimis støtte til at etablere efterafgrøder under ordningen.

Bliver der ikke tilmeldt nok målrettede efterafgrøder under den frivillige runde til at sikre en tilstrækkelig reduktion i udledningen af kvælstof, vil der blive indført et obligatorisk krav om etablering af målrettede efterafgrøder. Et eventuelt obligatorisk krav om målrettede efterafgrøder vil være ukompenseret.

Der gælder overordnet de samme krav til målrettede efterafgrøder, som for pligtige og husdyrefterafgrøder. Det gælder f.eks. udvalget af arter og etableringsfrister. I "[Vejledning om tilskud til målrettede efterafgrøder 2018](#)" kan du læse mere om reglerne for målrettede efterafgrøder.

Det er *ikke* tilladt at benytte arealer med efterafgrøder til opfyldelse af dit pligtige krav eller dit krav til husdyrefterafgrøder, hvis du samtidig skal bruge arealet som målrettede efterafgrøder.

8. Obligatoriske målrettede efterafgrøder

Dette kapitel beskriver de obligatoriske målrettede efterafgrøder. Hvorvidt der bliver indført et obligatorisk krav, afhænger af, hvor mange efterafgrøder der bliver etableret under den frivillige ordning, og hvor optimalt efterafgrøderne er placeret i forhold til at forhindre tab af kvælstof til grund- og kystvand. I 2018 er der krav om obligatoriske målrettede efterafgrøder i de ID15-områder, hvor der efter den frivillige indsats forsat er behov for efterafgrøder for at sikre en tilstrækkelig beskyttelse af vandmiljøet.

Hvis du har tilmeldt dig ordningen om frivillige målrettede efterafgrøder, kan du modregne de frivillige målrettede efterafgrøder i dit obligatoriske krav for det pågældende område.

8.1 Hvem er omfattet af et krav?

Du får et krav om at udlægge obligatoriske målrettede efterafgrøder, hvis du har marker i et ID15-område, hvor der forsat er behov for målrettede efterafgrøder. Du vil ikke få direkte besked om, at du skal udlægge obligatoriske målrettede efterafgrøder. Du kan se på et kort i Internet Markkort, om du har marker i ét af de områder, hvor der bliver meldt et obligatorisk krav ud. Kortet over det obligatoriske krav kan du se i IMK under Målrettede efterafgrøder.

Følgende bedrifter får ikke et krav:

- Bedrifter der har mindre end 10 ha efterafgrødegrundareal i 2019 (se afsnit 7.3 om efterafgrødegrundarealet).
- Bedrifter der pr. 1. februar 2018 er autoriseret til økologisk jordbrugsproduktion eller omfattet af en ansøgning om autorisation til økologisk jordbrugsproduktion. Det gælder også, hvis der er tilladelse til samtidig drift af en økologisk og en konventionel enhed på økologiske bedrifter.

8.2 Krav om obligatoriske målrettede efterafgrøder

Efterafgrødekravet er angivet som en procent, og viser hvor stor en procent af efterafgrødegrundarealet, der skal udlægges med efterafgrøder i de ID15-områder, hvor der stadig er et indsatsbehov. Dit endelige efterafgrødekrav for planperioden 2018/2019 opgøres i april 2019, på baggrund af din markplan i Fællesskema 2019. Kravets størrelse afhænger derfor af, hvor stort dit efterafgrødegrundareal er i det enkelte ID15-område i 2019.

Hvis du ikke kan dække dit krav med efterafgrøder, vil der ske en reduktion af kvælstofkvoten, ligesom det er tilfældet på de pligtige efterafgrøder.

Ligesom for de pligtige efterafgrøder skal du i din gødningsplanlægning for planperioden 2018/2019 trække en eftervirkning på 17 eller 25 kg N pr. ha målrettede efterafgrøder (både frivillige og obligatoriske) fra din samlede kvælstofkvote.

8.3 Beregning af bedriftens obligatoriske krav

Dit endelige obligatoriske krav bliver beregnet i gødningskvoteskemaet 2019, og kan ses på siden "opgørelse af efterafgrøder 2018/2019".

Hvis du har et obligatorisk krav, kan du beregne hvor mange hektar obligatoriske målrettede efterafgrøder, du skal lægge ud ved hjælp af et beregningsværktøj. Du finder beregningsværktøjet på lbst.dk.

Beregningsværktøjet indhenter oplysninger om de ID15-områder, hvori du har marker og viser både de områder, hvor der er et obligatorisk krav samt de områder, hvor der ikke er et krav. Beregningen bygger på dit efterafgrødegrundareal for 2018. Hvis der sker ændringer i dit efterafgrødegrundareal for 2019 skal du selv tilføje de nye oplysninger i beregningsværktøjet og beregne det korrekte obligatoriske krav. Det endelige krav for obligatoriske målrettede efterafgrøder beregnes på baggrund af efterafgrødegrundarealet i din markplan i Fællesskema i april 2019. Beregningen af kravet sker i GKEA opgørelsen af efterafgrøder 2018.

Hvis du har ansøgt om målrettede efterafgrøder under den frivillige ordning, vil de i beregningsværktøjet automatisk blive trukket fra dit obligatoriske krav om målrettede efterafgrøder.

8.4 Hvor skal du udlægge dine obligatoriske målrettede efterafgrøder

De obligatoriske målrettede efterafgrøder skal udlægges i de ID15-områder, hvor du har et krav (se kort på side 191). Dette skyldes, at det obligatoriske krav meldes ud dér, hvor der fortsat er et indsatsbehov, efter at der har været mulighed for at søge i den frivillige ordning. På kortet "Obligatorisk krav til målrettede efterafgrøder" kan du se, hvor stort det obligatoriske krav er i lige præcis de ID15-områder, hvori du har arealer.

Du finder kortet i IMK under korttemaet Målrettede efterafgrøder.

I IMK kan du finde et kort over de ID15-områder, hvor der er et obligatorisk krav til målrettede efterafgrøder. Kortet hedder 'Obligatorisk krav til målrettede efterafgrøder'. Du zoomer ind på det eller de områder, som dine mark ligger i. Når du har fundet området, trykker du på Vis Info. Her vælger du temaet 'Obligatorisk krav til målrettede efterafgrøder' i en rullemenu. Herefter trykker du på det område i kortet, som du gerne vil have information om. I Vis Info boksen vil der herefter fremgå oplysninger om ID15-nummer samt hvor stort det obligatoriske krav for området er i procent.

Du kan også se et kort over de områder, der har et obligatorisk krav, samt hvor stort kravet er. Du finder kortet på [MiljøGIS](#).

8.5 Generelt om obligatoriske målrettede efterafgrøder

Betingelserne for etablering, destruering og typer af efterafgrøder du må anvende følger reglerne for pligtige og husdyrefterafgrøder. Du kan dog ikke anvende alternativer til efterafgrøder eller anvende efterafgrødebanken.

Efterafgrøderne skal udlægges i planperiodens start, det vil sige, at efterafgrøder for planperioden 2018/2019 skal udlægges i sensommeren 2018.

Du skal etablere de målrettede efterafgrøder efter normale driftsmæssige principper, og efterafgrøden skal have en tilstrækkelig dækningsgrad for at sikre en effektiv kvælstofoptagelse i efteråret. Du kan læse mere om kravene til efterafgrødernes dækningsgrad i afsnit 7.5.4.

8.5.1 Typer af efterafgrøder som kan anvendes som målrettede efterafgrøder

I oversigten nedenfor kan du se hvilke typer efterafgrøder, du kan anvende som målrettede efterafgrøder:

- Korsblomstrede afgrøder
- Korn
- Rent græs uden kløver
- Honningurt
- Cikorie
- Frøgræs der efter høst fortsætter som efterafgrøde

Efterafgrøderne skal sås på arealer med korn eller andre afgrøder med tilsvarende høsttidspunkt. Efterafgrøder etableret på arealer med roer eller andre lignende afgrøder med sent høsttidspunkt kan ikke benyttes som pligtige efterafgrøder, og målrettede efterafgrøder. Det er dog tilladt at så udlæg af efterafgrøder i majs, men her skal du være opmærksom på, at efterafgrøden skal blive stående på arealet indtil 1. marts 2019.

8.5.2 Etablering og destruktion af målrettede efterafgrøder

Følgende skal være opfyldt for de obligatoriske målrettede efterafgrøder:

Efterafgrøderne skal være sået senest 1. august 2018. Dog skal korsblomstrede afgrøder, honningurt, almindelig rug, stauderug, hybridrug, vårbyg og havre være sået senest 20. august 2018.

Korsblomstrede efterafgrøder kan fx være:

- sennep
- olieræddike
- raps

Obligatoriske målrettede efterafgrøder må ikke nedpløjes, nedvisnes eller på anden måde destrueres før den 20. oktober 2018. For udlæg i majs er fristen for nedpløjning og nedvisning dog den 1. marts 2019.

Arealer med målrettede efterafgrøder skal efterfølges af en forårssået afgrøde i 2019.

8.6 Krav om adskillelse fra øvrige efterafgrøder

Målrettede efterafgrøder kan ikke benyttes til at opfylde krav om pligtige efterafgrøder, husdyrefterafgrøder eller til at opfylde en forpligtelse til at udlægge miljøfokusområder. Derimod kan de målrettede efterafgrøder du har udlagt i den frivillige ordning i det enkelte ID-15 område fratrækkes i kravet til obligatoriske målrettede efterafgrøder. Du har også mulighed for at medtage målrettede efterafgrøder, der etableres som græsudlæg, til opfyldelse af 80 pct. kravet ved 230 kg N/ha bedrifter, hvis betingelserne for at gøre brug af kvægunntagelsesbestemmelsen, er opfyldt.

8.7 Overdragelse af areal med obligatorisk krav

Hvis der er sket en overdragelse af et areal, som nu er omfattet af et obligatorisk krav, er det erhververs ansvar, at opfylde det obligatoriske krav. Det obligatoriske krav i hektar skal derfor beregnes ud fra erhververs efterafgrødegrundareal i ID15-området.

Hvis de obligatoriske efterafgrøder ikke bliver etableret, er det erhverver, der får reduceret sin kvælstofkvote. Hvis overdrager har søgt om tilskud til frivillige målrettede efterafgrøder på dele af arealerne, og de ikke bliver udlagt, vil det være overdrager, der får reduceret sin kvælstofkvote.

Erhverver skal være opmærksom på, at det antal hektar frivillige målrettede efterafgrøder, overdrager har søgt om tilskud til ved ansøgningsfristen i 2018, kan trækkes fra det obligatoriske krav. Det gælder uanset om de frivillige målrettede efterafgrøder er blevet udlagt eller ej. Erhverver bør derfor altid undersøge, hvor mange hektar, overdrager eventuelt har søgt i området i den frivillige ansøgningsrunde.

8.8 Indberetning af målrettede efterafgrøder

Senest 31. august 2018 skal du indberette dit samlede areal med efterafgrøder i skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder. Som det fremgår af skemaet nedenfor skal du oplyse det samlede areal med efterafgrøder, som opfylder kravene til pligtige efterafgrøder, herunder også frivillige og obligatoriske målrettede efterafgrøder. De frivillige og obligatoriske målrettede efterafgrøder skal dog stadig udlægges indenfor de ID15-områder, hvor de er søgt, eller hvor der er et krav.

Det vil sige, at du skal oplyse det samlede areal, der er udlagt med;

- pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder samt
- eventuelle målrettede efterafgrøder (både obligatoriske og frivillige målrettede efterafgrøder)

Du skal desuden oplyse, hvor stor en del af disse efterafgrøder, der samtidigt bruges/tæller som MFO-efterafgrøder.

Indberetning af efterafgrøder 2018/2019			
På denne side indberetter du efterafgrøder og eventuelle alternativer, som du ønsker at anvende i planperioden 2018/2019.			
Klik på knappen for at			Sådan udfylder du siden
<ul style="list-style-type: none"> Opdatere siden, så du kan indsende skemaet 			Opdater
Efterafgrøder der etableres i 2018 ?			
A	Oplys dit samlede areal med efterafgrøder, som benyttes til at opfylde kravene til pligtige, husdyr- eller målrettede efterafgrøder	<input type="text"/>	ha
	Oplys hvor stor en del af ovenstående areal, du bruger til at opfylde MFO krav	<input type="text"/>	ha

Du kan læse mere i kapitel 7.7 om hvor og hvordan du indberetter dit areal med efterafgrøder.

8.8.1 Opgørelse af krav om målrettede efterafgrøder

Dit krav om målrettede efterafgrøder i planperioden 2018/2019 opgøres i Tast selv-service på baggrund af din markplan i dit Fællesskema 2019. Du kan opgøre dit krav i Gødningskvote- og efterafgrødeskemaet, når skemaet åbner 1. februar, og du har indsendt dit fællesskema 2019. Efterafgrødekravet opgøres med udgangspunkt i den markplan, du indberetter i dit Fællesskema i april 2019, også selvom markplanen efterfølgende ændres.

Når du har opgjort dit krav, kan du se om du har udlagt tilstrækkeligt med obligatoriske målrettede efterafgrøder til at dække et evt. krav. Hvis der ikke er udlagt tilstrækkeligt med målrettede efterafgrøder, vil der ske en reduktion af virksomhedens kvælstofkvote i 2018/2019.

Hvis dit obligatoriske krav overstiger 20 % af din samlede kvælstofkvote, kan du ansøge om reduktion af det areal, du skulle have udlagt med målrettede efterafgrøder. Du kan angive med et kryds i opgørelsen af efterafgrøder for planperioden 2018/2019, hvis du mener, at dit krav overstiger 20 % af din samlede kvælstofkvote. Samtidig skal du lave en fuld gødningskvoteberegning i Gødningskvote- og efterafgrødeskemaet. Skemaet beregner herefter automatisk reduktionen af arealet i opgørelsen af efterafgrøder.

Den samlede kvælstofkvote omfatter kvoten inklusiv kvælstofprognosen, før der bliver regnet fradrag for eftervirkning og fradrag for manglende efterafgrøder.

8.8.2 Kvotereduktion

Hvis vi ved en kontrol konstaterer, at du har etableret et mindre areal med målrettede efterafgrøder, end hvad du har indberettet eller har krav om, medfører det at din kvælstofkvote vil blive reduceret svarende til det manglende areal.

Vi reducerer også din kvælstofkvote, hvis vi konstaterer, at du har placeret målrettede efterafgrøder inden for andre ID15-områder end dem, hvor kravet er.

Nedsættelse af kvælstofkvoten for din bedrift sker efter de samme regler, som gælder for de pligtige efterafgrøder. Kvoten bliver reduceret med 93 kg kvælstof pr. manglende hektar efterafgrøde, hvis du udbringer mindre organisk gødning end 80 kg N pr. hektar harmoniareal. Kvoten bliver reduceret med 150 kg kvælstof pr. manglende hektar efterafgrøde hvis du udbringer organisk gødning svarende til 80 kg N eller mere pr. hektar harmoniareal.

8.9 Kontrol af målrettede efterafgrøder

Den fysiske kontrol af de målrettede efterafgrøder (såvel frivillige som obligatoriske målrettede efterafgrøder) vil blive gennemført i perioden fra medio september til ultimo oktober. Et eventuelt opfølgende kontrolbesøg f.eks. ved etablering af efterafgrøder i majs, vil blive gennemført senere på året eller i foråret 2019.

I 2018 er der flere forskellige efterafgrødeordninger, du kan være omfattet af. Betingelserne i forhold til såtidspunkt og plantearter for de forskellige efterafgrødeordninger er i store træk de samme. Således kan du anvende de samme plantearter til at opfylde de grønne krav (MFO), målrettede efterafgrøde eller pligtige efterafgrøder. Der må dog ikke være fysisk overlap med de målrettede efterafgrøder og andre efterafgrødeordninger. Som udgangspunkt bliver alle typer efterafgrøder kontrolleret sammen.

Da kontrolperioden for efterafgrøder kan strække sig over september og oktober måned, vil det i starten af kontrolperioden være i orden med en efterafgrøde, som ikke er stor og veludviklet, men der skal være en jævn fremspiring af efterafgrødeplanter. Du kan læse mere i afsnit 7.5.4 om krav til efterafgrødernes dækningskrav.

8.9.1 Høring på kontrolresultatet

Efter kontrollen vil du modtage et brev, hvor det vil fremgå, hvor mange efterafgrøder der er konstateret på bedriften. Hvis du har bemærkninger til kontrolresultatet, skal du indenfor 14 dage sende disse til os. Kontrolløren vil ikke besvare dine eventuelle bemærkninger til kontrollen, men sender dem sammen med sine egne bemærkninger til den videre sagsbehandling, hvor vi tager stilling til dine bemærkninger, inden vi træffer afgørelse.

Hvis vi ikke hører fra dig, træffer vi afgørelse i sagen på foreliggende grundlag.

8.9.2 Prioritering i kontrollen

Hvis du har krav om efterafgrøder på forskellige ordninger, men ikke har etableret nok til at opfylde kravene til alle ordninger, vil vi i forbindelse med den fysiske kontrol vurdere opfyldelsen af kravene i en prioriteret rækkefølge af de forskellige efterafgrødeordninger.

1. MFO efterafgrøder
2. Målrettede efterafgrøder (både frivillige og obligatoriske målrettede efterafgrøder)
3. Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Hvis efterafgrøderne opfylder betingelserne både til MFO-efterafgrøder og til pligtige efterafgrøder, vil de blive medregnet under begge typer.

Det er denne rækkefølge, du blive præsenteret for i et evt. høringssvar i forbindelse med den fysiske kontrol. Rækkefølgen er ikke juridisk bindende. Hvis du ikke er enig i denne prioritering, skal du i dit høringssvar gøre opmærksom på hvilken prioritering, du i stedet ønsker. Denne prioritering vil også blive anvendt i den videre sagsbehandling.

Prioriteringen er sat op således, at du i en kontrolsituation bliver stillet bedst muligt i forhold til de forskellige sanktionsregler, der er for de forskellige typer af efterafgrøder.

9. Dyrkningsrelaterede tiltag

Dyrkningsrelaterede tiltag opstiller regler for, hvornår på året du må foretage jordbearbejdning forud for vårsåede afgrøder og i forbindelse med omlægning af fodergræsmarker. Baggrunden for, at der er fastsat regler for, hvornår du må pløje dine arealer, er, at pløjning og anden jordbearbejdning øger udvaskningen af kvælstof til vandmiljøet. Når pløjetidspunktet udskydes til senere på året eller det følgende forår, reduceres kvælstofudvaskningen, fordi omsætningen og frigivelsen af kvælstof i jorden foregår langsommere.

9.1 Hvem er omfattet af reglerne om dyrkningsrelaterede tiltag?

Hvis du har en årlig omsætning over 50.000 kr. fra planteavl, husdyravl eller kombinationer heraf og dyrker et samlet areal på mindst 10 ha, er du omfattet af reglerne om de dyrkningsrelaterede tiltag. Det vil sige forbud mod jordbearbejdning forud for forårssåede afgrøder og forbud mod omlægning af fodergræs. Det gælder uanset, om din virksomhed er tilmeldt Register for Gødningsregnskab eller ej. Økologer er dog ikke omfattet af de dyrkningsrelaterede tiltag.

9.2 Forbud mod jordbearbejdning forud for vårsåede afgrøder

Hvis du det kommende år planlægger at så vårsæd på en mark, skal du på den mark udskyde pløjning, harvning og anden jordbearbejdning fra høst 2018 til senere på året eller det følgende år afhængig af jordtypen. På lerjord med JB-nr. 7-9 må jordbearbejdning finde sted fra den 1. oktober 2018, på ler- og humusjord med JB-nr. 5-6 og 10-11 fra den 1. november 2018, mens jordbearbejdning først må finde sted fra den 1. februar 2019 på sandjord med JB-nr. 1-4. Har du specielle jorde med JB 12, skal disse behandles som enten sand- eller lerjord, alt efter hvilken de minder mest om. Ukrudtssprøjtning på arealerne må ske fra 1. oktober 2018. Der er dog en række undtagelser til forbuddet mod jordbearbejdning. Disse beskrives i de følgende afsnit.

Oversigt 35: Tidslinje for forbud mod jordbearbejdning				
Tidspunkt	Fra høst 2018	1. oktober 2018	1. november 2018	1. februar 2019
Aktivitet	Forbud mod jordbearbejdning før vårsåede afgrøder	<ul style="list-style-type: none"> • Slut på forbud mod jordbearbejdning på lerjord med JB 7-9 • Nedvisning af ukrudt og spildfrø må finde sted, hvor der er forbud mod jordbearbejdning	<ul style="list-style-type: none"> • Slut på forbud mod jordbearbejdning på ler- og humus jord med JB 5-6 og JB 10-11 • Slut på forbud mod jordbearbejdning på arealer, hvor der har været dyrket kartofler samt på arealer, der skal anvendes til kartofler i den kommende sæson	Slut på forbud mod jordbearbejdning på sandjord (JB 1-4)

Jordbearbejdning defineres som aktiviteter i marken, der har til hensigt at bearbejde jorden eller afgrødestubbe. På arealer, hvor forbuddet er gældende, er følgende aktiviteter dog tilladt:

- Gyllenedfældning på udlægsgræs efter korn eller helsæd
- Høst, presning og indsamling af halm
- Kalkning
- Tromling
- Overfladisk halmstrigling, der har til formål at fordele halmen jævnt på arealet
- Etablering og vedligeholdelse af dræn

9.2.1 Arealer, der er helt eller delvist undtaget fra forbud mod jordbearbejdning forud for vårsåede afgrøder

Du skal være opmærksom på, at der er en række undtagelser til forbuddet mod jordbearbejdning forud for forårsåede afgrøder. Nogle arealer er helt fritaget fra forbuddet, mens der for enkelte arealer er lempet i reglerne i forhold til de generelle restriktioner.

Følgende arealer er fritaget fra reglerne om forbud mod jordbearbejdning:

- Arealer som drives af virksomheder, der er autoriseret til økologisk jordbrugsproduktion.
- Arealer hvor der er etableret pligtige efterafgrøder, husdyrefterafgrøder, MFO-efterafgrøder eller målrettede efterafgrøder (jf. afsnit om efterafgrøder nedenfor).
- Arealer hvorpå der ifølge skriftlig aftale med en offentlig myndighed ikke må anvendes plantebeskyttelsesmidler.
- Arealer hvorpå der samme år har været dyrket roer.
- Arealer, hvorpå der det kommende forår skal dyrkes sukkerroer til fabrik.
- Arealer hvorpå der samme år har været dyrket gartneriafgrøder, der fremgår af Oversigt 36 nedenfor.
- Arealer hvorpå der det kommende forår skal dyrkes gartneriafgrøder, der fremgår af Oversigt 36 nedenfor.
- Arealer hvorpå der samme år har været dyrket flerårige vedplanter.
- Arealer hvorpå der skal dyrkes flerårige vedplanter.
- Arealer hvorpå der samme år har været dyrket kolbe- og kernemajs.

Oversigt 36: Gartneriafgrøder der er fritaget fra forbuddet mod jordbearbejdning			
122	Kommenfrø	430	Bladpersille
123	Valmuefrø	431	Purløg
124	Spinatfrø	432	Krydderurter (undtagen persille og purløg)
125	Bederoefrø	434	Grøntsager, andre (friland)
126	Blanding af markfrø til udsæd	450	Grøntsager, blandinger
400	Asier	501	Stauder
401	Asparges	503	En- og toårige planter
402	Bladselleri	513	Jordbær
403	Blomkål	544	Snitblomster og snitgrønt
404	Broccoli	651	Dildfrø
405	Courgette, Squash	652	Kinesisk kålfrø
406	Grønkål	653	Karsefrø
407	Gulerod	654	Rucolafrø
408	Hvidkål	655	Radissefrø (inklusive olieræddikefrø)
409	Kinakål	656	Bladbedefrø, rødbedefrø
410	Knoldselleri	657	Grønkålsfrø
411	Løg	658	Gulerodsfrø
412	Pastinak	659	Kålfrø (hvid- og rødkål)
413	Rodpersille	660	Persillefrø
415	Porre	661	Kørvelfrø
416	Rosenkål	662	Majroefrø
417	Rødbede	663	Pastinakfrø
418	Rødkål	664	Skorzonerrod/skorzonerrødder
420	Salat (friland)	665	Havrerødder
421	Savoykål, spidskål	666	Purløgsfrø
422	Spinat	667	Timianfrø
423	Sukkermais	668	Blomsterfrø
424	Ærter, konsum	650	Chrysanthemum Garland, frø

Hvornår må du foretage jordbearbejdning på arealer med efterafgrøder?

Arealer, hvor du har etableret pligtige efterafgrøder, MFO-efterafgrøder, husdyrefterafgrøder eller målrettede efterafgrøder, er ikke omfattet af forbuddet mod jordbearbejdning forud for vårsæd. På disse arealer er der fastsat specifikke regler for, hvornår efterafgrøderne tidligst må nedpløjes og dermed, hvornår jordbearbejdning må foretages (se kapitel 7).

På arealer, hvor du af egen drift frivilligt vælger at etablere efterafgrøder, der ikke skal indgå i opfyldelsen af de nævnte efterafgrødeordninger eller af anden lovgivning, må du foretage en let jordbearbejdning umiddelbart efter høst i forbindelse med etablering af efterafgrøderne, mens efterfølgende jordbearbejdning skal følge datoerne for jordbearbejdningsreglerne, som beskrevet i dette kapitel.

I følgende situationer er datoerne *justeret* i forhold til det generelle forbud:

- Hvis du har dyrket kartofler i 2018, kan du fra den 1. november 2018 foretage jordbearbejdning på det areal, hvor der har været dyrket kartofler.
- Er du autoriseret læggekartoffelavlør eller producerer spisekartofler, kan du foretage jordbearbejdning fra den 1. november 2018 på det areal, hvor der i den kommende dyrkningssæson skal dyrkes lægge- og spisekartofler.
- Hvis du har arealer, hvor du har fået pålæg fra Landbrugsstyrelsen om at bekæmpe kartoffelbrok eller kartoffelcystenematoder, må du uanset jordtypen foretage jordbearbejdning på de båndlagte arealer fra den 1. oktober 2018 (se uddybende afsnit nedenfor).
- Hvis du har arealer med majshelsæd, hvor du kan dokumentere, at afgrøden er angrebet af majshalvmøl, må du foretage jordbearbejdning fra den 1. november 2018 (se uddybende afsnit nedenfor).

Bekæmpelse af Kartoffelbrok og kartoffelcystenematoder

Hvis du har arealer, der har fået pålagt restriktioner fra Landbrugsstyrelsen som følge af angreb af kartoffelbrok og/eller kartoffelcystenematoder, må du på disse arealer foretage jordbearbejdning fra 1. oktober. Dermed optimeres muligheden for at foretage en effektiv mekanisk bekæmpelse af planteskadegørerne henover efteråret/vinteren.

Alle arealer, der har fået pålagt restriktioner fra Landbrugsstyrelsen, er automatisk dækket af undtagelsen. Du skal altså ikke indsende en dispensationsansøgning for at foretage jordbearbejdning fra 1. oktober. Arealerne fremgår af Internet Markkort (IMK) i Tast selv-service under fanen "Kartofler".

Undtagelsen er gældende i de år, arealet er pålagt restriktioner af Landbrugsstyrelsen. Når restriktionerne ophæves, vil arealet atter skulle følge de generelle regler om forbud mod jordbearbejdning.

Bekæmpelse af majshalvmøl

Hvis du har arealer med majshelsæd, der er angrebet af majshalvmøl, kan du søge om dispensation til at foretage jordbearbejdning fra 1. november 2018 på sandjord (JB 1-4). Med dispensationen er der på alle jordtyper mulighed for at foretage mekanisk bekæmpelse af møllets larver henover vinteren.

For at opnå dispensation for jordbearbejdningstidspunktet kræver det, at du kan fremvise dokumentation for angrebet i form af en konsulenterklæring. Dokumentationen skal ligge på din bedrift og skal kunne fremvises ved en kontrol.

Inden du foretager jordbearbejdningen, skal du indsende en anmeldelse af angrebet til Landbrugsstyrelsen. På www.lbst.dk kan du læse mere om fremgangsmåden i forbindelse med anmeldelsen og finde den blanket, du skal bruge til anmeldelsen. Når du har downloadet blanketten og udfyldt alle felter, skal blanketten indsendes på mail til majshalvmoel@lbst.dk. Du vil blive kvitteret med en automatisk besked om modtagelse af anmeldelsen.

Du skal desuden opbevare følgende dokumentation, der skal kunne fremvises ved en kontrol:

- En kopi af den sendte anmeldelsesblanket.
- Landbrugsstyrelsens kvitteringsmail for modtagelse af anmeldelsen.

- Konsulenterklæring om angreb af majshalvmøl på det berørte areal.

Når ovenstående punkter er opfyldt, har du fået dispensation til at jordbearbejde det anmeldte areal fra 1. november 2018. Vær opmærksom på, at dispensationen kun er gældende i én planperiode. Hvis du tidligere har fået dispensation til at foretage jordbearbejdning pga. majshalvmøl, og du stadig har problemer med majshalvmøl i år, skal du derfor anmelde de angrebne arealer på ny.

På lerjord er det allerede muligt at foretage jordbearbejdning fra 1. november (JB 5-6 og 10-11) eller 1. oktober (JB 7-9). Jordbearbejdning på disse arealer efter 1. november kræver derfor ikke forudgående anmeldelse.

9.2 Husk at være opmærksom på at overholde destruktionsdatoer i andre ordninger

Du skal være opmærksom på, at datoerne for tidligste jordbearbejdning forud for vårsæd ikke undtager dig fra eventuelle destruktionsdatoer, der er fastsat i andre ordninger, f.eks. i forbindelse med efterafgrøder eller braklægning. Dette er særligt vigtigt at være opmærksom på i forbindelse med arealer med JB nr. 7-9, hvor forbuddet mod jordbearbejdning kun gælder indtil 1. oktober. Her skal du f.eks. stadig overholde datoen for tidligste destruktionsdato af efterafgrøder den 20. oktober, hvis du eksempelvis etablerer pligtige efterafgrøder på dine arealer. Det samme gælder for de to undtagelsesbestemmelser i forbindelse med angreb af kartoffelbrok eller –cystenemater samt majshalvmøl. Særligt i forhold til majshalvmøl skal du huske, at pligtige efterafgrøder, husdyrefterafgrøder og målrettede efterafgrøder udlagt i majs først må destrueres 1. marts det følgende kalenderår. Hvis du har angreb af majshalvmøl og vælger at gøre brug af anmelderordningen for at kunne bekæmpe møllet henover vinteren, skal du derfor sørge for, at du kan opfylde kravene om efterafgrøder på anden vis.

9.3 Forbud mod omlægning af fodergræs

Du må ikke omlægge fodergræsmarker til andre afgrøder i perioden fra den 1. juni 2018 til den 1. februar 2019. Fodergræs omfatter de afgrødetyper, som fremgår af Oversigt 37.

Dog gælder følgende:

- Fodergræsmarker på lerjord (JB 7-9) må du omløje fra den 1. november 2018, hvis arealet skal anvendes til en forårssæet afgrøde i 2019.
- Fodergræsmarker kan omlægges til fodergræs senest 15. august 2018.
- Fodergræsmarker kan omlægges til grønkorn med græsudlæg senest 15. august 2018.
- Fodergræsmarker kan omlægges til vinterraps senest 15. august 2018.
- Virksomheder, der er autoriseret til økologisk jordbrugsproduktion, er ikke omfattet af reglerne om forbud mod omlægning af fodergræs.

Hvis du ønsker at tage slæt senere end 1. juni 2018, skal du derfor vente med at omløje græsset til efter 1. februar 2019, eller 1. november 2018 hvis der er tale om JB 7-9, medmindre du omlægger fodergræsset til fodergræs, til vinterraps eller til grønkorn med græsudlæg senest 15. august 2018.

Oversigt 36: Tidslinje for forbud mod omlægning af fodergræs				
Tidspunkt	1. juni 2018	15. august 2018	1. november 2018	1. februar 2019
Aktivitet	Start på forbud mod omlægning af fodergræs	Senest omlægning af fodergræs til fodergræs, til grønkorn med græsudlæg eller til vinterraps	Slut på forbud mod omlægning af fodergræs på lerjord (JB 7-9)	Slut på forbud mod omlægning af fodergræs

Oversigt 37: Afgrødetyper der betragtes som fodergræs

173	Kløver til slæt
255	Permanent græs, under 50 % kløver/lucerne
256	Permanent kløvergræs, over 50 % kløver/lucerne
257	Permanent græs, uden kløver
258	Permanent græs, ø-støtte
260	Græs med kløver/lucerne, under 50 % bælglpl. (omdrift)
261	Kløvergræs, over 50 % kløver (omdrift)
262	Lucernegræs, over 50 % lucerne (omdrift)
263	Græs uden kløvergræs (omdrift)

10. Leverandører af gødning

10.1 Hvem skal indberette?

Alle virksomheder, der sælger eller afsætter kvælstof- eller fosforholdig gødning til andre virksomheder, skal tilmelde sig som leverandør i Leverandørregister for gødningsleverancer.

Følgende virksomheder **skal** indberette deres salg af gødning til andre virksomheder i Leverandørregister for gødningsleverancer:

- Gødningsforhandlere, der indfører og sælger gødning.
- Mellemlandere som f.eks. maskinstationer, der videresælger eller overdrager gødning.
- Jordbrugere, der køber gødning og videresælger til andre jordbrugere.

Herudover **skal** følgende virksomheder indberette i Leverandørregister for gødningsleverancer:

- Offentlige myndigheder der afsætter anden organisk gødning end husdyrgødning.
- Biogasanlæg der ikke er registreret efter lovens § 2, og som afsætter afgasset biomasse.
- Forbrændingsanlæg der afsætter husdyrgødning.
- Forarbejdningsanlæg der ikke er registreret efter lovens § 2, og som afsætter forarbejdet husdyrgødning.
- Andre virksomheder der afsætter forarbejdet husdyrgødning eller anden organisk gødning end husdyrgødning, og som ikke er registreret efter lovens § 2.

Fælles biogasanlæg, forarbejdnings-, forbrændings- og brændingsanlæg skal indberette både modtaget og afsat gødning.

10.2 Leverandører af handelsgødning

Frist for indberetning

Du skal senest den 1. september 2019 oplyse os om, hvem du har afsat handelsgødning til i planperioden 1. august 2018 til 31. juli 2019. Læs mere om handelsgødning i afsnit 10.6.

Du skal én gang årligt indberette til Landbrugsstyrelsen, hvem du har leveret handelsgødning til, herunder organisk gødning¹¹, til. Hvert år i juni måned sender Landbrugsstyrelsen en indkaldelse til dig om indberetning.

Gødningen regnes for afsat i planperioden, hvis den er faktureret inden for perioden (1. august 2018 til 31. juli 2019). Den fysiske levering kan godt ske på et andet tidspunkt.

Hvad skal du indberette

Du skal indberette nedenstående oplysninger elektronisk til Landbrugsstyrelsen.

Type gødning	Oplysninger
Handelsgødning	<ul style="list-style-type: none"> • Markering vedr. kvælstofafgift • Modtagers CVR-nr. • Typen af gødning • Den samlede mængde af gødning i kg • Det totale indhold af kvælstof i kg • Det totale indhold af fosfor i kg • Heraf foderanvendelse i kg

Bemærk, at urea betragtes som handelsgødning.

¹¹ Herved forstås organiske gødninger, der skal anmeldes i henhold til lov om gødning og jordforbedringsmidler m.v.

Ved leverancer af gødning til virksomheder, der ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, er det tilstrækkeligt at indberette, hvilke gødningstyper samt kvælstof- og fosformængder, der samlet er afsat.

Har du brug for hjælp til at bruge det elektroniske indberetningssystem, kan du nederst på Landbrugsstyrelsens hjemmeside <http://lbst.dk/virksomheder/handelsgoedning/> finde en vejledning til, hvordan du indberetter.

Din indberetning bruges til at fortrykke oplysninger om kvælstof- og fosformængde i jordbrugernes gødningsregnskab, så det er lettere for dem at indberette deres gødningsregnskab. Hvis jordbrugerne eventuelt også har solgt handelsgødning, vil mængden være trukket fra den modtagne mængde.

Hvis du afsætter handelsgødning til en virksomhed eller en privatperson, der ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal der betales kvælstofafgift af den afsatte mængde (læs mere herom i afsnit 9.2.3).

10.2.1 Indført/importeret handelsgødning

Handelsgødning, der er indført fra udlandet, skal regnes med i det indberettede gødningsregnskab.

Hvis du vælger at videresælge den indførte/importerede handelsgødning, skal du oprettes som leverandør i Leverandørregister for gødningsleverancer og indberette den afsatte mængde. Herudover skal gødningen anmeldes hos Landbrugsstyrelsen (læs mere herom i afsnit 9.6).

10.2.2 Handelsgødning med over 16 pct. kvælstof fra ammoniumnitrat

Hvis du vil sælge gødning, som indeholder mere end 16 pct. kvælstof fra ammoniumnitrat, skal du være opmærksom på, at køber skal være registreret hos Landbrugsstyrelsen – enten i Register for Gødningsregnskab eller i Register for køb af ammoniumnitratgødning (læs mere herom i afsnit 6.6.1).

Hvis du vil bruge gødning, som indeholder mere end 16 pct. kvælstof fra ammoniumnitrat i forbindelse med dit erhverv, skal du være registreret hos Landbrugsstyrelsen – enten i Register for Gødningsregnskab eller i Register for køb af ammoniumnitratgødning.

Hvis du har brug for gødning med mere end 16 pct. kvælstof fra ammoniumnitrat til erhvervsmæssig vedligeholdelse af f.eks. golfbaner, parker, idrætsanlæg eller andre ikke landbrugsjorder, skal du registreres i Register for køb af ammoniumnitratgødning, inden du kan købe gødningen. Du skal søge om tilladelse hos Landbrugsstyrelsen til at blive registreret i dette register. Ansøgning om tilmelding til Register for køb af ammoniumnitratgødning skal ske via Tast selv-service.

Det er ikke tilladt for privatpersoner at bruge gødning, som indeholder mere end 16 pct. kvælstof fra ammoniumnitrat.

10.2.3 Kvælstofafgift

Der skal betales afgift af kvælstofindholdet i gødninger, som leveres til virksomheder eller privatpersoner, der ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, eller ikke er registreret som *oplagshaver* hos SKAT.

Det er sælgers opgave at opkræve afgiften af gødningen fra køber. Afgiften pålægges kvælstofindholdet (N) i kemiske, mineralske og organiske gødninger. Læs mere her:

<http://www.skat.dk/skat.aspx?oID=1921426&chk=214955>

Registrering hos SKAT:

Oplagshaver:

Virksomheder, der med henblik på salg fremstiller varer med indhold af kvælstof

Varemodtager:

Erhvervsdrivende, der køber gødning med kvælstof i udlandet.

Melleghandler:

Hvis specifikke betingelser er opfyldt, kan en melleghandler registreres som oplagshaver.

Læs mere om reglerne for registrering hos SKAT her: <http://www.skat.dk/skat.aspx?oID=1921427&chk=214955>

Hvis du sælger gødning med kvælstof til virksomheder eller privatpersoner, som ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab eller ikke er registreret som *oplagshaver* hos SKAT, så skal du gøre følgende:

Hvis du er oplagshaver:

Du skal opkræve afgiften i forbindelse med salget og afregne til SKAT den 15. i den efterfølgende måned via Tast-Selv.

Hvis du er varemottager:

Du skal betale kvælstofafgift ved modtagelsen af gødningen fra udlandet og senest den 15. i den efterfølgende måned via Tast-Selv. Når du så sælger gødningen, har du betalt afgiften og kan viderefakturere denne til kunden.

Hvis en virksomhed som er tilmeldt Register for Gødningsregnskab bliver afmeldt, men beholder en mængde gødning, som er købt uden afgift, skal der betales afgift af denne mængde, da virksomheden ikke længere opfylder betingelserne for at modtage og anvende gødning uden afgift.

Hvis køber af gødning med kvælstof er tilmeldt Register for gødningsregnskab eller er registreret hos SKAT som *oplagshaver*, skal der ikke betales kvælstofafgift af den solgte mængde kvælstof.

Læs mere om reglerne for kvælstofafgift her: <http://www.skat.dk/skat.aspx?old=1921362&chk=214955>

10.3 Leverandører af anden organisk gødning

Frist for indberetning

Du skal senest den 1. september 2019 oplyse Landbrugsstyrelsen om, hvem du har afsat anden organisk gødning end husdyrgødning til i planperioden 1. august 2018 til 31. juli 2019.

Læs mere om anden organisk gødning i afsnit 6.7.

Du skal én gang årligt indberette til Landbrugsstyrelsen, hvem du har leveret anden organisk gødning end husdyrgødning til. Hvert år i juni måned sender Landbrugsstyrelsen en indkaldelse til dig om indberetning.

Gødningen regnes for afsat i planperioden, hvis den er faktureret inden for perioden (1. august 2018 til 31. juli 2019). Den fysiske levering kan ske på et andet tidspunkt.

Hvad skal du indberette

Du skal indberette nedenstående oplysninger elektronisk til Landbrugsstyrelsen.

Type gødning	Oplysninger
Anden organisk gødning	<ul style="list-style-type: none"> • Modtagers CVR-nr. • Typen af gødning • Udnyttelsesprocent • Den samlede mængde af gødning i kg • Det totale indhold af kvælstof i kg • Det totale indhold af fosfor i kg • Tilknyttet fosforloft i kg P/ha

Har du brug for hjælp til at bruge det elektroniske indberetningssystem, kan du nederst på Landbrugsstyrelsens hjemmeside lbst.dk finde en vejledning til, hvordan du indberetter.

Din indberetning bruges til at fortrykke oplysninger om kvælstof- og fosformængde i jordbrugernes gødningsregnskab, så det er lettere for dem at indberette deres gødningsregnskab. Hvis jordbrugerne eventuelt også har afsat anden organisk gødning end husdyrgødning, vil mængden være trukket fra den modtagne mængde.

10.3.1 Udnyttelsesprocent i produkter af anden organisk gødning

Oversigt 38: Udnyttelsesprocent i produkter af anden organisk gødning	
Gødningstype	Udnyttelsesprocent
Spildevandsslam	45
Komposteret husholdningsaffald	20
Kartoffelfrugtsaft	50
Grønsaft	40
Andre typer af anden organisk gødning	40
Have- og parkaffald	0

Hvis der er tale om blandinger af anden organisk gødning end husdyrgødning eller anden organisk gødning end husdyrgødning blandet med husdyrgødning, beregnes udnyttelsesprocenten som en vægtet procent af de enkelte gødninger i blandingen. Sammensætningen af gødningen skal kunne dokumenteres.

Hvis det kan dokumenteres at den anden organiske gødning har et udnyttelseskrav som afviger for de fastsatte procenter, kan andelen ændres. Virksomheden skal kunne forevise dokumentation for carbon og kvælstofindholdet i gødningen (C/N-forholdet). Til beregningen af gødningen faktiske udnyttelseprocent anvendes følgende formel: $(100\% - (87\% - (5\% \times C/N))) \times 40\%$.

10.4 Fosforloft tilknyttet produkter af anden organisk gødning

Anden organisk gødning end husdyrgødning har et fast fosforloft på 30 kg P/ha uanset sammensætning.

Hvis der er tale om anden organisk gødning, der afsættes fra en virksomhed, der også modtager eller producerer husdyrgødning, så tilknyttes virksomhedens fosforloft til den afsatte gødning (herunder også den organiske gødning). Du kan se fosforlofter for de enkelte typer af husdyrgødning og hvordan du beregner din virksomheds fosforloft i afsnit 5.1.

10.5 Tilmelding til og afmelding fra Leverandørregister for gødningsleverancer

Leverandører skal ansøge om tilmelding til Leverandørregister for gødningsleverancer via Tast selv-service.

Du skal udfylde og indsende et ansøgningsskema tilknyttet et gyldigt CVR-nr. Benyt skemaet "Leverandørregister for gødningsleverancer".

Du afmelder dig fra Leverandørregister for gødningsleverancer ved selv at registrere det i systemet eller sende en mail til jordbrugskontrol@lbst.dk.

10.6 Anmeldelse af handelsgødning (gødninger og jordforbedringsmidler m.v.)

Alle gødningsprodukter, der agtes solgt på det danske marked, skal anmeldes som handelsgødning og registreres i Landbrugsstyrelsens Gødningsdatabase. Hvis en virksomhed anmelder et produkt for første gang, så vil virksomheden blive registreret i Gødningsdatabase med tilhørende CVR-nr. Hvert enkelt produkt vil blive tildelt et produktnavn og en unik, firecifret produktkode, der afhænger af produktkategorien.

Eksempler på hvilke typer af gødningsprodukter du skal anmelde, hvis du ønsker det solgt på det danske marked, er:

- Gødninger – både uorganiske (mineralske) og organiske gødninger.
- Komposteringspræparater.
- Jordforbedringsmidler f.eks. kalkningsmidler, tørveprodukter og kompost.
- Voksemedier.
- Pødekulturer, der indeholder mikroorganismer.

Hvem skal anmelde et produkt, og hvad skal indgå i anmeldelsen:

Anmeldelsen skal indgives af den, der med henblik på salg på det danske marked enten mærker produktet, eller indfører produktet i mærket stand. Det skal tydeligt fremgå, hvem der er den produktansvarlige. Ved salg i Danmark skal mærkningen være på skrevet på dansk, og den skal være anført klart synligt og være let læselig og må ikke kunne slettes. Ved salg skal gødning og jordforbedringsmidler m.v., være mærket i overensstemmelse med kravene for den pågældende produkttype (se bilag 1-6 i [bekendtgørelse for gødning og jordforbedringsmidler m.v.](#)). Hvis produktet er emballeret, så skal mærkningen fremgå af emballagen og/eller etiketten. For uemballerede produkter skal mærkningen fremgå af ledsagedokumenterne.

Vær opmærksom på, at bestemmelserne om salg også gælder for besiddelse med henblik på salg, udbud til salg, avertering, skiltning, fordeling levering og anden form for overdragelse med eller uden vederlag.

For EF-gødninger gælder kravene i [Gødningsforordningen](#).

Landbrugsstyrelsen opkræver et anmeldelsesgebyr på 1.147 kr. pr. produkt. Derudover koster det 1.147 kr. for hvert efterfølgende år, virksomheden har produktet anmeldt, samt en årlig afgift afhængig af hvilken produkttype og mængde, der er solgt. Vi opkræver gebyrerne for at dække omkostningerne til tilsyn, kontrol og administration med gødning og jordforbedringsmidler m.v. I tabellen nedenfor kan du se alle gebyrsatserne.

Oversigt over gebyrsatser

Anmeldelsesgebyr pr. produkt	1.147,00 kr.
Årligt gebyr pr. produkt	1.147,00 kr.
Mængdegebyr:	
Gødninger, dog ikke ammoniumnitratgødning med højt kvælstofindhold (mere end 28 masseprocent kvælstof), pr. ton.	1,10 kr.
Ammoniumnitratgødning med højt kvælstofindhold (mere end 28 masseprocent kvælstof), pr. ton	1,50 kr.
Komposteringspræparater, pr. ton	1,10 kr.
Kalkningsmidler, uden plantenæringsstoffer, pr. ton	0,25 kr.
Kalkningsmidler, med plantenæringsstoffer, pr. ton	0,52 kr.
Jordforbedringsmidler, solgt efter vægt, pr. ton	0,68 kr.
Jordforbedringsmidler, inkl. kompost solgt efter volumen, uden plantenæringsstoffer, pr. m ³	1,10 kr.
Jordforbedringsmidler, inkl. kompost solgt efter volumen, med plantenæringsstoffer, pr. m ³	1,33 kr.

Voksemedier, pr. m ³	1,33 kr.
Podeskulturer, pr. salgsenhed	0,30 kr.

Hvordan anmelder du?

Du kan anvende Landbrugsstyrelsens [Tast-selv service](#), hvor du både har mulighed for at anmelde produkter, se en oversigt over dine produkter, status for sagsbehandling, samt indberette salgstal (den årlige erklæringsblanket).

Hvis du ikke ønsker at gøre brug af Landbrugsstyrelsens Tast-selv service, kan du sende en anmeldelse via mail til jordbrugskontrol@lbst.dk

Ved anmeldelse af produktet **skal** du give Landbrugsstyrelsen besked om følgende:

- Et eksempel på den mærkning du ønsker at anvende, som skal være på dansk og letlæselig.
- Oplysninger om den produktansvarlige, herunder navn, adresse og CVR-nr.
- Det ønskede handelsnavn på produktet.
- Hvis du ønsker at anmelde en gødning skal følgende oplysninger om indholdet af produktet indgå:
  - Er der tale om en EF-GØDNING?
  - Et analysebevis, hvor indholdet af plantenæringsstoffer, der ønskes deklareret, er angivet i masse-%. Hvis du ønsker at deklarere andre indholdsstoffer, skal disse fremgå af analysebeviset.
  - En oversigt over de ingredienser, der er tilsat gødningen i en mængde over 1 % af gødningens vægt
  - Hvis gødningen er en organisk eller organisk-mineralsk gødning, skal yderligere oplysninger fremgå: Art og oprindelse m.m. (se bilag 1-2 i [bekendtgørelse for gødning og jordforbedringsmidler m.v.](#)).
- Hvis du ønsker at anmelde komposteringspræparater, jordforbedringsmidler, voksemedier eller podeskulturer, kræves en række produktspecifikke oplysninger (se bilag 3-6 i [bekendtgørelse for gødning og jordforbedringsmidler m.v.](#)).

Registreringspligt for virksomheder:

Hvis du vil importere til eget forbrug, og ikke ønsker at videresælge produkter, så skal din virksomhed ikke registreres i Landbrugsstyrelsens Gødningsdatabase. Der er dog vigtige undtagelser, som du skal være opmærksom på, herunder ved import og/eller salg af visse former for ammoniumnitratholdige gødninger. Hvis du i tvivl så kontakt Administrativ Jordbrugskontrol (se punktet **Kontakt vedr. handelsgødning**).

Sporbarhed

Enhver registreringspligtig virksomhed skal føre register over de enkelte produkters oprindelse for at sikre sporbarheden af gødning og jordforbedringsmidler m.v. Registret skal være til rådighed for inspektion fra Landbrugsstyrelsen, så længe gødningen eller jordforbedringsmidlet m.v. importeres, produceres, distribueres, emballeres eller forhandles og i en yderligere periode på 2 år derefter.

For gødninger med over 16 procent kvælstof, der stammer fra ammoniumnitrat, skal det endvidere fremgå af registret, hvem produktet er solgt til med angivelse af CVR-nr. Herudover skal gødningens deklaration samt den solgte mængde fremgå.

Ammoniumnitratholdige gødninger:

Hvis du ønsker at forhandle gødninger, rene eller sammensatte, der indeholder mere end 16 masseprocent kvælstof hidrørende fra ammoniumnitrat, skal du overholde reglerne i [bekendtgørelse om begrænsning af salg af gødning der indeholder ammoniumnitrat](#). Reglerne begrænser salg til nogle former for virksomheder. Hvis du ønsker at importere eller sælge gødning af denne type, skal din virksomhed være registreret hos Landbrugsstyrelsen (se punkt **9.2.2. Handelsgødning med over 16 pct. kvælstof fra ammoniumnitrat**).

Hvis indholdet af kvælstof i et importeret produkt, der udgøres af ammoniumnitrat, rent eller sammensat, overstiger 28 pct. (højt kvælstofindhold) skal du være opmærksom på, at den, der importerer, producerer, emballerer eller forhandler ammoniumnitratgødning med højt kvælstofindhold, skal for hver enkelt type gødning, der agtes solgt, sikre, at gødningen har været underkastet detonationstest (se § 14 og bilag 7 i [bekendtgørelse for gødning og jordforbedringsmidler m.v.](#)).

Landbrugsstyrelsen skal have besked om leverancen senest 5 dage før den finder sted (se punktet **Kontakt vedr. handelsgødning**). Anmeldelsen skal indeholde oplysninger om partiets transporttilstand, og om hvor og hvornår partiet ankommer til Danmark. Anmeldelsen skal også indeholde en detonationstest, der er udført for det pågældende parti gødning. Både import og salg skal anmeldes til Landbrugsstyrelsen senest 5 dage inden gødningen sælges, eller 5 dage inden gødningen ankommer til Danmark.

Registrering af blandingsprodukter:

Blandingsprodukter skal ikke anmeldes, hvis følgende fire krav er opfyldt:

- 1) Blandingsproduktet må kun fremstilles på bestilling af den endelige slutbruger.
- 2) Produktet skal betegnes "Blanding af [produkter]".
- 3) Ved salg af et blandingsprodukt skal det tydeligt fremgå af følgeseddel og faktura, hvad andelen er af de enkelte delprodukter er (enten angivet ved mængder eller procent). Produktkoden for hvert enkelt delprodukt skal fremgå, og de enkelte delprodukter skal være anmeldt.
- 4) Et blandingsprodukt må kun sælges til den pågældende slutbruger, der har bestilt produktet.

Kontakt vedr. handelsgødning:

Hvis du har spørgsmål vedr. handelsgødning, ønsker at anmelde et produkt af typen gødning og jordforbedringsmidler m.v., vil anmelde import eller salg af gødninger, hvor indholdet af ammoniumnitrat overstiger 28 pct., eller gøre os opmærksom på salg af ikke-anmeldte produkter kan du kontakte Administrativ Jordbrugskontrol enten via telefon eller e-mail:

Tlf.: 33 95 80 00

E-mail: jordbrugskontrol@lbst.dk

Du kan læse mere om handelsgødning på Landbrugsstyrelsens hjemmeside:

<http://lbst.dk/virksomheder/handelsgoedning/>

11. Biogas-, forarbejdnings- og forbrændingsanlæg

11.1 Biogasanlæg

Et biogasanlæg er et teknisk anlæg, der ud fra *husdyrgødning, affald, vegetabilsk biomasse eller blandinger heraf* producerer biogas med afgasset biomasse som restprodukt.

11.1.1 Leverancer af afsat afgasset biomasse og modtaget gødning

Biogasanlæg på virksomheder der er tilmeldt Register for Gødningsregnskab

Hvis din virksomhed er tilmeldt Register for Gødningsregnskab og samtidig har et biogasanlæg (under samme virksomhed), skal du oplyse os om dine leverancer af afsat afgasset biomasse og afsat husdyrgødning via gødningskvitteringer (Skema B1) i forbindelse med indberetning af din virksomheds gødningsregnskab.

Biogasanlæg på virksomheder der *ikke* er tilmeldt Register for Gødningsregnskab (fællesbiogasanlæg)

Hvis din virksomhed ikke driver jordbrug og dermed ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, og du har et biogasanlæg, skal din virksomhed tilmeldes som leverandør hos Landbrugsstyrelsen. Din virksomhed skal registreres i Leverandørregister for gødningsleverancer.

Du skal én gang årligt indberette til Landbrugsstyrelsen, hvem du har afsat afgasset biomasse til og modtaget gødning fra. Hvert år i juni måned sender Landbrugsstyrelsen en indkaldelse til dig om indberetning.

Du skal senest den 1. september 2019 oplyse os om, hvem du har afsat afgasset biomasse til og modtaget gødning fra i planperioden 1. august 2018 til 31. juli 2019.

Gødningen regnes for afsat og modtaget i planperioden, hvis den er faktureret inden for perioden (1. august 2018 til 31. juli 2019). Den fysiske levering kan godt ske på et andet tidspunkt.

Du skal indberette nedenstående oplysninger elektronisk til Landbrugsstyrelsen.

Type gødning	Oplysninger
Afsat afgasset biomasse	<ul style="list-style-type: none"> • Modtagers CVR-nr. • Typen af gødning • Udnyttelsesprocent • Den samlede mængde af gødning i kg • Det totale indhold af kvælstof i kg • Det totale indhold af fosfor i kg • Tilknyttede fosforloft i kg P/ha
Modtaget husdyrgødning	<ul style="list-style-type: none"> • Afsætters CVR-nr. • Typen af gødning • Udnyttelsesprocent • Den samlede mængde af gødning i kg • Det totale indhold af kvælstof i kg • Det totale indhold af fosfor i kg • Tilknyttet fosforloft i kg P/ha • Tørstof pct. (frivillig indberetning)
Modtaget anden organisk gødning	<ul style="list-style-type: none"> • Afsætters CVR-nr. • Typen af gødning • Udnyttelsesprocent

	<ul style="list-style-type: none"> • Den samlede mængde af gødning i kg • Det totale indhold af kvælstof i kg • Det totale indhold af fosfor i kg • Tilknyttet fosforloft i kg P/ha • Tørstof pct. (frivillig indberetning)
--	--

Har du brug for hjælp til at bruge det elektroniske indberetningssystem, kan du nederst på Landbrugsstyrelsens hjemmeside <http://lbst.dk/virksomheder/handelsgoedning/> finde en vejledning til, hvordan du indberetter. Du kan yderligere finde de særlige regler der gælder for økologer som modtager afgasset biomasse i [vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](#).

11.1.2 Fastsættelse af kvælstof- og fosforindhold i den afgassede biomasse

Indholdet af kvælstof og fosfor i afgasset biomasse skal du beregne ud fra summen af kvælstof- og fosforleverancer for de forskellige leverandører ud fra oplysninger om de mængder af kvælstof og fosfor i husdyrgødning og anden organisk gødning end husdyrgødning, der indgår i biomassen (normer for husdyrgødning og analyser af energiafgrøder og affald). Fastsættelsen af kvælstof- og fosforindhold i gødningen skal kunne dokumenteres.

Biogasanlæg, der afsætter afgasset biomasse, kan alternativt få indholdet af mængden af kvælstof og fosfor i afgasset biomasse bestemt ved hjælp af analyse af repræsentative prøver. Prøverne skal sendes til analyse på et akkrediteret laboratorium.

Analyse af prøver af afgasset biomasse

Resultater fra analyse af prøver kan benyttes som alternativ til fastsættelse af kvælstof- og fosforindhold i den afgassede biomasse. Hvis der benyttes prøver, skal de være repræsentative. En prøve kan siges at være repræsentativ for en større masse, når den har et indhold, der svarer til det gennemsnitlige indhold i den samlede masse, den repræsenterer.

Der skal der foretages analyser af repræsentative prøver mindst 12 gange i planperioden. Prøverne skal tages med passende intervaller inden for planperioden, hvor den afgassede biomasse skal anvendes. Hvis der produceres flere gødningsfraktioner f.eks. både fiberfraktion og vådfraction skal der tages repræsentative prøver mindst 12 gange af hver fraktion af hver fraktion. Biogasanlægget skal opgøre den mængde afgasset biomasse som analyserne gælder for.

Analyse af kvælstof – og fosforindhold i gødning skal foretages af et laboratorium, der er akkrediteret til udførelse af kemiske analyser af gødning af Den Danske Akkrediterings- og Metrologifond (DANAK) eller et tilsvarende akkrediteringsorgan.

Vær opmærksom på, at en jordbruger, der har et biogasanlæg på sin bedrift (under samme CVR-nummer som bedriften), ikke kan bruge analyse af repræsentative prøver til bestemmelse af kvælstof- og fosformængde til egen anvendt afgasset biomasse men skal fastsætte kvælstof- og fosforindhold ud fra normalt for kvælstof og fosfor for den husdyrgødning der tilgår anlægget (både egen produceret og modtaget). Ved afsætning af afgasset biomasse til andre bedrifter kan der anvendes analyser i stedet for normalt.

Forneden er der vist 5 forskellige scenarier.

Scenarie	Krav om tilmelding til Landbrugsstyrelsen	Analyser eller normalt?		Hvad sker der med eventuel difference mellem norm og analyse?
		Ved afsætning til biogasanlæg	Ved modtagelse fra biogasanlæg	
Jordbruger har eget gårdbiogasanlæg på samme CVR-nr. som husdyrproduktionen. Bruger kun egen gylle i anlægget.	Register for Gødningsregnskab	Normalt	Normalt	Der bliver ingen difference i gødningsregnskabet.
Jordbruger har eget biogasanlæg på samme CVR-nr. som husdyrproduktionen. Modtager også gylle fra en nabo i anlægget. Naboen får gyllen retur efter afgang.	Register for Gødningsregnskab	Normalt	Analyser eller normalt	Jordbrugeren som har biogasanlægget på sit CVR-nummer hæfter for hele difference i sit gødningsregnskab.
Jordbruger har biogasanlæg, men i et andet CVR-nr. end husdyrproduktionen. Bruger kun bedriftens egen gylle i anlægget.	Leverandørregister for gødningsleverancer (vedr. biogasanlæg)	Normalt	Analyser eller normalt	Der kan være difference mellem den gylle som afsættes til anlægget og den afgassede biomasse der modtages retur.
Jordbruger har biogasanlæg, men i et andet CVR-nr. end husdyrproduktionen. Modtager også gylle fra en nabo i anlægget. Naboen får gyllen retur efter afgang.	Leverandørregister for gødningsleverancer (vedr. biogasanlæg)	Normalt	Analyser eller normalt	Der kan være difference mellem den gylle som afsættes til anlægget og den afgassede biomasse der modtages retur.
Jordbruger leverer til et centralt biogasanlæg, hvor også et antal andre landmænd leverer til.	Leverandørregister for gødningsleverancer (vedr. biogasanlæg)	Normalt	Analyser eller normalt	Der kan være difference mellem den gylle som afsættes til anlægget og den afgassede biomasse der modtages retur.

11.1.3 Udnyttelsesprocent i afgasset biomasse

Det er indgangsmaterialerne, der danner grundlag for beregning af udnyttelseskravet til den afgassede biomasse. I beregningen skal de forskellige enkelte indgangsmaterialer vægtes i forhold til indholdet af kvælstof.

Hvis indgangsmaterialet er en blanding af forskellige gødninger med forskellige udnyttelsesprocenter, beregnes den samlede udnyttelsesprocent for afgasset biomasse ved at beregne et vægtet gennemsnit af udnyttelsesprocenterne i indgangsmaterialet i forhold til indholdet af total kvælstof. Sammensætningen af gødningen skal kunne dokumenteres.

11.1.4 Fosforloft for organisk gødning og afgasset biomasse

Gødningens totale indhold af fosfor samt gødningens tilknyttede fosforloft skal tilknyttes som oplysninger til den overførte gødning. Fosforlofter er generelt beskrevet i Kapitel 5, afsnit 5.1.

Der gælder dog særlige regler for beregningen af fosforlofter for virksomheder, der afgiver gødning til fælles biogasanlæg og for beregningen af fosforloftet for fælles biogasanlægget (se nedenfor).

Gårdbiogasanlæg

Et gårdbiogasanlæg defineres som et anlæg, der er under samme CVR-nummer, som en virksomhed der er registreret i Register for Gødningsregnskab. Derfor vil fosforloftet for den afgassede biomasse, som kommer ud af anlægget, være det samme som virksomhedens fosforloft. Det vil sige et vægtet gennemsnit af fosforlofterne for den producerede og modtagne gødning på virksomheden i planperioden (se mere herom i Kapitel 5 afsnit 5.1).

Fælles biogasanlæg

Et fælles biogasanlæg, er et anlæg, der *ikke* drives under samme CVR-nummer som en virksomhed der registreret i Register for Gødningsregnskab. Her fastsættes fosforloftet tilknyttet den afgassede biomasse, ud fra et vægtet gennemsnit af fosforlofterne tilknyttet de modtagne mængder af husdyrgødning, affald og øvrige typer organisk gødning i den forrige planperiode, således at biogasanlæggets præcise fosforloft kan fastlægges umiddelbart i alle aftaler i en given planperiode. Er der en tilførsel af biomasse, hvor der ikke er fastsat et fosforloft f.eks. energiafgrøder, udelades dette i beregningen af det gennemsnitlige fosforloft, således fosforindholdet får tilknyttet gennemsnitsloftet for de øvrige tilførsler af husdyrgødning og anden organisk gødning. Bemærk at samtlige andre organiske gødninger jf. gødskningsbekendtgørelsens § 21 indgår med et fosforloft på 30 kg P/ha.

Fosforloftet, som tilknyttes den afsatte afgassede biomasse, er altså ikke et vægtet gennemsnit af fosforlofterne for den specifikke mængde afgasset biomasse, men et vægtet gennemsnit af fosforlofterne for alle mængder af gødning, der er tilført biogasanlægget i forrige planperiode. Fosforloftet tilknyttes altså biogasanlægget og gælder for alle leverancer af afgasset biomasse i den efterfølgende planperiode.

For fælles biogasanlæg, der ikke leverede afgasset biomasse i den forrige planperiode, fastsættes fosforloftet ud fra det vægtede gennemsnit af fosforlofterne for de forventede tilførte mængder og typer af gødning i planperioden.

Virksomheder der afsætter organisk gødning til fælles biogasanlæg

Når man som virksomhed afsætter husdyrgødning, fastsættes fosforloftet for den afsatte mængde fosfor fra gødningen kun på baggrund af den eller de typer af gødning, som er produceret af virksomhedens egen husdyrproduktion. Den eller de typer af gødning virksomheden modtager fra andre virksomheder tæller altså ikke med i beregningen af det tilknyttede fosforloft for den overførte gødning til fælles biogasanlægget. Derudover vil den mængde fosfor i gødning fra virksomhedens egenproduktion, som afgives til fællesanlægget ikke skulle medtages, når virksomheden beregner sit fosforloft.

Afsætter virksomheden mere fosfor fra organisk gødning til et fælles biogasanlæg end den selv har produceret ved egen husdyrproduktion, så beregnes fosforloftet for denne mængde organiske gødning, som et vægtet gennemsnit af fosforlofterne for den organiske gødning, som virksomheden har modtaget.

Se mere om beregningen af virksomhedens fosforloft i Kapitel 5 afsnit 5.1.

11.1.5 Særlige regler for kvægundtagelsesbrug

For kvægundtagelsesbrug gælder der særlige regler, når de afsætter gødning til og modtager afgasset biomasse fra et fælles biogasanlæg.

Kvægundtagelsesbrug har et fast fosforloft på 35 kg P/ha. Det vil sige, at afsætter undtagelsesbrug husdyrgødning til et biogasanlæg har gødningen uanset sammensætning et loft på 35 kg P/ha, både når de afsætter husdyrgødning til anlægget og når de modtager den afgassede biomasse retur fra et anlæg. Dette gælder kun såfremt modtaget fosfor i organisk gødning til virksomheden fra andre end undtagelsesbrug og fælles biogasanlæg ikke udgør mere end 50 pct. af den mængde fosfor virksomheden selv producerer i planperioden.

Hvis gødningen fra et kvægundtagelsesbrug afsættes til et gårdbiogasanlæg på en virksomhed, der **ikke** er omfattet af betingelserne for et kvægundtagelsesbrug, så må fosfor i den afgassede husdyrgødning, som modtages retur, ikke udgøre mere end 50 pct. af fosformængden i den gødning, der produceres på undtagelsesbruget, hvis kvægundtagelsesbruget fortsat skal være omfattet af et fosforloft på 35 kg/P ha.

11.2 Forarbejdningsanlæg

Et forarbejdningsanlæg er et anlæg, der modtager husdyrgødning fra en eller flere husdyrproducenter, og som ved en teknisk forarbejdning af husdyrgødningen skaber produkter der er forskellige fra det materiale, der tilføres anlægget, med hensyn til tørstofindhold, sammensætning og koncentration af gødningsstoffer. Det samlede indhold af kvælstof og fosfor ændres dog ikke.

Forarbejdningsanlæg på virksomheder der er tilmeldt Register for Gødningsregnskab

Hvis din virksomhed er tilmeldt Register for Gødningsregnskab og samtidig har et forarbejdningsanlæg (under samme virksomhed), skal du oplyse os om dine leverancer af afsat forarbejdet husdyrgødning og afsat husdyrgødning via gødningskvitteringer (Skema B1) i forbindelse med indberetning af din virksomheds gødningsregnskab.

Forarbejdningsanlæg på virksomheder der ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab

Hvis din virksomhed ikke er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, og du har et forarbejdningsanlæg, skal din virksomhed tilmeldes som leverandør hos Landbrugsstyrelsen. Din virksomhed skal registreres i Leverandørregister for gødningsleverancer.

Du **skal** én gang årligt indberette til Landbrugsstyrelsen, hvem du har afsat forarbejdet husdyrgødning til og modtaget gødning fra. Hvert år i juni måned sender Landbrugsstyrelsen en indkaldelse til dig om indberetning.

Du skal **senest den 1. september 2019** oplyse Landbrugsstyrelsen om, hvem du har afsat forarbejdet husdyrgødning til og modtaget gødning fra i planperioden 1. august 2018 til 31. juli 2019.

Gødningen regnes for afsat og modtaget i planperioden, hvis den er faktureret inden for perioden (1. august 2018 til 31. juli 2019). Den fysiske levering kan godt ske på et andet tidspunkt.

Du **skal** indberette nedenstående oplysninger elektronisk til Landbrugsstyrelsen.

Type gødning	Oplysninger
Afsat forarbejdet husdyrgødning	<ul style="list-style-type: none"> • Markering vedr. kvælstofafgift • Modtagers CVR-nr. • Typen af gødning • Udnyttelsesprocent • Den samlede mængde af gødning i kg • Det totale indhold af kvælstof i kg • Det totale indhold af fosfor i kg

	<ul style="list-style-type: none"> • Tilknyttet fosforloft i kg P/ha
Modtaget husdyrgødning	<ul style="list-style-type: none"> • Afsætters CVR-nr. • Typen af gødning • Udnyttelsesprocent • Den samlede mængde af gødning i kg • Det totale indhold af kvælstof i kg • Det totale indhold af fosfor i kg • Tilknyttet fosforloft i kg P/ha
Modtaget anden organisk gødning	<ul style="list-style-type: none"> • Afsætters CVR-nr. • Typen af gødning • Udnyttelsesprocent • Den samlede mængde af gødning i kg • Det totale indhold af kvælstof i kg • Det totale indhold af fosfor i kg • Tilknyttet fosforloft i kg P/ha

Har du brug for hjælp til at bruge det elektroniske indberetningssystem, kan du på Landbrugsstyrelsens hjemmeside <http://lbt.dk/virksomheder/handelsgoedning/> finde en vejledning til, hvordan du indberetter.

11.2.1 Anmeldelse af forarbejdet husdyrgødning

Hvis du ønsker at afsætte forarbejdet husdyrgødning til privatpersoner, skal produktet være stabilt og være anmeldt og deklareret med et specifikt produktnummer hos Landbrugsstyrelsen (læs mere herom i afsnit 9.6).

11.2.2 Udnyttelsesprocent i fiberfraktion fra et forarbejdningsanlæg

Det totale indhold af kvælstof og fosfor og udnyttelsesprocenten beregnes ud fra indgangsmaterialet og ud fra sammensætningen af de forarbejdede produkter. Det samme gør sig gældende for det tilknyttede fosforloft for fiberfraktion.

For forarbejdningsanlæg gælder det, at summen af fosformængderne i de forskellige fraktioner skal svare til mængden af fosfor i det useparerede indgangsmateriale.

Hvis indgangsmaterialet er en blanding af forskellige gødninger med forskellige udnyttelsesprocenter, beregnes den samlede udnyttelsesprocent for forarbejdet husdyrgødning ved at tage et vægtet gennemsnit af udnyttelsesprocenterne i indgangsmaterialet ud fra indholdet af total kvælstof. Samme metode er gældende for beregningen af fosforloftet for indgangsmaterialet. Sammensætningen af gødningen skal kunne dokumenteres.

Udnyttelsesprocenter for fraktioner af forarbejdet (separeret) gylle (hvv. væske- og fiberfraktion) skal samlet set svare til indgangsmaterialet. Dvs. at den samlede udnyttede mængde kvælstof er den samme før og efter forarbejdning. Man kan altså f.eks. for svinegylle sætte udnyttelsesprocenten i fiberfraktionen til 45 pct., hvis blot udnyttelsesprocenten hæves i væskefraktionen, således at der totalt udnyttes 75 pct. af den totale mængde kvælstof, som er lovpligtig for svinegylle.

I de tilfælde hvor fiberfraktionen bliver brændt, er der fastsat en udnyttelsesprocent på 85 pct. for væskefraktionen.

11.2.3 Andre bestemmelser

Forarbejdningsanlæg og produkterne, der afsættes fra forarbejdningsanlæg, skal opfylde regler fastsat af de veterinære myndigheder. Vær særligt opmærksom på bestemmelser om hygiejnisering, og at du skal anmelde dit anlæg til din lokale fødevareregion.

11.3 Forbrændingsanlæg og brændingsanlæg

Et forbrændingsanlæg og brændingsanlæg for husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning er et teknisk anlæg, der ved forbrænding omdanner husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning til energi, røggasser og aske. Et forbrændingsanlæg kan være et centralt anlæg, der er etableret og drevet alene med henblik på forbrænding.

Foruden forbrændingsanlæg og brændingsanlæg til forbrænding af husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning kan et centralt anlæg være indrettet og drevet med henblik på forbrænding af andre affaldstyper, f.eks. slagteriaffald, spildevandsslam mv.

Et forbrændingsanlæg/brændingsanlæg kan også være etableret hos en jordbrugsvirksomhed (gårdanlæg), der er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, med henblik på forbrænding af virksomhedens egen produktion af husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning og modtaget husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning.

Forbrænding af husdyrgødning og fraktioner af husdyrgødning skal foregå på et godkendt anlæg (se nedenfor). Om der er tale om en forbrændingsanlæg eller et brændingsanlæg afhænger af, efter hvilke regler anlægget er godkendt:

- Forbrændingsanlæg: Et anlæg der er godkendt efter bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed, der kan forbrænde affald i henhold til reglerne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om anlæg, der forbrænder affald.
- Brændingsanlæg: Et anlæg der er godkendt efter artikel 24, stk. 1, litra d, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1069/2009 af 21. oktober 2009 for så vidt angår forbrænding af husdyrgødning som brændsel i anlægget
- Bemærk, at det kun er husdyrgødning og separeret ren husdyrgødning der må afbrændes i et brændingsanlæg og altså ikke hverken afgasset biomasse eller separeret afgasset biomasse. Derimod vil fiberfraktioner fra separeret husdyrgødning, hvori der ikke er iblandet affald eller andet, lovligt kunne anvendes som brændsel på brændingsanlæg.

11.3.1 Leverancer af modtaget husdyrgødning og modtaget forarbejdet husdyrgødning på centrale forbrændingsanlæg

Hvis din virksomhed har et centralt forbrændingsanlæg, der modtager husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning, **skal** du **senest den 1. september 2019** oplyse os om, hvem du har modtaget husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning fra i planperioden 1. august 2018 til 31. juli 2019.

Du skal én gang årligt indberette til Landbrugsstyrelsen, hvem du har modtaget gødning fra. Hvert år i juni måned sender Landbrugsstyrelsen en indkaldelse til dig om indberetning.

Du skal indberette nedenstående oplysninger elektronisk til Landbrugsstyrelsen.

Type gødning	Oplysninger
Modtaget husdyrgødning og modtaget forarbejdet husdyrgødning	<ul style="list-style-type: none"> • Afsætters CVR-nr. • Typen af gødning • Udnyttelsesprocent • Den samlede mængde af gødning i kg • Det totale indhold af kvælstof i kg • Det totale indhold af fosfor i kg • Tilknyttet fosforloft i kg P/ha

Har du brug for hjælp til at bruge det elektroniske indberetningssystem, kan du nederst på Landbrugsstyrelsen s hjemmeside <http://lbst.dk/virksomheder/handelsgoedning/> finde en vejledning til, hvordan du indberetter.

11.3.2 Forbrænding på eget gårdanlæg

Hvis du etablerer et forbrændingsanlæg på din egen jordbrugsvirksomhed (gårdanlæg), vil du i gødningsregnskabet kunne fratække kvælstofmængden i husdyrgødningen eller den forarbejdede husdyrgødning, hvis følgende kontrolbetingelser er opfyldt:

- Forbrændingsanlæggets varmevekslerdel skal være forsynet med en energimåler, der kan måle den producerede varmeenergi i kWh. Energimåleren skal være kalibreret af et institut, der er akkrediteret hertil.
- I perioder hvor der sker forbrænding på anlægget, skal du hver dag ajourføre en oversigt (driftsrapport), hvor du skal notere mængde og type af husdyrgødning eller forarbejdet husdyrgødning, som afbrændes. Endvidere skal du hver dag aflæse energimåleren og notere visningen i oversigten. Oversigten skal være påført navn og planperiode.
- Hver gang du skiller dig af med lageret af forbrændingsaske, skal du udtage en repræsentativ prøve til myndighedskontrol af asken på mindst 100 g. Du skal påføre dato for prøveudtagning på kontrolprøven. Samtidig skal du veje den samlede mængde aske, inden du skiller dig af med den. Du skal gemme prøven og dokumentation for vejning af den samlede askemængde på din virksomhed i mindst 5 år.

Du vil ikke kunne fratække fosformængden i husdyrgødningen, da denne ikke forsvinder ved afbrænding. Forbrændt husdyrgødning kan lovligt opbevares på jordbrugsvirksomheden. Fosforen fra den forbrændte husdyrgødning forbliver i planperioden 2018/2019 i fosforregnskabet hos den jordbrugsvirksomhed, der har forbrændt husdyrgødningen, uanset om den forbrændte husdyrgødning udbringes på den virksomhed, hvor husdyrgødningen er forbrændt, eller om den videregives og udbringes på tredjemands ejendom.

11.3.3 Behandling af forbrændingsasken

Både centrale forbrændingsanlæg og gårdanlæg skal overholde reglerne for opbevaring og bortskaffelse af forbrændingsasken, der er fastsat af miljømyndighederne. Det kræver en tilladelse fra kommunen efter miljøbeskyttelseslovens § 19 at anvende forbrændingsasken, herunder forbrændt husdyrgødning, som gødning.

Opbevaring af aske fra forbrænding af husdyrgødning kan ske uden tilladelse på brugers virksomhed, hvis det sker på et overdækket opbevaringsanlæg. Læs om reglerne på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk.

11.4 Tilmelding til og afmelding fra Leverandørregister for gødningsleverancer

Leverandører skal ansøge om tilmelding til Leverandørregister for gødningsleverancer via Tast selv-service.

Du skal udfylde og indsende et ansøgningsskema tilknyttet et gyldigt CVR-nr. Benyt skemaet "Leverandørregister for gødningsleverancer".

Du afmelder dig fra Leverandørregister for gødningsleverancer ved selv at registrere det i systemet eller sende en mail til jordbrugskontrol@lbst.dk.

12. Generelle oplysninger

12.1 Lovgivning og bekendtgørelser

Denne vejledning er udarbejdet på grundlag af:

- Lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, jf. lovbekendtgørelse nr. 996 af 25. juni 2018
- Bekendtgørelse nr. 1008 af 2. juli 2018 om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2018/2019
- Bekendtgørelse nr. 1649 af 18. december 2017 om plantedække og om dyrkningsrelaterede tiltag
- Bekendtgørelse om krav om etablering af målrettede efterafgrøder i planperioden 2018/2019
- Lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1020 af 6. juli 2018
- Bekendtgørelse nr. 1011 af 22. juni 2018 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.
- Lov om afgift af kvælstof indeholdt i gødninger m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 1357 af 18. november 2016
- Bekendtgørelse nr. 291 af 20. april 2018 om direkte støtte til landbrugere efter grundbetalingsordningen m.v.
- Bekendtgørelse nr. 1697 af 15. december 2017 om markblok og elektronisk Fællesskema
- Bekendtgørelse nr. 80 af 28. januar 2015 om økologisk arealtilskud med senere ændringer
- Bekendtgørelse nr. 380 af 1. maj 2018 om krydsoverensstemmelse
- Lov om gødning og jordforbedringsmidler m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 16 af 4. januar 2017
- Bekendtgørelse nr. 862 af 27. august 2008 om gødning og jordforbedringsmidler m.v.
- Bekendtgørelse nr. 863 af 27. august 2008 om begrænsning af salg af gødning der indeholder ammoniumnitrat
- Bekendtgørelse nr. 657 af 31. maj 2018 om betaling for kontrol med gødning og jordforbedringsmidler m.v.
- Bekendtgørelse nr. 1272 af 27. november 2017 om Landbrugsstyrelsens opgaver og beføjelser

12.1.1 Miljømæssig forudsætning for støtte efter ordningen grundbetaling samt tilskud efter arealbaserede ordninger under landdistriktsprogrammet

For at få udbetalt støtte under ordningen grundbetaling, samt tilskud efter de arealbaserede ordninger under landdistriktsprogrammet, uden nedsættelse, skal du overholde en række krav vedrørende miljø, fødevarer sikkerhed, dyrevelfærd og god landbrugs- og miljømæssig stand, herunder reglerne om jordbrugets anvendelse af gødning. Det betyder, at nogle af de regler og krav, der er omtalt i denne vejledning, også er omfattet af krydsoverensstemmelse. Overholder du ikke kravene, kan din støtte/tilskud blive nedsat. Hvis du laver grovere og gentagne overtrædelser, kan nedsættelsen af din støtte/tilskud blive større, eller støtten/tilskuddet kan helt bortfalde.

De nærmere regler kan du læse om i bekendtgørelser og vejledninger om krydsoverensstemmelse på www.lbst.dk.

12.2 Oplysning om virksomheds- og personoplysninger

12.2.1 Hvilke oplysninger har Landbrugsstyrelsen?

Hvis du henvender dig til os, kan du få at vide, hvilke oplysninger vi har registreret om din virksomhed. Vi retter forkerte oplysninger og giver besked til andre, der har modtaget forkerte oplysninger, i det omfang det er muligt. Hvis vi ikke selv kan rette oplysningerne, vejleder vi om, hvordan du kan få oplysningerne rettet.

De fleste oplysninger får vi, når vi modtager pligtige indberetninger, ansøgninger om tilladelse, autorisationer, godkendelser m.m. I forbindelse med vores kontrolbesøg på virksomheden kan vi også indhente oplysninger. I disse tilfælde har du pligt til at give os oplysningerne. Du skal være opmærksom på, at du kan blive straffet, hvis vi ikke modtager oplysningerne til tiden eller slet ikke modtager dem.

Landbrugsstyrelsen kan hente oplysninger fra andre offentlige myndigheder, herunder SKAT, i forbindelse med vores generelle kontrol med overholdelse af lovens regler, så vi har mulighed for at sammenligne oplysninger, herunder personoplysninger, til brug for vores kontrol.

Det er bl.a. hensigten at indhente oplysninger om indførsel af kvælstofholdige gødninger fra udlandet. Dette skal være med til at sikre, at disse mængder kvælstof kommer med i gødningsregnskabet.

12.2.2 Hvilke oplysninger videregiver Landbrugsstyrelsen?

Til brug for den øvrige kontrol videregiver vi oplysninger til andre enheder inden for ministeriet. Endvidere videregiver vi, når vi bliver bedt om det, visse oplysninger til andre offentlige instanser, herunder SKAT og private organer under iagttagelse af persondataloven og forvaltningsloven.

12.2.3 Hvad bruger Landbrugsstyrelsen oplysningerne til?

Landbrugsstyrelsen indsamler oplysninger om din virksomhed til brug for kontrol og administration af de regler, som vi administrerer.

Vi kontrollerer, om du overholder reglerne om anvendelse af gødning, plantedække og harmoni. Vi kontrollerer de gødningsregnskaber, som vi modtager, og gennemfører kontrol på virksomhederne. Du skal opbevare din gødningsplanlægning og dit gødningsregnskab i mindst 5 år. For at kunne kontrollere din virksomhed kan vi kræve, at du indsender eller viser os alle dokumenter, der kan have betydning for kontrollen. Hvis reglerne overtrædes, kan det straffes med bøde. Når vores kontrollører viser legitimation, har de adgang til din virksomhed.

12.2.4 Hvor finder du oplysninger?

- Tidligere indberettede gødningsregnskaber finder du i GHI på www.landbrugsindberetning.dk.
- Indberettede leverancer af handelsgødning m.m. finder du på www.lbst.dk.
- Hvem der er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, finder du på www.lbst.dk.
- Kommunerne kan få en generel adgang til data fra gødningsregnskabet, så de kan bruge disse i deres sagsbehandling. De kan blive oprettet som brugere i GHI, se vejledning om dette på www.landbrugsindberetning.dk.

12.3 Offentliggørelse af gødningsregnskaber

Gødningsregnskaberne offentliggøres på internettet, når vi har afsluttet sagsbehandlingen af de indsendte oplysninger. Aftaler om overførsel af husdyrgødning til andre jordbrugsvirksomheder offentliggøres ikke.

For gødningsregnskaber, der har været udtrukket til kontrol, påfører Landbrugsstyrelsen i forbindelse med offentliggørelsen koder for henholdsvis ingen bemærkninger, påtale eller vedtaget administrativt bødeforlæg. Vi offentliggør ikke oplysninger, vi har videregivet til politiet med ønske om, at de rejser tiltale, og om sager, hvor der er faldet dom.

Når du modtager et bødeforlæg fra os, vil vi oplyse dig om, at oplysningerne i gødningsregnskabet sammen med en kode for administrativt bødeforlæg, vil blive offentliggjort på internettet, når du har betalt bøden.

Oplysningerne vil være tilgængelige på internettet i 5 år. Vi sørger for, at alle oplysninger, der inden for denne periode viser sig at være forkerte eller vildledende, vil blive slettet eller rettet i overensstemmelse med persondatalovens regler.

12.4 Klagemuligheder

Du har mulighed for at klage over vores behandling af oplysningerne til Landbrugsstyrelsen, Nyropsgade 30, 1780 København V, mail@lbst.dk eller til Datatilsynet, Borgergade 28, 5, 1300 København K, dt@datatilsynet.dk.

12.5 Behandling af personoplysninger

Efter databeskyttelsesforordningens¹² artikel 13 og 14 skal vi give dig en række oplysninger, når vi modtager oplysninger om dig, fra dig selv og/eller fra andre. Hvis du har spørgsmål til din konkrete sag, er du velkommen til at kontakte os. Du kan se vores kontaktoplysninger nedenfor.

12.6 Vi er den dataansvarlige – hvordan kontakter du os?

Landbrugsstyrelsen er dataansvarlig for behandlingen af de personoplysninger, som vi har modtaget om dig. Du finder vores kontaktoplysninger nedenfor:

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
CVR-nr.: 20814616
Telefon: 33 95 80 00
Mail: mail@lbst.dk

12.7 Kontaktoplysninger på databeskyttelsesrådgiveren

Hvis du har spørgsmål til vores behandling af dine oplysninger, er du altid velkommen til at kontakte vores databeskyttelsesrådgiver.

Du kan kontakte vores databeskyttelsesrådgiver på følgende måder:

- På e-mail: er DPO@lbst.dk
- På telefon: 33 95 80 00

12.8 Hvilke type af personoplysninger indhenter vi?

Vi indsamler kun de personoplysninger, som er nødvendige for at kunne opfylde vores forpligtelser.

Ved indsamling af oplysninger om dig vil du bl.a. blive informeret om, hvilke oplysninger vi behandler og til hvilket formål. Skulle oplysningerne senere blive behandlet til nye formål, vil du i visse tilfælde blive informeret igen. Læs mere i databeskyttelseslovens § 23.

De personoplysninger, vi indsamler og behandler, er bl.a. kontaktoplysninger, herunder:

- navn
- adresse
- telefonnummer
- e-mail
- bruger-ID
- CPR-nummer
- CVR-nummer
- IP-adresse

Oplysninger om enkeltmandsvirksomheder, interessentskaber og kommanditselskaber med fysiske personer som deltagere betragtes også som personoplysninger.

Vi kan desuden på eget initiativ henvende os til dig og indsamle og behandle opdaterede personoplysninger i forbindelse med kontrol af kontaktoplysninger og validering af kontaktoplysninger ved opslag i CPR og CVR. Det sker for at sikre, at de personoplysninger, vi behandler om dig, er retvisende, hvilket er et krav ifølge bogføringslovgivningen og databeskyttelsesforordningen. Derfor er det også vigtigt, at du selv opdaterer dine personoplysninger løbende i vores systemer.

---

¹² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (2016/679) af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger

12.9 Oplysninger modtaget og/eller videregivet til evt. tredjepart

Afhængig af den konkrete sag, kan det til brug for behandlingen af sagen være nødvendigt at indsamle eller videregive oplysninger til en evt. tredjepart.

Hvis du ønsker at vide mere om, hvilke oplysninger Landbrugsstyrelsen behandler i din konkrete sag, er du velkommen til at rette henvendelse. Se kontaktinformation under punkt 2 og punkt 3.

12.10 Så længe beholder vi oplysningerne

Landbrugsstyrelsen opbevarer dine personoplysninger, så længe det er nødvendigt. Dog kan vi oplyse dig om, at vi vil lægge vægt på følgende kriterier, når vi skal fastlægge, hvor længe det er nødvendigt at opbevare dine oplysninger:

- EU-regler, der opstiller krav om en minimumsopbevaringstid
- EU-forældelsesregler
- Nationale forældelsesregler
- Sagligt administrativt behov
- Risiko for underkendelse fra EU
- Risiko for genoptagelse af sager bagud i tid
- Risiko for revision af Rigsrevisionen

I øvrigt følges Rigsrevisionens og Rigsarkivarens anvisninger for arkivalier

12.11 Dine rettigheder

Du har efter databeskyttelsesforordningen en række rettigheder i forhold til vores behandling af oplysninger om dig. Hvis du vil gøre brug af dine rettigheder skal du kontakte os.

12.12 Ret til at se oplysninger (indsigtsret)

Du har ret til at få indsigt i de oplysninger, som vi behandler om dig, samt en række yderligere oplysninger.

12.13 Ret til berigtigelse (rettelse)

Du har ret til at få urigtige oplysninger om dig selv rettet.

12.14 Ret til begrænsning af behandling

Du har i visse tilfælde ret til at få behandlingen af dine personoplysninger begrænset. Hvis du har ret til at få begrænset behandlingen, må vi fremover kun behandle oplysningerne – bortset fra opbevaring – med dit samtykke, eller med henblik på at retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares, eller for at beskytte en person eller vigtige samfundsinteresser.

12.15 Ret til sletning

I særlige tilfælde har du ret til at få slettet oplysninger om dig, inden tidspunktet for vores almindelige generelle sletning indtræffer.

12.16 Ret til indsigelse

Du har i visse tilfælde ret til at gøre indsigelse mod vores eller lovlige behandling af dine personoplysninger. Du kan også gøre indsigelse mod behandling af dine oplysninger til direkte markedsføring.

12.17 Klage til Datatilsynet

Du har ret til at indgive en klage til Datatilsynet, hvis du er utilfreds med den måde, vi behandler dine personoplysninger på. Du finder Datatilsynets kontaktoplysninger på www.datatilsynet.dk.

Du kan læse mere om hvordan vi håndterer personfølsomme oplysninger på vores hjemmeside lbst.dk.

13. Forkortelser

Nedenfor er en oversigt over de forkortelser, der anvendes i denne vejledning.

ab lager	fra lager
bl.a.	blandt andet
dvs.	det vil sige
FE	foderenheder
f.eks.	for eksempel
GHI	Gødnings- og Husdyrindberetning
ha	hektar
hkg	hektokilo
IMK	Internet Markkort
inkl.	inklusiv
JB-nr.	jordbundstypenummer
jf.	jævnfør
K	kalium
kg	kilo
kr.	kroner
maks.	maksimum
mdr.	måneder
MFO	Miljøfokusområder
mm	millimeter
mv.	med videre
MVJ	Miljøvenlige Jordbrugsforanstaltninger
m ²	kvadratmeter
m ³	kubikmeter
N	kvælstof
o.l.	og lignende
P	fosfor
pct.	procent
pga.	på grund af
pr.	per
vha.	ved hjælp af
VVM	vurdering af virkning på miljøet
GE	Græsningsenheder
Pt	fosfortal

14. Tabeller

Kvoteberegning:

- Tabel 1:** Kvælstofnormer for landbrugsafgrøder og grøntsager på friland
Tabel 2: Kvælstofnormer for andre plantekulturer
Tabel 3: Oversigtstabel. Minimum antal græssende storkreaturer pr. ha (for at normerne for græskategorier kan anvendes)
Tabel 3.1: Oversigtstabel. Beregning af græsningsenheder (GE)
Tabel 4: Hø og wrapensilage, standardforudsætninger til beregning af produktion af FE

Normproduktion i husdyrgødning:

- Tabel 5:** Husdyrgødning, indhold af kvælstof, fosfor og kalium
Tabel 6: Husdyrgødning, korrektion af kvælstof- og fosforindhold
Tabel 7: Husdyrgødning, standardforudsætninger for produktion
Tabel 8a: Gram råprotein og fosfor pr. kg rtørstof i afgrøder til kvæg
Tabel 8b: Protein- og fosforkoncentration i foder til svin - samt indhold af foderenheder (FEsv og FEso) pr. kg i fodermidler

Betingelser for anvendelse af 230 kg N pr. ha for kvægbrug

- Tabel 9:** Betingelser for anvendelse af 230 kg N pr. ha for kvægbrug

Husdyrefterafgrødekrav

- Tabel 10:** Husdyrefterafgrødekrav for planperioden 2018/2019

Tabel 1: Kvælstofnormer for landbrugsafgrøder og grøntsager på friland

Normer til landbrugsafgrøder og grøntsager på friland (kvælstof-, fosfor- og kalium)																			
Kvælstofnormer og retningsgivende normer for fosfor og kalium i kg pr. ha for 2018/19 Normerne angiver total mængde kvælstof på årsbasis. For grøntsager på friland, hvor der er fastsat en artsspecifik kvælstofnorm, gælder normen pr. kultur.																			
Afgørelseskode	Afgøde	Forfrugtsværdi	Indregning af forfrugtsværdi i afgrødens kvælstofnorm	Uvandet grovsand		Uvandet finsand		Vandet sandjord		Sandblandet lerjord		Lerjord		Korrektion for udbytte (Salg)		Korrektion for udbytte (opfodning)		Retningsgivende normer for fosfor og kalium	
				JB 1 + 3	JB 2 + 4 og 10-12	JB 1 - 4	JB 5 - 6	JB 7 - 9	kg N/ha	kg N/hkg	kg P/ha	kg K/ha							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
Vårsæd til modenhed				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha							
1	Vårbyg ²	0	Ja	46 (51)	142	53 (58)	137	58 (64)	160	65 (72)	145	69 (76)	151	1,5	1,5	21	59		
2	Vårhvede ²	0	Ja	41 (45)	165	47 (52)	159	52 (57)	182	58 (64)	166	62 (68)	172	1,5	1,5	18	49		
6	Vårhvede, brødhvede ²	0	Ja	41 (45)	169	47 (52)	164	52 (57)	188	58 (64)	173	62 (68)	180	1,7	1,7	18	49		
3	Vårhavre	0	Ja	44	120	51	115	56	138	57	114	60	119	1,5	1,5	23	69		
4	Blanding af vårsåede kornarter ¹²	0	Ja	44	120	51	115	56	138	57	114	60	119	1,5	1,5	23	69		
55	Vårrug	0	Ja	44	120	51	115	56	138	57	114	60	119	1,5	1,5	23	69		
8	Vårspelt	0	Ja	44	120	51	115	56	138	57	114	60	119	1,5	0	23	69		
5	Majs modenhed	0	Ja	70	173	70	158	78	188	77	162	81	170	1,5	0	35	70		
7	Korn + bælgssæd under 50 % bælgssæd	8	Ja	44	78	47	64	50	81	53	57	55	58	0,5	0	20	33		
56	Vårtriticale	0	Ja	44	120	51	115	56	138	57	114	60	119	1,5	1,5	23	69		
58	Sorghum	0	Ja		120		115		138		114		119	1,5	1,5	23	69		
Vintersæd til modenhed				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha							
10	Vinterbyg ²	0	Ja	55 (61)	181	59 (65)	171	63 (69)	191	78 (86)	194	83 (91)	205	1,2	1,2	18	67		
11	Vinterhvede ²	0	Ja	54 (59)	179	68 (75)	185	72 (79)	206	86 (95)	212	91 (100)	224	1,5	1,5	19	71		
13	Vinterhvede, brødhvede ²	0	Ja	54 (59)	215	68 (75)	224	72 (79)	246	86 (95)	255	91 (100)	268	1,7	0	21	67		

57	Vinterrhavre	0	Ja	50 (55)	141	63 (69)	142	62 (68)	156	75 (83)	156	79 (87)	166	1,2	0	18	53
Afrødekoder	Afrøde	Forfrugtsværdi	Indregning af forfrugtsværdi i afrødens kvælstofnorm	Uvandet grovsand		Uvandet finsand		Vandet sandjord		Sandblandet lerjord		Lerjord		Korrektion for udbytte (Salg)	Korrektion for udbytte (opfodring)	Retningsgivende normer for fosfor og kalium	
				JB 1 + 3	JB 2 + 4 og 10-12	JB 1 - 4	JB 5 - 6	JB 7 - 9	kg N/ha	kg P/ha	kg K/ha						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Vintersæd til modenhed (fortsat)				hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha
14	Vinterrug ²	0	Ja	50 (55)	141	63 (69)	142	62 (68)	156	75 (83)	156	79 (87)	166	1,2	1,2	18	53
15	Vinterhybridrug ²	0	Ja	60 (66)	153	75 (83)	156	75 (83)	171	86 (95)	170	91 (100)	181	1,2	1,2	22	63
16	Vintertriticale ²	0	Ja	46 (51)	177	58 (64)	176	58 (64)	191	66 (73)	186	70 (77)	195	1,2	1,2	20	39
9	Vinterspelt ²	0	Ja	50 (55)	141	63 (69)	142	62 (68)	156	75 (83)	156	79 (87)	166	1,2	1,2	18	53
17	Blanding af efterårssæede kornarter ^{2,12}	0	Ja	50 (55)	141	63 (69)	142	62 (68)	156	75 (83)	156	79 (87)	166	1,2	1,2	18	53
Oliefrø og Bælgsæd				hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha
21	Vårraps	23	Ja	19	137	22	126	24	144	25	121	26	122	1,5	0	22	51
22	Vinterraps	23	Ja	30	195	38	207	38	207	43	215	45	218	1,5	0	26	84
23	Rybs	23	Ja	19	137	22	126	24	144	25	121	26	122	1,5	0	22	51
24	Solsikke	23	Ja	19	185	21	170	23	185	24	160	25	160	0	0	16	74
25	Sojabønner	23	Nej	46	0	46	0	46	0	46	0	46	0	0	0	30	103
180	Gul sennep	23	Ja	19	137	22	126	24	144	25	121	26	122	1,5	0	20	49
182	Blanding af oliearter	23	Ja		137		126		144		121		122	1,5	0	22	51
30	Ærter	23	Nej	45	0	45	0	45	0	45	0	45	0	0	0	27	57
31	Hestebønner	23	Nej	45	0	45	0	45	0	45	0	45	0	0	0	32	75
32	Sødlupin	23	Nej	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0	0	0	25	41
54	Bælgsæd blanding	23	Nej	47	0	55	0	65	0	72	0	72	0	0	0	22	57
35	Bælgsæd, flerårig blanding ¹²	23	Nej	45	0	45	0	45	0	45	0	45	0	0	0	22	57
36	Bælgsæd, andre typer til modenhed, blanding ¹²	23	Nej	45	0	45	0	45	0	45	0	45	0	0	0	27	57
Hør og hamp				hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha	hkg/ha
40	Oliehør	23	Ja	15	101	15	86	15	101	15	76	15	76	0	0	18	30

41	Spindhør	23	Ja	91	63	91	48	91	63	91	38	91	38	0	0	23	40
Afgøringskode	Afgøringsnavn	Forfrugtsværdi kg N/ha	Indregning af forfrugtsværdi i afgrødens kvælstofnorm Ja/Nej	Uvandet grovsand		Uvandet finsand		Vandet sandjord		Sandblandet lerjord		Lerjord		Korrektion for udbytte (Salg) kg N/hkg	Korrektion for udbytte (opfodring) kg P/ha	Retningsgivende normer for fosfor og kalium kg K/ha	
				JB 1 + 3	JB 2 + 4 og 10-12	JB 1 - 4	JB 5 - 6	JB 7 - 9	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha			Kvælstof-norm kg N/ha	15
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Hør og hamp (fortsat)				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha					
42	Hamp	23	Ja	121	155	121	140	121	155	121	130	121	130	0	0	24	100
51	Blanding af bredbladet afgrøde, frø/kerne	23	Ja		137		126		144		121		122	0	0	22	51
52	Quinoa	23	Ja		114		114		114		114		114	0	0	25	65
53	Boghvede	23	Ja		114		114		114		114		114	0	0	25	65
Frøgræs				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha					
101	Rajgræs, alm.	23	Nej	12	170	12	170	12	170	12	170	12	170	0	0	15	60
102	Rajgræs, alm. 1. år, efterårsudlagt	23	Nej	12	200	12	200	12	200	12	200	12	200	0	0	15	60
103	Rajgræs, ital.	23	Nej	12	125	12	125	12	125	12	125	12	125	0	0	15	60
104	Rajgræs, itali. 1. år, efterårsudlagt	23	Nej	12	155	12	155	12	155	12	155	12	155	0	0	15	60
116	Rajgræs, hybrid	23	Nej	12	140	12	140	12	140	12	140	12	140	0	0	15	60
117	Rajgræs, hybrid, efterårsudlagt	23	Nej	12	170	12	170	12	170	12	170	12	170	0	0	15	60
105	Timothefrø (Knoldrottehale)	23	Nej	5	110	5	110	5	110	5	110	5	110	0	0	15	60
106	Hundegræsfrø	23	Nej	9	200	9	200	9	200	9	200	9	200	0	0	15	60
107	Engsvingelfrø	23	Nej	8	120	8	120	8	120	8	120	8	120	0	0	15	60
108	Rødsvingelfrø fåresvingel	23	Nej	8	150	8	150	8	150	8	150	8	150	0	0	15	60
109	Rajsvingelfrø	23	Nej	10	160	10	160	10	160	10	160	10	160	0	0	15	60
118	Rajsvingelfrø, efterårsudlagt	23	Nej	10	190	10	190	10	190	10	190	10	190	0	0	15	60
110	Svingelfrø, stivbladet	23	Nej	8	150	8	150	8	150	8	150	8	150	0	0	15	60
111	Svingelfrø, strand	23	Nej	8	200	8	200	8	200	8	200	8	200	0	0	15	60
112	Engrapgræsfrø (marktype)	23	Nej	11	160	11	160	11	160	11	160	11	160	0	0	15	60

113	Engrapgræsfrø (plænetype)	23	Nej	8	170	8	170	8	170	8	170	8	170	0	0	15	60
Afrødekod	Afrøde	Forfrugtsværdi	Indregning af forfrugtsværdi i afrødens kvælstofnorm	Uvandet grovsand		Uvandet finsand		Vandet sandjord		Sandblandet lerjord		Lerjord		Korrektion for udbytte (Salg)	Korrektion for udbytte (opfodring)	Retningsgivende normer for fosfor og kalium	
				JB 1 + 3	JB 2 + 4 og 10-12	JB 1 - 4	JB 5 - 6	JB 7 - 9	kg N/ha	kg P/ha	kg K/ha						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Frøgræs (fortsat)				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha					
114	Rapgræs, alm.	23	Nej	8	120	8	120	8	120	8	120	8	120	0	0	15	60
115	Hvene, alm. og krybende	23	Nej	6	120	6	120	6	120	6	120	6	120	0	0	15	60
120	Kløverfrø	102	Nej	4	0	4	0	4	0	4	0	4	0	0	0	15	30
121	Bælgplanter, frø	23	Nej	4	0	4	0	4	0	4	0	4	0	0	0	15	30
122	Kommenfrø	23	Nej	11	132	11	132	11	132	11	132	11	132	4	0	15	60
123	Valmuefrø	23	Ja	5	135	8	133	9	152	9	127	9	127	4	0	15	60
124	Spinatfrø	23	Ja	12	148	15	160	17	169	17	169	17	169	4	0	15	60
125	Bederøfrø	23	Ja	20	210	20	210	20	210	20	210	20	210	0	0	15	60
126	Blanding af markfrø til udsæd	23	Nej		120		120		120		120		120	0	0	15	60
Kartofler				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha					
150	Kartofler lægge	0	Ja	315	136	341	126	366	146	366	121	366	121	0,2	0	35	150
151	Kartofler, stivelse	0	Ja	468	216	519	211	570	237	570	212	570	212	0,2	0	47	150
152	Kartofler, spise	0	Ja	325	169	402	170	427	190	427	165	427	165	0,2	0	37	173
153	Kartofler, andre	0	Ja	482	219	533	214	584	239	584	214	584	214	0,2	0	47	150
Rodfruger til fabrik				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha					
160	Sukkerroer til fabrik	3	Ja	477	135	527	125	527	140	647	127	707	133	0,1	0	44	150
161	Cikorierødder	3	Ja	194	151	246	141	314	163	314	138	333	140	0,1	0	30	125
162	Blanding, andre industriafr.	3	Ja		120		120		120		120		120	0	0	30	125
Helsæd, vår				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha					
210	Vårbyg, helsæd	0	Ja	4.900	127	5.800	121	6.400	142	7.300	126	7.900	131	0	0	25	129
211	Vårhvede, helsæd	0	Ja	4.500	123	5.300	116	5.900	137	6.700	120	7.200	125	0	0	24	118
212	Havre, helsæd	0	Ja	5.000	108	5.900	102	6.600	123	6.700	100	7.100	104	0	0	26	131

213	Blandkorn, vårsæet, helsæd	0	Ja	5.200	109	6.100	103	6.700	125	6.700	100	7.200	105	0	0	26	134		
Afgøringskode	Afgørings- værdi	kg N/ha	Indregning af forfrugtsværdi i afgrødens kvælstofnorm Ja/Nej	Uvandet grovsand		Uvandet finsand		Vandet sandjord		Sandblandet lerjord		Lerjord		Korrektion for udbytte (Salg)		Korrektion for udbytte (opfodring)		Retningsgivende normer for fosfor og kalium	
				JB 1 + 3	JB 2 + 4 og 10-12	JB 1 - 4	JB 5 - 6	JB 7 - 9	kg N/hkg	kg P/ha	kg K/ha								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
Helsæd, vår (fortsat)				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha							
214	Korn og bælgssæd, helsæd, under 50 % bælgssæd	8	Ja	5.200	64	6.100	58	6.700	80	6.700	55	7.200	60	0	0	27	137		
215	Ærtehelsæd	23	Nej	5.600	0	5.600	0	5.600	0	5.600	0	5.600	0	0	0	27	143		
216	Silomajs	0	Ja	10.100	173	10.100	158	11.100	188	11.000	162	11.500	170	0	0	45	137		
Helsæd, vinter				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha							
220	Vinterbyg, helsæd	0	Ja	6.400	182	6.900	173	7.400	193	9.300	197	10.000	208	0	0	21	116		
221	Vinterhvede, helsæd	0	Ja	6.600	179	8.400	182	9.000	202	10.800	205	11.400	217	0	0	26	142		
222	Vinterrug, helsæd	0	Ja	5.300	137	7.000	139	6.800	152	8.500	154	9.000	164	0	0	22	117		
223	Vintertriticale, helsæd	0	Ja	5.400	173	6.900	173	6.900	188	8.000	184	8.500	194	0	0	21	116		
224	Blandkorn, efterårssæet helsæd	0	Ja	5.300	137	6.800	137	6.400	148	8.100	150	8.600	160	0	0	21	116		
Korn, grønkorn				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha							
230	Blanding af vårkorn, grønkorn ¹²	0	Ja	3.000	124	3.700	124	3.700	139	4.100	120	4.100	120	0	0	22	96		
701	Grønkorn af vårbyg	0	Ja	3.000	124	3.700	124	3.700	139	4.100	120	4.100	120	0	0	22	96		
702	Grønkorn af vårhvede	0	Ja	3.000	124	3.700	124	3.700	139	4.100	120	4.100	120	0	0	22	96		
703	Grønkorn af vårhavre	0	Ja	3.000	124	3.700	124	3.700	139	4.100	120	4.100	120	0	0	22	96		
704	Grønkorn af vårrug	0	Ja	3.000	124	3.700	124	3.700	139	4.100	120	4.100	120	0	0	22	96		
705	Grønkorn af vårtriticale	0	Ja	3.000	124	3.700	124	3.700	139	4.100	120	4.100	120	0	0	22	96		
234	Korn og bælgssæd, grønkorn, under 50 % bælgssæd	0	Ja	3.000	79	3.700	79	3.700	94	4.100	75	4.100	75	0	0	19	88		
235	Blanding af vinterkorn, grønkorn ¹²	0	Ja	3.900	152	5.100	161	5.100	176	6.200	183	6.200	188	0	0	23	124		
706	Grønkorn af vinterbyg	0	Ja	3.900	152	5.100	161	5.100	176	6.200	183	6.200	188	0	0	23	124		

707	Grønkorn af vinterhvede	0	Ja	3.900	152	5.100	161	5.100	176	6.200	183	6.200	188	0	0	23	124
Afgørelseskode	Afgøde	Forfrugtsværdi	Indregning af forfrugtsværdi i afgrødens kvælstofnorm	Uvandet grovsand		Uvandet finsand		Vandet sandjord		Sandblandet lerjord		Lerjord		Korrektion for udbytte (Salg)	Korrektion for udbytte (opfodring)	Retningsgivende normer for fosfor og kalium	
				JB 1 + 3	JB 2 + 4 og 10-12	JB 1 - 4	JB 5 - 6	JB 7 - 9	kg N/ha	kg N/ha	kg P/ha	kg K/ha					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Korn, grønkorn (fortsat)				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha					
708	Grønkorn af vinterhavre	0	Ja	3.900	152	5.100	161	5.100	176	6.200	183	6.200	188	0	0	23	124
709	Grønkorn af vinterrug	0	Ja	3.900	152	5.100	161	5.100	176	6.200	183	6.200	188	0	0	23	124
710	Grønkorn af hybridrug	0	Ja	3.900	152	5.100	161	5.100	176	6.200	183	6.200	188	0	0	23	124
711	Grønkorn af vintertriticale	0	Ja	3.900	152	5.100	161	5.100	176	6.200	183	6.200	188	0	0	23	124
Græs, permanent				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha					
248	Permanent græs ved vandboring	23	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0
249	Udnyttet græs ved vandboring	23	Nej	1.800	0	1.800	0	1.800	0	1.800	0	1.800	0	0	0	0	0
250	Permanent græs, meget lavt udbytte ⁴	23	Nej	800	30	800	30	800	30	800	30	800	30	0	0	3	21
251	Permanent græs, lavt udbytte ⁴	23	Nej	1.800	80	1.800	80	1.800	80	1.800	80	1.800	80	0	0	8	48
252	Permanent græs, normalt udbytte ⁴	23	Nej	3.100	157	3.100	157	3.100	157	3.100	157	3.100	157	0	0	13	80
259	Permanent græs til fabrik, over 6 tons ³	23	Nej	7	229	7	229	7	229	7	229	7	229	30	0	17	120
276	Permanent græs og kløvergræs uden norm under 50 % kløver ^{6, 17}	23	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0
286	Permanent græs og kløvergræs uden norm, over 50 % kløver	95	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0
287	Græs til udegrise permanent	23	Nej		63		63		63		63		63	0	0	25	100
Græs, permanent omlagt mindst hvert 5. år				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha					
255	Permanent græs under 50 % kløver/lucerne ^{4, 7, 15, 17}	95	Nej	7.100	284	7.300	286	8.700	300	7.600	290	7.600	290	0	0	32	172
256	Permanent græs over 50 % kløver/lucerne ^{4, 7, 15}	95	Nej	5.800	75	6.300	75	7.500	75	7.500	75	7.500	75	0	0	27	147

Afgøringskode	Afgøde	Forfrugtsværdi	Indregning af forfrugtsværdi i afgødens kvælstofnorm	Uvandet grovsand		Uvandet finsand		Vandet sandjord		Sandblandet lerjord		Lerjord		Korrektion for udbytte (Salg)		Korrektion for udbytte (opfodring)		Retningsgivende normer for fosfor og kalium	
				JB 1 + 3	JB 2 + 4 og 10-12	JB 1 - 4	JB 5 - 6	JB 7 - 9	kg N/hkg	kg P/ha	kg K/ha								
1	2	3	4	Udbytte-norm	Kvælstof-norm	Udbytte-norm	Kvælstof-norm	Udbytte-norm	Kvælstof-norm	Udbytte-norm	Kvælstof-norm	Udbytte-norm	Kvælstof-norm	15	16	17	18		
		kg N/ha	Ja/Nej	hkg/ha	kg N/ha	hkg/ha	kg N/ha	hkg/ha	kg N/ha	hkg/ha	kg N/ha	hkg/ha	kg N/ha	kg N/hkg	kg P/ha	kg K/ha			
Græs, permanent omlagt mindst hvert 5. år (fortsat)				FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha						
257	Permanent græs uden kløver ^{4, 17}	23	Nej	7.700	382	8.300	393	9.800	424	8.800	403	8.800	403	0	0	33	214		
272	Permanent græs til fabrik ^{3, 15}	23	Nej	13	347	13	374	16	454	14	401	14	401	30	0	34	241		
273	Permanent lucerne til fabrik ^{3, 15}	95	Nej	14	0	16	0	18	0	17	0	17	0	0	0	36	256		
274	Permanent lucernegræs over 25 % græs, til fabrik ^{3, 15}	95	Nej	12	75	14	75	16	75	15	75	15	75	15	0	36	256		
277	Kløver eller kløvergræs over 50 % kløver til fabrik ^{3, 15}	95	Nej	12	0	14	0	16	0	15	0	15	0	0	0	37	263		
278	Permanent lucerne og lucernegræs med over 50 % lucerne ^{4, 15}	95	Nej	12	0	14	0	16	0	12	0	15	0	0	0	20	140		
279	Permanent kløvergræs til fabrik ^{3, 15}	95	Nej	11	250	12	255	14	290	12	263	12	263	15	0	36	212		
Græsmarksplanter, omdrift				FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha	FE/ha						
266	Græs under 50 % kløver/lucerne, med ekstremt lavt udbytte ^{4, 7, 17}	23	Nej	590	30	590	30	590	30	590	30	590	30	0	0	3	16		
267	Græs under 50 % kløver/lucerne, meget lavt udbytte ^{4, 7, 17}	23	Nej	1.500	80	1.500	80	1.500	80	1.500	80	1.500	80	0	0	6	40		
268	Græs under 50 % kløver/lucerne, lavt udbytte ^{4, 7, 17}	23	Nej	2.500	155	2.500	155	2.500	155	2.500	155	2.500	155	0	0	11	70		
260	Græs med kløver/lucerne under 50 % bælglpl. (omdrift) ^{4, 7, 17}	95	Nej	7.100	284	7.300	286	8.700	300	7.600	290	7.600	290	0	0	32	172		
284	Græs med vikke og andre bælglplanter, under 50 % bælglpl. ⁴	95	Nej	5.700	270	6.300	276	7.400	287	7.400	287	7.400	287	0	0	27	147		

Afgøringskode	Afgøde	Forfrugtsværdi kg N/ha	Indregning af forfrugtsværdi i afgrødens kvælstofnorm Ja/Nej	Uvandet grovsand		Uvandet finsand		Vandet sandjord		Sandblandet lerjord		Lerjord		Korrektion for udbytte (Salg)		Korrektion for udbytte (opfodring)		Retningsgivende normer for fosfor og kalium	
				JB 1 + 3		JB 2 + 4 og 10-12		JB 1 - 4		JB 5 - 6		JB 7- 9						kg P/ha	kg K/ha
				Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	kg N/hkg			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
Græsmarksplanter, omdrift				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha							
261	Kløvergræs over 50 % kløver (omdrift) ^{4,7}	95	Nej	5.800	75	6.300	75	7.500	75	7.500	75	7.500	75	0	0	27	147		
262	Lucerne, lucernegræs, over 50 % lucerne (omdrift) ⁴	95	Nej	5.900	75	6.400	75	7.400	75	7.400	75	7.400	75	0	0	28	150		
263	Græs uden kløver (omdrift) ⁴	23	Nej	7.700	382	8.300	393	9.800	424	8.800	403	8.800	403	0	0	33	214		
269	Græs, rullegræs	0	Nej		210		210		210		210		210	0	0	20	150		
270	Græs til udegrise, omdrift	95	Nej		180		180		180		180		180	0	0	25	170		
264	Græs og kløvergræs uden norm, under 50 % kløver omdrift ⁶	23	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
285	Græs og kløvergræs uden norm, over 50 % kløver (omdrift) ⁶	95	Nej	800	0	800	0	800	0	800	0	800	0	0	0	0	0		
170	Græs til fabrik (omdrift) ³	23	Nej	13	352	13	379	16	459	14	406	14	406	30	0	41	241		
174	Kløvergræs til fabrik ³	95	Nej	11	250	12	255	14	290	12	263	12	263	15	0	30	212		
171	Lucerne til slæt ³	95	Nej	12	0	13	0	15	0	13	0	13	0	0	0	31	224		
172	Lucernegræs, over 25% græs til slæt inkl. eget foder ³	95	Nej	12	75	13	75	15	75	14	75	14	75	0	0	32	228		
173	Kløver til slæt ³	95	Nej	11	0	12	0	14	0	12	0	12	0	0	0	29	207		
975	Græs, slæt før vårsæt afgrøde ^{4,8}	0	Nej	2.682	108	2.682	108	2.682	108	2.682	108	2.682	108	0	0				
Andre foderafgrøder¹⁹				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha							
280	Fodersukkerroer	3	Ja	9.100	191	12.500	210	12.500	225	13.600	211	13.600	211	0	0	41	41		
281	Kålroer	3	Ja	7.200	186	8.800	187	8.800	202	8.800	177	8.800	177	0	0	35	35		
282	Fodermarvkål	3	Ja	7.200	136	7.800	129	8.900	161	8.900	136	8.900	136	0	0	25	25		
283	Fodergulerødder	3	Ja	7.200	170	8.800	171	8.800	186	8.800	161	8.800	161	0	0	25	25		

Afgøringskode	Afgøde	Forfrugtsværdi	Indregning af forfrugtsværdi i afgrødens kvælstofnorm	Uvandet grovsand		Uvandet finsand		Vandet sandjord		Sandblandet lerjord		Lerjord		Korrektion for udbytte (Salg)	Korrektion for udbytte (opfodring)	Retningsgivende normer for fosfor og kalium		
				JB 1 + 3		JB 2 + 4 og 10-12		JB 1 - 4		JB 5 - 6		JB 7 - 9				kg N/hkg	kg P/ha	kg K/ha
				Udbytte-norm	Kvælstof-norm	Udbytte-norm	Kvælstof-norm	Udbytte-norm	Kvælstof-norm	Udbytte-norm	Kvælstof-norm	Udbytte-norm	Kvælstof-norm					
kg N/ha	Ja/Nej	hkg/ha	kg N/ha	hkg/ha	kg N/ha	hkg/ha	kg N/ha	hkg/ha	kg N/ha	hkg/ha	kg N/ha	hkg/ha	kg N/ha	kg N/hkg	kg P/ha	kg K/ha		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
Udlæg og efterafgrøder				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha						
943	Kløvergræs med over 50% kløver, udlæg/efterslæt efter grønkorn o.l. høstet i maj/juni ^{4,10}	0	Nej	2.700	33	3.000	36	4.100	48	2.600	32	2.600	32	0	0	28	126	
944	Kløvergræs med over 50% kløver, udlæg/efterslæt efter helsæd høstet senest 1. august ^{4,10}	0	Nej	1.400	18	1.600	20	1.700	21	1.400	17	1.400	17	0	0	16	75	
945	Kløvergræs med over 50% kløver, udlæg/efterslæt efter korn o.l. ^{4,10}	0	Nej	610	7	610	7	700	8	610	7	610	7	0	0	7	31	
946	Kløvergræs med over 50% kløver til fabrik, efterslæt efter grøn-korn o.l. høstet i maj/juni ³	0	Nej	4	28	5	29	5	29	4	28	4	28	0	0	25	112	
960	Græs, udlæg/efterslæt efter grønkorn o.l. høstet i maj/juni ^{4,9}	0	Nej	4.600	198	4.900	205	6.200	231	4.500	196	4.500	196	0	0	28	126	
961	Græs, udlæg/efterslæt efter helsæd/tidlig frøgræs eller vinterbyg høstet senest 1. august ^{4,9}	0	Nej	2.700	135	2.900	139	3.000	141	2.600	133	2.600	133	0	0	16	75	
962	Græs, udlæg/efterslæt efter korn/sildig frøgræs ^{4,19}	0	Nej	1.200	64	1.200	64	1.300	66	1.200	64	1.200	64	0	0	7	31	
963	Kløvergræs, udlæg/efterslæt efter grønkorn o.l. høstet i maj/jun ^{4,10}	0	Nej	4.100	146	4.400	149	5.700	162	3.900	145	3.900	145	0	0	25	112	
964	Kløvergræs, udlæg/efterslæt efter helsæd høstet senest 1. august ^{4,10}	0	Nej	2.000	91	2.300	93	2.400	94	1.900	90	1.900	90	0	0	13	58	

965	Kløvergræs, udlæg/efterslæt efter korn o.l. ^{4, 10}	0	Nej	1.200	39	1.200	39	1.300	40	1.200	39	1.200	39	0	0	7	30
966	Græs/kl.græs udlæg til fabrik, efterslæt efter grønkorn o.l. høstet i maj/juni ³	0	Nej	7	258	8	290	8	290	7	258	7	258	30	0	23	138
968	Pligtige efterafgrøder ¹¹	17/25	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
970	Udlæg og efterafgrøder til grøngødning	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
972	Mellemafgrøder	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Afgørdekode	Afgøde	Forfrugtsværdi kg N/ha	Indregning af forfrugtsværdi i afgrødens kvælstofnorm Ja/Nej	Uvandet grovsand		Uvandet finsand		Vandet jord Alle jordtyper ²⁰		Sandblandet lerjord		Lerjord		Korrektion for udbytte (Salg)		Korrektion for udbytte (opfodring)		Retningsgivende normer for fosfor og kalium	
				JB 1 + 3		JB 2 + 4 og 10-12				JB 5 - 6		JB 7- 9							
				Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	kg N/hkg		kg P/ha	kg K/ha
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
Grønsager, friland				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha							
400	Asier	25	Ja		135		120		135		110		120	0	0	35	112		
401	Asparges	25	Nej		150		135		150		125		135	0	0	40	58		
402	Bladselleri	25	Ja		215		200		215		190		200	0	0	35	30		
403	Blomkål	25	Ja		255		240		255		230		240	0	0	40	138		
404	Broccoli	25	Ja		215		200		215		190		200	0	0	40	0		
405	Courgette, squash	25	Ja		150		135		150		125		135	0	0	30	150		
406	Grønkål	50	Ja		185		170		185		160		170	0	0	25	140		
407	Gulerod	25	Ja	400	125	400	110	400	125	400	100	400	110	0,1	0	35	200		
408	Hvidkål	50	Ja		285		270		285		260		270	0	0	40	250		
409	Kinakål	25	Ja		195		180		195		170		180	0	0	35	180		
410	Knoldselleri	50	Ja		235		220		235		210		220	0	0	40	230		
411	Løg	0	Ja		165		150		165		140		150	0	0	40	180		
412	Pastinak	25	Ja		165		150		165		140		150	0	0	35	200		
413	Rodpersille	25	Ja		165		150		165		140		150	0	0	30	200		
415	Porre	25	Ja		225		210		225		200		210	0	0	35	200		
416	Rosenkål	50	Ja		240		225		240		215		225	0	0	40	220		
417	Rødbede	25	Ja		180		165		180		155		165	0	0	35	200		
418	Rødkål	50	Ja		265		250		265		240		250	0	0	40	230		
420	Salat (friland)	25	ja		165		150		165		140		150	0	0	30	150		
421	Savoykål, spidskål	25	Ja		265		250		265		240		250	0	0	40	230		
422	Spinat	25	Ja		120		105		120		95		105	0	0	25	125		
423	Sukkermais	25	Ja		155		140		155		130		140	0	0	40	150		

Afgøringskode	Afgørings-	Forfrugts-	Indregning af forfrugtsværdi i af-	Uvandet grovsand		Uvandet finsand		Vandet jord		Sandblandet lerjord		Lerjord		Korrektion for udbytte (Salg)	Korrektion for udbytte (opfodring)	Retningsgivende normer for fos-	
				værdi	grødens kvælstofnorm	JB 1 + 3	JB 2 + 4 og 10-12	Alle jordtyper ²⁰	JB 5 - 6	JB 7- 9	for og kalium						
1	2	3	4	Udbytte-	Kvælstof-	Udbytte-	Kvælstof-	Udbytte-	Kvælstof-	Udbytte-	Kvælstof-	Udbytte-	Kvælstof-	15	16	17	18
		kg N/ha	Ja/Nej	norm	norm	norm	norm	norm	norm	norm	norm	norm	norm	kg N/hkg		kg P/ha	kg K/ha
				hkg/ha	kg N/ha	hkg/ha	kg N/ha	hkg/ha	kg N/ha	hkg/ha	kg N/ha	hkg/ha	kg N/ha				
Grønsager, friland (fortsat)				hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha		hkg/ha					
424	Ærter, konsum	17	Nej		0		0		0		0		0	0	0	25	75
429	Jordskok, konsum	25	Nej		150		150		150		150		150	0	0	30	120
450	Grønsager, blandinger	25	Ja		265		250		265		240		250	0	0	30	150
430	Bladpersille	25	Ja		205		190		205		180		190	0	0	20	100
431	Purløg	50	Ja		300		285		300		275		285	0	0	20	100
432	Krydderurter (undtagen persille og purløg)	25	Ja		205		190		205		180		190	0	0	20	100
434	Grøntsager, andre (friland)	25	Ja		135		120		135		110		110	0	0	20	100

Afgøringskode	Afgøde	Forfrugtsværdi kg N/ha	Indregning af forfrugtsværdi i afgrødens kvælstofnorm Ja/Nej	Uvandet grovsand		Uvandet finsand		Vandet sandjord		Sandblandet lerjord		Lerjord		Korrektion for udbytte (Salg) kg N/hkg	Korrektion for udbytte (opfodring) kg P/ha	Retningsgivende normer for fosfor og kalium kg K/ha			
				JB 1 + 3		JB 2 + 4 og 10-12		JB 1 - 4		JB 5 - 6		JB 7 - 9				15	16	17	18
				Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
Udyrkede arealer, vildtagne o.l.				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha							
305	Permanent græs, uden udbetaling af økologi-tilskud	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
306	Græs i omdrift, uden udbetaling af økologi-tilskud	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
308	MFO-brak sommerslåning	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
309	Udyrket areal ved vandboring	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
310	Brak, sommerslåning	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
319	MFO-brak, Udtagning, ej landbrugsareal	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
323	MFO-udyrket areal ved vandboring	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
324	Blomsterbrak	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
325	MFO-Blomsterbrak	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
327	MFO-bræmme, sommerslåning	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
328	MFO-bræmme med blomsterblanding	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
334	MFO-bræmme, forårsslåning	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
335	MFO-bræmme, permanent græs, forårsslåning	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
336	MFO-bræmme, permanent græs, sommerslåning	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
337	MFO-bræmme, permanent græs, miljøtilsagn	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
338	Brak, forårsslåning	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		

Afgøringskode	Afgøde	Forfrugtsværdi kg N/ha	Indregning af forfrugtsværdi i afgrødens kvælstofnorm Ja/Nej	Uvandet grovsand JB 1 + 3		Uvandet finsand JB 2 + 4 og 10-12		Vandet sandjord JB 1 - 4		Sandblandet lerjord JB 5 - 6		Lerjord JB 7- 9		Korrektion for udbytte (Salg)		Korrektion for udbytte (opfodning)		Retningsgivende normer for fosfor og kalium	
				Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	kg N/hkg	kg P/ha	kg K/ha	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
Udyrkede arealer, vildtagne o.l. (fortsat)				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha							
339	MFO-brak, forårsslåning	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
342	Bestøverbrak	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
343	MFO-bestøverbrak	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
271	Rekreative formål	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
579	Tagetes, sygdomssanerende plante	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Arealer med tilsagn under miljøordningerne				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha							
247	Miljøgræs MVJ-tilsagn (0 N), omdrift	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
253	Miljøgræs MVJ-tilsagn (80 N), omdrift 4+5+18	22	Nej	2200	80	2200	80	2200	80	2200	80	2200	80	0	0	7	40		
254	Miljøgræs MVJ-tilsagn (0 N), permanent 4+5+18	22	Nej	800	0	800	0	800	0	800	0	800	0	0	0	0	0		
Særlige afgrødekoder i forbindelse med tilsagn eller miljøtiltag				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha							
258	Permanent græs, Ø-støtte	22	Nej	800	22	800	22	800	22	800	22	800	22	0	0	3	29		
311	Skovrejsning på tidl. landbrugsjord	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
312	20-årig udtagning	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
313	20-årig udtagning af agerjord med frivillig skovrejsning	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
317	Vådområder med udtagning	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
318	MVJ ej udtagning, ej landbrugsareal	0	Nej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		

Afgøringskode	Afgøde	Forfrugtsværdi kg N/ha	Indregning af forfrugtsværdi i afgrødens kvælstofnorm Ja/Nej	Uvandet grovsand JB 1 + 3		Uvandet finsand JB 2 + 4 og 10-12		Vandet sandjord JB 1 - 4		Sandblandet lerjord JB 5 - 6		Lerjord JB 7- 9		Korrektion for udbytte (Salg)		Korrektion for udbytte (opfodning)		Retningsgivende normer for fosfor og kalium	
				Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	Udbytte-norm hkg/ha	Kvælstof-norm kg N/ha	kg N/hkg	kg P/ha	kg K/ha	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
Særlige afgrødekoder i forbindelse med tilsagn eller miljøltiltag (forsat)				FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha		FE/ha							
321	Miljøtiltag, ej landbrugsarealer	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
322	Minivådområder, projektilsagn	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
326	Ej landbrug, MSO, omlagt fra permanent græs	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
327	MFO-markbræmme, slåning/afgræsning	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
328	MFO-markbræmme med blomsterblanding	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
329	MFO-markbræmme, miljøltilsagn	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		
361	Ikke støtteberettiget landbrugsareal	0	Nej		0		0		0		0		0	0	0	0	0		

Noter til Tabel 1

- 1) JB 12 kan indplaceres som andre jordtyper ud fra den aktuelle tekstur.
- 2) Korrektion af kvælstofnormen for højere forventet udbytte foretages i forhold til udbyttenerne angivet i parentes, når forfrugten er alt andet end korn. Når forfrugten er korn, sker korrektionen i forhold til den først angivne udbyttener uden parentes.
- 3) Græs mv. til fabrik: Udbytte i ton færdigvarer pr. ha (93 % tørstof). Der kan omregnes mellem foderenheder og færdigvarer med faktoren 1 FE = 1,2 kg færdigvare. Udbyttekorrektion fremgår af kolonne 15 og foretages med hhv. 30 og 15 kg N pr. tons færdigvare.
- 4) For tildeling af kvælstofvot til græs og kløvergræs i omdrift, permanent græs, græs/kløvergræsudlæg og græs/kløvergræs efter afgrøder gælder kravene til benyttelse i oversigtstabellen (Tabel 3). Kravene til benyttelse af markerne er angivet ved et minimum antal græssende græsningsenheder (GE) eller slæt pr. ha.
- 5) Afgræsses MVJ-arealer af dyr fra en anden virksomhed, så skal denne virksomhed fratække de afsatte kg N via felt 305 i gødningsregnskabet samt udfylde et Skema B1 med den afsatte mængde kg N.

- 6) Benyttes til græsmarker eller dele af græsmarker, der ikke opfylder kravene for tildeling af norm jf. oversigtstabellen (Tabel 3).
- 7) Kløver/lucerne omfatter også vikke og andre græsmarksbælgplanter. Ved brug af undtagelsen på 230 kg N/ha for kvægbrug må dog kun anvendes kløver og lucerne.
- 8) Normen kan anvendes, når der tages et slæt efter 1. maj forud for en forårssået afgrøde med sent såtidspunkt som f.eks. silomajs. Normen kan også anvendes, når der om foråret tages et slæt af italiensk rajgræs forud for høst af frø.
- 9) Normen gælder også for efterslæt af ikke-kvælstoffikserende afgrøder, der benyttes til afgræsning eller slæt. Afgrøden skal medregnes i oversigtstabellen (Tabel 3) nedenfor.
- 10) Normen gælder også for efterslæt af kvælstoffikserende afgrøder, der benyttes til afgræsning eller slæt. Afgrøden skal medregnes i oversigtstabellen (Tabel 3) nedenfor.
- 11) »Pligtige efterafgrøder« og husdyrefterafgrøder samt målrettede efterafgrøder. Der trækkes en eftervirkning på 25 kg N pr. ha eller 17 kg N pr. ha »pligtige efterafgrøder«, dyrket i efteråret 2018 fra virksomhedens samlede kvælstofkvote 2018/2019. »Pligtige efterafgrøder« med eftervirkning på 25 kg N pr. ha anvendes, når der på virksomheden er udbragt 80 kg N pr. ha harmoniareal og derover i forrige planperiode (inkl. anden organisk gødning). »Pligtige efterafgrøder«, med eftervirkning på 17 kg N pr. ha anvendes, når der på virksomheden er udbragt mindre end 80 kg N pr. ha harmoniareal i forrige planperiode (inkl. anden organisk gødning).
- 12) Kan anvendes som fællesnorm jf. gødskningsbekendtgørelsens § 4, stk. 2.
- 13) For kartofler angives udbyttet som afregnet vare, idet der er korrigeret for frasortering og lagringssvind.
- 14) Arealer til rekreative formål herunder til vildtpleje og jagt kan gødskes uden at regne kvælstoffet med i gødningsregnskabet, hvis der er betalt afgift af gødningen, jf. lovens § 14, stk. 2.
- 15) Normen kan anvendes for arealer omlagt min. hvert 5. år. Hvis arealerne med permanent græs har været henlagt i 5 år eller længere, skal afgrødekoderne 250, 251, 252, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 272, 274, 276, 278, 279, 286, 287, 305 eller 488 anvendes.
- 16) Kvælstofkvoten for arealer med MVJ-tilsagn indgået i 2003, 2004 og 2005, svarer til indholdet af kvælstof afsat af græssende dyr. Krav til antal græssende dyreenheder er fastsat i tilsagnet. Vedr. MVJ-tilsagn indgået i 2006 og efterfølgende år, samt for tilsagn indgået i 2002 eller tidligere: Kvælstof afsat på egne MVJ-arealer af egne græssende dyr fraregnes i opgørelsen af normproduktionen ved brug af felt 319 i gødningsregnskabet.
- 17) Denne afgrødekode skal bl.a. benyttes af virksomheder, der har ansøgt om anvendelse af harmoniundtagelsen på 230 kg N/ha.
- 18) Kan ikke anvendes som hovedafgrøde.
- 19) Skal bruges når en ansøger har omlagt permanent græs til ikke-landbrug i et miljøfølsomt område (MSO).
- 20) Udbyttens norm og kvælstofnorm for "Vandet jord alle jordtyper" gælder kun for afgrøder under overskriften "Grøntsager på friland og krydderurter". For alle andre afgrøder i Tabel 1 gælder udbyttens norm og kvælstofnorm i kolonne 9 og 10 kun for vandet sandjord.
- 21) Værdierne for P og K er vejledende og opgjøret for JB 2 + 4 ved normale niveauer af fosforindhold (Pt.) og kaliumindhold (Kt.) i jord. Tilførsel af P og K skal afpasses, efter balancen for hele sædskiftet.

Beregning af norm:

Kvælstofnormen for hovedafgrøden beregnes som afgrødens norm (afhængig af jordtype vælges kolonne 6, 8, 10, 12 eller 14) fratrukket forfrugtsværdien (kolonne 3) af forfrugten, dvs. hovedafgrøden i sidste planperiode. Bemærk, at der kun skal fratrækkes forfrugtsværdi, når der for dette års hovedafgrøde er anført et "Ja" i kolonne 4. Ved dyrkning af flere afgrøder pr. mark pr. vækstsæson, skal forfrugtsværdien kun fratrækkes én gang.

Jordtype:

Jordtypen angives ud fra jordtypen i pløjelaget. På gødningsplanlægningssiden i Fællesskemaet er der ud for hver mark angivet en foreslået værdi på baggrund af et generelt jordtypekort. Hvis du ikke mener, at den foreslåede værdi er korrekt, kan du rette til en anden jordtype.

Udbytter:

Tildeling af norm til en afgrøde forudsætter, at afgrøden dyrkes og høstes efter almindelige landbrugsmæssige principper til salg, opfodring, energiafgrøder eller andet erhvervs-mæssigt formål, hvor udbytte og anvendelse kan dokumenteres. De fastsatte udbyttenermer for korn, industriafgrøder og frø til udsæd er udbyttet ved den for afgrøden gældende basisvandprocent og renhed ved afregning. For kartofler angives udbyttet som afregnet vare, idet der er korrigeret for frasortering og lagringssvind.

Indregning af værdien af protein i kornafgrøder og grovfoder:

I kornafgrøder og grovfoder beregnes den økonomisk optimale kvælstofnorm med indregning af værdien af protein. I de indstillede normer for kornafgrøder indregnes 75 % af proteinværdien i kvælstofnormen. Værdien af protein beregnes ud fra værdien ved opfodring til svin ud fra de sidste 5 års priser for korn og soyaskrå. Korrektionen med 75 pct. af værdien af protein betyder, at normen er ca. 20 kg kvælstof pr. ha højere end, hvis der ikke blev korrigeret for proteinværdi og 10 kg lavere end, hvis hele værdien af protein indgik i beregningen. Hvis kornet sælges uden, at der afregnes ud fra proteinindholdet, bør man korrigere kvælstoftilførslen herfor.

Normer for grovfoderafgrøder:

Ved opfodring på egen bedrift må summen af græsudbytte i slæt og afgræsning ikke overstige 4.000 FE pr. græsningsenhed (GE). Den høstede mængde, som ikke opfodres på virksomheden, skal kunne dokumenteres som videresolgt mængde (FE) ved hjælp af salgsbilag. Desuden skal modtageren af slætgræs dokumentere, at slætgræsset anvendes som foder ved hjælp af foderplaner mm. eller tilføres gårdbiogasanlæg. Ved anvendelse af høstet afgrøde i eget gårdbiogasanlæg, skal afgrødens indhold af kvælstof indregnes i gødningsregnskabet som tilført organisk materiale til anlægget. Ved afsætning af slætgræs til andre virksomheder end registret i register for gødningsregnskab skal det ved kontrol ligeledes dokumenteres at græsset er afsat.

Hvis en virksomhed udnytter græsarealer ved afgræsning af dyr tilhørende en anden virksomhed, skal afgræsningen dokumenteres med en kvittering fra ejeren af dyrene for overførsel af kvælstof i kg N i husdyrgødning (Skema B1). Tildelingen af norm for kløvergræs i omdrift sker efter indholdet af kløver i afgrøden. Derudover skal græs/kløvergræs både i omdrift og udlæg overholde kravet til antal græssende storkreaturer eller slæt angivet i oversigtstabellen samt normudbytte jf. Tabel 1 kolonne 5,7,9,11 eller 13 afhængig af jordtype. Ved afgræsning skal det kunne dokumenteres, at der på græsmarkerne er et græsningstryk svarende til minimum antal græssende dyr, der er angivet i oversigtstabellen. Tages der et eller flere græsslæt på arealerne, reduceres arealet, hvorpå der skal dokumenteres afgræsning med de i oversigten angivne andele pr. slæt.

Tildelingen af norm for permanent græs skal overholde kravet til antal græssende storkreaturer eller slæt angivet i oversigtstabellen samt normudbytte jf. Tabel 1 kolonne 5, 7, 9, 11 eller 13. Ved afgræsning skal det kunne dokumenteres, at der på græsmarkerne er et græsningstryk svarende til minimum antal græssende dyr, der er angivet i oversigtstabellen. Tages der et eller flere græsslæt på arealerne, reduceres arealet, hvorpå der skal dokumenteres afgræsning med de i oversigten angivne andele pr. slæt.

Vildtafgrøder

Et areal, der er udsået med en omdriftsafgrøde, som lades stå til vildtet, er støtteberettiget til grundbetaling. Arealet skal være tilsået i støtteåret. Du anmelder arealet med den afgrøde, der er udsået, fx majs med afgrødekode 5 'Majs til modenhed'. Er der udsået en blanding om foråret, kan du anmelde arealet med afgrødekode 4 'Blanding af vårsåede arter'.

Afgrøder, som lades stå til vildtet, har ikke en kvælstofnorm. Anvendes der en afgrødekode for vildtafgrøder på en mark, skal du huske at angive N-normen til nul i dit gødningsregnskab for hele marken

Mellemafgrøder udlagt som alternativ til efterafgrøder:

Der efterregnes ingen eftervirkning for mellemafgrøder udlagt som alternativ til efterafgrøder.

Tabel 2: Kvælstofnormer for andre plantekulturer

Andre kulturer, kvælstof, fosfor- og kaliumnormer						
Afgrødekode	Afgrøde	Forfrugts-værdi Kg N/ha	Indregning af for- frugtsværdi i af- grødens kvælstof- størnorm Ja/Nej	Alle jordtyper N-norm Kg N/ha	Retningsgivende normer for fosfor og kalium	
					kg P/ha	kg K/ha
	1	2	3	4	5	6
Medicinplanter						
440	Solhat	0	Nej	75	20	100
448	Medicinplanter, et- og toårige	0	Nej	80	20	100
449	Medicinplanter, stauder	0	Nej	80	20	100
496	Medicinpl., vedplanter	0	Nej	80	20	100
Havefrø						
650	Chrysanthemum Garland,frø	27	Ja	60	20	50
651	Dildfrø	27	Ja	90	20	60
652	Kinesisk kålfrø	27	Ja	140	35	100
653	Karsefrø	27	Ja	150	30	80
654	Rucolafrø	27	Ja	150	30	80
655	Radisefrø (inklusive oliereæddike)	27	Ja	150	30	80
656	Bladbedefrø, rødbedefrø	27	Ja	210	40	140
657	Grønkålfrø	27	Ja	160	40	100
658	Gulerodsfrø	27	Ja	160	30	90
659	Kålfrø (hvid- og rødkål)	27	Ja	200	40	100
660	Persillefrø	27	Ja	210	40	100
661	Kørvelfrø	27	Ja	180	30	80
662	Majroefrø	27	Ja	160	40	100
663	Pastinakfrø	27	Ja	120	30	90
664	Skorzonerodfrø	27	Nej	150	40	100
665	Havrerodfrø	27	Ja	150	40	100
666	Purløgfrø	27	Nej	120	20	90
667	Timianfrø	27	Nej	120	40	60
668	Blomsterfrø	27	Ja	60	30	80

669	Andet havefrø	27	Ja	100	40	100
Afgøringskode	Afgøringskode	Forfrugts-værdi	Indregning af forfrugtsværdi i afgrødens kvælstofnorm	Alle jordtyper N-norm	Retningsgivende normer for fosfor og kalium	
		Kg N/ha	Ja/Nej	Kg N/ha	kg P/ha	kg K/ha
	1	2	3	4	5	6
Småplanteproduktion og planteskoleplanter (friland)						
501	Stauder	0	Nej	300	30	350
502	Blomsterløg	0	Nej	300	45	170
503	En- og toårige planter	0	Nej	300	30	350
504	Solbær, stiklingeopformering	0	Nej	100	25	125
505	Ribs, stiklingeopformering	0	Nej	100	25	125
506	Stikkelsbær, stiklingeopformering	0	Nej	100	25	125
507	Hindbær, stiklingeopformering	0	Nej	100	25	125
508	Andre af slægten Vaccinium	0	Nej	100	25	125
509	Trækvæde	0	Nej	100	25	125
489	Havtorn	0	Nej	100	25	125
491	Storfrugtet tranebær	0	Nej	100	25	125
492	Tyttebær	0	Nej	100	25	125
493	Surbær	0	Nej	100	25	125
494	Japan kvæde	0	Nej	100	25	125
495	Morbær	0	Nej	100	25	125
540	Tomat ²	0	Nej	2350	500	4000
541	Agurk ²	0	Nej	2100	450	3200
542	Salat (drivhus) ²	0	Nej	900	150	1400
543	Grøntsager, andre (drivhus) ^{2,9}	0	Nej	800	140	1200
544	Snitblomster og snitgrønt ²	0	Nej	1100	160	1350
545	Potteplanter ²	0	Nej	950	140	1200
547	Planteskolekulturer, stauder ²	0	Nej	300	60	400
497	Planteskolekulturer, vedplanter, til videresalg ²	0	Nej	300	60	400
548	Småplanter, en-årige ²	0	Nej	300	60	400
549	Lukket system 1, en-årige ³	0	Nej	Udbragt mængde	Udbragt mængde	Udbragt mængde

550	Lukket system 2, stauder ³	0	Nej	Udbragt mængde	Udbragt mængde	Udbragt mængde
Afgrødekode	Afgrøde	Forfrugts-værdi	Indregning af forfrugtsværdi i afgrødens kvælstofnorm	Alle jordtyper N-norm	Retningsgivende normer for fosfor og kalium	
					Kg N/ha	kg P/ha
	1	2	3	4	5	6
Småplanteproduktion og planteskoleplanter (friland) (fortsat)						
499	Lukket system 3, vedplanter ³	0	Nej	Udbragt mængde	Udbragt mængde	Udbragt mængde
563	Svampe, champignon	0	Nej	Udbragt mængde	Udbragt mængde	Udbragt mængde
564	Containerplads	0	Nej	550	60	600
Frugt og bær						
510	Melon	25	Ja	135	30	180
553	Centnergræskar	25	Ja	135	30	180
551	Moskusgræskar	25	Ja	135	30	180
552	Mandelgræskar	25	Ja	135	30	180
512	Rabarber	50	Nej	150	20	200
513	Jordbær ⁷	0	Nej	160	25	130
514	Solbær	0	Nej	160	30	200
515	Ribs	0	Nej	160	30	200
516	Stikkelsbær	0	Nej	100	25	125
517	Brombær	0	Nej	100	25	125
518	Hindbær	0	Nej	100	25	125
519	Blåbær	0	Nej	160	25	125
532	Anden buskfrugt ⁹	0	Nej	85	25	100
570	Humle	0	Nej	175	25	125
520	Surkirsebær uden undervækst af græs	0	Nej	150	30	200
521	Surkirsebær med undervækst af græs ¹	0	Nej	200	30	250
522	Blomme uden undervækst	0	Nej	150	30	200
523	Blomme med undervækst ¹	0	Nej	200	30	250
524	Sødkirsebær uden undervækst af græs	0	Nej	150	30	200
525	Sødkirsebær med undervækst af græs ¹	0	Nej	200	30	250
526	Hylde	0	Nej	200	30	250
527	Hassel	0	Nej	85	30	100

Afgrødekode	Afgrøde	Forfrugts-værdi	Indregning af forfrugtsværdi i afgrødens kvælstofnorm	Alle jordtyper N-norm	Retningsgivende normer for fosfor og kalium	
		Kg N/ha	Ja/Nej	Kg N/ha	kg P/ha	kg K/ha
	1	2	3	4	5	6
Frugt og bær (fortsat)						
528	Æbler	0	Nej	140	30	250
529	Pærer	0	Nej	140	30	250
530	Vindrue	0	Nej	140	30	250
536	Spisedruer	0	Nej	140	30	250
533	Rønnebær	0	Nej	100	30	200
534	Hyben	0	Nej	100	30	200
535	Bærmispel	0	Nej	100	30	200
539	Blandet frugt	0	Nej	100	30	200
531	Anden træfrugt ⁹	0	Nej	100	30	200
Trækulturer						
487	Skovlandbrug	0	Nej	100	0	0
488	Hønsegård, permanent græs ¹⁰	22	Nej	80	0	0
580	Skovdrift, alm.	0	Nej	0	0	0
581	Nyplantning i skov med træhøjde under 3 m	0	Nej	15	10	10
582	Juletræer og pyntegrønt, økologisk jordbrug, JB 2+4 – 12	0	Nej	90	10	40
582	Juletræer og pyntegrønt, økologisk jordbrug, JB 1+3	0	Nej	110	10	40
583	Juletræer og pyntegrønt på landbrugsjord, JB 2+4;5-11	0	Nej	90	10	40
583	Juletræer og pyntegrønt på landbrugsjord, JB 1+3	0	Nej	110	10	40
NORM	Juletræer og pyntegrønt i fredskov, JB 1+3	0	Nej	110	10	40
NORM	Juletræer og pyntegrønt i fredskov, JB 2+4,4-12	0	Nej	90	10	40
585	Skovrejsning i projektområde, som ikke er omfattet af tilsagn	0	Nej	15	10	40
586	Offentlig skovrejsning	0	Nej	15	10	40
587	Skovrejsning på tidl. landbrugsjord ³	0	Nej	15	15	50
588	Statslig skovrejsning	0	Nej	15	10	40
589	Bæredygtig skovdrift	0	Nej	0	15	50
590	Bæredygtig skovdrift i Natura 2000-område	0	Nej	0	15	50

Afgøringskode	Afgørings	Forfrugts-værdi	Indregning af forfrugtsværdi i afgrødens kvælstofnorm	Alle jordtyper N-norm	Retningsgivende normer for fosfor og kalium	
					Kg N/ha	Ja/Nej
	1	2	3	4	5	6
Energiafgrøder og anden særlig produktion						
591	Lavskov ⁶	0	Nej	100	15	40
592	Pil ⁵	0	Nej	120	15	50
593	Poppel ⁶	0	Nej	120	15	40
594	EI ⁶	0	Nej	75	15	50
605	MFO-Lavskov ⁶	0	Nej	100	15	40
602	MFO-Pil ⁵	0	Nej	120	15	50
603	MFO-Poppel ⁶	0	Nej	120	15	40
604	MFO-EI ⁶	0	Nej	75	15	50
596	Elefantgræs	0	Nej	75	15	75
597	Rørgræs	0	Nej	75	15	75
598	Sorrel	0	Nej	150	15	75
Øvrige afgrøder						
900	Øvrige afgrøder	0	Nej	60	15	75
903	Lysåbne arealer, fredskovspligtige	0	Nej	0	0	0
907	Naturarealer, økologisk jordbrug ⁸	0	Nej	0	0	0
920	Økologisk sommerbrak	0	Nej	0	0	0
921	Bar jord	0	Nej	0	0	0

Noter til Tabel 2

1. Beregnes på den del af arealet, der er græsdaekket, og som høstes eller afgræsses i planperioden.
2. Kvælstofnormerne gælder for åbne systemer, og er angivet i kg N årligt pr. ha grundareal væksthuss. For kulturer dyrket i færre end 52 uger beregnes kvælstofnormen forholdsmæssigt. For tomat og agurk er normen angivet for én dyrkningssæson. For tomat er dyrkningssæsonen 9 måneder. For virksomheder, der overfor Landbrugsstyrelsen kan dokumentere, at de har en dyrkningssæson på 11 måneder, er normen for tomat dog 3000 kg N pr. ha. Normen for salat er baseret på produktion af 7 hold pr. år. For virksomheder, der overfor Landbrugsstyrelsen kan dokumentere, at de har flere hold end 7 hold pr. år, korrigeres normen forholdsmæssigt.
3. Et lukket system, recirkulerer det overskydende vandingsvand (gødningsvand), således at det føres tilbage til en beholder (kar eller bassin), hvorfra det ved næste vanding pumpes op og blandes med en vis procent gødningsvand fra gødningsblanderen.

4. En containerplads er et afgrænset, planeret dyrkningsareal på friland, hvorpå der dyrkes planter i potter (containere).
5. Normen for pil gælder kun for pil dyrket med henblik på høst. Normen gælder kun til og med 4. planperiode efter afhugning eller plantning.
6. Normen for poppel, el og lavskov gælder kun for kulturer dyrket med henblik på høst. Normen gælder kun til og med 10. planperiode efter afhugning eller plantning.
7. Norm for jordbær i væksthuse er 1000 kg N/ha væksthusegrundareal for 9 måneders dyrkningsæson i et åbent system (i et lukket system er kvoten udbragt mængde).
8. Anvendes jf. reglerne i grundbetalingsordningen. Kvælstof afsat på egne arealer af egne græssende dyr fraregnes i opgørelsen af normproduktionen ved brug af felt 319 i gødningsregnskabet.
9. Kan anvendes som fællesnorm jf. gødskningsbekendtgørelsens §3, stk. 2.
10. Normen kan bruges til økologiske hønsegårde med en blanding af vedvarende græs og træculturer. Arealet kan tælle med som harmoniareal. Normen kan anvendes til arealer, hvortil der søges støtte under ordningen Grundbetaling og Økologisk Arealtilskud, hvis støttebetingelserne er opfyldt.
11. Normen kan anvendes på arealer til husdyr, med en blanding af græs og vedagtig beplantning. For at normen kan benyttes, skal eventuelle retningslinjer (eksempelvis afhugning/stævning) for de anvendte afgrødekoder overholdes. Arealet kan tælle som harmoniareal.

Beregning af norm:

Kvælstofnormen for hovedafgrøden beregnes som afgrødens norm (kolonne 4) fratrukket forfrugtsværdien (kolonne 2) af forfrugten, dvs. hovedafgrøden i sidste planperiode. Bemærk, at der kun skal fratrækkes forfrugtsværdi, når der for dette års hovedafgrøde er anført et "ja" i kolonne 3. Ved dyrkning af flere afgrøder pr. mark pr. vækstsæson skal forfrugtsværdien kun fratrækkes én gang.

Tabel 3: Oversigtstabel. Minimum antal græsningsenheder (GE) pr. ha(for at normerne for græskategorier kan anvendes)⁵

Afgrødekode	Græskategori	Andel, som hvert slæt beslaglægger af markens samlede areal ¹⁺⁵	Minimum antal Græsningsenheder pr. ha ²⁺³⁺⁵
250	Permanent græs, meget lavt udbytte	1	0,2
251	Permanent græs, lavt udbytte	1	0,5
252	Permanent græs, normalt udbytte ⁴	0,5	0,9
255	Permanent græs under 50% kløver/lucerne omlagt min. hvert 5. år ⁴	0,33	1,9
256	Permanent græs over 50% kløver/lucerne omlagt min. hvert 5. år	0,33	1,7
257	Permanent græs uden kløver omlagt min. hvert 5. år	0,33	2,1
278	Permanent lucerne og lucernegræs med over 50% lucerne omlagt mindst hvert 5. år	0,33	1,7
260	Græs med kløver/lucerne under 50% bælglpl. (omdrift)	0,33	1,9
284	Græs med vikke og andre bælglplanter, under 50% bælglpl. (omdrift)	0,33	1,9
261	Kløvergræs over 50% kløver (omdrift)	0,33	1,7
262	Lucerne, lucernegræs med over 50% lucerne (omdrift)	0,33	1,7
263	Græs uden kløver (omdrift)	0,33	2,1
975	Græs til slæt før forårssået afgrøde (omdrift)	1	0,6
266	Græs under 50% kløver/lucerne med ekstremt lavt udbytte (omdrift)	1	0,2
267	Græs under 50% kløver/lucerne med meget lavt udbytte (omdrift)	1	0,5
268	Græs under 50% kløver/lucerne med lavt udbytte (omdrift)	0,5	0,9
960	Græs, udlæg/efterslæt efter grønkorn o.l. høstet i maj/juni	0,33	1,3
961	Græs, udlæg/efterslæt efter helsæd/tidl. frøgræs eller vinterbyg høstet senest 1. august	1	0,8
962	Græs, udlæg/efterslæt efter korn/sildig frøgræs	1	0,3
943	Kløvergræs med over 50% kløver, udlæg/efterslæt efter grønkorn o.l. høstet i maj/juni	0,5	1,1
944	Kløvergræs med over 50% kløver, udlæg/efterslæt efter helsæd høstet senest 1. august	1	0,6
945	Kløvergræs med over 50% kløver, udlæg/efterslæt efter korn o.l.	1	0,3
963	Kløvergræs, udlæg/efterslæt efter grønkorn o.l. høstet i maj/juni	0,33	1,1
964	Kløvergræs, udlæg/efterslæt efter helsæd høstet senest 1. august	1	0,6
965	Kløvergræs, udlæg/efterslæt efter korn o.l.	1	0,3

Noter til Oversigtstabel 1:

1. Andelen af markens græsareal, som beslaglægges af slæt, kan maksimalt være 1,00.
2. Græsningsenheder i svin, fjerkræ og pelsdyr samt dyr, der ikke kommer på græs, kan ikke medregnes som GE. Antal græsningsenheder opgøres efter tabel 3.1.
3. Når arealer afgræsses af dyr fra anden virksomhed, så skal gødningsoverførslen i kg N og P angives af den virksomhed, der ejer dyrene. Græsningsstrykket beregnes ved at dividere den oplyste gødningsmængde med 100 kg N og herefter multiplicere antallet af GE med 2, da 1 GE svarer til en produktion af 100 kg N pr. GE pr. år, og da græsningsstrykstabelen er udarbejdet med en standardforudsætning om, at græsningsperioden er 6 måneder. Bemærk, at dyr der kun opholder sig på bedriften en del året, skal ligeledes multipliceres med faktor 2.
4. På særligt produktive permanente græsarealer, som ikke er omlagt inden for de seneste 5 år, kan normen for permanent græs, under 50 % kløver, undtagelsesvist anvendes, såfremt der kan dokumenteres et græsningsniveau svarende til kravet for græs i omdrift, og at udbyttet overstiger 4000 FE pr. ha. Dokumentation skal bestå af en foderplan med opgørelse af det samlede producerede antal FE på virksomheden samt foderbehovet. Produktionen af FE skal opgøres ud fra udbyttens normer for alle de dyrkede og indkøbte grovfoderafgrøder og foderbehovet beregnes ud fra et maksimalt foderforbrug af græsafgrøder på 2500 FE pr. græsningsenhed.
5. Summen af græsudbytte i slæt og afgræsning må ikke overstige 4.000 FE pr. GE ved opfodring på egen bedrift

Tabel 3.1 Oversigtstabel: Beregning af græsningsenheder (GE)

1 græsningsenhed (1 GE) defineres som 100 kg N ab lager ved det staldsystem med mindst muligt kvælstoftab (BEK 853 af 30/06/2014), og er baseret på normtal for 2017/2018.

Husdyrart	Enhed	Antal/GE
1 årsko (malkekvæg, Tung race)	1 årsko	0,64
1 årsko (malkekvæg, Jersey)	1 årsko	0,77
1 årsammeke (under 400 kg)	1 årscydyr	2,25
1 årsammeke (400-600 kg)	1 årscydyr	1,56
1 årsammeke (over 600 kg)	1 årscydyr	1,39
1 årsopdræt (småkalv 0-6 mdr., Tung race)	1 årscydyr	3,75
1 årsopdræt (kvier eller stude 6 mdr. - kælvning (27 mdr.)/slagting, Tung race)	1 årscydyr	1,90
1 årsopdræt (småkalv 0-6 mdr., Jersey)	1 årscydyr	4,98
1 årsopdræt (kvier eller stude 6 mdr. - kælvning (25 mdr.)/slagting, Jersey)	1 årscydyr	2,49
1 stk. slagtekalv, 0-6 mdr., Tung race	1 produceret dyr	7,94
1 stk. slagtekalv, 6 mdr. - slagting (440 kg), Tung race	1 produceret dyr	4,07
1 stk. slagtekalv, 0-6 mdr., Jersey	1 produceret dyr	10,87
1 stk. slagtekalv, 6 mdr. - slagting (328 kg), Jersey	1 produceret dyr	5,21
1 voksen hest, under 300 kg	1 årshest	4,74
1 voksen hest, 300 kg - mindre end 500 kg	1 årshest	2,87
1 voksen hest, 500 kg - mindre end 700 kg	1 årshest	2,29
1 voksen hest, 700 kg og derover	1 årshest	1,88
Får, 1 moderdyr med afkom	1 årsfår	6,85
Mohairgeder, 1 moderdyr med afkom	1 årsged	6,37
Kødgeder, 1 moderdyr med afkom	1 årsged	7,09
Malkegeder, 1 moderdyr med afkom	1 årsged	6,85
Hjorte > 15 mdr., 10 stk.		0,45
Hinder > 15 mdr., 10 stk.		0,54
Unge hjorte 3-15 mdr., 10 stk.		0,71
Unge hinder, 3-15 mdr., 10 stk.		0,83
Årshind, 1 stk.		5,29
Dådyr, 1 stk.		9,09

Tabel 4: Hø og wrapensilage, standardforudsætninger til beregning af produktion af FE

		Størrelse m ³ pr balle	Størrelse kg pr balle	Tørstof kg pr balle	FE pr balle
Hø					
200 kg tørstof pr m ³	Minibig-baller	1,2	282	240	160
85 % tørstof	Bigballer	2,1	495	420	280
1,5 kg tørstof/FE	Rundballer	1,3	300	255	170
Wrapensilage-våd					
160 kg tørstof pr m ³	Minibig-baller	1,2	480	192	160
40 % tørstof	Bigballer	1,7	680	272	227
1,2 kg tørstof/FE	Rundballer	1,3	520	208	173
Wrapensilage-tør					
210 kg tørstof pr m ³	Minibig-baller	1,2	420	252	210
60 % tørstof	Bigballer	1,7	595	357	298
1,2 kg tørstof/FE	Rundballer	1,3	455	273	228

Tabel 5: Husdyrgødning, indhold af kvælstof, fosfor og kalium						
<p>Tabellen opstiller normer for produktionen af kvælstof, fosfor og kalium i husdyrgødning. Normerne er inddelt efter husdyrtype, stalddtype og gødningstype. Normerne for produktionen af husdyrgødning er fastsat ud fra, at dyrene er på stald hele året. For visse dyrearter kan kvælstof- og fosforindholdet korrigeres for afvigelser i ydelses- eller produktionsniveau, fodermængde og -sammensætning. Se Tabel 6.</p>						
Kode dyre- type	Kode stalld- system	Husdyrart og stalddtype	Gødnings- type	Indhold kg kvælstof (ab lager)	Indhold kg fosfor (ab lager)	Indhold kg kalium (ab lager)
		1	2	3	4	5
1 årsko (malkekøveg, tung race)						
1201	01	Bindestald med grebning	Fast gødning + ajle	73,6 62,2	20,3 2,2	30,1 78,0
1201	02	Bindestald med riste	Gylle	150,9	22,5	108,0
1201	03	Sengestald med fast gulv	Gylle	140,1	22,3	104,4
1201	04	Sengestald med spalter (kanal, linespil)	Gylle	145,6	22,3	104,4
1201	05	Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Gylle	144,5	22,3	104,4
1201	14	Sengestald, fast drænet gulv med skraber og ajlefløb ¹⁴⁾	Gylle	146,6	22,3	104,4
1201	06	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse	160,2	24,7	157,5
1201	07	Dybstrøelse, lang ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse + gylle	100,3 55,8	15,4 8,9	107,3 41,0
1201	08	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Dybstrøelse + gylle	100,3 58,0	15,4 8,9	107,3 41,0
1201	09	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Dybstrøelse + gylle	100,3 57,6	15,4 8,9	107,3 41,0
1201	15	Dybstrøelse, lang ædeplads, fast drænet gulv med skraber og ajlefløb	Dybstrøelse + gylle	100,3 58,4	15,4 8,9	107,3 41,0
1 årsko (malkekøveg, Jersey)¹⁷⁾						
1231	01	Bindestald med grebning	Fast gødning + ajle	60,1 50,6	18,2 1,8	23,8 54,2
1231	02	Bindestald med riste	Gylle	123,1	20,0	78,0
1231	03	Sengestald med fast gulv	Gylle	114,2	19,9	74,8
1231	04	Sengestald med spalter (kanal, linespil)	Gylle	118,7	19,9	74,8
1231	05	Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Gylle	117,8	19,9	74,8
1231	14	Sengestald, fast drænet gulv med skraber og ajlefløb ¹⁴⁾	Gylle	119,6	19,9	74,8
1231	06	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse	131,0	21,9	119,2
1231	07	Dybstrøelse, lang ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse + gylle	81,6 45,5	13,6 7,9	80,7 29,4
1231	08	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Dybstrøelse + gylle	81,6 47,3	13,6 7,9	80,7 29,4
1231	09	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Dybstrøelse + gylle	81,6 46,9	13,6 7,9	80,7 29,4
1231	15	Dybstrøelse, lang ædeplads, fast drænet gulv med skraber og ajlefløb	Dybstrøelse + gylle	81,6 47,6	13,6 7,9	80,7 29,4
1 årsammeko (under 400 kg)¹⁾						
1241	01	Bindestald med grebning	Fast gødning + ajle	14,5 23,7	3,7 0,5	10,2 35,1
1241	02	Bindestald med riste	Gylle	41,3	4,2	45,3
1241	09	Sengestald med spaltegulv (kanal, linespil)	Gylle	39,3	4,2	44,4
1241	10	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl el. ringkanal)	Gylle	38,8	4,2	44,4
1241	11	Sengestald, fast drænet gulv med skraber og ajlefløb	Gylle	39,7	4,2	44,4
1241	03	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse	44,4	4,8	57,6

Kode dyre- type	Kode stald- system	Husdyrart og staldtype	Gødnings- type	Indhold kg kvælstof (ab lager)	Indhold kg fosfor (ab lager)	kg kalium (ab lager)
		1	2	3	4	5
1241	04	Dybstrøelse (kort ædeplads med fast gulv)	Dybstrøelse	43,8	4,7	55,9
1241	05	Dybstrøelse, lang ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse + gylle	27,3 14,7	3,0 1,7	36,6 17,6
1241	06	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Dybstrøelse + gylle	27,3 15,6	3,0 1,7	36,6 17,6
1241	07	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Dybstrøelse + gylle	27,3 15,5	3,0 1,7	36,6 17,6
		1 årsammeke (400-600 kg)¹⁾				
1242	01	Bindestald med grebning	Fast gødning + ajle	20,6 35,2	5,4 0,7	14,2 51,4
1242	02	Bindestald med riste	Gylle	60,2	6,1	65,6
1242	09	Sengestald med spaltegulv (kanal, linespil)	Gylle	57,3	6,1	64,5
1242	10	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl el. ringkanal)	Gylle	56,6	6,1	64,5
1242	11	Sengestald, fast drænet gulv med skraber og ajlefløb	Gylle	57,9	6,1	64,5
1242	03	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse	64,1	6,9	82,0
1242	04	Dybstrøelse (kort ædeplads med fast gulv)	Dybstrøelse	63,4	6,8	79,7
1242	05	Dybstrøelse, lang ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse + gylle	39,4 21,4	4,3 2,4	51,9 25,5
1242	06	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Dybstrøelse + gylle	39,4 22,8	4,3 2,4	51,9 25,5
1242	07	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Dybstrøelse + gylle	39,4 22,6	4,3 2,4	51,9 25,5
		1 årsammeke (over 600 kg)¹⁾				
1243	01	Bindestald med grebning	Fast gødning + ajle	22,7 40,8	6,1 0,9	15,2 59,1
1243	02	Bindestald med riste	Gylle	68,4	7,0	74,3
1243	09	Sengestald med spaltegulv (kanal, linespil)	Gylle	65,1	6,9	73,1
1243	10	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl el. ringkanal)	Gylle	64,4	6,9	73,1
1243	11	Sengestald, fast drænet gulv med skraber og ajlefløb	Gylle	65,9	6,9	73,1
1243	03	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse	72,1	7,7	90,6
1243	04	Dybstrøelse (kort ædeplads med fast gulv)	Dybstrøelse	71,4	7,6	88,3
1243	05	Dybstrøelse, lang ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse + gylle	44,2 24,4	4,8 2,8	57,1 29,0
1243	06	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Dybstrøelse + gylle	44,2 26,0	4,8 2,8	57,1 29,0
1243	07	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Dybstrøelse + gylle	44,2 25,7	4,8 2,8	57,1 29,0
		1 årsopdræt (småkalv 0-6 mdr., tung race)^{2) +3)}				
1202	01	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse	26,7	3,3	24,0
1202	02	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse	26,7	3,3	24,0
		1 årsopdræt (kvier eller stude 6 mdr. – kælvning (27 mdr.)/slagtning, tung race)²⁾⁺³⁾				
1203	01	Bindestald med grebning	Fast gødning + ajle	21,1 23,3	6,1 0,6	16,5 34,7
1203	02	Bindestald med riste	Gylle	48,1	6,7	51,2
1203	03	Sengestald med fast gulv	Gylle	43,1	6,6	49,7
1203	04	Sengestald med spaltegulv (kanal, linespil)	Gylle	45,7	6,6	49,7
1203	05	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Gylle	45,2	6,6	49,7
1203	16	Sengestald, fast drænet gulv med skraber og ajlefløb ¹⁴⁾	Gylle	46,2	6,6	49,7
1203	06	Dybstrøelse, hele arealet	Dybstrøelse	52,6	7,5	68,7
1203	07	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse	51,5	7,3	65,3

Kode dyre- type	Kode stald- system	Husdyrart og staldtype	Gødnings- type	Indhold kg kvælstof (ab lager)	Indhold kg fosfor (ab lager)	Indhold kg kalium (ab lager)
		1	2	3	4	5
1203	08	Dybstrøelse, lang ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse + gylle	33,1 17,1	4,7 2,6	45,9 19,5
1203	09	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Dybstrøelse + gylle	33,1 18,1	4,7 2,6	45,9 19,5
1203	10	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Dybstrøelse + gylle	33,1 17,9	4,7 2,6	45,9 19,5
1203	12	Spaltegulvbokse	Gylle	44,0	6,6	48,7
		1 årsopdræt (småkalv 0-6 mdr., Jersey) ²⁾⁺³⁾⁺¹⁷⁾				
1232	01	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse	20,1	2,5	18,3
1232	02	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse	20,1	2,5	18,3
		1 årsopdræt (kvier eller stude 6 mdr. – kælvning (25 mdr.) / slagting, Jersey) ^{2) + 3)+17)}				
1233	01	Bindestald med grebning	Fast gødning + ajle	16,3 17,1	4,6 0,5	12,9 25,6
1233	02	Bindestald med riste	Gylle	36,2	5,0	38,5
1233	03	Sengestald med fast gulv	Gylle	32,3	5,0	37,2
1233	04	Sengestald med spaltegulv (kanal, linespil)	Gylle	34,3	5,0	37,2
1233	05	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Gylle	33,9	5,0	37,2
1233	16	Sengestald, fast drænet gulv med skraber og ajlefløb ¹⁴⁾	Gylle	34,7	5,0	37,2
1233	06	Dybstrøelse, hele arealet	Dybstrøelse	40,1	5,7	53,2
1233	07	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse	39,0	5,6	49,8
1233	08	Dybstrøelse, lang ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse + gylle	25,1 12,8	3,6 2,0	35,2 14,6
1233	09	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Dybstrøelse + gylle	25,1 13,6	3,6 2,0	35,2 14,6
1233	10	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Dybstrøelse + gylle	25,1 13,5	3,6 2,0	35,2 14,6
1233	12	Spaltegulvbokse	Gylle	33,1	5,0	36,5
		1 stk. slagtekalv, 0 - 6 mdr., tung race ²⁾⁺⁴⁾				
1204	01	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse	12,6	1,5	13,0
1204	02	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse	12,6	1,5	13,0
		1 stk. slagtekalve, 6 mdr. – slagting (440 kg), tung race ²⁾⁺⁴⁾				
1205	01	Bindestald med grebning	Fast gødning + ajle	12,2 8,6	3,4 0,3	7,0 6,8
1205	02	Bindestald med riste	Gylle	22,7	3,8	13,8
1205	10	Sengestald med fast gulv	Gylle	20,2	3,7	12,7
1205	11	Sengestald med spaltegulv (kanal, linespil)	Gylle	21,4	3,7	12,7
1205	12	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Gylle	21,2	3,7	12,7
1205	19	Sengestald, fast drænet gulv med skraber og ajlefløb ¹⁴⁾	Gylle	21,7	3,7	12,7
1205	03	Dybstrøelse, hele arealet	Dybstrøelse	24,6	4,1	21,4
1205	04	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse	24,1	4,0	19,9
1205	05	Dybstrøelse, lang ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse + gylle	15,4 8,0	2,6 1,5	14,9 4,8
1205	06	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Dybstrøelse + gylle	15,4 8,5	2,6 1,5	14,9 4,8
1205	07	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Dybstrøelse + gylle	15,4 8,4	2,6 1,5	14,9 4,8
1205	09	Spaltegulvbokse	Gylle	20,6	3,7	11,9

Kode dyre- type	Kode stald- system	Husdyrart og staldtype	Gødnings- type	Indhold kg kvæl- stof (ab lager)	Indhold kg fosfor (ab lager)	Indhold kg kalium (ab lager)
		1	2	3	4	5
		1 stk. slagtekalv, 0 - 6 mdr., Jersey ^{2) +5)}				
1234	01	Dybstrøelse (hele arealet)	Dybstrøelse	9,2	1,1	9,5
1234	02	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse	9,2	1,1	9,5
		1 stk. slagtekalv 6 mdr. – slag (328 kg), Jersey ^{2) +5)}				
1235	01	Bindestald med grebning	Fast gødning + ajle	9,6 6,7	2,7 0,3	5,6 5,3
1235	02	Bindestald med riste	Gylle	17,8	2,9	10,9
1235	13	Sengestald med fast gulv	Gylle	15,8	2,9	9,9
1235	14	Sengestald med spaltegulv (kanal, linespil)	Gylle	16,7	2,9	9,9
1235	15	Sengestald med spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringka- nal)	Gylle	16,6	2,9	9,9
1235	19	Sengestald, fast drænet gulv med skraber og ajlefløb ¹⁴⁾	Gylle	16,9	2,9	9,9
1235	03	Dybstrøelse, hele arealet	Dybstrøelse	19,2	3,2	16,7
1235	04	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse	18,8	3,1	15,4
1235	05	Dybstrøelse, lang ædeplads med fast gulv	Dybstrøelse + gylle	12,0 6,3	2,0 1,1	11,4 3,8
1235	06	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, linespil)	Dybstrøelse + gylle	12,0 6,6	2,0 1,1	11,4 3,8
1235	07	Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Dybstrøelse + gylle	12,0 6,6	2,0 1,1	11,4 3,8
1235	09	Spaltegulvbokse	Gylle	16,1	2,8	9,4
		1 årsso m. 32,2 grise til 6,7 kg ^{6) + 7)}				
		Bidrag fra løbe- og drægtighedsstald				
1501	01	Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	Gylle	15,0	3,47	6,8
1501	08	Individuel opstaldning, fast gulv	Fast gødning + ajle	4,37 7,56	2,28 1,23	3,17 4,39
1501	04	Løsgående, dybstrøelse + spaltegulv	Dybstrøelse + gylle	4,62 9,80	1,31 2,32	5,76 4,56
1501	05	Løsgående, dybstrøelse + fast gulv	Dybstrøelse + gylle	4,62 9,56	1,31 2,32	5,76 4,56
1501	06	Løsgående, dybstrøelse	Dybstrøelse	13,5	3,89	15,84
1501	07	Løsgående, delvis spaltegulv	Gylle	14,8	3,49	7,31
		Bidrag fra farestald ⁶⁾				
1502	01	Kassestier, delvis spaltegulv	Gylle	6,43	1,49	2,92
1502	02	Kassestier, fuldspaltegulv	Gylle	5,75	1,49	2,92
1502	05	Friland ⁸⁾	Anden hus- dyrgødning	8,30	1,72	3,27
		10 smågrise, 6,7 - 31 kg ^{9) + 12)}				
1511	01	Toklimastald, delvis spaltegulv	Gylle	4,45	1,20	2,81
1511	03	Drænet gulv + spalter (50/50)	Gylle	4,11	1,20	2,68
1511	04	Fast gulv	Fast gødning + ajle	1,63 1,21	0,95 0,26	1,39 1,60
1511	05	Dybstrøelse	Dybstrøelse	2,96	1,27	4,31
		10 producerede slagtesvin, 31 – 113 kg ^{9) + 13)}				
1512	07	Delvis spaltegulv med 50-75 % fast gulv	Gylle	27,5	6,61	14,8
1512	08	Delvis spaltegulv med 33-49 % fast gulv	Gylle	26,7	6,61	14,8
1512	03	Drænet gulv + spalter (33/67)	Gylle	25,8	6,59	14,4
1512	04	Fast gulv	Fast gødning + ajle	9,78 10,0	5,10 1,57	7,37 8,64

Kode dyre- type	Kode stald- system	Husdyrart og staldtype	Gødnings- type	Indhold kg kvælstof (ab lager)	Indhold kg fosfor (ab lager)	Indhold kg kalium (ab lager)
		1	2	3	4	
1512	05	Dybstrøelse, opdelt lejeareal	Dybstrøelse + gylle	10,2 13,2	3,50 3,29	11,6 7,19
1512	06	Dybstrøelse	Dybstrøelse	20,3	6,99	23,2
		1 årssø, økologisk inkl. 23 smågrise til 14 kg¹⁶⁾				
1513		Bidrag fra løbe- og drægtighedsperioden¹⁶⁾				
1513		Løbe/drægtighed, indendørs	Dybstrøelse Gylle	4,77 9,47	1,49 2,62	6,54 4,37
1513		Løbe/drægtighed, udendørs	Ude	16,4	3,92	6,52
		Bidrag fra faremarken¹⁶⁾				
1514		Faremark, inkl. grise til 14 kg	Ude	19,6	4,34	6,72
		10 smågrise, økologiske, 14-31 kg¹²⁾				
1515		Ude	Ude	6,13	1,23	2,24
1515		Dybstrøelse (inde) og spalter (ude)	Dybstrøelse Gylle	1,40 3,52	0,44 0,83	1,49 1,50
		10 slagtesvin, økologiske, 31-113 kg¹³⁾				
1516		Ude	Ude	44,3	9,26	16,0
1516		Delvis fast gulv + ude	Gylle	35,8	9,30	16,8
		Slagtekyllinger, 1000 stk. produceret				
3230 (3205)	01	Produktionstid 30 dage (levende vægt ved slagting, 1,67 kg)	Dybstrøelse	24,1	7,3	18,0
3232 (3201)	01	Produktionstid 32 dage (levende vægt ved slagting, 1,85 kg)	Dybstrøelse	29,5	8,8	21,0
3235 (3202)	01	Produktionstid 35 dage (levende vægt ved slagting, 2,13 kg)	Dybstrøelse	36,5	11,3	24,9
3240 (3203)	01	Produktionstid 40 dage (levende vægt ved slagting, 2,60 kg)	Dybstrøelse	50,3	14,7	32,5
3245 (3204)	01	Produktionstid 45 dage (levende vægt ved slagting, 3,07 kg)	Dybstrøelse	65,7	18,9	40,3
3256	01	Skrabekyllinger, 44 dage (levende vægt ved slagting, 1,87 kg)	Dybstrøelse	38,6	10,5	27,0
3281	01	Økologiske slagtekyllinger, 63 dage (levende vægt ved slagting, 2,15 kg)	Dybstrøelse	75,5	25,2	35,9
		Slagtefjerkræ, 100 stk. produceret				
3301	01	Kalkuner, tunge hunner, produktionstid 112 dage	Dybstrøelse	31,8	12,7	18,4
3302	01	Kalkuner, tunge hanner, produktionstid 147 dage	Dybstrøelse	57,8	23,2	34,4
3500	01	Ænder, produktionstid 52 dage	Dybstrøelse	12,2	4,4	9,6
3400	01	Gæs, produktionstid 91 dage	Dybstrøelse	37,7	16,2	18,4
		Høns, 100 årshøner (1 årshøne = 365 foderdage)¹⁰⁾				
3101	01	Friland, konsumæg, gulvdrift + gødningskummer	Dybstrøelse + fast gødning	15,5 24,5	5,3 10,5	9,3 18,3
3101	02	Friland, konsumæg, gulvdrift uden gødningskummer	Dybstrøelse	46,4	15,8	27,6
3101	03	Friland, konsumæg, gulvdrift + fler-etagesystem med gødningsbånd	Dybstrøelse + fast gødning	10,4 42,9	3,5 12,3	6,3 21,3
3101	04	Friland, konsumæg, gulvdrift + fler-etagesystem med gødningsbånd	Dybstrøelse + gylle	10,4 42,9	3,5 12,3	6,3 21,3
3102	01	Økologiske, konsumæg, gulvdrift + fler-etagesystem med gødningsbånd	Dybstrøelse + fast gødning	11,8 48,3	4,6 16,0	6,0 18,7
3102	02	Økologiske, konsumæg, gulvdrift + gødningskummer	Dybstrøelse + fast gødning	17,6 27,6	6,9 13,7	8,6 16,0
3102	03	Økologiske, konsumæg, gulvdrift + fler-etagesystem med gødningsbånd	Dybstrøelse + gylle	11,8 48,3	4,6 16,0	6,0 18,7
3103	01	Skrabehøner, konsumæg, gulvdrift + gødningskummer	Dybstrøelse + fast gødning	16,5 26,5	5,7 11,5	10,0 20,1

Kode dyre- type	Kode stald- system	Husdyrart og staldtype 1	Gødnings- type 2	Indhold kg kvælstof (ab lager) 3	Indhold kg fosfor (ab lager) 4	Indhold kg kalium (ab lager)
3103	02	Skrabehøner, konsumæg, gulvdrift + fler-etagesystem med gødningsbånd	Dybstrøelse + fast gødning	12,5 44,6	4,3 12,9	7,6 22,5
3103	03	Skrabehøner, konsumæg, gulvdrift + fler-etagesystem med gødningsbånd	Dybstrøelse + gylle	12,5 51,4	4,3 12,9	7,6 22,5
3104	02	Burhøns, konsumæg, bånd	Fast gødning	52,0	15,5	28,1
3104	03	Burhøns, konsumæg, bånd	Gylle	59,9	15,5	28,1
3290 (3105)	01	Rugeæg (HPR-høner), gulvdrift + gødningskummer	Dybstrøelse	30,5	23,2	31,7
		Høniker, 100 stk. produceret				
3111	05	Konsum, bure, produktionstid 118 dage	Fast gødning	5,48	2,59	3,84
3111	06	Konsum, gulvdrift, produktionstid 118 dage	Dybstrøelse	6,99	2,60	4,09
3295 (3112)	01	Rugeæg (høniker, HPR), gulvdrift, produktionstid 119 dage	Dybstrøelse	5,68	2,82	3,64
		Pelsdyr, 1 årstæve				
2400	01	Kødædende pelsdyr, bure, gødningsrende, ugentlig tømning	Dybstrøelse Gylle	0,60 3,64	0,18 0,79	0,23 0,50
2400	03	Kødædende pelsdyr, bure, fast gødning i gødningsrende ¹⁵⁾	Anden husdyrgødning	3,00	0,96	0,73
		Heste				
1101	01	1 voksen årshest, under 300 kg	Dybstrøelse	21,1	4,6	34,7
1102	01	1 voksen årshest, 300 kg – mindre end 500 kg	Dybstrøelse	34,8	7,1	57,9
1103	01	1 voksen årshest, 500 kg – mindre end 700 kg	Dybstrøelse	43,7	9,1	68,9
1104	01	1 voksen årshest, 700 kg og derover	Dybstrøelse	53,3	11,1	80,9
		Får og geder, 1 moderdyr med afkom				
1300	01	Får	Dybstrøelse	14,6	3,1	30,5
1401	01	Mohairgeder	Dybstrøelse	15,7	3,0	31,1
1402	01	Kødgeder	Dybstrøelse	14,1	2,5	28,4
1403	01	Malkegeder	Dybstrøelse	14,6	3,2	26,1

Kode dyre- type	Kode stald- system	Husdyrart og staldtype 1	Indhold kg kvælstof (ab lager) 2	Indhold kg fosfor (ab lager) 3
		Andre dyrearter¹¹	Kg N	Kg P
4701		Struds, kylling, 0-3 mdr., 100 producerede dyr	37,7	12,2
4702		Struds, kylling, 3-12 mdr., 10 producerede dyr	76,9	24,8
4703		Struds, kylling, 3-14 mdr., 10 producerede dyr	90,9	29,3
4704		Struds, æglægning, 10 stk. opdræt	111,1	55,3
4705		Struds, voksen, hun, 10 årsdyr	125,0	94,7
4706		Struds, voksen, han, 10 årsdyr	142,9	108,2
4707		Emu, kylling, 0-3 mdr., 100 producerede dyr	12,6	4,1
4708		Emu, kylling, 3-12 mdr., 100 producerede dyr	263,2	84,9
4709		Emu, voksen, 10 årsdyr	45,5	34,4
4802		Kanin, angora, 10 stk.	13,3	2,5
4802		Kanin, hobby, 10 stk.	6,7	1,2
4401		Fasan, høner, 100 stk. avlsdyr	66,7	28,2
4402		Fasan, opdræt, 1000 stk.	20,0	10,0
4501		Agerhøns, avlsdyr, 100 stk.	44,4	18,8
4502		Agerhøns, opdræt, 1000 stk.	13,3	6,6
4201		Vagtel, avlsdyr, 100 stk.	22,2	9,4
4202		Vagtel, opdræt, 1000 stk.	6,7	3,3
2401		Hjorte > 15 mdr., 10 stk.	222,2	47,7
2102		Hinder > 15 mdr., 10 stk.	185,2	39,7
2103		Unge hjorte 3-15 mdr., 10 stk.	140,8	30,2
2104		Unge hinder 3-15 mdr., 10 stk.	120,5	25,9
2105		Årshind, 1 stk.	18,9	4,0
2106		Dådyr, 1 stk.	11,0	2,4
2101		Chinchilla, 100 stk.	75,5	13,8

Noter til Tabel 5

- 1) For opdræt og slagtekalve benyttes normen for enten årsopdræt, tung race eller slagtekalve 0-6 mdr./slagtekalve 6 mdr. til slagtning, tung race. For små ammekvæg med mindst 75% genetisk materiale fra enten Dexter, Galloway eller Skotsk Højlandskvæg bruges normerne for Jersey
- 2) Produktionen af gødning fra opdræt og slagtekalve er opdelt i småkalve og i kvier/stude/slagtekalve. Kalvene er defineret som småkalve i de første 6 måneder, hvor de går på dybstrøelse, og som kvier/stude/slagtekalve (6 mdr. til slagtning) i tiden efter overførsel til endeligt staldsystem. Alle kalve til opfodning betragtes som slagtekalve uafhængigt af køn. Indgår der således både hundyr og handyr i slagtekalveproduktionen, er det muligt at lave korrektioner ud fra den samlede produktion og foderopgørelse for hele produktionen.
- 3) 1 stk. årsopdræt svarer til 365 foderdage.
- 4) For avlstyre op til 440 kg benyttes samme normer som for slagtekalve, 0-6 mdr. og slagtekalve 6 mdr. til slagtning. For tungere avlstyre bruges værdier pr. årstyr, som er 2 gange normerne for slagtekalve fra 6 mdr. til 440 kg. Kode for tungere avlstyre er 1206 og koden for staldsystemet er det samme som for slagtekalve, 6 mdr. til slagtning.
- 5) For avlstyre op til 328 kg benyttes samme normer som for slagtekalve, 0-6 mdr. og slagtekalve, 6 mdr. til slagtning. For tungere avlstyre bruges værdier pr. årstyr, som er 2 gange normerne for slagtekalve fra 6 mdr. til 328 kg. Kode for tungere avlstyre er 1236 og koden for staldsystemet er det samme som for slagtekalve, 6 mdr.-slagtning.
- 6) Normalt fordeler foderforbruget sig for en årssø med omkring 70 pct. i løbe/drægtighedsstalden og 30 pct. i farestalden. Produktionen af gødning for en årssø er derfor opdelt i et bidrag fra løbe/drægtighedsstalden og i et bidrag fra farestalden. Ved angivelsen af antal dyr oplyses det fulde antal årssøer både i løbe/drægtighedsstalden og i farestalden. Hvis man fx har 50 årssøer, oplyses 50 årssøer i løbe/drægtighedsstalden og 50 årssøer i farestalden.
- 7) Sælger du polte, der afviger fra en afgangsvægt på 110 kg, kan du korrigerer kvælstof- og fosformængden på samme måde som for slagtesvin med afvigende afgangsvægt.
- 8) Ved normen for frilandsproduktion er det forudsat, at søerne er på stald i løbe/drægtighedsperioden og på friland i fareperioden.
- 9) Ved FRATS produktion benyttes summen af normen for smågrise og slagtesvin. Har du fx 500 FRATS-grise, skriver du 500 smågrise og 500 slagtesvin. Ved korrektion alene for vægt (Type 1 korrektion) korrigeres i forhold til normer for smågrise og normer for slagtesvin. Hvis der laves foderkorrektion, kan man normalt ikke adskille foderforbrug på smågrise og slagtesvin, og ved type 2 korrektion benyttes derfor formlerne for slagtesvin. Korrektionsfaktoren skal du gange med normtallet for slagtesvin og ikke med summen af normer for smågrise og slagtesvin.
- 10) Normtallene er angivet pr. 100 enheder á 365 foderdage. Antal foderdage opgøres ud fra løbende registreringer af dødeligheden og beregnes normalt i effektivitetskontrollen. Antal foderdage kan dog også beregnes vha. følgende formel: (antal indsatte høner gange læggeperiodens varighed i dage) gange 0,5 gange (antal indsatte høner + antal høner ved afslutning)/antal indsatte høner, idet det antages, at dødeligheden er jævnt fordelt over hele produktions-forløbet.
- 11) Husdyrgødningens årlige kvælstofindhold opgøres for andre arter eller staldsystemer ud fra antal dyreenheder (100 kg kvælstof ab lager) gange mængden af kg kvælstof pr. dyreenhed. Fosfor beregnes ved at gange kvælstofindholdet med forholdet mellem kvælstof og fosfor i relevante gødningstyper.
- 12) For smågrise er normtallene baseret på leverede smågrise. I stedet kan du benytte producerede smågrise fra en smågriserapport.
- 13) For slagtesvin er normtallene baseret på producerede svin. Baseres opgørelsen på leverede slagtesvin, beregner du de producerede som: Producerede slagtesvin = leverede slagtesvin x 1,31.
- 14) Faste drænede gulve med 2 pct. fald mod langsgående dræn. Gulvet/gangarealet rengøres mekanisk med et skraberanlæg hver anden time. Skraberer afleverer gødningen i en eller flere tværkanaler eller i en langsgående skrabe kanal i midten af gangen. Gulvets samlede lysåbningsareal (spalteåbning) må maksimalt udgøre 5 pct. af gangarealet.
- 15) Gødningssystem med gødningsrender monteret i jordniveau for opsamling af gødning, urin og halm, som efter hver udmugning rives ned i gødningsrenden. Vandspild bortledes via vandafledere monteret under drikkevandsforsyningen.
- 16) Produktionen af gødning for en årssø er opdelt i et bidrag fra løbe/drægtighedsperioden og i et bidrag fra faremarken. Ved angivelsen af antal dyr oplyses det fulde antal årssøer både i løbe/drægtighedsperioden og i faremarken. Hvis man fx har 50 årssøer, oplyses 50 årssøer i løbe/drægtighedsperioden og 50 årssøer i faremarken.
- 17) Produktioner af malkekælvæg og opdræt, hvor den genetiske andel af jersey er mellem 12,5 og 87,5 %, kan indberettes med den gennemsnitlige andel af jersey i produktionen. Ved anvendelse af denne indberetning kan der ikke anvendes type 1 eller type 2 korrektion.

Tabel 6: Husdyrgødning, korrektion af kvælstof- og fosforindhold

Kvælstof- og fosforindholdet i husdyrgødningen kan og skal for visse dyrearter korrigeres ved at beregne en korrektionsfaktor. Kvælstof- og fosforindholdet korrigeres herefter ved at gange den beregnede produktion af husdyrgødning med korrektionsfaktoren.

Der er to typer af korrektionsformler. **Type 1** skal bruges ved afvigende ydelses- eller produktionsniveau. Du **skal** korrigere kvælstofmængden, hvis produktionsniveauet afviger fra standardforudsætningerne. Du **skal ikke** korrigere for mælkeydelsen, her **kan** du korrigere. **Type 2** bruges, hvis både ydelses- eller produktionsniveau og fodermængde eller – sammensætning afviger fra standardforudsætningerne (se Tabel 7). Det er kun tilladt at anvende én af de to typer af korrektionsformler.

For at udregne en type 2 korrektionsfaktor indsættes virksomhedens ydelses- eller produktionsniveau, fodermængde og -sammensætning for den pågældende husdyrart i korrektionsformlen af type 2. For minkproduktion gælder dog, at det kun er muligt at benytte type 2 på baggrund af foderforbrug.

Korrektionsformlerne for malkekøer type 1 er baseret på kg energikorrigeret mælk (EKM), medens de tilsvarende type 2-formler er baseret på produceret kg mælk. Har man ikke tilgængelige tal fra ydelseskontrollen, kan kg produceret mælk beregnes som kg leveret mælk x 1,055. Til beregning af kg EKM bruges følgende formel: Kg EKM = kg produceret mælk * $(383 \cdot \text{fedt\%} + 242 \cdot \text{protein\%} + 783,2) / 3140$, hvor fedt% og protein% er bestemt ved kemiske analyser. Opgørelserne skal være vægtede gennemsnit af lakterende og ikke lakterende køer (goldkøer).

Korrektionsformlerne for slagtesvin er baseret på afgangsvægt. Har man ikke dokumentation for den reelle afgangsvægt, kan den beregnes som slagtevægt x 1,31. Faktoren korrigerer for slagtesvind og bruges som en af beregningsforudsætningerne i effektivitetskontrollen, herunder produktionstal og N og P aflejring. Normtallene er derfor tilpasset omregningsfaktoren 1,31 (Tabel 5, 6 og 7).

For at benytte korrektionsformler er det en forudsætning, at samtlige faktorer, der indgår i formelen, skal være fastsat ud fra de faktiske driftsforhold i egen virksomhed. Standardværdier for gram råprotein og fosfor pr. kg tørstof for kvæg (Tabel 8a) og pr. FEs for svin og pr. kg foder for fjerkræ (Tabel 8b) skal anvendes ved anvendelse af egen avl til fodring af egen besætning.

For kvæg kan der dog anvendes egne analyserede værdier for indhold af gram råprotein hvis følgende krav er opfyldt:

- Foderopgørelser skal indeholde oplysning om indholdet af råprotein i foderet.
- Hvert parti eller slæt af grovfodermidler, der i en periode udgør mere end 10 % af tørstoffet i koens daglige ration, skal analyseres for indhold af råprotein. Analyserne skal foretages af et akkrediteret laboratorium. For partier eller slæt, der udgør 10 % eller mindre af tørstoffet i koens daglige ration eller for frisk græs i sommerperioden, halm fra kornarterne eller for foderroer, kan standardværdier for gram råprotein og fosfor pr. kg fodertørstof angivet i tabel 8a eller NorFors fodermiddeltabel anvendes.
- Der skal foretages foderkontrol mindst fire gange om året. I forbindelse med foderkontrollen skal indhold af råprotein og fosfor beregnes for alle fodermidler.
- Foderopgørelser, analyser, resultater fra foderkontrollen samt indlægs- og følgesedler fra indkøbt foder skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Tabel 8b indeholder også angivelse af indhold af foderenheder pr. kg i fodermidler til svin. Der benyttes følgende benævnelser for foderenheder til svin: FE_{sv} til smågrise, slagtesvin og diægivende søer og FE_{so} til drægtige søer

Malkekøer, tung race:

Type 1	For hver 100 kg EMK, som produceres mere eller mindre end 10.691 kg EKM pr. årsko for tung race, tillægges eller fratrækkes 0,53 pct. af kvælstoffet og fosforet i gødningen.
Type 2	Ved opgørelse af fodermængde, indhold af råprotein i foderet, mælkeydelse (produceret) og proteinprocenten i mælk skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formelen: $((\text{kg fodertørstof pr. årsko} \times \text{g råprotein pr. kg fodertørstof} / 6250) - (\text{kg mælk pr. årsko} \times \text{pct. protein i mælk} / 638) - 1,73) / 155,61$ Ved opgørelse af fodermængde, indhold af fosfor i foderet, mælkeydelse (produceret) og proteinprocenten i mælk skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formelen: $((\text{kg fodertørstof pr. årsko} \times \text{g P pr. kg fodertørstof} / 1000) - (\text{kg mælk pr. årsko} \times 0,00096) - 0,49) / 22,21$

Malkekøer, Jersey:

Type 1	For hver 100 kg EKM, som produceres mere eller mindre end 9.547 kg EKM pr. årsko for Jersey, tillægges eller fratrækkes 0,64 pct. af kvælstoffet og fosforet i gødningen.
Type 2	Ved opgørelse af fodermængde, indhold af råprotein i foderet, mælkeydelse (produceret) og proteinprocenten i mælk skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formelen: $((\text{kg fodertørstof pr. årsko} \times \text{g råprotein pr. kg fodertørstof} / 6250) - (\text{kg mælk pr. årsko} \times \text{pct. protein i mælk} / 638) - 1,08) / 126,83$ Ved opgørelse af fodermængde, indhold af fosfor i foderet, mælkeydelse (produceret) og proteinprocenten i mælk skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formelen:

	$((\text{kg fodertørstof pr. årsko} \times \text{g P pr. kg fodertørstof} / 1000) - (\text{kg mælk pr. årsko} \times 0,00108) - 0,31) / 19,83$
Ammekøer (under 400 kg):	
Type 2	Ved opgørelse af fodermængde og indhold af råprotein i foderet skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formlen: $((\text{FE pr. årsko} \times \text{g råprotein pr. FE/6250}) - 6,78) / 43,64$.
	Ved opgørelse af fodermængde og indhold af fosfor i foderet skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formlen: $((\text{FE pr. årsko} \times \text{g P pr. FE/1000}) - 1,35) / 4,14$.
Ammekøer (400-600 kg):	
Type 2	Ved opgørelse af fodermængde og indhold af råprotein i foderet skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formlen: $((\text{FE pr. årsko} \times \text{g råprotein pr. FE/6250}) - 9,33) / 63,62$.
	Ved opgørelse af fodermængde og indhold af fosfor i foderet skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formlen: $((\text{FE pr. årsko} \times \text{g P pr. FE/1000}) - 1,89) / 6,06$.
Ammekøer (over 600 kg):	
Type 2	Ved opgørelse af fodermængde og indhold af råprotein i foderet skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formlen: $((\text{FE pr. årsko} \times \text{g råprotein pr. FE/6250}) - 10,29) / 72,41$.
	Ved opgørelse af fodermængde og indhold af fosfor i foderet skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formlen: $((\text{FE pr. årsko} \times \text{g P pr. FE/1000}) - 2,10) / 6,91$.
Årsopdræt (småkalv 0 - 6 mdr., tung race):	
Type 1	Korrektion for afvigende indgangsalder og/eller afgangsalder (mdr.). Der korrigeres med følgende faktor for både kvælstof og fosfor: $((\text{alder, ind} + \text{alder, afgang}) \times 0,0729) + 1,93) / 2,37$.
Type 2	Korrektion for afvigende fodermængde og råprotein i foderet skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes ved hjælp af en af formlerne: $((\text{FE pr. årsopdræt} \times \text{g råprotein pr. FE/6250}) - 6,62) / 26,73$ $((\text{kg fodertørstof pr. årsopdræt} \times \text{g råprotein pr. kg fodertørstof/6250}) - 6,62) / 26,73$
	Korrektion for afvigende fodermængde og fosfor i foderet skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes ved hjælp af en af formlerne: $((\text{FE pr. årsopdræt} \times \text{g P pr. FE/1000}) - 2,17) / 2,96$ $((\text{kg fodertørstof pr. årsopdræt} \times \text{g P pr. kg fodertørstof/1000}) - 2,17) / 2,96$
Årsopdræt (småkalv 0 - 6 mdr., Jersey):	
Type 1	Korrektion for afvigende indgangsalder og/eller afgangsalder (mdr.). Der korrigeres med følgende faktor for både kvælstof og fosfor: $((\text{alder, ind} + \text{alder, afgang}) \times 0,0576) + 1,46) / 1,81$.
Type 2	Korrektion for afvigende fodermængde og råprotein i foderet skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes ved hjælp af en af formlerne: $((\text{FE pr. årsopdræt} \times \text{g råprotein pr. FE/6250}) - 4,96) / 20,05$ $((\text{kg fodertørstof pr. årsopdræt} \times \text{g råprotein pr. kg fodertørstof/6250}) - 4,96) / 20,05$
	Korrektion for afvigende fodermængde og fosfor i foderet skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes ved hjælp af en af formlerne: $((\text{FE pr. årsopdræt} \times \text{g P pr. FE/1000}) - 1,63) / 2,22$ $((\text{kg fodertørstof pr. årsopdræt} \times \text{g P pr. kg fodertørstof/1000}) - 1,63) / 2,22$
Årsopdræt (kvier eller stude 6 mdr. – kælvning (27 mdr.)/slagting, tung race):	
Type 1 ¹⁾	¹⁾ Korrektionsformel for kvier af tung race kan bruges op til en kælvningsalder på 27 mdr. Ved en kælvningsalder over 27 mdr. bruges korrektionsfaktoren for en kælvningsalder på 27 mdr.
	Korrektion for afvigende indgangsalder og/eller afgangsalder (mdr.). Der korrigeres med følgende faktor for både kvælstof og fosfor: $((\text{alder, ind} + \text{alder, afgang}) \times 0,0729) + 1,93) / 4,34$.
Type 2	Korrektion for afvigende fodermængde og råprotein i foderet skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes ved hjælp af en af formlerne: $((\text{FE pr. årsopdræt} \times \text{g råprotein pr. FE/6250}) - 7,09) / 50,40$ $((\text{kg fodertørstof pr. årsopdræt} \times \text{g råprotein pr. kg fodertørstof/6250}) - 7,09) / 50,40$
	Korrektion for afvigende fodermængde og fosfor i foderet skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes ved hjælp af en af formlerne: $((\text{FE pr. årsopdræt} \times \text{g P pr. FE/1000}) - 1,89) / 6,57$ $((\text{kg fodertørstof pr. årsopdræt} \times \text{g P pr. kg fodertørstof/1000}) - 1,89) / 6,57$
Årsopdræt (kvier eller stude 6 mdr. – kælvning (25 mdr.)/slagting, Jersey):	
Type 1 ¹⁾	¹⁾ Korrektionsformel for kvier af racen Jersey kan bruges op til en kælvningsalder på 25 mdr. Ved en kælvningsalder over 25 mdr. bruges korrektionsfaktoren for en kælvningsalder på 25 mdr.
	Korrektion for afvigende indgangsalder og/eller afgangsalder (mdr.). Der korrigeres med følgende faktor for både kvælstof og fosfor: $((\text{alder, ind} + \text{alder, afgang}) \times 0,0576) + 1,46) / 3,25$.
Type 2	Korrektion for afvigende fodermængde og råprotein i foderet skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes ved hjælp af en af formlerne: $((\text{FE pr. årsopdræt} \times \text{g råprotein pr. FE/6250}) - 5,26) / 37,86$ $((\text{kg fodertørstof pr. årsopdræt} \times \text{g råprotein pr. kg fodertørstof/6250}) - 5,26) / 37,86$

	Korrektion for afvigende fodermængde og fosfor i foderet skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes ved hjælp af en af formlerne: $((FE \text{ pr. årsopdræt} \times g \text{ P pr. FE}/1000) - 1,40)/4,95$ $((kg \text{ fodertørstof pr. årsopdræt} \times g \text{ P pr. kg fodertørstof}/1000) - 1,40)/4,95$
1 slagtekalv (0 - 6 mdr., tung race):	
Type 1 ¹⁾	Ved afvigende indgangsvægt og/eller afgangsvægt (kg) korrigeres med følgende faktor for både kvælstof og fosfor: $(1,825 \times (vægt, afgang - vægt, ind) + 0,00605 \times ((vægt, afgang)^2 - (vægt, ind)^2)) / 657.$ ¹⁾ Bortset fra slagtevægten kan vægten fastsættes på følgende måde: Fødselsvægten er 40 kg og tilvæksten 31,8 kg pr. måned op til 6 mdr.
Type 2	Ved afvigende tilvækst, fodermængde og råprotein i foder korrigeres kvælstofmængden med følgende faktor beregnet ud fra energioptag eller tørstofoptag: $((FE \text{ pr. produceret slagtekalv fra 0 til 6 mdr.} \times g \text{ råprotein pr. FE} / 6250) - (kg \text{ tilvækst} \times 0,0285)) / 12,6.$ $((kg \text{ fodertørstof pr. produceret slagtekalv fra 0 til 6 mdr.} \times g \text{ råprotein pr. kg fodertørstof}/6250) - (kg \text{ tilvækst} \times 0,0285))/12,6.$ Ved afvigende tilvækst, fodermængde og fosfor i foder korrigeres fosformængden med følgende faktor beregnet ud fra energioptag eller tørstofoptag: $((FE \text{ pr. produceret slagtekalv fra 0 til 6 mdr.} \times g \text{ P pr. FE} / 1000) - (kg \text{ tilvækst} \times 0,0085)) / 1,31.$ $((kg \text{ fodertørstof pr. produceret slagtekalv fra 0 til 6 mdr.} \times g \text{ P pr. kg fodertørstof}/1000) - (kg \text{ tilvækst} \times 0,0085))/1,31.$
1 slagtekalv (0 - 6 mdr., Jersey):	
Type 1 ¹⁾	Ved afvigende indgangsvægt og/eller afgangsvægt (kg) korrigeres med følgende faktor for både kvælstof og fosfor: $(2,308 \times (vægt, afgang - vægt, ind) + 0,00676 \times ((vægt, afgang)^2 - (vægt, ind)^2)) / 443.$ ¹⁾ Bortset fra slagtevægten fastsættes vægten på følgende måde: Fødselsvægten er 25 kg og tilvæksten 21,2 kg pr. måned op til 6 mdr.
Type 2	Ved afvigende tilvækst, fodermængde og råprotein i foder korrigeres kvælstofmængden med følgende faktor beregnet ud fra energioptag eller tørstofoptag: $((FE \text{ pr. produceret slagtekalv fra 0 til 6 mdr.} \times g \text{ råprotein pr. FE} / 6250) - (kg \text{ tilvækst} \times 0,0285)) / 9,11.$ $((kg \text{ fodertørstof pr. produceret slagtekalv fra 0 til 6 mdr.} \times g \text{ råprotein pr. kg fodertørstof}/6250) - (kg \text{ tilvækst} \times 0,0285))/9,11.$ Ved afvigende tilvækst, fodermængde og fosfor i foder korrigeres fosformængden med følgende faktor beregnet ud fra energioptag eller tørstofoptag: $((FE \text{ pr. produceret slagtekalv fra 0 til 6 mdr.} \times g \text{ P pr. FE} / 1000) - (kg \text{ tilvækst} \times 0,0085)) / 0,99$ $((kg \text{ fodertørstof pr. produceret slagtekalv fra 0 til 6 mdr.} \times g \text{ P pr. kg fodertørstof}/1000) - (kg \text{ tilvækst} \times 0,0085))/0,99.$
1 slagtekalv, tung race, 230 - 440 kg:	
Type 1 ¹⁾	¹⁾ Korrektionsformlen for tung race kan bruges til en slagtevægt på maksimalt 700 kg. Ved en slagtevægt over 700 kg bruges korrektionsfaktoren for en slagtevægt på 700 kg. Bortset fra slagtevægten fastsættes vægten på følgende måde: 38,0 kg pr. måned (for dyr over 6 mdr.). Ved afvigende indgangsvægt og/eller afgangsvægt korrigeres med følgende faktor for både kvælstof og fosfor: $(1,825 \times (vægt, afgang - vægt, ind) + 0,00605 \times (vægt, afgang^2 - vægt, ind^2)) / 1.234.$
Type 2	Ved afvigende tilvækst, fodermængde og råprotein i foderet korrigeres kvælstofmængden med følgende faktor beregnet ud fra energioptag eller tørstofoptag: $((FE \text{ pr. produceret slagtekalv fra 6 mdr. til slagtning} \times g \text{ råprotein pr. FE} / 6250) - (kg \text{ tilvækst} \times 0,0245)) / 23,5.$ $((kg \text{ fodertørstof pr. produceret slagtekalv fra 6 mdr. til slagtning} \times g \text{ råprotein pr. kg fodertørstof}/6250) - (kg \text{ tilvækst} \times 0,0245))/23,5.$ Ved afvigende tilvækst, fodermængde og fosfor i foderet korrigeres fosformængden med følgende faktor beregnet ud fra energioptag eller tørstofoptag: $((FE \text{ pr. produceret slagtekalv fra 6 mdr. til slagtning} \times g \text{ fosfor pr. FE} / 1000) - (kg \text{ tilvækst} \times 0,0072)) / 3,67.$ $((kg \text{ fodertørstof pr. produceret slagtekalv fra 6 mdr. til slagtning} \times g \text{ P pr. kg fodertørstof}/1000) - (kg \text{ tilvækst} \times 0,0072))/3,67.$
1 slagtekalv, Jersey, 152 - 328 kg:	
Type 1 ¹⁾	¹⁾ Korrektionsformlen for Jersey kan bruges til en slagtevægt på maksimalt 525 kg. Ved en slagtevægt over 525 kg bruges korrektionsfaktoren for en slagtevægt på 525 kg. Bortset fra slagtevægten fastsættes vægten på følgende måde: 31,9 kg pr. måned (for dyr over 6 mdr.). Ved afvigende indgangsvægt og/eller afgangsvægt korrigeres med følgende faktor for både kvælstof og fosfor: $(2,308 \times (vægt, afgang - vægt, ind) + 0,00676 \times (vægt, afgang^2 - vægt, ind^2)) / 979.$
Type 2	Ved afvigende tilvækst, fodermængde og råprotein i foderet korrigeres kvælstofmængden med følgende faktor beregnet ud fra energioptag eller tørstofoptag: $((FE \text{ pr. produceret slagtekalv fra 6 mdr. til slagtning} \times g \text{ råprotein pr. FE} / 6250) - (kg \text{ tilvækst} \times 0,0245)) / 18,4.$

	$\frac{((\text{kg fodertørstof pr. produceret slagtekalv fra 6 mdr. til slagtning} \times \text{g råprotein pr. kg fodertørstof}/6250) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0245)}{18,4}$															
	<p>Ved afvigende tilvækst, fodermængde og fosfor i foderet korrigeres fosformængden med følgende faktor beregnet ud fra energioptag eller tørstofoptag:</p> $\frac{((\text{FE pr. produceret slagtekalv fra 6 mdr. til slagtning} \times \text{g fosfor pr. FE} / 1000) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0072))}{2,84}$ $\frac{((\text{kg fodertørstof pr. produceret slagtekalv fra 6 mdr. til slagtning} \times \text{g P pr. kg fodertørstof}/1000) - (\text{kg tilvækst} \times 0,0072))}{2,84}$															
Søer:																
Type 2	<p>Ved opgørelse af fodermængde, indhold af råprotein i foderet, antal fravænnede grise og fravænningsvægt skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes ved hjælp af formlen: $\frac{(((\text{FE pr. årssø} \times \text{g råprotein pr. FE}) / 6250) - 1,98 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,0257 \text{ kg N pr. kg tilvækst}))}{24,13^{1)}$</p> <p>¹⁾ Såfremt der kun anvendes foderblandinger deklareret med FE_{so}, sættes FE lig FE_{so}. Såfremt der anvendes foderblandinger deklareret med både FE_{sv} og FE_{so} anvendes følgende: FE pr. årssø beregnes som summen af FE_{sv} og FE_{so}, og g råprotein pr. FE beregnes som et vægtet gennemsnit af de anvendte foderblandingers råproteinindhold $(\text{g råprotein pr. FE}_{sv} \times \text{FE}_{sv} \text{ pr. årssø} + \text{g råprotein pr. FE}_{so} \times \text{FE}_{so} \text{ pr. årssø}) / (\text{FE}_{sv} + \text{FE}_{so})$.</p>															
Type 2	<p>Ved opgørelse af fodermængde, indhold af fosfor i foderet, antal fravænnede grise og fravænningsvægt skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes ved hjælp af formlen: $\frac{(((\text{FE pr. årssø} \times \text{g fosfor pr. FE}) / 1000) - 0,58 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,006 \text{ kg P pr. kg tilvækst}))}{4,96^{1)}$</p> <p>¹⁾ Såfremt der kun anvendes foderblandinger deklareret med FE_{so}, sættes FE lig FE_{so}. Såfremt der anvendes foderblandinger deklareret med både FE_{sv} og FE_{so} anvendes følgende: FE pr. årssø beregnes som summen af FE_{sv} og FE_{so}, og g fosfor pr. FE beregnes som et vægtet gennemsnit af de anvendte foderblandingers fosforindhold $(\text{g fosfor pr. FE}_{sv} \times \text{FE}_{sv} \text{ pr. årssø} + \text{g fosfor pr. FE}_{so} \times \text{FE}_{so} \text{ pr. årssø}) / (\text{FE}_{sv} + \text{FE}_{so})$.</p>															
Smågrise:																
Type 1	<p>Ved afvigende indgangs- og afgangsvægt korrigeres kvælstof med følgende faktor: $\frac{((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times (13,35 + 0,1645 \times (\text{afgangsvægt} + \text{indgangsvægt})))}{475}$.</p> <p>Ved afvigende indgangs- og afgangsvægt korrigeres fosfor med følgende faktor: $\frac{((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times (3,832 + 0,0292 \times (\text{afgangsvægt} + \text{indgangsvægt})))}{120}$.</p>															
Type 2	<p>Ved opgørelse af fodermængde, indhold af råprotein i foderet, indgangsvægt og afgangsvægt skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes ved hjælp af formlen: $\frac{((\text{FE}_{sv} \text{ pr. produceret gris} \times \text{g råprotein pr. FE}_{sv} / 6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0304 \text{ kg N pr. kg tilvækst}))}{0,475}$.</p> <p>Ved opgørelse af fodermængde, indhold af fosfor i foderet, indgangsvægt og afgangsvægt skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes ved hjælp af formlen: $\frac{((\text{FE}_{sv} \text{ pr. produceret gris} \times \text{g fosfor pr. FE}_{sv} / 1000) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0049 \text{ kg P pr. kg tilvækst}))}{0,120}$.</p>															
Slagtesvin:																
Type 1 ¹⁾ :	<p>Ved afvigende indgangs- og afgangsvægt korrigeres kvælstof med følgende faktor: $\frac{((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times (13,35 + 0,1645 \times (\text{afgangsvægt} + \text{indgangsvægt})))}{3,037}$.</p> <p>Ved afvigende indgangs- og afgangsvægt korrigeres fosfor med følgende faktor: $\frac{((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times (3,832 + 0,0292 \times (\text{afgangsvægt} + \text{indgangsvægt})))}{659}$.</p> <p>¹⁾ Afgangsvægt beregnes i effektivitetskontrollen som slagtevægt $\times 1,31$</p>															
Type 2 ²⁾ :	<p>Ved opgørelse af fodermængde, indhold af råprotein i foderet, indgangsvægt og slagtevægt skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes: $\frac{((\text{FE}_{sv} \text{ pr. produceret svin} \times \text{g råprotein pr. FE}_{sv} / 6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst}))}{3,037}$</p> <p>Ved opgørelse af fodermængde, indhold af fosfor i foderet, indgangsvægt og slagtevægt skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes ved: $\frac{((\text{FE}_{sv} \text{ pr. produceret svin} \times \text{g fosfor pr. FE}_{sv} / 1000) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0055 \text{ kg P pr. kg tilvækst}))}{0,659}$.</p> <p>²⁾ Afgangsvægt beregnes i effektivitetskontrollen som slagtevægt $\times 1,31$</p>															
Slagtefjerkræ:																
Type 1	<p>Ved afvigende produktionstid (slagtealder_{ny}, dage, mellem 30 og 45 dage) eller afvigende produktionsvægt (slagtevægt_{ny}, kg, mellem 1,67 og 3,07 kg) beregnes korrektionsfaktoren for kvælstof eller fosformængde med nedenstående formler (den fremkomne faktor multipliceres med kvælstof eller fosforproduktionen i den givne kategori)</p> <p>Slagtekyllinger</p> <table border="1"> <tr> <td rowspan="5">Produktionstid Kvælstof</td> <td>Over 30 dage (N-prod. ved 30 dg. ganges med:)</td> <td>$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 30 \text{ dage}) * 0,112)$</td> </tr> <tr> <td>Over 32 dage (N-prod. ved 32 dg. ganges med:)</td> <td>$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 32 \text{ dage}) * 0,079)$</td> </tr> <tr> <td>Over 35 dage (N-prod. ved 35 dg. ganges med:)</td> <td>$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 35 \text{ dage}) * 0,075)$</td> </tr> <tr> <td>Over 40 dage (N-prod. ved 40 dg. ganges med:)</td> <td>$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 40 \text{ dage}) * 0,062)$</td> </tr> <tr> <td>Over 45 dage (N-prod. ved 45 dg. ganges med:)</td> <td>$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 45 \text{ dage}) * 0,062)$</td> </tr> <tr> <td>Produktionsvægt Kvælstof</td> <td>Levende vægt ved slagtning over 1,67 kg (N-prod. ved 1,67 kg ganges med:)</td> <td>$1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 1,67 \text{ kg}) * 1,243$</td> </tr> </table>		Produktionstid Kvælstof	Over 30 dage (N-prod. ved 30 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 30 \text{ dage}) * 0,112)$	Over 32 dage (N-prod. ved 32 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 32 \text{ dage}) * 0,079)$	Over 35 dage (N-prod. ved 35 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 35 \text{ dage}) * 0,075)$	Over 40 dage (N-prod. ved 40 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 40 \text{ dage}) * 0,062)$	Over 45 dage (N-prod. ved 45 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 45 \text{ dage}) * 0,062)$	Produktionsvægt Kvælstof	Levende vægt ved slagtning over 1,67 kg (N-prod. ved 1,67 kg ganges med:)	$1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 1,67 \text{ kg}) * 1,243$
Produktionstid Kvælstof	Over 30 dage (N-prod. ved 30 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 30 \text{ dage}) * 0,112)$														
	Over 32 dage (N-prod. ved 32 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 32 \text{ dage}) * 0,079)$														
	Over 35 dage (N-prod. ved 35 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 35 \text{ dage}) * 0,075)$														
	Over 40 dage (N-prod. ved 40 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 40 \text{ dage}) * 0,062)$														
	Over 45 dage (N-prod. ved 45 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 45 \text{ dage}) * 0,062)$														
Produktionsvægt Kvælstof	Levende vægt ved slagtning over 1,67 kg (N-prod. ved 1,67 kg ganges med:)	$1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 1,67 \text{ kg}) * 1,243$														

		Levende vægt ved slagtning over 1,85 kg (N-prod. ved 1,85 kg ganges med:)	$(1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 1,85 \text{ kg}) * 0,852)$
		Levende vægt ved slagtning over 2,13 kg (N-prod. ved 2,13 kg ganges med:)	$(1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 2,13 \text{ kg}) * 0,801)$
		Levende vægt ved slagtning over 2,60 kg (N-prod. ved 2,60 kg ganges med:)	$(1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 2,60 \text{ kg}) * 0,654)$
		Levende vægt ved slagtning over 3,07 kg (N-prod. ved 3,07 kg ganges med:)	$(1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 3,07 \text{ kg}) * 0,654)$
Produktionstid Fosfor		Over 30 dage (N-prod. ved 30 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 30 \text{ dage}) * 0,101)$
		Over 32 dage (P-prod. ved 32 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 32) * 0,095)$
		Over 35 dage (P-prod. ved 35 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 35) * 0,060)$
		Over 40 dage (P-prod. ved 40 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 40) * 0,057)$
		Over 45 dage (P-prod. ved 45 dg. ganges med:)	$(1 + (\text{slagtealder}_{ny} - 45) * 0,057)$
Produktionsvægt Fosfor		Levende vægt ved slagtning over 1,67 kg (P-prod. ved 1,67 kg ganges med:)	$1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 1,67 \text{ kg}) * 0,806)$
		Levende vægt ved slagtning over 1,85 kg (P-prod. ved 1,85 kg ganges med:)	$(1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 1,85 \text{ kg}) * 0,833)$
		Levende vægt ved slagtning over 2,13 kg (P-prod. ved 2,13 kg ganges med:)	$(1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 2,13 \text{ kg}) * 0,859)$
		Levende vægt ved slagtning over 2,60 kg (P-prod. ved 2,60 kg ganges med:)	$(1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 2,60 \text{ kg}) * 0,828)$
		Levende vægt ved slagtning over 3,07 kg (P-prod. ved 3,07 kg ganges med:)	$(1 + (\text{slagtevægt}_{ny} - 3,07 \text{ kg}) * 0,828)$
Type 2	Ved opgørelse af fodermængde, indhold af råprotein i foderet og tilvækst skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes vha.:		
	Slagtekyllinger, 30 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{protein pct. i foder} \times 1,6) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 29,0)) / 31,54.$	
	Slagtekyllinger, 32 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{protein pct. i foder} \times 1,6) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 29,0)) / 38,59.$	
	Slagtekyllinger, 35 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{protein pct. i foder} \times 1,6) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 29,0)) / 47,80.$	
	Slagtekyllinger, 40 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{protein pct. i foder} \times 1,6) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 29,0)) / 65,78.$	
	Slagtekyllinger, 45 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{protein pct. i foder} \times 1,6) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 29,0)) / 86,01$	
	Skrabekyllinger, 44 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{protein pct. i foder} \times 1,6) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 29,0)) / 49,37.$	
	Slagtekyllinger, øko., 63 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{protein pct. i foder} \times 1,6) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 29,0)) / 97,20.$	
	Kalkuner, hunner:	$((\text{kg foder pr. produceret kalkun} \times \text{protein pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kalkun} \times 2,88)) / 48,11.$	
	Kalkuner, hanner:	$((\text{kg foder pr. produceret kalkun} \times \text{protein pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kalkun} \times 2,88)) / 87,82.$	
	Ænder:	$((\text{kg foder pr. produceret and} \times \text{protein pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg tilvækst pr. produceret and} \times 2,4)) / 17,26.$	
	Gæs:	$((\text{kg foder pr. produceret gås} \times \text{protein pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg tilvækst pr. produceret gås} \times 2,4)) / 56,08.$	
	Ved opgørelse af fodermængde, fosfor i foderet og tilvækst skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes ved hjælp af formlerne:		
	Slagtekyllinger, 30 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{fosfor pct. i foder} \times 10) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 3,7)) / 7,30.$	
	Slagtekyllinger, 32 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{fosfor pct. i foder} \times 10) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 3,7)) / 8,78.$	
	Slagtekyllinger, 35 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{fosfor pct. i foder} \times 10) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 3,3)) / 11,28.$	
	Slagtekyllinger, 40 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{fosfor pct. i foder} \times 10) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 3,3)) / 14,69.$	
	Slagtekyllinger, 45 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{fosfor pct. i foder} \times 10) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 3,3)) / 18,86$	

Skrabekyllinger, 44 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{fosfor pct. i foder} \times 10) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 3,3)) / 10,44.$
Slagtekyllinger, øko., 63 dage:	$((\text{kg foder pr. produceret kylling} \times \text{fosfor pct. i foder} \times 10) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kylling} \times 3,3)) / 27,85.$
Kalkuner, hunner:	$((\text{kg foder pr. produceret kalkun} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kalkun} \times 0,67)) / 12,66.$
Kalkuner, hanner:	$((\text{kg foder pr. produceret kalkun} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg tilvækst pr. produceret kalkun} \times 0,67)) / 23,21.$
Ænder:	$((\text{kg foder pr. produceret and} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg tilvækst pr. produceret and} \times 0,55)) / 4,29.$
Gæs:	$((\text{kg foder pr. produceret gås} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg tilvækst pr. produceret gås} \times 0,55)) / 16,03.$

Høns og hønniker:

Type 2	Ved opgørelse af fodermængde, indhold af råprotein i foderet, produktion af æg og tilvækst skal korrektionsfaktoren for kvælstof beregnes
Fritgående høns:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{prot. pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 1,81) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 2,88)) / 80,11.$
Økologiske høns:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{prot. pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 1,81) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 2,88)) / 90,26.$
Skrabehøns:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{prot. pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 1,81) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 2,88)) / 77,69.$
Burhøns:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{prot. pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 1,81) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 2,88)) / 67,94.$
HPR-høner:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{prot. pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 1,81) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 2,88)) / 88,85.$
Hønniker, kons.:	$((\text{kg foder pr. produceret hønnike} \times \text{protein pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg tilvækst pr. produceret hønnike} \times 2,88)) / 10,75.$
Hønniker, HPR:	$((\text{kg foder pr. produceret hønnike} \times \text{protein pct. i foder} \times 0,16) - (\text{kg tilvækst pr. produceret hønnike} \times 2,88)) / 8,72.$

Ved opgørelse af fodermængde, fosfor i foderet, produktion af æg og tilvækst skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes vha. formlerne:

Fritgående høns:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 0,2) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 0,67)) / 17,55.$
Økologiske høns:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 0,2) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 0,67)) / 22,90.$
Skrabehøns:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 0,2) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 0,67)) / 17,18.$
Burhøns:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 0,2) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 0,67)) / 15,52.$
HPR-høner:	$((\text{kg foder pr. årshøne} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg æg pr. årshøne} \times 0,2) - (\text{kg tilvækst pr. årshøne} \times 0,67)) / 23,17.$
Hønniker, kons.:	$((\text{kg foder pr. produceret hønnike} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg tilvækst pr. produceret hønnike} \times 0,67)) / 2,59.$
Hønniker, HPR:	$((\text{kg foder pr. produceret hønnike} \times \text{fosfor pct. i foder}) - (\text{kg tilvækst pr. produceret hønnike} \times 0,67)) / 2,81.$

Kødædende pelsdyr:

Type 2	Ved opgørelse af fodermængde og indhold af råprotein i foderet skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formlen: $((\text{kg foder pr. årstæve} \times \text{g råprotein pr. kg foder} / 6250) - 0,463) / 5,985$
	Ved opgørelse af fodermængde og indhold af fosfor i foderet skal korrektionsfaktoren beregnes ved hjælp af formlen: $((\text{kg foder pr. årstæve} \times \text{g fosfor pr. kg foder} / 1000) - 0,069) / 0,957$

Tabel 7: Husdyrgødning, standardforudsætninger for produktion

Normerne for indhold af kvælstof og fosfor i husdyrgødning angivet i Tabel 3 er fastsat på grundlag af nedenstående forudsætninger om de enkelte husdyrarteres ydelsesniveau og foderforbrug.

Kvæg		Tørstof kg	Råprotein g pr. kg tør- stof	Fosfor g pr. kg tørstof	Mælke- ydelse [†]	Mælkeprotein pct.	Tilvækst kg
1 årsko uden opdræt, malkekvæg	Tung race	8.019	167	4,09	10.515 kg produceret (10.691 kg EKM)	3,46	
	Jersey	6.556	168	4,28	7.339 kg produ- ceret (9.547 kg EKM)	4,20	
		FE	Råprotein g pr. FE	Fosfor g pr. FE			
1 årsopdræt (kalv 0 - 6 mdr.)**	Tung race	1047 (1138 kg tørstof)	199 (183 g pr. kg tørstof)	4,90 (4,51 g pr. kg tør- stof)			
	Jersey	785 (854 kg tørstof)	199 (183 g pr. kg tørstof)	4,90 (4,51 g pr. kg tør- stof)			
1 årsopdræt (6 mdr. - kælvning (27/25 mdr.), køer og stude)**	Tung race	2094 (2610 kg tørstof)	172 (138 g pr. kg tørstof)	4,04 (3,24 g pr. kg tør- stof)			
	Jersey	1571 (1957 kg tørstof)	172 (138 g pr. kg tørstof)	4,04 (3,24 g pr. kg tør- stof)			
					Vægt, kg		
					Ind	Slut	
Slagtekalve (0 - 6 mdr.)	Tung race	665 (665 kg tørstof)	169 (169 g pr. kg tørstof)	4,40 (4,40 g pr. kg tørstof)	40	230	
	Jersey	470 (470 kg tørstof)	169 (169 g pr. kg tørstof)	4,40 (4,40 g pr. kg tørstof)	25	152	
Slagtekalve 230 - 440 kg	Tung race	1234 (1234 kg tørstof)	145 (145 g pr. kg tørstof)	4,20 (4,20 g pr. kg tørstof)			210
	Jersey	979 (979 kg tørstof)	145 (145 g pr. kg tørstof)	4,20 (4,20 g pr. kg tørstof)			176
1 årsammeko (uden opdræt), <400 kg		1525	207	3,60			
1 årsammeko (uden opdræt), 400-600 kg		2207	207	3,60			
1 årsammeko (uden opdræt), 600 kg<		2502	207	3,60			
*EKM = energikorrigeret mælk ** Mængderne er angivet pr. årsopdræt (svarer til 365 foderdage)							

Svin	Tilvækst kg	FE* pr. kg tilvækst	FE* pr. årssø	Råprotein g pr. FE	Fosfor g pr. FE	Afgangsvægt kg
1 årssø på stald inkl. 32,2 grise til 6,7 kg			1484	133,3	4,6	
1 årssø på friland inkl. 32,2 grise til 6,7 kg			1650	133,3	4,6	
1 økologisk årssø, inkl. 23 grise til 14 kg**			2020	145,5	5,3	
1 smågris, 6,7 – 31 kg	24,3	1,89		165,2	5,2	31
1 økologisk smågris 14 – 31 kg	17	2,20		182	5,8	31
1 Slagtesvin, 31-113 kg	82	2,82		147,7	4,8	113
1 økologisk slagtesvin, 31-113 kg	82	3,11		168	5,4	113

* Ved smågrise og slagtesvin opgøres foderforbrug i FEsv, og ved søer opgives foderforbrug som summen af FEsv og FEso. ** Inkl. foder til smågrisene inden fravæning. Indhold af råprotein og fosfor er vægtet gennemsnit for sofoder (løbe-/drægtighed samt i faremark) og smågrise-foder (inden fravæning).

Slagtefjerkræ	Foder pr. prod. dyr	Protein i foder pct.	Fosfor i foder pct.	Tilvækst pr. dyr Kg
Slagtekyllinger, 30 dage	2,45	20,4	0,55	1,67
Slagtekyllinger, 32 dage	2,84	20,3	0,55	1,85
Slagtekyllinger, 35 dage	3,39	20,2	0,54	2,13
Slagtekyllinger, 40 dage	4,39	20,1	0,53	2,60
Slagtekyllinger, 45 dage	5,47	20,0	0,53	3,07
Skrabekyllinger, 44 dage	3,39	19,1	0,49	1,87
Slagtekyllinger, øko., 63 dage	5,46	19,5	0,64	2,15
Kalkuner, tunge hunner 112 dage	24,3	19,6	0,79	9,7
Kalkuner, tunge hanner 147 dage	50,7	17,6	0,71	19,1
Ænder, 52 dage	9,75	16,8	0,65	3,7
Gæs, 91 dage	28,0	16,0	0,70	6,5

Høns og hønniker	Foder* kg	Protein i foder pct.	Fosfor i foder pct.	Æg prod.* kg	Tilvækst* Kg
Fritgående	43,5	16,7	0,50	19,0	0,60
Økologiske	44,5	17,8	0,61	19,2	0,60
Skrabehøns	43,0	16,7	0,50	19,6	0,60
Burhøns	40,7	16,3	0,49	20,2	0,57
Rugeæg (HPR-høner)**	58,4	12,9	0,47	14,0	2,21
Hønniker, konsum	5,76	15,7	0,60		1,29
Hønniker, HPR (rugeæg)	6,06	14,8	0,68		1,95

* Mængderne er angivet pr. årshøne (svarer til 365 foderdage), henholdsvis pr. produceret hønnike

**Inkl. 0,09 hane pr. årshøne

Pelsdyr	Hvalpe pr. årstæve	Kg foder pr. årstæve	Råprotein g pr. kg foder	Fosfor g pr. kg foder
Kødædende pelsdyr	5,38	257,7	156	3,98

Tabel 8a: Gram råprotein og fosfor pr. kg tørstof i afgrøder til kvæg

Afgrøder	Råprotein (g/kg TS)	Fosfor (g/kg TS)	Afgrøder	Råprotein (g/kg TS)	Fosfor (g/kg TS)
KORN			Sojabønner, toasted	410	5.8
Byg, crimpet (65% TS)	101	3.3	Hørfrø	238	5.7
Vårbyg	101	3.3	Solsikkefrø	174	5.8
Vinterbyg	100	3.3	Vegetabilsk fedt (fedtmix)	0	0.0
Havre	106	3.4	Rapskråfoder, 4% fedt	385	12.9
Rug	86	3.3	Rapskagefoder, 10,5% fedt, DK alm	344	11.1
Hvede	104	3.1	Rapskage, 10% fedt, besk	343	11.1
Majs, fint formalet	96	3.2	Rapskage, 13% fedt	330	10.9
Triticale	105	3.5	Rapskage, 13% fedt, besk	330	10.9
Milo	98	3.3	Rapskagefoder, 13% fedt	331	10.9
Majs, knækket	96	2.8	Rapskagefoder, 20% fedt, koldpresset	301	10.1
Kornblanding, byg/hvede 50/50	106	3.3	Palmekage	172	6.4
Hvede-/kornbærme, tørret	347	8.1	Sojaskråfoder	487	7.6
Hvede-/kornbærme, tørret	347	8.1	Sojaskråfoder, afskallet	528	7.1
Majsbærme, lys "golden"	294	8.4	Sojakage	468	7.0
Majsbærme mørk	291	8.4	Sojaskaller	124	1.4
Havreskalmel (klid)	47	1.7	Solsikkeskråfoder delv. afskallet 17% træ	408	12.5
Hvedestrømel	195	11.9	Solsikkeskråfoder delv. afskallet 14% træ	417	12.5
Hvedeklid	180	11.9	Solsikkekagefoder delv. afskallet 15% træ	392	9.3
Hvedeglutenfoder	172	9.9	Solsikkekagefoder delv. afskallet 21% træ	325	9.3
Majskim	161	17.4	Hørfrøkagefoder	353	8.6
Majsglutenfoder	260	10.4	Hampefrø	256	11.5
Majsgluten 60%	682	5.5	Palmeskrå	180	6.4
Majsstivelse	5	1.6	Hampefrøkage	351	-
Majsfodermel	106	5.6	Rapsolie	0	0.0
Mask, frisk	215	7.2	Sojamelasse (sojaskråekstrakt)	100	0.8
Kornbærme, frisk	320	8.1	Solsikkekagefoder, uafskallet	265	9.3
Maltspirer	318	8.0	Sojaolie	0	0.0
Mask, ensileret	215	7.2	BÆLGPLANTEFRØ		
Rug, NaOH ludet, 75% TS	83	3.2	Lupin, gul	419	4.7
Hvede, NaOH ludet, 75% TS	100	3.0	Lupin, smalbladet	349	5.8
Hvede, NaOH ludet, 65% TS	100	3.0	Ærter	239	4.6
Byg, NaOH ludet, 75% TS	95	3.1	Hestebønner	309	6.0
Majs, crimpet	86	3.2	Hestebønner, toasted	309	6.0
OLIEFRØ			Lupin, smalbladet toasted	349	6.0
Bomuldsfrø	234	9.8	Hestebønner, lidt varmebehandling	309	6.0
Rapsfrø, 00	211	7.6			
Sojabønner	410	5.8			

Afgrøder	Råprotein (g/kg TS)	Fosfor (g/kg TS)	Afgrøder	Råprotein (g/kg TS)	Fosfor (g/kg TS)
RODFRUGTER			Kløvergræs, 6-8 cm, midt, -vanding	220	4.3
Foderroer, 16,5% TS	74	1.7	Kløvergræs, 6-8 cm, sen, -vanding	245	4.3
Foderroer, 18% TS	74	1.7	Kløvergræs, 12-15 cm, tidlig, vanding	225	3.8
Foderroer, 20% TS	74	1.7	Kløvergræs, 12-15 cm, midt, vanding	230	4.3
Sukkerroer	59	1.7	Kløvergræs, 12-15 cm, sen, vanding	245	4.3
Gulerødder	101	3.1	Kløvergræs, 12-15 cm, tidlig, -vanding	225	3.8
Roepiller, umelasseret	96	1.0	Kløvergræs, 12-15 cm, midt, -vanding	215	4.3
Roepiller, letmelasseret	93	0.7	Kløvergræs, 12-15 cm, sen, -vanding	245	4.3
Roepiller, melasseret	97	0.8	Varigt enggræs	200	4.0
Roemelasse	130	0.4	Græs, 6-8 cm	220	3.4
Roepiller mel. Danisco kosetter	110	0.8	Græs, 12-15 cm	210	3.4
HP-Pulp, ensilage	94	0.8	Græs, 20-25 cm	190	3.4
HP-Pulp, ensilage	94	0.8	GRÆS OG BÆLGPLANTER		
Kartoffelpulp	98	1.9	Italiensk rajgræs, forår, tidlig	250	4.3
Vinasse	354	7.7	Italiensk rajgræs, forår, midt	210	4.3
Roetop, frisk, 20% aske	164	2.7	Italiensk rajgræs, forår, sen	180	4.3
Roetop, samensileret	180	2.7	Italiensk rajgræs, efter helsæd	170	4.3
Kartofler	92	2.1	Italiensk rajgræs, efter korn	185	4.3
Kartoffelproteinkoncentrat	820	4.3	Lucerne, beg. blomst	217	2.8
Roer + top, samensileret	95	1.9	Lucerne, i blomst	184	2.8
Foderroer, samensileret	74	1.7	Lucerne, e. blomst	159	2.8
ANDRE FRØ			Hvidkløver, frisk	268	3.1
Citruskvas	74	1.3	Rødkløver, frisk	225	3.0
Pektinaffald	71	0.7	1. slæt kløvergræs, frisk	145	3.1
AFGRÆSNING			2. slæt kløvergræs, frisk	159	3.5
Kløvergræs, 6-8 cm, 20% kløver	230	4.0	3. slæt kløvergræs, frisk	169	3.8
Kløvergræs, 12-15 cm, 20% kløver	220	4.0			
Kløvergræs, 20-25 cm, 20% kløver	200	4.0			
Kløvergræs, 6-8 cm, 40% kløver	240	4.0			
Kløvergræs, 12-15 cm, 40% kløver	230	4.0			
Kløvergræs, 20-25 cm, 40% kløver	210	4.0			
Kløvergræs, 6-8 cm, 60% kløver	250	4.0			
Kløvergræs, 12-15 cm, 60% kløver	240	4.0			
Kløvergræs, 20-25 cm, 60% kløver	220	4.0			
Kløvergræs, 6-8 cm, tidlig, vanding	235	3.8			
Kløvergræs, 6-8 cm, midt, vanding	240	4.3			
Kløvergræs, 6-8 cm, sen, vanding	255	4.3			
Kløvergræs, 6-8 cm, tidlig, -vanding	235	3.8			

Afgrøder	Råprotein (g/kg TS)	Fosfor (g/kg TS)	Afgrøder	Råprotein (g/kg TS)	Fosfor (g/kg TS)
HELSÆD			3. slæt kløvergræsensilage	165	3.6
Hestebønner, frisk	190	4.7	4. slæt kløvergræsensilage	188	4.1
Smalbladet lupin, frisk	178	2.6	5. slæt kløvergræsensilage	204	4.3
Grønbyg før skrid., frisk	156	3.7	Græs + ærteensilage	163	3.1
Byghelsæd, frisk	102	2.9	Kløvergræs + majs, ensilage	119	2.9
Havrehelsæd, frisk	105	3.5	1. slæt græsensilage	147	3.5
Majshelsæd, frisk	100	3.0	2. slæt græsensilage	154	3.5
Grønrug, frisk	143	3.9	3. slæt græsensilage	160	3.6
Ærtehelsæd, frisk	148	3.3	4. slæt græsensilage	183	4.1
Fodermarkkål, frisk	124	3.8	5. slæt græsensilage	200	4.6
Grønært, frisk	189	3.4	1. slæt lucerneensilage	178	3.7
Grøn vinterhvede, frisk	150	2.6	2. slæt lucerneensilage	178	3.1
Kolbemajs, frisk	82	2.5	3. slæt lucerneensilage	199	3.4
GRÆS- OG KLØVERGRÆSENSILAGE			4. slæt lucerneensilage	218	3.7
Kløvergræsens., høj FK, 20% kløver	164	3.1	HELSÆDSENSILAGE		
Kløvergræsens., middel FK, 20% kløver	163	3.1	Fodermarkkål, ensilage	121	2.5
Kløvergræsens., lav FK, 20% kløver	159	3.1	Kolbemajs, ensilage	80	2.6
Kløvergræsens., høj FK, 40% kløver	159	3.7	Rapsensilage	111	3.5
Kløvergræsens., middel FK, 40% kløver	156	3.7	Hestebønne, ensilage	170	4.7
Kløvergræsens., lav FK, 40% kløver	159	3.7	Smalbladet lupin, ensilage	156	3.4
Kløvergræsens., høj FK, 60% kløver	180	4.2	Havre + ærte + vikke, ensilage	117	3.4
Kløvergræsens., middel FK, 60% kløver	166	4.2	Grønbygensilage	147	3.1
Kløvergræsens., lav FK, 60% kløver	162	4.2	Byghelsæd, ensilage, høj FK	97	2.7
Forårsudl. italiensk rajgræs, ensilage	153	3.1	Byghelsæd, ensilage, middel FK	92	2.7
Efterafgrøde, helsæd, ensilage	164	3.1	Byghelsæd, ensilage, lav FK	95	2.7
Efterafgrøde, korn, ensilage	156	3.1	Vinterbyghelsæd, ensilage	101	2.7
Hundegræs, ensilage	126	3.5	Havrehelsæd, ensilage	112	2.5
Varigt enggræs, ensilage	126	3.3	Hvedeært, ensilage	123	2.8
Græsensilage, høj FK	159	3.7	Hvedehelsæd, ensilage, høj FK	104	2.7
Græsensilage, middel FK	159	3.6	Hvedehelsæd, ensilage, middel FK	87	2.6
Græsensilage, lav FK	156	3.4	Hvedehelsæd, ensilage, lav FK	85	2.6
Græsensilage, meget lav FK	144	3.0	Bygært, ensilage, 20% ærter	102	2.8
Lucerneensilage, høj FK	181	3.5	Bygært, ensilage, 40% ærter	128	2.8
Lucerneensilage, lav FK	187	2.8	Bygært, ensilage, 60% ærter	142	3.0
Hvidkløver beg. blomst, ensilage	270	4.1	Majsensilage, høj FK	74	2.0
Rødkløver beg. blomst, ensilage	225	3.0	Majsensilage, middel FK	74	1.9
1. slæt kløvergræsensilage	147	3.3	Majsensilage, lav FK	77	2.0
2. slæt kløvergræsensilage	155	3.5	Triticalehelsæd, ensilage	105	2.5

Afgrøder	Råprotein (g/kg TS)	Fosfor (g/kg TS)	Afgrøder	Råprotein (g/kg TS)	Fosfor (g/kg TS)
HELSÆDENSILAGE (FORTSAT)			Grønhø, lucerne	170	3.3
Grønrug, ensilage	131	3.9	Grønpiller, Ekstra	180	4.1
Grønbygært, ensilage, 40% ærter	137	3.2	Grønpiller, Plus	180	3.8
Grønbygært, ensilage, 70% ærter	174	3.1	Grønpiller, Standard	170	3.7
Grønært, ensilage	168	2.7	Lucernepiller, Ekstra	200	3.7
Ærtehelsæd, ensilage	163	3.0	Lucernepiller, Standard	170	3.7
Hvede-græs, ensilage	130	3.2	ANDRE PLANTER		
Majs + roer, ensilage	79	2.0	Rørmelasse	55	0.7
Ensileret ribbehøstet byg	92	3.1	MÆLKEPRODUKTER		
Ensileret ribbehøstet rug	101	3.4	Skummetmælkspulver	369	10.2
Ensileret ribbehøstet hvede	104	3.0	Sødmælk, stor race	265	7.2
Ensileret ribbehøstet havre	105	3.5	Sødmælk, jersey	258	7.2
Ensileret ribbehøstet ærter	221	4.2	Syrnet råmælk	390	16.0
HØ OG HALM			Valle	130	7.9
Vårbyghalm	51	0.9	Laktose pulver	0	0.0
Byghalm, NH ₃ -beh. ¹⁾ , høj FK	83	0.8			
Rapshalm	33	1.0			
Lucernehø, wrap	173	3.0			
Kløverhø, høj FK	143	2.9			
Kløverhø, lav FK, wrap	117	2.9			
Græshø, wrap	135	2.5			
Byghalm, NaOH-beh.	45	0.8			
Byghalm, NH ₃ -beh. ¹⁾ , lav FK	69	0.8			
Havrehalm, NH ₃ -beh. ¹⁾	80	1.4			
Hvedehalm, NH ₃ -beh. ¹⁾	80	0.8			
Rughalm, NH ₃ -beh. ¹⁾	80	1.0			
Vinterbyghalm	40	0.8			
Havrehalm	37	1.4			
Hvedehalm	33	0.9			
Rughalm	38	1.0			
Ærtehalm	68	2.0			
Hvidkløverhalm	145	2.0			
Rajgræshalm	67	1.1			
Rødsvingelhalm	35	1.1			
GRØNPILLER OG GRØNHØ					
Grønhø, Ekstra	180	4.1			
Grønhø, Plus	180	3.8			
Grønhø, Standard	170	3.7			
Data fra NorFor´s fodermiddeltabel (www.norfor.info).					
¹⁾ Ved leverancer af flydende ammoniak skal den mængde, der efter reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen må anvendes til ludning af halm, opgøres særskilt.					

Table 8b: Protein- and phosphorus concentration in feedstuffs for pigs and cattle

Indhold angivet i gram pr. kg foder kan bruges ved korrektion hos fjerkræ.

Fodermidler	Gram råprotein pr. kg	Gram fosfor pr. kg	FE _{sv} pr. kg	FE _{so} pr. kg
Vårbyg 2017	92	2,9	1,05	1,05
Vårbyg 2016	97	3,1	1,06	1,06
Vinterbyg 2017	94	2,7	1,01	1,01
Vinterbyg 2016	96	2,8	1,00	1,01
Hvede 2017	93	2,7	1,15	1,14
Hvede 2016	99	2,8	1,14	1,12
Rug 2017	74	2,5	1,10	1,09
Rug 2016	81	2,6	1,09	1,09
Havre 2017	92	3,0	0,84	0,88
Havre 2016	98	3,2	0,85	0,88
Triticale 2017	101	3,3	1,13	1,12
Triticale 2016	102	3,0	1,12	1,11
Majs vådkonserveret	52	1,9	0,82	0,81
Rapsfrø DL	179	7,0	2,07	2,05
Rapsskråfoder	344	10,6	0,74	0,80
Rapskagefoder	294	10,5	0,92	0,98
Sojaskråfoder, toastet	427	6,7	0,88	0,91
Sojaskråfoder, afskallet, toastet	458	6,3	0,94	0,96
Sojaprotein HP 300	559	7,7	0,98	1,00
Sojaprotein, Vilosoy	520	7,1	0,98	1,00
Solsikkeskråfoder afskallet, ca. 18% træstof	351	11,2	0,65	0,72
Solsikkeskage, 19 % træstof	328	8,5	0,94	0,99
Ærter	204	3,9	1,01	1,02
Valle 1. Højt proteinindhold i TS (3,4% TS)	5,5	0,24	0,04	0,04
Valle 2. Middel proteinindhold i TS, (4,0% TS)	4,4	0,28	0,05	0,04
Valle 3. Lavt proteinindhold i TS, (5,6% TS)	1,8	0,39	0,06	0,06
Valle 4, Perlac 14, Hoco, 2017 (14,8% TS)	6,1	0,52	0,16	0,16
Fiskemel, standard	695	21,0	1,15	1,11
Fiskemel, LT	717	22,2	1,19	1,15
Svinefedt	0	0	3,82	3,66
Sojolie og rapsolie	0	0	4,04	3,88
Palmeolie	0	0	3,81	3,66
PFAD	0	0	3,77	3,62
Gærfløde, sprit	109	1,3	0,22	0,24
Gærfløde, øl	43	1,3	0,11	0,12
Hestebønner, gns. af 4 år (2012,14,15 og 16)	245	4,5	0,85	0,88

1) FE_{sv} og FE_{so} er bestemt på baggrund af beregningsmetode for energiværdi til svin gældende fra 1. september 2006 (PD meddelelse FO 08/06).

Tabel 9: Betingelser for udbringning af husdyrgødning og anden organisk gødning på bedrifter, som producerer husdyrgødning med mindst 300 kg kvælstof pr. planperiode, hvoraf mindst 2/3 er fra kvæg

På bedrifter, som producerer husdyrgødning med mindst 300 kg kvælstof pr. planperiode, hvoraf mindst 2/3 er fra kvæg, må der samlet højst udbringes husdyrgødning og anden organisk gødning i mængder svarende til 230 kg kvælstof pr. ha harmoniareal pr. planperiode på følgende betingelser.

1	På kvægbruget skal 80 pct. eller mere af arealet til rådighed for tilførsel af husdyrgødning dyrkes med en afgrøde med højt kvælstofoptag og en lang vækstsæson. Opgørelsen af arealet til rådighed følger bekendtgørelsens § 47, stk. 2.
2	Ved roer forstås foderroer. Ved græs forstås permanente græsarealer eller græs i omdrift. Ved græsudlæg forstås græs udlagt før eller efter høst, dog senest 1. august i vårbyg, helsæd, grønkorn eller silomajs. Ved pløjelag forstås de øverste 30 cm af agerjorden, hvor jordbundsanalysen foretages for at sikre korrekt gødskning. Ved afgrøder med højt kvælstofoptag og lang vækstsæson forstås græs, græsefterafgrøder, roer og græsudlæg. Ved græsefterafgrøder forstås rent græs sået før eller efter høst, dog senest den 1. august.
3	Husdyrgødning må ikke udbringes i perioden 31. august til 1. marts på et græsareal, som pløjes i samme planperiode. Der skal foreligge en dateret erklæring underskrevet af driftsherren til dokumentation heraf.
4	Græsarealer i omdrift må kun pløjes om i perioden 1. marts til 1. juni, hvorefter arealet skal tilsås umiddelbart og ikke senere end tre uger efter pløjning, og dyrkes med en afgrøde med højt kvælstofoptag og en lang vækstsæson.
5	Græsudlæg og græsefterafgrøder må tidligst nedpløjes eller nedvisnes den 1. marts.
6	Bælgsæd og andre kvælstoffikserende afgrøder som f.eks. rød- og hvidkløver må ikke dyrkes på de arealer, som bedriften har til rådighed. Dette gælder dog ikke kløver og lucerne i græsmarker med under 50 pct. kløver og lucerne og byg/ærter, der er udlagt med græs.
7	Der skal foretages N- og P-analyser af pløjelaget mindst hvert 4. år pr. 5 ha på hele arealet i omdrift, som kvægbruget har til rådighed i den planperiode, hvor prøverne foretages. Der skal foreligge dateret dokumentation herfor f.eks. i form af N-min-beregning og jordanalysekort. En bedrift, som har anvendt muligheden for at udbringe husdyrgødning og anden organisk gødning i mængder svarende til op til 230 kg kvælstof pr. ha harmoniareal i mere end 4 sammenhængende planperioder, skal for hver planperiode efter den 4. planperiode kunne fremvise jordprøver, der er udtaget i en af de 4 forudgående planperioder.
8	Kvægbruget skal for hver planperiode, hvor undtagelsen ønskes anvendt, senest den dato der er anført som ansøgningsfrist i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om markblok og elektronisk Fællesskema, ansøge om anvendelse undtagelsen, samt foretage en gødningsplanlægning, jf. lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, i Miljø- og Fødevarerministeriets Tast selv-service via www.virk.dk eller www.lbst.dk .
9	Kvægbrugets gødningsplan for dyrkede og udyrkede arealer skal udover de forhold, der følger af lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og de i medfør heraf udstedte bekendtgørelser, indeholde følgende: a) en skitse, der viser de enkelte markers beliggenhed, b) oplysning om antallet af husdyr, en beskrivelse af opstaldnings- og opbevaringssystemer, herunder opbevaringskapaciteten for gødning, c) en beregning af det fosfor, der produceres på bedriften, d) en beskrivelse af eventuel gødningsbehandling og forventede egenskaber for den behandlede gødning, e) oplysning om mængde og type af husdyrgødning, som leveres udenfor eller modtages på bedriften, f) oplysning om afgrødens forventede fosforbehov for hver mark, g) en beregning af fosfor, der tilføres med husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse og handelsgødning for hver mark og h) angivelse af tidspunkt for tilførsel af husdyrgødning og handelsgødning.
10	Kvægbrugets gødningsplan skal revideres senest 7 dage efter enhver ændring.

Note: Betingelser jf. § 43, stk. 2 i Miljø- og Fødevarerministeriets bekendtgørelse nr. 1011 af 22. juni 2018 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Table 10: Husdyrefterafgrødekrav for planperioden 2018/2019

Oplande, hvor der ikke er fastsat et husdyrefterafgrødekrav er markeret med gråt.

Krav følger af Miljø- og Fødevareministeriets bekendtgørelse nr. 1011 af 22. juni 2018 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Oplands-nr.	Oplandsnavn	Kystvandopland, nr.	Kystvandopland, navn	Husdyrefterafgrødekrav (procent af efterafgrødegrundareal) ¹	
				Jordbrugsvirksomheder, der udbringer 30 kg N eller derover og under 80 kg N i organisk gødning pr. ha harmoniareal	Jordbrugsvirksomheder, der udbringer 80 kg N i organisk gødning eller derover pr. ha harmoniareal
1	Roskilde Fjord, ydre	2200001	Roskilde Fjord, ydre (1)	0,0 %	0,1 %
2	Roskilde Fjord, indre	2200002	Roskilde Fjord, indre (2)	0,1 %	0,2 %
3	Isefjord	2200007	Isefjord (24, 165)	0,1 %	0,1 %
4	Øresund	2300003	Åbne vandomr. Gr. VI – Øresund og Køge Bugt og Østersøen (6, 9)	6,1 %	12,1 %
5	Øresund, N-følsom natur	2300003	Åbne vandomr. Gr. VI – Øresund og Køge Bugt og Østersøen (6, 9)	6,1 %	12,1 %
6	Farum Sø	2300003	Åbne vandomr. Gr. VI – Øresund og Køge Bugt og Østersøen (6, 9)	12,3 %	24,5 %
7	Fure Sø	2300003	Åbne vandomr. Gr. VI – Øresund og Køge Bugt og Østersøen (6, 9)	6,1 %	12,1 %
8	Gentofte Sø	2300003	Åbne vandomr. Gr. VI – Øresund og Køge Bugt og Østersøen (6, 9)	6,1 %	12,1 %
9	Korsør Nor	2500004	Korsør Nor (16)	0,0 %	0,0 %
10	Basnæs Nor	2500005	Basnæs Nor (17)	0,1 %	0,3 %
11	Holsteinborg Nor	2500006	Holsteinborg Nor (18)	0,3 %	0,7 %
12	Skælskør Fjord og Nor	2500008	Skælskør Fjord og Nor (25)	0,1 %	0,1 %
13	Musholm Bugt, indre	2500009	Musholm Bugt, indre (26)	0,1 %	0,1 %
14	Musholm Bugt, indre, N-følsom natur	2500009	Musholm Bugt, indre (26)	0,1 %	0,1 %
15	Kattegat, Jylland, Læsø	11000069	Åbne vandomr. Gr. II – Kattegat (154, 222, 225)	0,0 %	0,0 %
16	Kattegat, Jylland, Læsø, N-følsom natur	11000069	Åbne vandomr. Gr. II – Kattegat (154, 222, 225)	0,0 %	0,0 %
17	Jerup Hede m.fl.	11000069	Åbne vandomr. Gr. II – Kattegat (154, 222, 225)	4,4 %	8,8 %
18	Skagerak og Vesterhavet, Nordenfjords	11000084	Åbne vandomr. Gr. I – Skagerak og Vesterhavet (221)	0,3 %	0,5 %
19	Lild Strandkær	11000084	Åbne vandomr. Gr. I – Skagerak og Vesterhavet (221)	0,3 %	0,5 %
20	Nors Sø	11000084	Åbne vandomr. Gr. I – Skagerak og Vesterhavet (221)	1,6 %	3,2 %
21	Ålvand	11000084	Åbne vandomr. Gr. I – Skagerak og Vesterhavet (221)	0,3 %	0,5 %
22	Nissum Bredning m.fl.	12000070	Nissum Bredning, Thisted Bredning, Kås Bredning, Løgstør Bredning, Nibe Bredning og Langerak (156)	0,9 %	1,7 %
23	Bjørnholms Bugt m.fl.	12000071	Bjørnholms Bugt, Riisgårde Bredning, Skive Fjord og Lovns Bredning (157)	1,3 %	2,6 %
24	Hjarbæk Fjord	12000072	Hjarbæk Fjord (158)	1,0 %	2,0 %
25	Mariager Fjord	13000073	Mariager Fjord (159, 160)	0,5 %	1,0 %
26	Nissum Fjord	14000060	Nissum Fjord (129, 130, 131)	0,7 %	1,4 %
27	Skagerak og Vesterhavet, Nord	14000062	Åbne vandomr. Gr. I – Skagerak og Vesterhavet (133)	0,3 %	0,5 %
28	Randers Fjord	15000063	Randers Fjord (135, 136, 137)	0,3 %	0,6 %
29	Kattegat, Djursland, Anholt	16000064	Åbne vandomr. Gr. II – Kattegat (138, 139, 140)	0,0 %	0,0 %

30	Kattegat, Djursland, Anholt, N-følsom natur	16000064	Åbne vandomr. Gr. II – Kattegat (138, 139, 140)	0,0 %	0,0 %
31	Ebeltoft Vig	16000065	Ebeltoft Vig (141)	0,0 %	0,0 %
32	Ebeltoft Vig, N-følsom natur	16000065	Ebeltoft Vig (141)	0,0 %	0,0 %
33	Stavns Fjord	17000066	Stavns Fjord (142)	0,1 %	0,3 %
34	Århus Bugt nord	17000067	Århus Bugt, Kalø Vig, Begtrup Vig og Knebel Vig (144, 145, 147)	0,0 %	0,0 %
35	Århus Bugt nord, N-følsom natur	17000067	Århus Bugt, Kalø Vig, Begtrup Vig og Knebel Vig (144, 145, 147)	0,0 %	0,0 %
36	Århus Bugt, Samsø	17000083	Åbne vandomr. Gr. III – Århus Bugt syd, Samsø og Nordlige Bælthav (219)	0,0 %	0,0 %
37	Århus Bugt, Samsø, N-følsom natur	17000083	Åbne vandomr. Gr. III – Århus Bugt syd, Samsø og Nordlige Bælthav (219)	0,0 %	0,0 %
38	Ringkøbing Fjord	18000061	Ringkøbing Fjord(132)	2,6 %	5,2 %
39	Skagerak og Vesterhavet, Midt	18000062	Åbne vandomr. Gr. I – Skagerak og Vesterhavet (133)	0,0 %	0,0 %
40	Horsens Fjord	19000059	Horsens Fjord (127, 128)	1,5 %	3,0 %
41	Norsminde Fjord	19000068	Norsminde Fjord (146)	0,7 %	1,4 %
42	Århus Bugt vest	19000083	Åbne vandomr. Gr. III – Århus Bugt syd, Samsø og Nordlige Bælthav(219)	0,0 %	0,0 %
43	Århus Bugt vest, N-følsom natur	19000083	Åbne vandomr. Gr. III – Århus Bugt syd, Samsø og Nordlige Bælthav (219)	0,0 %	0,0 %
44	Sejerøbugt, Jammerland Bugt	21000010	Åbne vandomr. Gr. V – Sejerøbugt, Jammerland Bugt (28, 204)	0,0 %	0,0 %
45	Sejerøbugt, Jammerland Bugt, N-følsom natur	21000010	Åbne vandomr. Gr. V – Sejerøbugt, Jammerland Bugt (28, 204)	0,0 %	0,0 %
46	Kalundborg Fjord	21000011	Kalundborg Fjord (29)	0,0 %	0,0 %
47	Storebælt, Sjællands Odde	21000074	Åbne vandomr. Gr. II – Storebælt og Smålandsfarvandet (200)	0,0 %	0,0 %
48	Kattegat, Sjælland	23000074	Åbne vandomr. Gr. II – Kattegat (200, 205)	0,0 %	0,0 %
49	Kattegat, Sjælland, N-følsom natur	23000074	Åbne vandomr. Gr. II – Kattegat (200, 205)	0,0 %	0,0 %
50	Sø nedstrøms Hamermøllen	23000074	Åbne vandomr. Gr. II – Kattegat (200, 205)	0,0 %	0,0 %
51	Køge Bugt	24000075	Åbne vandomr. Gr. VI – Øresund og Køge Bugt og Østersøen (201)	0,2 %	0,3 %
52	Køge Bugt, N-følsom natur	24000075	Åbne vandomr. Gr. VI – Øresund og Køge Bugt og Østersøen (201)	0,2 %	0,3 %
53	Smålandsfarvandet, syd	25000012	Smålandsfarvandet, syd (34)	0,1 %	0,2 %
54	Smålandsfarvandet, syd, N-følsom natur	25000012	Smålandsfarvandet, syd (34)	1,3 %	2,6 %
55	Karrebæk Fjord	25000013	Karrebæk Fjord (35)	0,5 %	0,9 %
56	Dybsø Fjord	25000014	Dybsø Fjord (36)	0,1 %	0,3 %
57	Avnø Fjord	25000015	Avnø Fjord (37)	0,4 %	0,8 %
58	Guldborgsund	25000016	Guldborgsund (38)	0,0 %	0,0 %
59	Storebælt og Smålandsfarvandet	25000017	Åbne vandomr. Gr. V – Storebælt og Smålandsfarvandet (41, 45)	0,2 %	0,4 %
60	Storebælt og Smålandsfarvandet, N-følsom natur	25000017	Åbne vandomr. Gr. V – Storebælt og Smålandsfarvandet (41, 45)	0,2 %	0,4 %
61	Smålandsfarvandet, åbne del	25000076	Smålandsfarvandet, åbne del (206)	1,5 %	3,0 %
62	Smålandsfarvandet, åbne del, N-følsom natur	25000076	Smålandsfarvandet, åbne del (206)	1,5 %	3,0 %
63	Nakskov Fjord	25000077	Nakskov Fjord (207)	2,1 %	4,2 %
64	Østersøen	26000018	Åbne vandomr. Gr. VII – Østersøen (44, 208)	0,0 %	0,0 %

65	Østersøen, N-følsom natur	26000018	Åbne vandomr. Gr. VII – Østersøen (44, 208)	0,0 %	0,0 %
66	Fakse Bugt	26000019	Åbne vandomr. Gr. VI – Øresund og Køge Bugt og Østersøen (46)	0,1 %	0,3 %
67	Fakse Bugt, N-følsom natur	26000019	Åbne vandomr. Gr. VI – Øresund og Køge Bugt og Østersøen (46)	0,1 %	0,3 %
68	Præstø Fjord	26000020	Præstø Fjord (47)	0,6 %	1,2 %
69	Stege Bugt	26000021	Stege Bugt (48)	0,0 %	0,0 %
70	Stege Nor	26000022	Stege Nor (49)	1,1 %	2,1 %
71	Rødsand	26000078	Rødsand (209)	0,1 %	0,3 %
72	Bornholm, Østersøen	31000023	Åbne vandomr. Gr. VIII – Østersøen, Bornholm (56, 57)	0,0 %	0,0 %
73	Christiansø, Østersøen	31000023	Åbne vandomr. Gr. VIII – Østersøen, Bornholm (56, 57)	0,0 %	0,0 %
74	Borgesø	31000023	Åbne vandomr. Gr. VIII – Østersøen, Bornholm (56, 57)	11,1 %	22,3 %
75	Åremyr	31000023	Åbne vandomr. Gr. VIII – Østersøen, Bornholm (56, 57)	0,0 %	0,0 %
76	Bastemose	31000023	Åbne vandomr. Gr. VIII – Østersøen, Bornholm (56, 57)	0,0 %	0,0 %
77	Sø ved Ølene	31000023	Åbne vandomr. Gr. VIII – Østersøen, Bornholm (56, 57)	17 %	34 %
78	Lister Dyb, Vidå-Kruså delen	41000052	Lister Dyb (111), Vidå-Kruså delen	0,4 %	0,8 %
79	Lister Dyb, Vidå-Kruså delen, N-følsom natur	41000052	Lister Dyb (111), Vidå-Kruså delen	1,5 %	2,9 %
80	Juvre Dyb, Lister Dyb m.fl.	110000052	Juvre Dyb, Lister Dyb, Knudedyb og Grådyb (107, 111, 120, 121)	2,1 %	4,2 %
81	Skagerak og Vesterhavet, Syd	110000056	Åbne vandomr. Gr. I – Skagerak og Vesterhavet (119)	0,4 %	0,9 %
82	Skagerak og Vesterhavet, Syd, N-følsom natur	110000056	Åbne vandomr. Gr. I – Skagerak og Vesterhavet (119)	0,4 %	0,9 %
83	Grovsø	110000056	Åbne vandomr. Gr. I – Skagerak og Vesterhavet (119)	0,4 %	0,9 %
84	Grærup Langsø	110000056	Åbne vandomr. Gr. I – Skagerak og Vesterhavet (119)	0,4 %	0,9 %
85	Kallesmærsk Hede m.fl.	110000056	Åbne vandomr. Gr. I – Skagerak og Vesterhavet (119)	2,6 %	5,2 %
86	Genner Bugt	111000048	Genner Bugt (101)	0,6 %	1,2 %
87	Åbenrå Fjord	111000049	Åbenrå Fjord (102)	1,3 %	2,6 %
88	Als Fjord, Als Sund m.fl.	111000050	Als Fjord, Als Sund, Augustenborg Fjord (103, 104, 105)	0,8 %	1,6 %
89	Haderslev Fjord	111000051	Haderslev Fjord (106)	0,8 %	1,7 %
90	Avnø Vig	111000053	Avnø Vig (108)	0,8 %	1,7 %
91	Hejlsminde Nor	111000054	Hejlsminde Nor (109)	0,6 %	1,3 %
92	Flensborg Fjord og Nybøl Nor	111000055	Flensborg Fjord og Nybøl Nor (110, 113, 114)	0,4 %	0,8 %
93	Flensborg Fjord og Nybøl Nor, N-følsom natur	111000055	Flensborg Fjord og Nybøl Nor (110, 113, 114)	2,3 %	4,6 %
94	Vejle Fjord	111000057	Vejle Fjord (122, 123)	0,5 %	0,9 %
95	Kolding Fjord	111000058	Kolding Fjord (124, 125)	0,8 %	1,6 %
96	Lillebælt, Jylland	111000082	Åbne vandomr. Gr. IV – Lillebælt (216, 217, 224)	0,7 %	1,4 %
97	Lillebælt, Jylland, N-følsom natur	111000082	Åbne vandomr. Gr. IV – Lillebælt (216, 217, 224)	0,7 %	1,4 %
98	Bredningen	112000035	Bredningen (74)	0,5 %	1,1 %
99	Emtekær Nor	112000036	Emtekær Nor (75)	3,7 %	7,4 %
100	Orestrand	112000037	Orestrand (76)	0,0 %	0,0 %

101	Gamborg Fjord og Nor	112000038	Gamborg Fjord og Nor (78, 80)	1,2 %	2,3 %
102	Bågø Nor	112000039	Bågø Nor (81)	0,3 %	0,6 %
103	Aborg Minde Nor	112000040	Aborg Minde Nor (82)	0,7 %	1,4 %
104	Helnæs Bugt	112000043	Helnæs Bugt (87)	0,4 %	0,9 %
105	Helnæs Bugt, N-følsom natur	112000043	Helnæs Bugt (87)	1,1 %	2,2 %
106	Torø Vig og Torø Nor	112000080	Torø Vig og Torø Nor (213)	0,5 %	1,0 %
107	Lillebælt, Fyn	112000082	Åbne vandomr. Gr. IV – Lillebælt (216, 217, 224)	0,5 %	1,0 %
108	Lillebælt, Fyn, N-følsom natur	112000082	Åbne vandomr. Gr. IV – Lillebælt (216, 217, 224)	1,3 %	2,6 %
109	Nærå Strand	113000024	Nærå Strand (59)	0,9 %	1,8 %
110	Dalby bugt	113000025	Dalby bugt (61)	0,1 %	0,2 %
111	Lillestrand	113000026	Lillestrand (62)	0,9 %	1,8 %
112	Odense Fjord	113000046	Odense Fjord (92, 93)	0,8 %	1,6 %
113	Odense Fjord, N-følsom natur	113000046	Odense Fjord (92, 93)	0,8 %	1,6 %
114	Århus Bugt syd	113000083	Åbne vandomr. Gr. III – Århus Bugt syd, Samsø og Nordlige Bælthav (219)	0,0 %	0,0 %
115	Århus Bugt syd, N-følsom natur	113000083	Åbne vandomr. Gr. III – Århus Bugt syd, Samsø og Nordlige Bælthav (219)	4,2 %	8,5 %
116	Nyborg Fjord, Holckenhavn Fjord	114000041	Nyborg Fjord, Holckenhavn Fj (86, 83)	0,7 %	1,4 %
117	Nyborg Fjord, Holckenhavn Fjord, N-følsom natur	114000041	Nyborg Fjord, Holckenhavn Fj (86, 83)	0,7 %	1,4 %
118	Kerteminde Fjord, Kertinge Nor	114000042	Kerteminde Fjord, Kertinge Nor (84, 85)	0,4 %	0,8 %
119	Storebælt SV og NV	114000047	Åbne vandomr. Gr. V – Storebælt SV og NV (95, 96)	0,1 %	0,1 %
120	Storebælt SV og NV, N-følsom natur	114000047	Åbne vandomr. Gr. V – Storebælt SV og NV (95, 96)	0,1 %	0,1 %
121	Nakkebølle Fjord	115000027	Nakkebølle Fjord (63)	0,7 %	1,4 %
122	Skårupøre Sund	115000028	Skårupøre Sund (64)	0,7 %	1,4 %
123	Thurø Bund	115000029	Thurø Bund (65)	1,0 %	2,0 %
124	Lindelse Nor	115000030	Lindelse Nor (68)	2,3 %	4,5 %
125	Vejlen	115000031	Vejlen (69)	0,5 %	1,0 %
126	Salme Nor	115000032	Salme Nor (70)	0,6 %	1,2 %
127	Tryggelev Nor	115000033	Tryggelev Nor (71)	0,3 %	0,7 %
128	Kløven	115000034	Kløven (72)	0,8 %	1,5 %
129	Lunkebugten	115000044	Lunkebugten (89)	0,4 %	0,8 %
130	Lunkebugten, N-følsom natur	115000044	Lunkebugten (89)	0,4 %	0,8 %
131	Langelandssund	115000045	Langelandssund (90)	0,4 %	0,7 %
132	Langelandssund, N-følsom natur	115000045	Langelandssund (90)	0,4 %	0,7 %
133	Faaborg Fjord	115000079	Faaborg Fjord (212)	0,6 %	1,3 %
134	Det sydfynske Øhav, åbne del	115000081	Det sydfynske Øhav, åbne del (214)	0,4 %	0,9 %
135	Det sydfynske Øhav, åbne del, N-følsom natur	115000081	Det sydfynske Øhav, åbne del (214)	0,4 %	0,9 %

¹Efterafgrødekravet falder i nogle oplande ud med en høj værdi. Det hænger sammen med, at der i oplandet er sket en relativ stor stigning i mængden af udbragt organisk gødning samtidig med, at efterafgrødegrundarealet i oplandet er begrænset. Det skal i den forbindelse bemærkes, at jordbrugsvirksomheden forventeligt vil have betydeligt areal uden for de pågældende oplande, som typisk vil være små oplande. Dermed vil jordbrugsvirksomhedens husdyrefterafgrødekrav blive opgjort som et vægtet gennemsnit ud fra andelen af det samlede areal i de enkelte oplande og de tilhørende husdyrefterafgrødekrav i procent, således at den enkelte jordbrugsvirksomheds husdyrefterafgrødekrav i praksis forventes at blive betydeligt lavere.

15. Skemaer

Gødningsplanlægning:

- Skema A:** Gødningsplanlægning 2018/2019
- Skema A1 (specialafgrøder):** Gødningsplanlægning for skov-, planteskole-, drivhus- og/eller juletræskulturer 2018/2019
- Skema A2:** Oversigt over høstudbytter til brug for planperioden 2018/2019
- Skema A3:** Produktion af husdyrgødning i planperioden 2018/2019

Gødningsregnskab:

- Skema B:** Gødningsregnskab for planperioden 2018/2019
- Skema B1:** Kvittering for overførsel af husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og afgasset biomasse fra 1. august 2018 til 31. juli 2019
- Skema B2:** Oplysninger om dyretype og staldtype 2018/2019
- Skema B3:** Overdragelse af efterafgrøder mellem to virksomheder i planperioden 2018/2019

Skema A: Gødningsplanlægning 2018/2019

Virksomhedens CVR-nr.					Underskrift				Dato			
Mark nr.	Areal ha (mindst én decimal)	JB-nr.	Forfrugt	Afgrøde	Grund N-norm iflg. Tabel 1 kg N/ha	Forfrugtsværdi ¹⁾ kg N/ha	Evt. N-korrektion ²⁾ kg N/ha	Afgrødens N-norm pr. ha (korrigeret for forfrugtsværdi og evt. anden korrektion) Kolonne 6 - 7 + 8 kg N/ha	Markens N-kvote Kolonne 2 x 9 kg N i alt	Arealer med efterafgrøder i efteråret 2017 (ha)	Behov for P kg/ha	Kolonne til noter (Eksempelvis dato for gødskning, areal med plantedække, behov for K)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
SUM	a							SUM	b			d

- 1) Du skal ikke indregne forfrugtsværdien, hvis der står "Nej" i anden kolonne i Tabel 1 ud for afgrøden "Indregning af forfrugtsværdi...". I så fald skal du skrive værdien "0" under forfrugtsværdi i gødningsplanlægningen.
- 2) Du skal her korrigere for eventuelle MVJ-ordninger. Skriv "-" foran tallet, hvis korrektionen er negativ. Hvis kvælstofnormen for en eller flere afgrøder er korrigeret opad som følge af højere forventede udbytter, er det korrektionen, du skal oplyse her. Ved højere forventet udbytte skal du huske også at udfylde Skema A2 om høstudbytter.

Har forhøjet kvælstofnorm pga. forventet højere udbytter (Skema A2 udfyldt) (sæt kryds hvis ja)

Skema A: Gødningsplanlægning 2018/2019 (fortsat)

Beregning af den samlede kvælstofkvote

kg kvælstof

Kvælstofkvote (inkl. korrektioner for MVJ-tilsagn o.l.) før fradrag for forfrugtsværdi af efterafgrøder og korrektion for kvælstofprognose (overføres fra felt b eller d i første del af skemaet)				I
Forfrugtsværdi af efterafgrøder i efteråret 2018 ³⁾			ha x =	- m
Korrektion for kvælstofprognose				
	Antal ha	Kvælstofprognose	I alt	
Grovsand JB 1 + 3				
Finsand JB 2 + 4				
Lerjord JB over 4				
Korrektion i alt			=	+ n
Træk i kvoten på grund af manglende efterafgrøder ⁴⁾				- o
Virksomhedens samlede kvælstofkvote (det maksimalt tilladte forbrug), felt I - m + n-o				p

3) Forfrugtsværdien af efterafgrøder beregnes ved at gange areal med efterafgrøder i 2017 med 17 kg N (hvis der er anvendt husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og anden organisk gødning svarende til under 80 kg N pr. ha harmoniareal) eller 25 kg N/ha (hvis der er anvendt husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og anden organisk gødning svarende til 80 kg N eller derover pr. ha harmoniareal)

4) Træk i kvoten beregnes som antal ha manglende efterafgrøder ganget med 93 kg N (hvis der er anvendt husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og anden organisk gødning svarende til under 80 kg N pr. ha harmoniareal) eller 150 kg N/ha (hvis der er anvendt husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og anden organisk gødning svarende til 80 kg N eller derover pr. ha harmoniareal)

Beregning af det samlede planlagte forbrug af kvælstof (brug af skemaet er frivilligt)

kg kvælstof

Planlagt forbrug (andel) af kvælstof fra husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning	q
Planlagt forbrug (andel) af kvælstof fra anden organisk gødning	r
Planlagt forbrug af kvælstof i handelsgødning, herunder urea	s
Samlet planlagt forbrug af kvælstof, felt q + r + s	t
Forskel mellem kvote og planlagt forbrug, felt p - t (må ikke være mindre end 0)	u

Skema A1 (specialafgrøder): Gødningsplanlægning for skov-, planteskole-, drivhus- og/eller juletræskulturer 2018/2019

Du kan bruge dette forenklede skema, hvis du kun dyrker afgrøder oplyst i Tabel 2, og du ikke i indeværende planperiode bruger husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning eller anden organisk gødning.

(Du skal kun udfylde skemaet, hvis du *ikke* laver gødningsplanlægningen elektronisk i Tast selv- service).

Mark nr./ Hus nr.	Areal Ha (mindst én decimal)	Forfrugt	Afgrøde	Åbent/ lukket system ¹⁾ (Skriv Å/L)	Grund N-norm Kg N/ha	Forfrugtsværdi Kg N/ha	Evt. korrektion af kvælstof ³⁾ Kg N/ha	Markens N-norm ²⁾ (kolonne 6 – 7 +/- 8)	Markens/ husets N-kvote (kolonne 2 x 9) Kg N i alt
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
SUM	a					SUM	n		m

Hvis du har brugt en højere kvælstofnorm ²⁾ end anført i Tabel 2, skal du sætte kryds i feltet.

Godkendt forhøjet kvælstofnorm (sæt kryds hvis ja):

- 1) Et lukket system er et system, hvor det overskydende vandingsvand/gødningsvand recirkuleres.
- 2) Hvis Landbrugsstyrelsen skriftligt har tilladt, at du kan benytte en højere kvælstofnorm, end den fastsatte fællesnorm for en afgrøde/kultur, er det den forhøjede norm, du skal skrive her.
- 3) Du skal her korrigere for eventuelle MVJ-ordninger. Skriv "–" foran tallet, hvis korrektionen er negativ. Hvis kvælstofnormen for en eller flere afgrøder er korrigeret opad som følge af højere forventede udbytter, er det korrektionen, du skal oplyse her. Du skal så udfylde Skema A2 om høstudbytte.

Virksomhedens CVR-nr.		Underskrift		Dato	
-----------------------	--	-------------	--	------	--

Skema A2: Oversigt over høstudbytter til brug for planperioden 2018/2019

Du skal udfylde skemaet for hver afgrøde, hvor de forventede udbytter er højere end standardudbyttet i Tabel 1.

Hvis du sælger dine afgrøder, skal du for alle år dokumentere arealet ved din gødningsplanlægning. Høstudbyttet skal du dokumentere ved salgsfakturaer eller afregninger. Er afgrøden eller høstudbyttet fra planperioden 2017/2018 ikke solgt den 21. april 2019, kan du ikke medregne udbyttet for denne periode, da du vil mangle dokumentation.

Hvis du anvender kornafgrøder på egen bedrift, skal du dokumentere arealet ved din gødningsplanlægning. Høstudbyttet skal du dokumentere ved en opgørelse af hele din virksomheds foderforbrug og af din virksomheds kornbalance. Du skal kunne dokumentere, at du har dyrket kornafgrøden i planperioderne 2016/2017 og 2017/2018, og at du har anvendt kornafgrøder til opfodring på egen bedrift i mindst en sammenhængende periode på 12 måneder hhv. i perioden 1. august 2016 til 15. februar 2018 (2016/2017) og i perioden 1. august 2017 til 15. februar 2019. (2017/2018).

Planperiode	2013/2014		2014/2015		2015/2016		2016/2017		2017/2018		2018/2019
Afgrøde	Areal med afgrøde ha	Høstudbytte hkg/ha	Areal med afgrøde Ha	Høstudbytte hkg/ha	Areal med afgrøde Ha	Høstudbytte hkg/ha	Areal med afgrøde Ha	Høstudbytte hkg/ha	Areal med afgrøde ha	Høstudbytte hkg/ha	Forventet udbytte hkg/ha

Virksomhedens CVR-nr.		Underskrift		Dato	
-----------------------	--	-------------	--	------	--

Skema A3: Produktion af husdyrgødning i planperioden 2018/2019 (Brug af skemaet er frivilligt)

Her kan du beregne, hvor meget kvælstof og fosfor dine husdyr producerer i perioden 1. august 2018 til 31. juli 2019. Bemærk, at det er muligt at beregne din produktion af gødning på internettet www.landbrugsindberetning.dk – klik på "Husdyrgødningsberegner".

Oplysninger om dyrehold og stalddtype				Oplysninger om kvælstof				Oplysninger om fosfor		
Besætningsnr.	Dyretype	Stalddtype	Antal enheder* af dyretypen	Gødnings-type	Kg kvælstof pr. enhed af dyretypen	Eventuel korrektionsfaktor for ydelses- eller produktionsniveau mv.	Kg kvælstof i alt	Kg fosfor pr. enhed af dyretypen	Eventuel korrektionsfaktor for ydelses- eller produktionsniveau mv.	Kg fosfor i alt
	Se Tabel 5	Se Tabel 5	Se Tabel 5	Se Tabel 5	Se Tabel 5	Se Tabel 6	Beregnes som: kolonne 4 x 6 x 7	Se Tabel 5	Se Tabel 6	Beregnes som: kolonne 4 x 9 x 10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
							Sum:	kg N	Sum:	kg P

* Årsdyr/producerede dyr iflg. enheder i Tabel 5

Skema B: Gødningsregnskab for planperioden 2018/2019

Gødningsregnskabet skal indberettes elektronisk på www.landbrugsindberetning.dk. Nedenstående skema er alene til oplysningsbrug.

Navn		Ophør									
Adresse		Dette felt udfyldes <u>kun</u> ved ophør.									
Telefon-nr.		Ophørsdato (dd-mm-åååå)			-			-			917
CVR-nr.		Ny brugers CVR-nr.									918

1. Arealopgørelse

Samlet dyrket, udyrket og udtaget areal		ha	101
Harmoniareal		ha	106

101 Feltet kan være fortrykt med oplysning fra ansøgningen om grundbetaling. Hvis ikke, skal du overføre oplysningerne fra Skema A.

106 Ved opgørelsen fraregnes de arealer, som ikke har en N-norm eller et P-behov, jf. Tabel 1 og 2, samt de arealer, hvor husdyrgødning ikke kan eller må udbringes.

2. Samlet forbrug af kvælstof og fosfor i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning

Startlager pr. 1. august 2018		kg N		Kg P	310	
Normproduktion i perioden 1. august 2018 til 31. juli 2019		+ kg N		+ Kg P	303	
Modtaget husdyrgødning i perioden 1. august 2017 til 31. juli 2019		+ kg N		+ kg P	304	
Afsat husdyrgødning i perioden 1. august 2018 til 31. juli 2019		- kg N		- kg P	305	
Husdyrgødning afsat til forbrænding i miljøgodkendt forbrændingsanlæg		- kg N		- Kg P	321	
Husdyrgødning afsat til udlandet ifølge regler		- kg N		- kg P	320	
Husdyrgødning afsat til egne MVJ ON arealer via græssende dyr		- kg N		- kg P	319	
Afsat forarbejdet husdyrgødning til ikke-tilmeldt virksomhed		- kg N		- kg P	177	
Lagerstatus pr. 31. juli 2019		kg N		Kg P	307	
Forbrug fra 1. august 2019 til 30. september 2019 (til afgrøder, der blev høstet eller afgræsset før 31. december 2019)	-	kg N		- Kg P	306	
Slutlager pr. 31. juli 2019 (Beregnes som felt 307 - 306)	=	kg N	- kg N	- Kg P	309	
Samlet forbrug af husdyrgødning i kg kvælstof og fosfor i planperioden 2018/2019 (Beregnes som felt 310 + 303 + 304 - 305 - 321 - 320 - 319 - 177 - 309)		=	Kg N	=	Kg P	308

310 Feltet er fortrykt med oplysning om startlager pr. 1. aug. 2018 i kg N, svarende til slutlager pr. 31. juli 2018 fra gødningsregnskab for 2017/2018.
 303 Du skal oplyse din samlede produktion af husdyrgødning. Du kan udregne normproduktionen på www.landbrugsindberetning.dk.
 319 Kan kun bruges for aftaler indgået i 2006 eller senere, 2006, 2002 eller tidligere eller ved undtagelser for aftaler indgået i 2003-2005.
 177 Feltet kan kun bruges til afsætning af forarbejdet husdyrgødning. Se afsnit 6.4.2 i vejledningen for regler.
 309 Slutlager pr. 31. juli 2019 overføres til felt 309. Slutlageret skal indgå som startlager i planperioden 2019/2020.

3. Andel af kvælstof i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning, der skal indgå i gødningsregnskabet

Gødningstype	kg kvælstof i alt	Udnyttelses-Procent	kg kvælstof, der skal indgå i gødningsregnskabet	
Svinegylle	kg N	75 %	kg N	601
Kvæggylle	kg N	70 %	kg N	602
Minkgylle	kg N	70 %	kg N	613
Fjerkrægylle	kg N	70 %	kg N	614
Blandet gylle	kg N	%	kg N	603
Fast gødning	kg N	65 %	kg N	604
Ajle	kg N	65 %	kg N	605
Dybstrøelse	kg N	45 %	kg N	606
Væskefraktion efter forarbejdning	kg N	85 %	kg N	615
Afgasset biomasse	kg N	%	kg N	607
Anden husdyrgødning	kg N	65 %	kg N	611
Forarbejdet husdyrgødning	kg N	%	kg N	612
	kg N	%	kg N	608
I alt	kg N	⁶⁰⁹	kg N	610

615 Flydende fraktion opstået ved forarbejdning af gylle, hvor den faste fiberfraktion fra separationen anvendes til forbrænding.

607 Feltet vil være fortrykt med oplysning om biomasse leveret fra biogasanlæg.

609 Mængden skal være den samme som felt 308.

4. Samlet forbrug af kvælstof og fosfor i handelsgødning (herunder urea)

Startlager pr. 1. august 2018		kg N		Kg P	708
Indkøbt handelsgødning i perioden 1. august 2018 til 31. juli 2019		+ kg N		+ kg P	703
Indkøbt handelsgødning fra udlandet i perioden 1. august 2018 til 31. juli 2019		+ kg N		+ kg P	702

Lagerstatus pr. 31. juli 2019		kg N		Kg P		705		
Forbrug fra 1. august 2019 til 30. september 2018 (til afgrøder, der blev høstet eller afgræsset før 31. december 2019)	-	kg N		kg P		704		
Slutlager pr. 31. juli 2019 (Beregnes som felt 705 - 704)	=	kg N	-	kg N	=	kg P - kg P	707	
Samlet forbrug af handelsgødning i kg kvælstof og fosfor i planperioden 2018/2019 (Beregnes som felt 708 + 703 - 707)			=	kg N		=	kg P	706

708 Feltet vil være fortrykt med oplysning om startlager i kg N pr. 1. august 2018, lig slutlager pr. 31. juli 2018 fra dit gødningsregnskab for 2017/2018.

703 Feltet vil være fortrykt med oplysning om indkøbt handelsgødning, fratrukket evt. videresolgt handelsgødning. Mængden af indkøbt organisk gødning¹³ registreres som handelsgødning, og du skal derfor fratække forbruget af indkøbt organisk gødning¹³, der ikke er urea, i felt 703 og medtage det i felt 805.

707 Slutlager pr. 31. juli 2019 overføres til felt 707. Slutlageret skal indgå som startlager i planperioden 2019/2020.

5. Samlet forbrug af kvælstof og fosfor i anden organisk gødning

Startlager pr. 1. august 2018			kg N		Kg P	814		
Indkøbt eller modtaget anden organisk gødning i perioden 1. august 2018 til 31. juli 2019			+	kg N	+	Kg P	805	
Anden organisk gødning overført som husdyrgødning til felt 304			-	kg N	-	Kg P	818	
Lagerstatus pr. 31. juli 2019		kg N			Kg P	815		
Forbrug fra 1. august 2018 til 30. september 2019 (til afgrøder, der blev høstet eller afgræsset før 31. december 2019)	-	kg N			Kg P	816		
Slutlager pr. 31. juli 2019 (Beregnes som felt 815 - 816)	=	kg N	-	kg N	-	Kg P	817	
Samlet forbrug af kg kvælstof og fosfor i anden organisk gødning i planperioden 2018/2019 (Beregnes som felt 814 + 805 - 817)			=	kg N		=	Kg P	804

814 Feltet er fortrykt med oplysning om startlager pr. 1. aug. 2018 i kg N, svarende til slutlager pr. 31. juli 2017 fra gødningsregnskab for 2017/2018.

805 Feltet vil være fortrykt med oplysning om indkøbt eller modtaget anden organisk gødning, fratrukket evt. videresolgt mængde. Mængden af indkøbt organisk gødning¹³ registreres som handelsgødning, og du skal derfor fratække forbruget af indkøbt organisk gødning¹³, der ikke er urea, i felt 703 og medtage det i felt 805.

818 Feltet bruges, hvis den modtagne anden organiske gødning iblandes husdyrgødning/iblandes eget biogas- eller forarbejdningsanlæg.

817 Slutlager pr. 31. juli 2019 overføres til felt 817. Slutlageret skal indgå som startlager i planperioden 2019/2020.

¹³ Herved forstås organiske gødninger, der skal anmeldes i henhold til lov om gødning og jordforbedringsmidler m.v.

6. Andel af kvælstof i anden organisk gødning, der skal indgå i gødningsregnskabet

Gødningstype	Kg kvælstof i alt	Udnyttelsesprocent	kg kvælstof, der skal indgå i gødningsregnskabet	
Spildevandsslam	kg N	45 %	kg N	185
Komposteret husholdningsaffald	kg N	20 %	kg N	186
Kartoffelfrugtsaft	kg N	50 %	kg N	187
Grønsaft	kg N	40 %	kg N	188
Have- og parkaffald	kg N	0 %	kg N	189
Andre typer af anden organisk gødning	Kg N	40 %	Kg N	190
	kg N	%	kg N	191
I alt	kg N	192	kg N	193

192 Mængden skal være den samme som angivet i felt 804.

7. Samlet opgørelse af balancen mellem kvælstofkvote og kvælstofforbrug

Virksomhedens samlede kvælstofkvote	kg N	501
Træk i kvoten pga. efterafgrødekrav	kg N	502
Virksomhedens samlede forbrug af kvælstof (Beregnes som felt 610 + 706 + 193)	kg N	901
Kvælstofkvote minus kvælstofforbrug (Beregnes som felt 501– 502 - 901 – 914 + 915)	kg N	902

501 Ved indkaldelse af gødningsregnskabet vil feltet være fortrykt med oplysning fra Gødningskvote- og Efterafgrødeskemaet i Tast selv-service. Ellers skal oplysningerne overføres fra Skema A, felt o.

502 Ved indkaldelse af gødningsregnskabet, vil feltet være fortrykt med oplysning fra Opgørelse af efterafgrøder fra Gødningskvote- og Efterafgrødeskemaet i Tast selv-service 2018/2019.

503 Ved indkaldelse af gødningsregnskabet, vil feltet være fortrykt med oplysning fra Opgørelse af efterafgrøder fra Gødningskvote- og Efterafgrødeskemaet i Tast selv-service 2018/2019.

8. Overdraget forbrug i planperioden

Udbragt på modtaget areal fra CVR-nr.	(CVR) <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	906	kg N	Kg P	914
---------------------------------------	---	-----	------	------	-----

Leverance 1:			229
Leverance 2:			
Leverance xx			
Kg fosfor i egen produktion plus i modtaget organisk gødning			232
Fosforloft i organisk gødning (vægtet gennemsnit i kg P/ha) (inden korrektion for skærpede områder og lave P-tal)	Kg P/ha		245
Andel af harmoniareal, der er placeret i områder med skærpet fosforloft		%	246
Fosforloft i organisk gødning (vægtet gennemsnit i kg P/ha) (inden evt. korrektion for lave P-tal)			233

229 Der indsættes en linje for hver leverance der tilføjes ud over de forudfyldte.

11. Samlet opgørelse af balancen mellem harmoniareal og fosforarealkrav

Fosforloft for virksomheden, organisk gødning (233)		kg P/ha	234
Korrektion for P-tal	+	kg P/ha	235
Virksomhedens korrigerede fosforloft, organisk gødning (234 + 235)		kg P/ha	236
Samlet forbrug af P i organisk gødning (308 + 804)		Kg P	237
Fosforarealkrav, organisk gødning (237/236)		ha	238
Fosforloft, handelsgødning korrigeret for P-tal (30 kg P/ha + felt 235)		kg P/ha	239
Samlet forbrug af P i handelsgødning på virksomhedens harmoniareal (706)		kg P	240
Fosforarealkrav, handelsgødning (240/239)		ha	241
Virksomhedens samlede fosforarealkrav (238 + 241)		ha	242
Du har angivet et harmoniareal på (106)		ha	243
Harmoniareal minus fosforarealkrav (243 – 242)		ha	244

235 Indsæt evt. tal med beregnet gennemsnit for bedriften iht. jordprøver osv.

Skema B1: Kvittering for overførsel af husdyrgødning, forarbejdet husdyrgødning og afgasset biomasse fra 1. august 2018 til 31. juli 2019

Virksomhedens CVR-nr.	<table border="1" style="width: 100%; height: 20px; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> </table>								

Modtagers navn og adresse		152	Modtagers CVR-nr.		153								
			<table border="1" style="width: 100%; height: 20px; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> </table>										
Gødningstype		154	Antal storkreaturer		169								
			GE										
Antal kg kvælstof	155	Kvælstofudnyttelse	165	Husdyrgødning overført via græssende dyr?	159								
kg		%		(Sæt kryds hvis ja)	☐								
Kg N													
Antal kg fosfor	196	Fosforloft	196	Husdyrgødning afsat via græssende dyr til MVJ 0N areal eller til særlige naturarealer?	166								
kg		Kg P/ha		(Sæt kryds hvis ja)	☐								
Kg P													
Modtagers skriftlige bekræftelse ved dateret underskrift		160	Indgår i produktionsmæssig sammenhæng?		167								
			(Sæt kryds hvis ja)		☐								

- 153 Gødningsmængden kan kun fratrækkes forbruget, hvis modtager er tilmeldt Register for Gødningsregnskab (gælder dog ikke afsætning til biogas og forarbejdningsanlæg).
- 165 Skal kun angives ved overførsel af afgasset biomasse og forarbejdet husdyrgødning.
- 159 Såfremt husdyrgødningen ikke er blevet leveret, men er overført via græssende dyr, sættes kryds i felt 159.
- 166 Gælder MVJ 0-arealer med aftaler indgået i 2002 og tidligere samt 2006 og senere eller ved undtagelser for aftaler indgået i 2003-2005.
- 167 Afsætter kan sætte kryds her, hvis modtager indgår i produktionsmæssig sammenhæng.

Skema B3: Overdragelse af efterafgrøder mellem to virksomheder i planperioden 2018/2019

Omregningsfaktor 1,5 ved overdragelse fra virksomhed med <80 kg N/ha til virksomhed med >80 kg N/ha	☐
Omregningsfaktor 0,7 ved overdragelse fra virksomhed med >80 kg N/ha til virksomhed med <80 kg N/ha	☐
Omregningsfaktor 1 ved ens bedrifter	☐
Modtagers navn og adresse	
Modtagers CVR-nr. <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
Antal ha pligtige efterafgrøder der modtages (angives i Tast selv-service som modtaget)	ha
Modtagers skriftlige bekræftelse ved dateret underskrift	

Afgivers navn og adresse	
Afgivers CVR-nr. <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
Antal ha pligtige efterafgrøder der afgives (angives i Tast selv-service som afgivet)	ha
Afgivers skriftlige bekræftelse ved dateret underskrift	

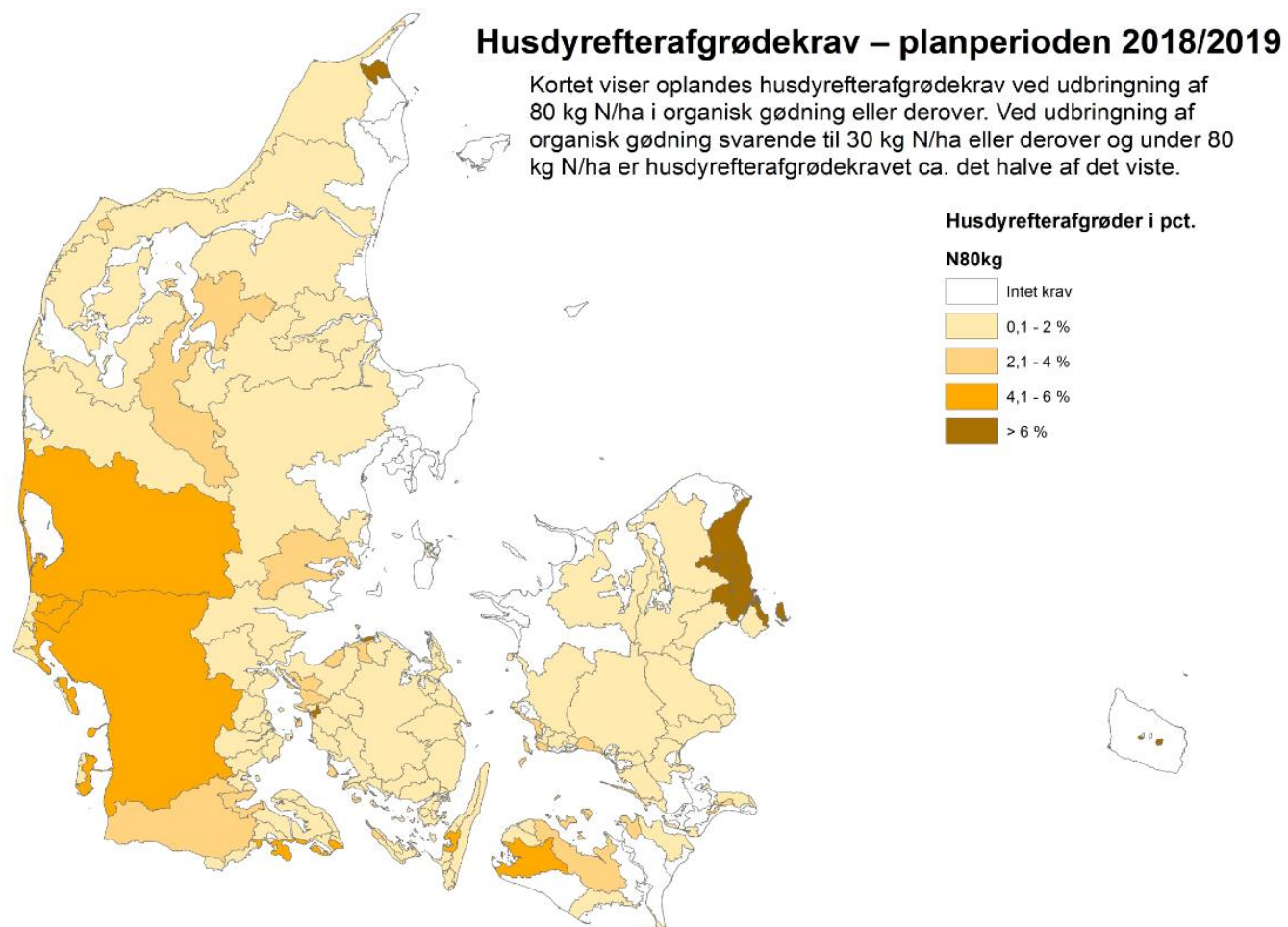
16. Kort

Kort over husdyrefterafgrødekravet for planperioden 2018/2019

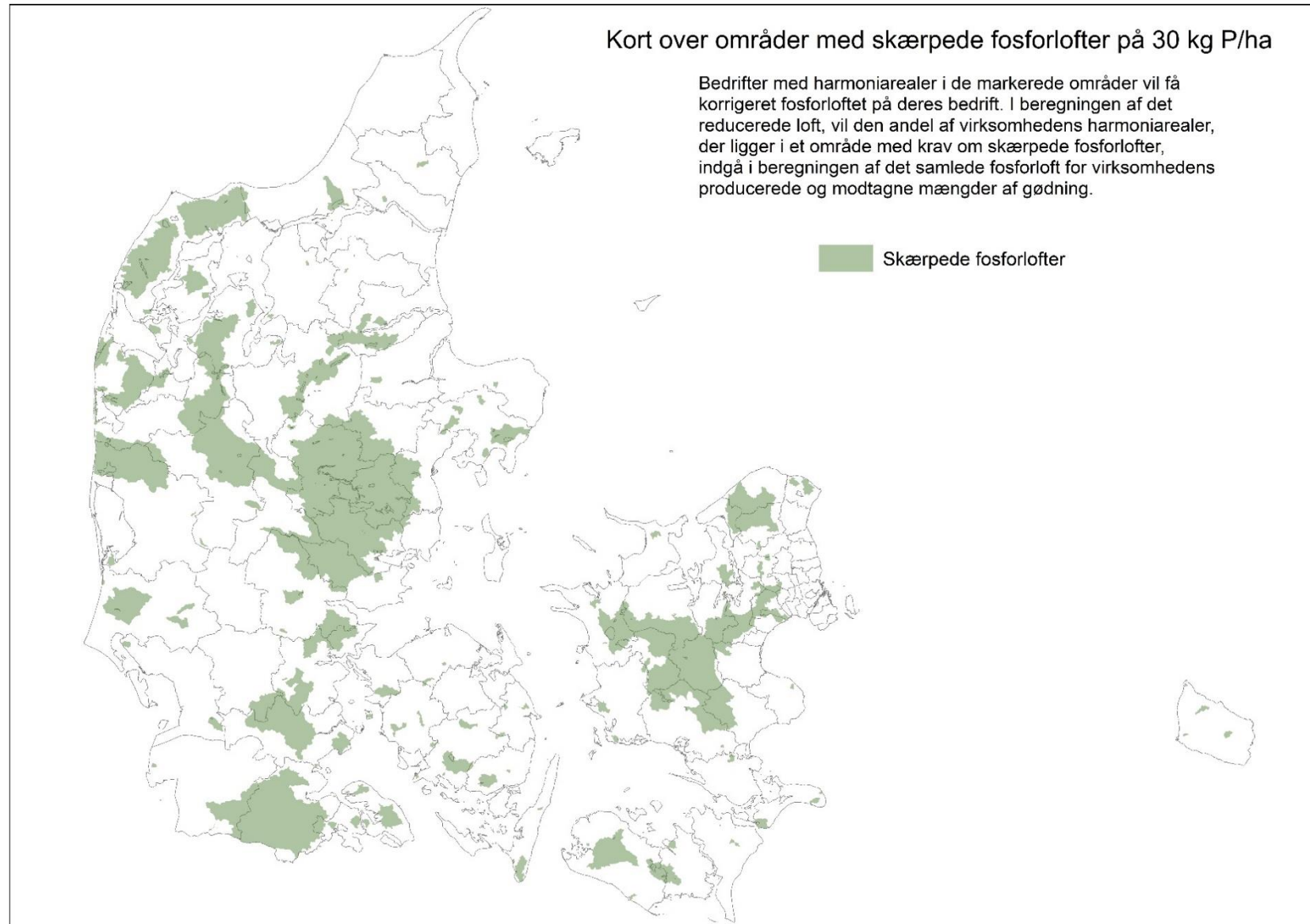
Kort over områder med skærpede fosforlofter

Kort over oplande med et krav om etablering af obligatoriske efterafgrøder

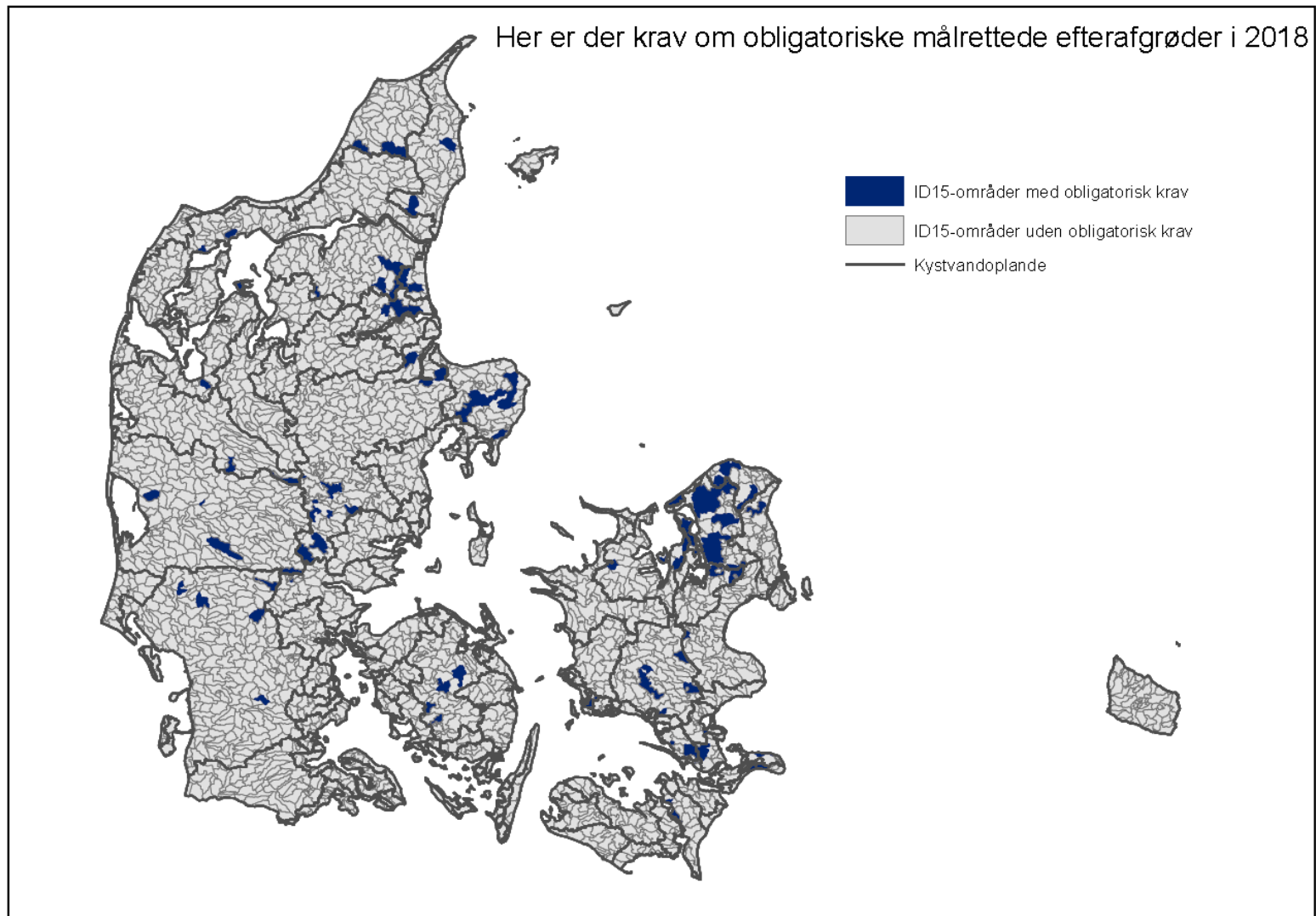
16.1 Husdyrefterafgrødekrav i planperioden 2018/2019

16.2 Områder med skærpede fosforlofter

16.3 Krav om obligatoriske målrettede efterafgrøder i 2018

17. Bilag

17.1 Bilag 1: Detaljeret eksempel vedr. korrektion af fosforloftet

En landmand har følgende forhold på sin virksomhed i planperioden 2018/2019:

- Han modtager 2000 kg P med et fosforloft på 38 kg P/ha fra en nabo A.
- Han producerer 6000 kg P fra slagtesvin (fosforloft på 39 kg P/ha) og 3000 kg P fra mink (fosforloft på 43 kg P/ha)
- Han har 200 hektar harmoniarealer og 22 hektar ikke-harmoniarealer hvoraf 2 hektar med er drivhus (tomater).
- Han har et gennemsnitligt fosfortal Pt på 3,0 på alle harmoniarealer, men 20% svarende til 40 hektar af harmoniarealerne er JB 11-12. For de 160 ha, som ikke er JB 11-12, er det gennemsnitlige Pt på 3,2.
- 30 hektar af harmoniarealerne ligger i områder omfattet af skærpet P-loft.
- Han har brugt 2000 kg P som handelsgødning
- Han afsætter 3000 kg P til et fælles biogasanlæg og får 4000 kg P retur fra biogasanlægget med et fosforloft på 33 kg P/ha.
- Han afsætter derudover 4000 kg P til en anden nabo B.
- 1/8 2018 (primo) var der to gyllebeholdere med henholdsvis 1000 kg P minkgylle og 1000 kg P svinegylle. 31/7 2019 (ultimo) var der en 500 kg P minkgylle og 3000 kg P svinegylle.

1) Fosforarealkravet som følge af anvendelsen af handelsgødning

Der kan fratrækkes forbrug af handelsgødning, som er anvendt på arealer, som ikke er harmoniarealer. Der er i dette eksempel to typer fradrag:

- Fosfornormerne for drivhus (tomater) er angivet til 500 kg P/ha. Der er 2 hektar, således der kan fratrækkes 1000 kg P ifølge de særlige regler for visse gartneriafgrøder.
- De resterende 1000 kg P antages fordelt ensartet på alle arealer med en gødningsnorm, som ikke er omfattet af de særlige regler for visse gartneriafgrøder. De 1000 kg P skal derfor fordeles ligeligt på de 220 hektar, således der kan fratrækkes yderligere $20/220 * 1000 = 90,9$ kg P.
- Fosforloftet kan korrigeres for lave fosfortal. Ved et gennemsnitligt fosfortal på 3,2 kan tillægges 2 kg P/ha, men da 20% er JB 11-12 kan fosforloftet for handelsgødning kun øges til $30 + 2 * 160/200 = 31,6$ kg P/ha

Fosforarealkravet kan derfor beregnes til $(1000 - 90,9) / 31,6 = 28,77$ hektar.

2) Fosforarealkravet for organisk gødning.

Gennemsnitsloftet på bedrifter

Tilknytningen til biogasanlægget betyder, at der skal beregnes et særskilt fosforloft for den husdyrgødning, som afgives til biogasanlægget ud fra den producerede mængde fosfor. Denne kan beregnes til $(6000 * 39 + 3000 * 43) / 9000 = 40,33$ kg P/ha. Dette særskilte fosforloft tilknyttes den afgivne mængde og den afsatte mængde til biogasanlægget udgår af den producerede mængde i beregningen af gennemsnitsloftet.

Gennemsnitsloftet for bedriften beregnes ud fra den producerede og modtagne mængde.

Gennemsnitsloftet kan derfor beregnes til : $(2000 * 38 + 6000 * 39 + 3000 * 43 + 4000 * 33 - 3000 * 40,33) / 12000 = 37,5$ kg P/ha. Afsætning til nabo B tilknyttes derfor et gennemsnitsloft på 37,5 kg P/ha.

Det korrigerede fosforloft

Det korrigerede fosfor beregnes ud fra gennemsnitsloftet korrigeret i forhold til fosfortal og andel af harmoniarealer i oplande med krav om skærpet fosforloft.

- *Fosfortal:* Med et gennemsnitligt fosfortal på 3,2 og 20% af arealerne med JB 11-2 kan gennemsnitsloftet øges med 1,6 kg P/ha til 39,1 kg P/ha.
- *Skærpet P-loft:* Andelen af den producerede og modtagne mængde, som skal tilknyttes et fosforloft på 30 kg P/ha, svarer til andelen af harmoniarealer i skærpet opland. $30/200 = 15\%$ af harmoniarealet ligger i oplande med skærpet fosforkrav. Fosforloftet kan korrigeres i forhold til lave fosfortal, således fosforloftet i oplande med skærpet P-krav bliver 31,6 kg P/ha. Det gennemsnitlige fosforloft skal derfor korrigeres yderligere til: $0,85 \cdot 39,1 + 0,15 \cdot 31,6 = 37,98$ kg P/ha.

Den udbragte mængde fosfor:

Den udbragte mængde fosfor af organisk gødning kan beregnes til:

Produceret husdyrgødning (6000+3000-3000) = 6000 kg P

+ Modtaget husdyrgødning (2000+4000) = 6000 kg P

-Afsat husdyrgødning = -4000 kg P

- lagerforskydning (2000-3500) = - 1500 kg P

= 6500 kg P

Fosforarealkravet for den organiske del kan derfor samlet beregnes til $6500/37,98 = 171,14$ hektar

3) Samlet konklusion

Det samlede fosforarealkrav er = $28,77+171,14 = 199,91$ hektar

Det samlede harmoniareal = 200 hektar

Der er derfor tilstrækkelige harmoniarealer.

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

www.lbst.dk